

השער הראשון דעת עמודי ההוראה

כתב רבינו הגר"א ב"שנות אליהו" על מסכת שבת פרק ו' משנה ה', "ופאה נכרית, פירוש, [אשה] שאין לה שער, נוטלת שער ומכנסת תחת הצעיף, כדי שתתראה בעלת שער" עכ"ל הגר"א.

וכתב על זה הגאון מה"ר נפתלי הירץ הלוי זצ"ל בהגהות שם: "נתכוין הגר"א לאפוקי ממה שכתב בשלטי גבורים ללמוד היתר מכאן לנשים נשואות היוצאות בכיסוי שערות שלהם שמכסים בשער אחרים תלושים כמו שייטלען [פאות] וכדומה, לזה כתב רבינו הגר"א שכאן מיירי [מדובר] שהן מכוסות [לגמרי] בצעיף".

ובקונטרס "דעת רבותינו - בענין פאה נכרית" בני ברק תשנ"ח חלק ראשון עמוד 49, מביא מכתב מהגאון רבי ברוך רקובר זצ"ל מחבר ספרי "ברכת אליהו" על ביאורי הגר"א, אשר מבאר במכתב את הסוגיא באריכות ובהרחבה, ואנו נביא רק קטעים קטנים מדבריו, כדי לטעום מעט מעיקרי הדברים: "יש להדגיש שהחיוב על אשת איש לכסות שיערה ברשות הרבים אינו מטעם ערוה, אלא כמו שכתוב בכתובות ע"ב, א': "ראשה פרוע דאורייתא היא, שנאמר ופרע את ראש האשה" (במדבר ה', י"ח). וטעם האיסור כתב בתרומת הדשן

סימן י', דשם הביא הגמרא דכתובות הנזכרת לעיל. וכתב על זה וזה לשונו: "דודאי איסור גילוי הראש דהתם איננו אלא משום פריצות דגברי. והיכא דלא שכיחא רבים כגון בחצר אין קפידא עכ"ל. וכן כתב הלבוש אבן העזר סימן כ"א סעיף ב' וזה לשונו: לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק וכו' שזה הוא פריצות לאשה" עכ"ל.

ובעמוד 55 אות ח': "הרי ברשות הרבים דרכה לכסות את הפאה [לגמרי], כמפורש בדברי הגר"א בשנות אליהו על המשנה דפאה נכרית, וזה לשונו: "פירוש שאין לה שער, נוטלת שער ומכנסת תחת הצעיף". והיינו ברשות הרבים דלשם יוצאת מכוסה".

ובעמוד 63 מסיים: "ויהי רצון שזכות רבינו הגר"א זצוק"ל תעמוד לנו למצוא את האמת הצרופה, וכמו שכתב רבינו יונה באבות פרק ד' משנה ה': "הלומד על מנת לעשות, רצונו לומר, שדעתו לפלפל בלימוד כדי לדעת אמיתת הדברים, ורצונו לטרוח כמה ימים ושנים, להשיג דבר קטן, ולנהוג עצמו על פי האמת".

בברכת התורה

ברוך רקובר".

מורן החכם צבי זצוק"ל
 אביו של מורן היעב"ץ מעמדין זצוק"ל
 שכתב בצוואתו הקדושה:
 "הנני מצוה בזה עליכם ועל דורותיכם אחרים חק עולם ולא יעבור...
 פאה נכרית יהא אסור לכם! וכל מי מיוצאי חלצי שיעבור על דברי
 צוואתי ואזהרתי בזה , לא יקרא שמו עליו...
 בסודם אל תבוא נפשו! ובקהלם לא תחד כבודו! וכשם ישראל לא יכונה!"

לשוננו הקדוש בשו"ת שאילת יעב"ץ, הובא בספרנו להלן, בדברי
מרן הזחתם סופר זי"ע, ולשוננו הקדוש בספרו מור וקציעה סי' ע"ה,
הובא בספרנו להלן, בדברי מרן החיד"א זי"ע.

קטע נורא מצוואתו הקדושה

"ואתם בני ישמרכם צורנו ויצילכם, זרעי וזרע זרעי עד עולם,
הנני מצוה בזה עליכם ועל דורותיכם אחרים חק עולם ולא יעבור!,
בל יעלה על ראשכם, כובע לְבָד וכו', וכן פאה נברית (פארוק) יהא
אסור לכם!..."

וכל מי מיוצאי חלצי שיעבור על דברי צוואתי ואזהרתי זאת,
לא יקרא שמי עליו!!!. בסודם אל תבוא נפשי ובקהלם לא תחד
כבודי, ובשם ישראל לא יכונה!!!."

היעב"ץ בהגהותיו לסידורו "עמודי שמים", נדפס בסוף הסידור עמוד
ק"ב, משנת תשכ"ו

מרן ה"חתם סופר" זצוק"ל

כותב בצוואתו הקדושה:

"פאה נכרית אני אוסרכם באיסור גמור!! וה' ימציאכם חן! וחסד!
 וחנינה! וחמלה! ותגדלו בניכם, וצאצאיכם, וצאצאי צאצאיכם, על
 התורה והעבודה!!"

**אשת מרן החתם סופר זי"ע ובנותיו וכלותיו הלכו עם
מטפחת בלבד!**

מרן ה"חתם סופר" זצוק"ל, פוסק בפירוש בהגהות החתם סופר על השולחן ערוך סימן ע"ה, שפאה נכרית אסורה ברשות הרבים. ונהיא יותר חמורה ממי שהולכת עם סל של נסרים על הראש, אפילו ש"אי אפשר שלא יראו שערותיה דרך הנסרים", ולכן אסור מדרבנן לצאת עם סל זה לרחוב, אבל לצאת עם פאה זה יותר חמור. - וראה להלן בחלק ב' בעזהש"י, את אריכות לשונו הקדוש של מרן החתם סופר זי"ע עם כל המקורות שהוא מציין לעיין בהם].

מה כתב מרן ה"חתם סופר" זי"ע בצוואתו לנשים!?

מלבד זאת כתב מרן ה"חתם סופר" זצוק"ל בצוואתו הקדושה: "וגם אפילו פאה נכרית אני אוסרכם באיסור גמור! וה' ימציאכם חן, וחסד, וחינה, וחמלה, ותגדלו בניכם וצאצאיכם וצאצאי צאצאיכם, על התורה והעבודה, כאשר צוה ה' אלקינו עמנו ועם בנינו, עד עולם".

ועוד כתב מרן ה"חתם סופר" זי"ע לפני זה, בצוואתו הקדושה: "ולא תאמרו נשתנו העתים, כי יש לנו אב זקן יתברך שמו, לא נשתנה, ולא ישתנה, וכל רע לא יאונה, ותתברכו מקדם מעונה".

מרן הגה"ק רבי יוסף צבי דושנסקיא זצוק"ל
כותב באגרת, שכשהחל להתפריץ פאה נכרית, דרש מרן
החתם סופר זצוק"ל על תיקון הענין, ובירך את "כל מי ששומע
לדבריו, לילך בצניעות בדרך דורות ראשונים, יזכה לבנים
מהוגנים, ויתברכו בכל הענינים!"

ומסיים את צוואתו הקדושה בתפלתו הידועה: "ויהי רצון
מלפניך, נותן התורה יתברך שמך, שלא ייבש המעיין, ולא יקצץ
האילן, פרי עץ חי וקים אמן ואמן", עכ"ל"ק.

**מה ציווה המהר"ם א"ש - תלמיד החתם סופר -
ברגעים האחרונים לפני מותו?!**

והנה פסק דינו של מרן החתם סופר זי"ע בשולחן ערוך סימן
ע"ה ובצוואתו, התפרסם בכלל ישראל, ובפרט ידוע הדבר בין
תלמידי תלמידיו האמיתיים המתבטלים אל דעת קדשו, וביותר בין
יהודי הונגריה החרדים לכל מוצא פי מרן החתם סופר זי"ע, ונציין
כמה מגדולי הדורות המביאים את דבריו הקדושים.

נקדים שתי עובדות נוראות מתלמידי החתם סופר זי"ע, שבהם
אנו רואים עד כמה זעקו והרעישו תלמידי החתם סופר האמיתיים
זי"ע על ענין הפאה.

זה לשון עדותו של הגה"ק ר' עקיבא יוסף שלעזינגר זי"ע בספרו
לב העברי (חלק א' דף פ"א) על הגאון רבי מאיר א"ש, בעל אמרי אש
זי"ע: "אלו הן הדברים אשר צוה רבינו מאיר א"ש ז"ל לפני מותו
לזרעו אחריו, ואמר בזה הלשון: מה אצוה לכם, שתלמדו בהתמדה,
או שתהיו עובדי השם, זה תבינו מנפשכם. אך זה אצוה לכם מאד,
תזהרו להיות עוקר הרים על מנהג קל שבקלים, והנשים ישמרו
מללבוש פאה נכרית חם ושלום. עכ"ל הקדוש!".

ברכת החתם סופר

שדרש כשהחל להתפריץ פאה נכרית!

וזה לשון עדותו של מרן הגה"ק רבי יוסף צבי דושינסקיא זי"ע,
רבה של ירושלים עיה"ק, במכתבו הנדפס בספר "זכרון למשה":

"פשוט שדעת קדושת זקני מורן החתם סופר זצ"ל, בהגהות שולחן
 ערוך נוטה לאיסור, ומוכח זאת ממה שציין ל"שאלת יעב"ץ"
 בשלשה מקומות שאמר!
 (אגרת קדשו מוכחת להלן במערכת "ערלוי")

כ"ק מרן אדמו"ר מערלוי שליט"א
 נכד מרן הגה"ק בעל "חתם סופר" זצוק"ל
 אשר כותב בצוואתו הקדושה:
 "פאה נברית אני אוסרכם באיסור גמור!! וה' ימציאכם חן! וחסד!
 וחנינה! וחמלה! ותגדלו בניכם, וצאצאיכם, וצאצאי צאצאיכם, על
 התורה והעבודה... עד עולם!"

"ושמעתי למורי הגאון ר' יצחק זעקיל (פאללק) זצ"ל בהתווכחו עם תלמיד החתם סופר, על סדר דברים שיצאו מפיו [של החתם סופר] בדרשה אחת, כשהחל להתפרץ פִּיֵּאָה נכרית!!! אמר הוא [הגאון ר' יצחק זעקיל פולק] ז"ל, סדר דבריו [של מרן החתם סופר זי"ע] היה לברך כל מי ששומע לדבריו לילך בצניעות בדרך דורות ראשונים, יזכה לבנים מהוגנים!, ויתברכו בכל ענינים!.

והרים [החתם סופר זי"ע] קולו בכח, "מכלל הן אתה שומע לאו", וכל העם אחזום חיל ורעדה, בשמעם דברים אלו יוצאים מפיו בליל כל נדרי!, בקדושה וטהרה!!!". עד כאן לשונו הקדוש.

היצר הרע שם כל מגמתו להסית הנשים בזה

עד כמה היו דבוקים תלמידי החתם סופר זי"ע האמיתיים, לקיים את דברות קדשו בפירושו לשולחן ערוך ובצוואתו הקדושה שאסר את הפאה, אפשר לראות מדבריו הנלהבים של תלמידו הגדול הגה"ק ר' הלל מקאלמייא זי"ע בספרו "שירי משכיל" על צוואת החתם סופר, וזלה"ק (כלל ה' פרט ט'): "שהיצר הרע הניח מלהסית מכל השס"ה לא תעשה, ושם כל מגמתו להתאמץ לטרוח להחטיאם בפגם יסוד, ובכלל הסתתו... הוא שטורח ומסית לנשים שיהיו בבחינת "גבהו בנות ציון", ולקשט בתכשיטים ובמלבושים כאחת הפרוצות.. שהם בגדי שחץ וגאווה ולא מדרכי הצניעות, וגורמין להבעיר היצר הרע בלב רואיהם, ועל ידי כך הולכין מעט מעט מדת יהדות מדרכי הצניעות, ומשנים מדרכי אמהות הכשרות להתקשט אף בפאה נכרית!!!" ... [מדבריו בהמשך, מפורש ש"פאה נכרית" זו, אשר עליה מדבר הגה"ק מרן החתם סופר זי"ע, היא רק בקצה הראש, וכל הראש מכוסה במטפחת, וקצה זה של הפאה בצידי הראש אפילו כשכל הראש מכוסה עם מטפחת, אסר החתם סופר זי"ע!].

רבינו הגדול ברור האחרון!

"ורבינו הגדול ברור האחרון הזה צוה לכל זרעו, וזה לשונו, "וגם בפאה נכרית אני אוסרכם באיסור גמור!". - והא דלא אוסר כן לכל העולם, [היינו - כפי שמוכיח שם בהמשך דבריו הקדושים, שהכוונה של החתם סופר זי"ע בצוואה, היא לאסור אפילו שיערה אחת של פאה, שמניחים בקצה המטפחת שלא במקום השיער. ועל זה שואל תלמידו, למה לא אסר בפירוש לכל העולם, גם את השערה של פאה שמניחים בצד, שלא במקום השערות]. משום שידע שמי שהוא ירא ה', ונדבה לבבו שאשתו ובנותיו יהיו מנשים באהל תבורך, וילכו בדרכי האמהות, ודאי יאמר גם אני אתנהג כזרעו של אותו צדיק!.

עיינן חובת הלבבות שכל ירא ה' ראוי לו ליקח ראייה מעוברי עבירה ועושי רשע, כמה הם זריזים וממהרים לעשות עבירה למלאות תאוותם בכל דקדוקיה ופרטיה ולא יבושו, ואם המה עושים כן עבור תאות בהמיות והנאה גשמית שהיא רגע, מה מחוייבים לעשות יראי ה' עבור תאוה רוחנית והנאה עולמית להיות בורח מן העבירה. ולקיים מצות ה' בזריזות ובשמחה בכל דקדוקיה! ולא יבוש מלעג השאננים!".

ע"י הזהירות מפאה נכרית "אזכה לברכתו של אותו צדיק וקדוש עליון!"

"אם כן נשים שאננות!, בנות בוטחות!, שמען קולי והאזינה אמרתי, הרי אם נתחדש מאדע חדשה בעניני הבגדים שהיא מאביזרייהו דפריצות ועזות, מיד כל אחת מקנאה בחברתה וממהרת וזריזה לומר: אעשה כן גם אני!.

מעתה תנו דעתכם לכך, מאחר שראתה עינו של אותו צדיק ואביר הרועים [מרן החתם סופר זי"ע], כמה מהפגם מסתעף לנשים כאלה שלובשים בפאה נכרית, עד שמאהבת האב על בנותיו ציוה והזהיר אותן!, וגם ברכם!, וזה לשונו הזהב, "וגם בפאה נכרית אני אוסרכם

כ"ק מרן הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש זצוק"ל

כותב בספרו:

"הגאון חתם סופר זצ"ל, הוזהיר בזה על פאה נכרית, בצוואתו לבנותיו ועל כל דורותיו!"

באיסור גמור, וה' ימציאכם חן וחסד!, ותגדלו בניכם וצאצאיכם על התורה ועל העבודה!" עד כאן לשונו הקדוש. אם כן מהראוי והנכון הוא שכל אחת ואחת תהיה בבחינת "ותקנא רחל באחותה", לומר אעשה כן גם אני!, ואזכה לברכתו של אותו צדיק וקדוש עליון!!!". עד כאן לשון קדשו של תלמידו הגה"ק ר' הלל מקולמאי זי"ע. אשר מוכיח שם בהמשך הדברים שכל זה מדובר אפילו רק על קצה של פאה שמונח בפאת הראש, אפילו כאשר כל הראש מכוסה עם מטפחת ורק בקצה הניחו פאה נכרית, (כמו מצות "פאה", - להבדיל רבבות הבדלות בלא שיעור וסוף, בין חול לקודש, ובין טמא לטהור - שהכוונה בקצה השדה!). ועל זה בירך החתם סופר זי"ע, שמי שימנע מזה, יזכה לגדל בנים וצאצאים על התורה ועל העבודה!.

פאה אסורה מדינא!

לאחר מכן מוסיף תלמידו הגה"ק זי"ע בזה הלשון: "ואחר כך עבירה גוררת עבירה, והוסיפו להרע לילך יותר בפריצות, ללבוש פרוק הנקרא במדינה זו שייטל, והיינו לכסות כל הראש בפאה נכרית, וזה אסור מדינא!, וכל הפוסקים מודים בזה!" עכ"ל"ק. דהיינו שסובר שכל דברי החתם סופר לזרעו אחריו היו הוספה על מה שכתב שם שלא ילכו בדרכי "נשים רעות שמוציאין אפילו שערה אחת לחוץ", על זה הוסיף שלא רק שערה אחת טבעית אסורה אפילו כשהיא יוצאת רק בצד מחוץ למטפחת, אלא גם - שערה אחת לא טבעית, אלא - "בפאה נכרית, אני אוסרכם באיסור גמור". אבל על פאה על כל הראש, הרי זה וודאי אסור, ולכן על זה לא היה צריך בכלל להזהיר!, כי "זה אסור מדינא"!.!

אין חילוק בין שערות לפאה!

הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע בדרשתו הידועה לפני אלפי בני ישראל, שנדפסה באלפי עותקים בספר "דיבורים קדושים" ובעוד

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז קלויזנבורג וצוק"ל
"מדובר בחתם סופר הקדוש! רבן של ישראל! אשר זקני
הקדוש מצאנז זי"ע כותב על עצמו, לא זכיתי להבין
משיחת הולין שלו"

ספרים [לאחרונה נדפסה שוב בסוף ספר "קול התור" עמוד רס"ח],
אמר - בזה הלשון "כל מי שלומד שולחן ערוך ביראת שמים, רואה
היטב שאין חילוק בין שערות עצמן לפאה נכרית שנקרא שייטעל,
ונדפס כעת בשולחן ערוך הגהות חתם סופר, ופוסק גם בן שאין חילוק
בין שערות עצמן לפאה נכרית!" עכל"ק.

החתם סופר הזהיר על פאה נכרית "על כל דורותיו!"

גם הגה"ק ממונקאטש זי"ע כותב בספרו "נמוקי אורח חיים"
סעיף ב': "והנאון חתם סופר זצ"ל הזהיר בזה על פאה נכרית, בצוואתו
לבנותיו, ועל כל דורותיו, ובעוונותינו הרבים בדורותינו נפרצו במלואם
בזה, אבל על כל פנים בדורו היו נזהרים בזה, והשם יתברך יעזרנו
בקרב, ויקויים בנו מה שנאמר באברהם אבינו כי ידעתיו למען אשר
יצוה את בניו ואת ביתו - אלו הנשים - אחריו ושמרו דרך ה', ולמזהיר
ולנזהר שלומים תן כמי נהר בכל טוב סלה" עכל"ק.

זוהי צוואה עד סוף כל הדורות!

גם כ"ק אדמו"ר מצאנו קלויזנבורג זצוק"ל היה מזכיר את דברי
מרן החתם סופר זי"ע, ונציין לדוגמא את מה שאמר בדברות קדשו
בשיעור חומש רש"י פרשת נח תדש"ם "מרן החתם סופר זי"ע מקפיד
בצוואתו שלא ילכו עם פאה!.

והרי מצוה לקיים דברי המת זהו דבר ברור, אפילו אילו הוא
לא היה החתם סופר!, מכל שכן כאשר מדובר בחתם סופר הקדוש!,
דער הייליגער חתם סופר!, דער רבן של ישראל!, אשר זקני הקדוש
מצאנו זי"ע כותב על עצמו לא זכיתי להבין שיחת חולין שלו!. - עד
כאן מדבריו הקדושים בשיעור חומש ורש"י.

וכמו כן בספרו הקדוש "שפע חיים" מכתבי תורה (חלק ה' עמוד
קנ"ט), כותב כ"ק אדמו"ר מצאנו - קלויזנבורג זי"ע, בזה הלשון:

מֵרֵן הַגָּאֹן רַבִּי שְׁמוּאֵל הַלֵּוִי וּוְאֶזְנֵר שְׁלִיט"א
כֹּתֵב בְּאֵנְרֵת לְנִשּׁוֹת יִשְׂרָאֵל:
"לְחֻזֵּר לְלִבּוֹשׁ כְּסוּי רֵאשׁ שְׁלֵא בְּדֶרֶךְ פֶּאֶה נְכַרִּית,
וּכְאִשֶּׁר כָּתֵב מֵרֵן הַחֵתֶם סוֹפֵר זִי"ע בְּשׁוֹלְחֵן עֵרוֹךְ וּבְצוּאָתוֹ הַקְדוּשָׁה!"

"החתם סופר בצוואה לבניו כתב "וגם בפאה נכרית אני אוסרכם איסור גמור וכו'", ועיין בהגהות חתם סופר לשולחן ערוך אורח חיים סימן ע"ה עכל"ק. (עיין עוד להלן במערכת הגה"ק אדמו"ר מצאנו קלויזענבורג זי"ע באריכות).

גם מרן הגר"ש וואזנר שליט"א במכתבו, מזכיר את דעת רשכבה"ג מרן החתם סופר, הן בשו"ע, והן בצוואה, באומרו "לחזור ללבוש כסוי ראש שלא בדרך פאה נכרית, וכאשר כתב מרן החתם סופר זי"ע בשולחן ערוך, ובצוואתו הקדושה".

מרן המהררי"ל דיסקין וצוקיל כותב בפירוש בספרו, שכל מה שמדובר
על הליכה עם פאה:
"דק בחצר אמרו, אבל לרשות הרבים עדיין מנא לך?"

מרן הגרי"ח מבריסק וצוקיל
אמרו: במקום שמסתיימים כל הכינויים והתוארים, כגון הנאמן האמיתי,
מרן, רבן של כל בני הגולה, וכו', אחרי כל התוארים האלה, שם
מתחילים התוארים של רבי יהושע לייבו
וכבודל האימה והפחד מקדושת מרן המהררי"ל דיסקין זי"ע, רעדו ידיו
כאשר ניסח לכתוב אליו אגרת, וארכה הכתיבה זמן רב מגדל הוראה
העצומה מקודש הקדשים זי"ע

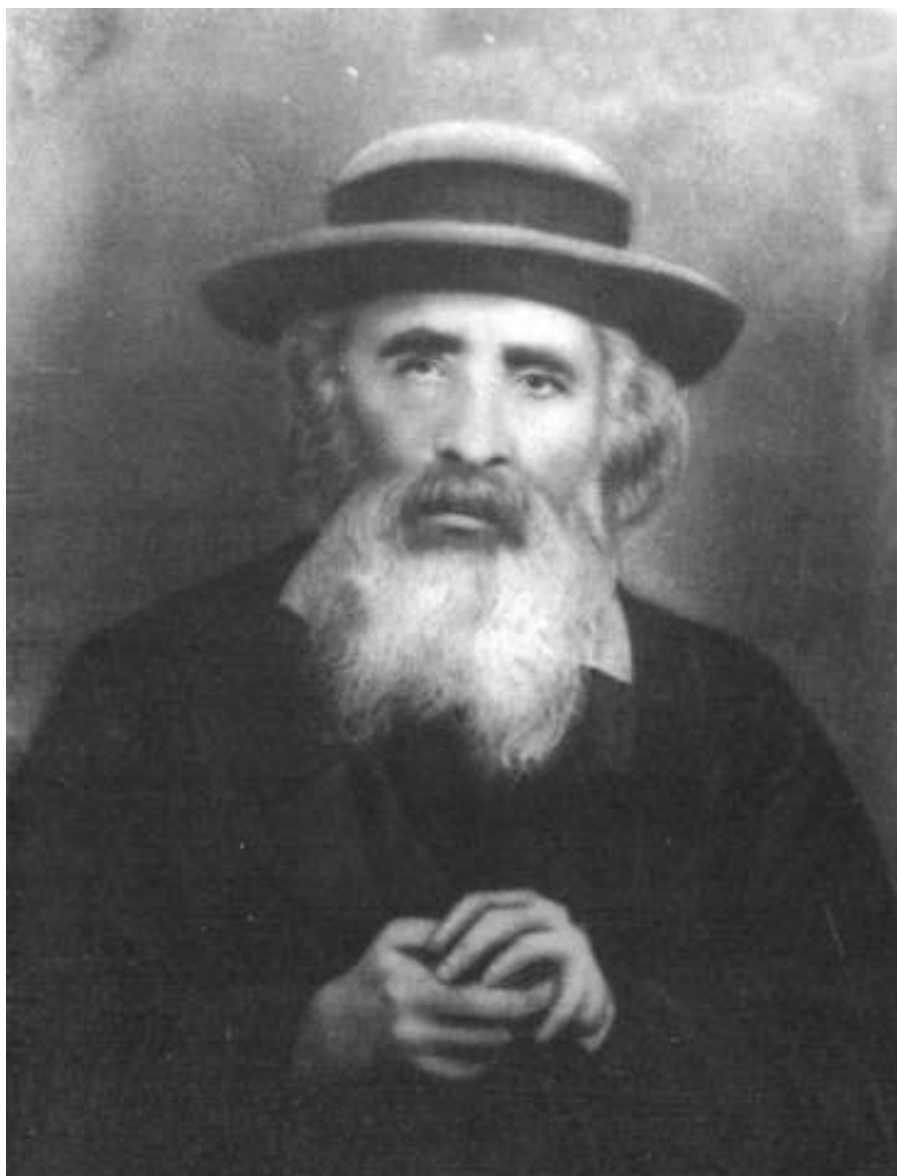
הגאון הקדוש השרף מבריסק רבי יהושע לייב דיסקין זצוק"ל

טרם ניגש אל דבריו הקדושים, נקדים מעט כטיפה מן הים מעוצם גדולתו וקדושתו של מרן הרב מבריסק זי"ע, כדי שנידע איך לגשת בחיל ורעדה לכל אות ואות מדבריו הקדושים.

מובא בספר "גדולי הדורות" (להרה"ג ר' יחיאל מיכל שטרן שליט"א) סיפר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל: "מעשה ומרן רבי יוסף דב סולובייצ'יק זצוק"ל בעל "בית הלוי", ישב לכתוב לרבי יהושע לייב דיסקין מכתב. משרצה להתחיל לכתוב ולפתוח בתארים, החלו ידיו לרעוד!, במידה כזו שהוא לא היה מסוגל לכתוב!. ימים ספורים לאחר מכן חזר מרן רבי יוסף דוב זצוק"ל, וניסה להתחיל בכתיבת המכתב, אולם גם הפעם החלו ידיו לרעוד!, והוא לא היה מסוגל לכתוב!. כך חזר הדבר ונשנה מספר פעמים!! עד אשר לאחר זמן רב, הוא הצליח לשכת ולכתוב את המכתב לאותו גאון, קדוש ישראל".

עוד מובא שם: כשרבי חיים מבריסק זי"ע הזמין את אחד הרבנים להספיד את רבי יהושע לייב דיסקין, שאל הרב הספדן באיזה תואר לכנות את הגאון הקדוש רבי יהושע לייב זי"ע, ואמר רבי חיים, מקום שמסתיימים כל הכנויים והתוארים, כגון הגאון האמיתי, מרן, רבן של כל בני הגולה, וכו', אחרי כל התוארים האלה, שם מתחילים התוארים של רבי יהושע לייב!!".

וראה מה שכתב מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, [הובא בסוף ספר "דרך אמונה" חלק ד' ממרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, בחלק האגרות ממרן זצ"ל, אגרת כ"ן] "הרבנים כבר הפיצו הודעותיהם וכו', ופוטרים עצמם בטענת: מה אפשר לעשות. לא כן הקבוצות של אגודת ישראל, וסוף דבר היה שהוכרחתי להשיבם כאשר בלבי, כדעת רבותינו האוסרים

מרן הגאון הקדוש רבי יהושע לייב דיסקין מבריסק וצוק"ל
פאה שאינה ניכרת "לכל" שהוא לא משיער "ודאי אסור"!!!
"בפרט שהוא חשש הרחור"!
"גם בלאו הכי יש לומר, דשם רק לחצר אמרו,
אבל לרשות הרבים עדיין מנא לך"?

וכו', השבתי להם שאין שום היתר בדבר. וכפי המוחזק כאן כן היתה דעת הגאון רבי יהושע לייב דיפקין, והגאון רבי שמואל סלנט זללה"ה בשנת תרמ"ט וכו'. וכאשר רצה הגאון... קמו עליו הקנאים מתלמידי הגאון רבי יהושע לייב, והראו לו חתימת הגאון רבי יהושע לייב שאין להשתמש בשום היתר וכו'. והנה אגודת ישראל הנמשכים אחר תלמידי הגאון רבי יהושע לייב, מחזיקים הדבר לאיפור וכו', וכל פטפוטי הדברים כי יש בזה פיקוח נפש וסכנה, אינה באה, רק מקרירות הלב וחוסר יראה, הראויה לתורה ומצוה". עכל"ק של מרן ה"חזון איש" זללה"ה.

מרן רבי ישראל יעקב קנייבסקי זי"ע בספרו חיי עולם חלק א' פרק ל' כתב, "ובכל הדורות נמצאים קדושי עליון אשר רוח הקודש שורה עליהם, כמו שאמרו חז"ל בסוכה (דף מ"ה ע"ב) "לא פחות עלמא מתלתין ושיתא (ל"ו) צדיקי דמקבלי אפי שכינתא בכל יום" (רצה לומר, דבוקים בו יתברך ושכינה שורה עליהם). וכן ראינו בחוש בכל הדורות קדושים וטהורים שזכו לרוח הקודש, וגם בדורות שלפנינו - בגון הגרי"ל דיפקין בירושלים עיה"ק, וכן הרבה, וקשה לפרוט קצתם שלא יהא כפגיעה ח"ו בשאר הצדיקים והקדושים אשר בארץ - וכל זה מחסדי השי"ת למען חזק לבבות אחינו בני ישראל לאמונה שלמה ולעבודתו יתברך שמו".

וכעת ניגש בחיל ורעדה אל דבריו הקדושים והטהורים.

הפאות שאין "ניכרות לבל" אדם, שהם לא שיער - אסורות!

הגאון הקדוש מבריסק כותב בעצמו בספרו הקדוש, שאלות ותשובות מהרי"ל דיסקין, (קונטרס אחרון לסי' קט"ו ס"ד, דין יוצאת וראשה פרוע) בזה הלשון:

"עיינ שלטי גבורים פ' במה אשה, דבשער תלוש שרי, ונ"ל [=ונראה לי] דדוקא בגונא דניכר לבל, שלא נעשה משער של עצמה, אבל בלאו הכי ודאי אסור... ובפרט לענין איסור ערוה, שהוא חשש הרהור.

מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
מפורש מדברי המהרי"ל דיסקין זצוק"ל,
שאסור ללכת עם פאה, שאינה ניכרת לבולם, שהיא לא משערה!

גם בלאו הכי יש לומר דשם רק לחצר אמרו, ובאינה מעורבת,
אבל לרשות הרבים עדיין מנא לן". עכל"ק.

היוצא לנו מדברי קדשו ד' יסודות.

א', כל מה שהתירו היה רק באופן שניכר לכל שאין זה שיערה,
אבל אם אין "ניכר לכל" שאין זה שיערה, אזי "ודאי אסור"! כלומר
לא מספיק שיידעו שהיא חרדית, וממילא לכן בוודאי מסתבר שמראה
השערות שעל ראשה הם פאה ולא שער, - מפני שידיעה זו עדיין
אינה נחשבת שהדבר עצמו "ניכר", וכדי להתיר צריך שיהיה "ניכר"
ולא מספיק שיהיה "ידוע".

ב'. ה"ניכר" אינו די שיהיה ניכר לה, או למכירותיה וחברותיה,
או לכל הנשים, אלא צריך שיהיה ניכר "לכל"! היינו לכל אדם.

ג'. המהרי"ל דיסקין זי"ע מוסיף לבאר חומר הדבר, שאין זה
כמו כל מראית עין שבעולם. אלא כאן הדבר חמור הרבה יותר מפני
שזה דבר המביא להרהור.

ד'. המהרי"ל דיסקין זי"ע דוחה את הראיות להיתר, מפני שיש
לומר שכל מה שמופיע בחז"ל פאה נכרית, כוונתם רק על חצר בלבד,
אבל על יציאה לרשות הרבים עדיין אין שום מקום להתיר!.

**פסק מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זי"ע
על פי דברי המהרי"ל דיסקין זי"ע!**

בקונטרס "הצנע לכת" עמוד ק"ג: מביא את דברי מהרי"ל דסקין
תחת הכותרת:

"פאות במראה שיער אסורות!"

ומוסיף: "על פי הוראת הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך
שליט"א [זצוק"ל] שהוכיח מדברי המהרי"ל דיסקין זצוק"ל, דגם

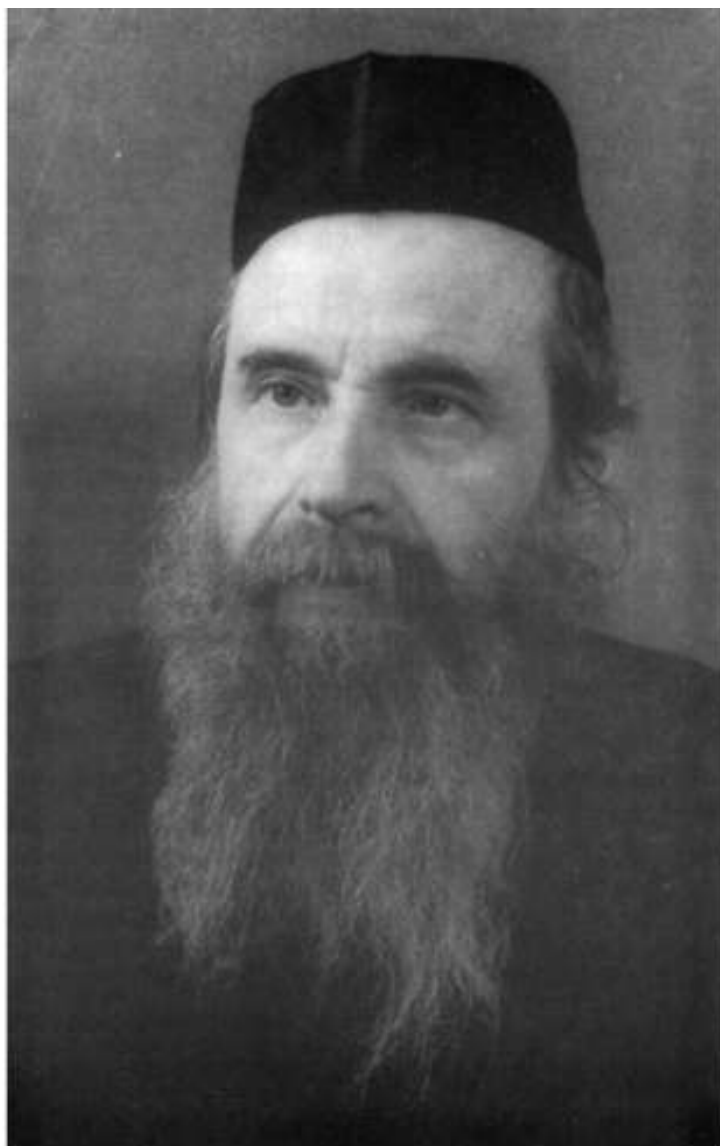
מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל
גאב"ד ירושלים עיה"ק
אמר לאחת שהלכה עם פאה
"קשה לי לומר עליך שאת ממש פרוצה,
אבל זה שאת דומה לפרוצה, זה דבר ברור!"
ודבריו אלו נאמרו על הפאה הישנה שהיתה לפני יותר משבעים שנה!

הפוסקים שהתירו לבישת פאה נכרית, מודים שאסור שתראה הפאה כשערה".

וכבר העיד הגר"מ גרוס שליט"א במכתבו משנת תשנ"ו - בקשר למה שאסר מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל ויבדלחט"א הגרי"ש אלישיב שליט"א ושאר גדולי הדור, את הפיאות הנראות במראה שיער. - על זה מעיד בזה הלשון, "כפי שאומרים מוכרי הפאות וקוניהם, כיום צורת הפאות כפי מתכונתו ללא סטיה מהתקנות שנכתבו, לא מצוי כלל!, אלא כחמש או עשר אחוז!, וגם [האחוז המועט] המצוי, נראה על אשה צעירה כאשה מבוגרת וכיוצא בזה... ומהאי טעמא אין [מוכרי הפיאות והנשים] בוחרות בפאות אלו!, ונפרץ התקנות!... באומרם שבלאו הכי לא שייבא לעמוד בכל הגדרים!!!".

וכפי שאכן בסקר שנערך בשנת תשנ"ז כשנשאלו מוכרי הפיאות בבני ברק, מדוע כל הפאות שהם מוכרות נראות ממש כמראה שיער, הרי הרבנים אסרו זאת וכתבו שאינם נחשבות כיסוי ראש?, ענו כולם בלעג וצחוק, "הרי אי אפשר למצוא כיום אפילו פאה אחת בכל העולם שאינה נראית ממש כמראה שיער!, ואם כן, אם פאות במראה שיער אסורות, אזי אסור להניח שום חתיכת פאה על הראש, כי כולם נראות ממש כשיער!".

מורן הנאון רבי יחזקאל פרנא זצוק"ל
ראש ישיבת חברון

כאשר שמע מפי מורן הגר"ז מבריסק זצוק"ל שאביו מורן הגר"ח זצוק"ל, אמר על המהררי"ל דיסקין זצוק"ל שהוא "הרבי של כלל ישראל!" נענה ראש ישיבת חברון "זכי מה החידוש בכך? ואלא מי יהיה הרבי של כלל ישראל אם לא רבי יהושע לייב?"

[שבדות והתהוות לבית בריסק חלק ד' עמוד קל"א]

**סיפור נורא מהנאון הקדוש
השרף רבי יהושע לייב דיסקין זצוקללה"ה מבריסק**

**שכרה של מי שמתאמצת
להשפיע ולשרל נשים שיסירו את הפאה!**

מעשה ברבה של יפו הגה"צ רבי נפתלי הירץ זצ"ל, אשר החליט לצאת במיוחד לירושלים כדי לחפש את סידור הרש"ש, הוא יצא לירושלים ופנה אל כיוון ישיבת "בית א-ל", - בית מדרשו של רבי שלום שרעבי זצ"ל (הרש"ש).

בהיכנסו אל שערי העיר העתיקה נתקל בדרכו בלוויה רבת משתתפים, היתה זו לויתה של הרבנית הצדקנית רחל לוי, אלמנתו של הראב"ד רבי יעקב לייב זצ"ל, רבי נפתלי הירץ הצטרף מיד אל המלוים, והלך אחרי המטה ביחד עם שני תלמידי החכמים הגדולים של ירושלים, רבי ישעי' ורבי יעקב אורנשטיין זצ"ל.

בעבור הלוויה ליד ישיבת "אהל משה", הופתע רבה של יפו לראות כיצד מופיע הנאון הקדוש השרף רבי יהושע לייב דיסקין הרב מבריסק זצ"ל על גזוזטרת ביתו, לחלוק למנוחה הצדקנית את כבודה האחרון.

היה זה מאורע מיוחד במינו, מפני שידוע היה לכל, שחרב מבריסק לא יצא מעודו ללוויה של אשה, גם אם היתה זו בעלת דרגה עליונה ביותר ביחוס ובצדקות, וכאן הוא טרח ובא אל הגזוזטרא, והמתין עד שאחרוני המלוים לא נראו כבר ברחוב!!!.

ר' נפתלי הירץ מביע את השתוממותו על כך, יודע הנהו שתנועותיו של הרב מבריסק מדודות ושקולות הנה, ומה ראה על ככה?.

מרן הגה"ק בעל "קהלות יעקב" וצוק"ל
 "בכל הדורות נמצאים קדושי עליון אשר רוח הקודש שורה עליהם
 "כגון הגרי"ל דיסקין בירושלים עיה"ק!"
 ובספרו של מרן המהרי"ל דיסקין וצוק"ל נפסק לחלכה שההליכה
 עם פאה שאינה ניכרת לכל שאיננה משערות, "בודאי אסור!"
 וגם בלא זה, כל מה שמוזכר פאה,
 "רק לחצר אמרו, אבל לרשות הרבים, עדיין מנא לן?"

נענה ר' ישעי' אורנשטיין ואמר: אשה זו סבלה ביותר מצער גידול בנים, היא שיכלה בחייה שלשה בנים תלמידי חכמים וצדיקים, ומכאובים ויסורים למכביר היו מנת חלקה בחיים, לכן זכתה לכבוד הזה שהרב מבריסק יצא ללוותה.

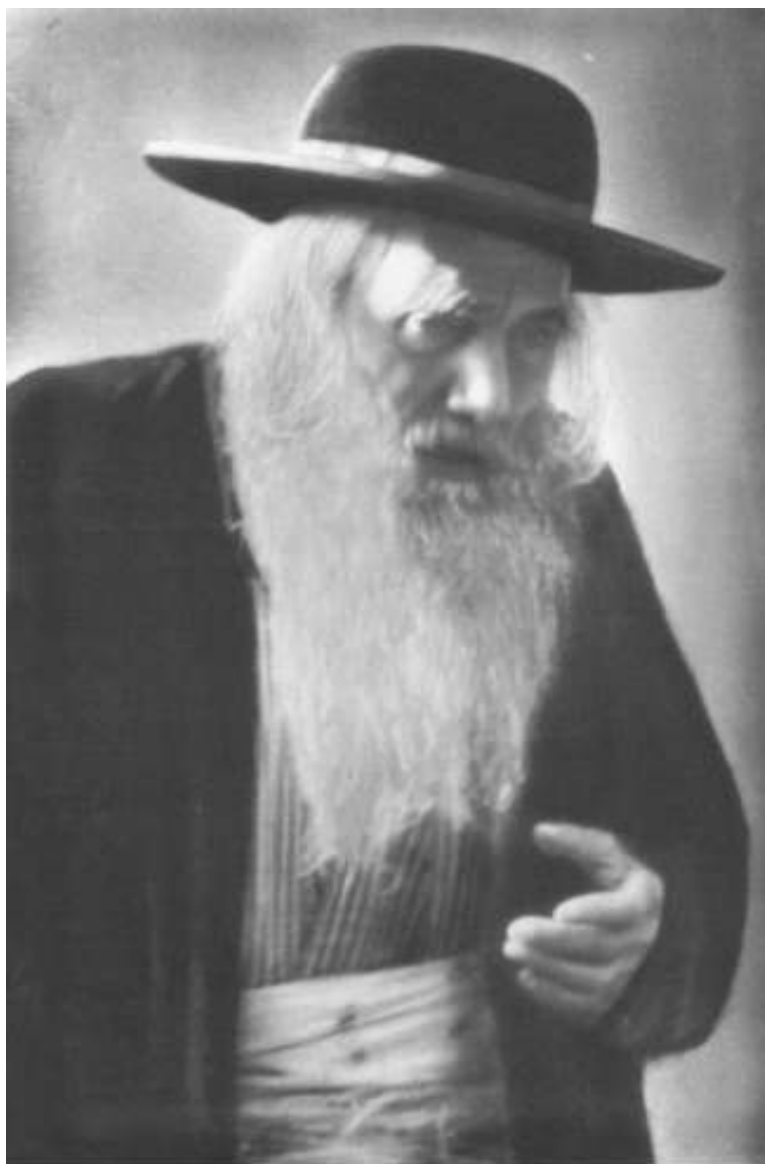
כאשר מרגיש ר' יעקב אורנשטיין שהסבר זה אינו מספקו, הוא נענה ואומר, שלדעתו פשר הדבר טמון בעובדא, שר' יעקב ליב היה לומד תורה לילות שלימים מתוך יסורים, ובכדי שלא תחטפנו שינה היה משים את רגליו בגיגית מים צוננים וכך היה יושב ושונה ומעמיק במשנתו משך שעות רצופות, הרבנית שלו נטלה על עצמה את העול לסייע לו בכך, ומדי לילה בלילה היתה שואבת מים מן הבור ומושיטה לבעלה את גיגית המים כדי שיוכל ללמוד בתורה מבלי תנומה, כך היה מנהגה מאז שנישאה לו ועד ליום פטירתו, ובכן - מסיים ר' יעקב - וכי לא היתה בגלל כך זכאית לכבוד הזה?.

רבי נפתלי הירץ התפעל מאד מעבודת הקודש של הרבנית הצדקנית ע"ה, ומגודל מסירות נפשה עבור יגיעת התורה של בעלה הגאון רבי יעקב לייב זי"ע, אבל עם כל זאת, אומר רבי נפתלי הירץ, מרגיש אני כי יש כאן סיבה נוספת, שהוציאה את הרב מבריסק מגדרו, לצאת ולחלוק לה את הכבוד הגדול הזה!.

ושמא - חוזר ואומר ר' ישעי' - יצא הרב מבריסק לכבודו של בעלה הגדול הראב"ד, שעשה במסירות נפש בענין החרם על בתי הספר, והיא, הרבנית, עמדה תמיד לימינו?.

עדיין לא זאת, יקירי ר' ישעי' - אומר הרב מיפו - מרם הנענו לנקודת הפשר העיקרית.

אם כך - נענו שניהם ואמרו - עצתנו למר היא, לשאול על פשר הדבר את מרן הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד, איש סודו של הרב מבריסק, הוא יפענח למר את חידתו.

מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל
גאב"ד ירושלים עיה"ק
"צדקנית זו השקיעה הרבה כחות ועמל להשפיע על נשי
ישראל להסיר את הפאה מעל ראשן!
והרב מבריסק ידע על כך! לכן מוצא לנכון לחלוק לה את
הכבוד הגדול הזה!"

נכון, נכון - עונה ר' נפתלי הירץ ומתעודד, הוא נפרד מבני חבורתו וסוקר בעיניו את המלואים, למצוא ביניהם את הגאון מרן רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, תלמידו המובהק של מרן הרב מבריסק זי"ע, שלימים כיהן כרבה של ירושלים עיה"ק ומרא דארעא דישראל, מנהיגם של היהדות החרדית בירושלים ובארץ הקודש, הוא מצאו בראש המלואים, כשהוא הולך שחוח בסמוך למיטה.

"במה זכתה צדקנית זו לכבוד המופלא הזה שחלק לה הרב מבריסק"? - שואל ר' נפתלי הירץ את ר' יוסף חיים בגשתו אליו.

"הדבר מובן לי יפה, ופשוט הוא אצלי בתכלית הפשטות", עונה ר' יוסף חיים, והרב מיפו שם אזניו כאפרכסת.

"כל אלה שבאו להשתקע בעיר העתיקה בירושלים על מנת לחיות בה חיי קדושה וטהרה, הן מעדת הפרושים והן מעדת החסידים, כולם היו נזהרים ללכת כרצון ה' בצניעות כיסוי ראש עם מטפחת בלבד, ובשום אופן לא לחבוש אפילו משהו משיער פאה נכרית, ונזהרו שלא ייראה על ראשם שום דבר הנראה כשיער! אפילו חתיכה קטנה חלילה".

"צדקנית זו שאנו מלואים אותה בדרכה האחרונה - ממשיך ר' יוסף חיים ואומר - השקיעה הרבה כוחות ועמל בענין זה, להשפיע על נשי ישראל, שעלו מחוץ לארץ להשתקע בירושלים, להסיר את הפיאה מעל ראשן, ולכסות את הראש במטפחת כדת וכדין כרצון השי"ת. עמלה נשא פרי כי דבריה היו יוצאים מהלב, ומעשה בגאון נודע שעלה מרוסיה והשתקע בירושלים, שהרבנית שלו לא רצתה לשנות את כיסוי הראש שלה ממה שנהגה בחוץ לארץ, וצדקנית זו דברה על ליבה, ולא נלאתה לבא אליה בענין זה פעם אחר פעם, עד שהצליחה לבסוף לשכנעה לשנות את דרכה, רבות עשתה והצליחה בשטח זה, והרב מבריסק ידע על כך, על כן מצא לנכון לחלוק לה את הכבוד הגדול הזה"!!!.

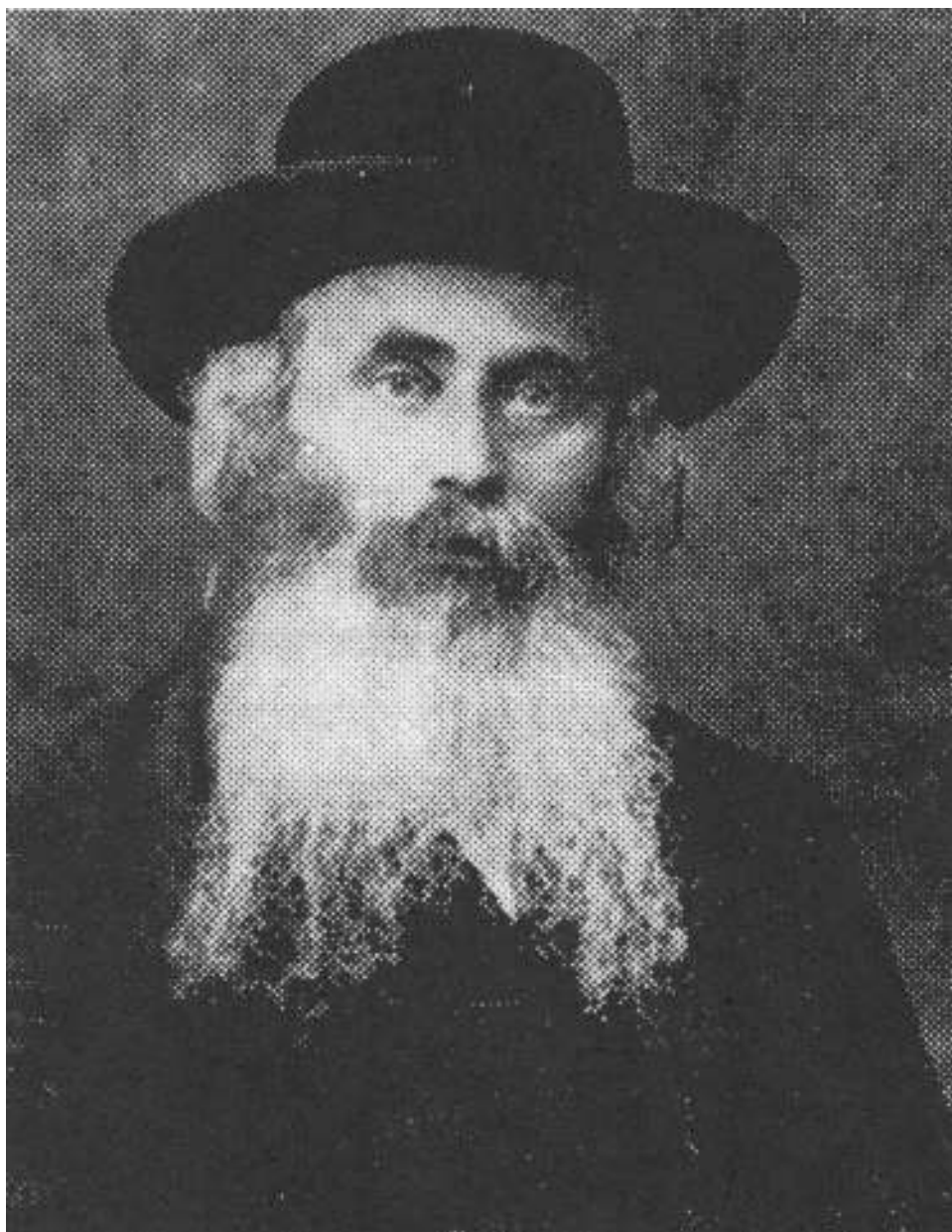
מורן הגאון רבי אליהו דוד תאומים זצוק"ל
בעל ה"אדר"ת"

כותב באגרת ("אגרות האדר"ת" מכתב י"ג) לרב אחד מחוץ לארץ,
השואלו בענין העליה לארץ ישראל
"כן גם הרבנית לא תשא פאה נכריתו"

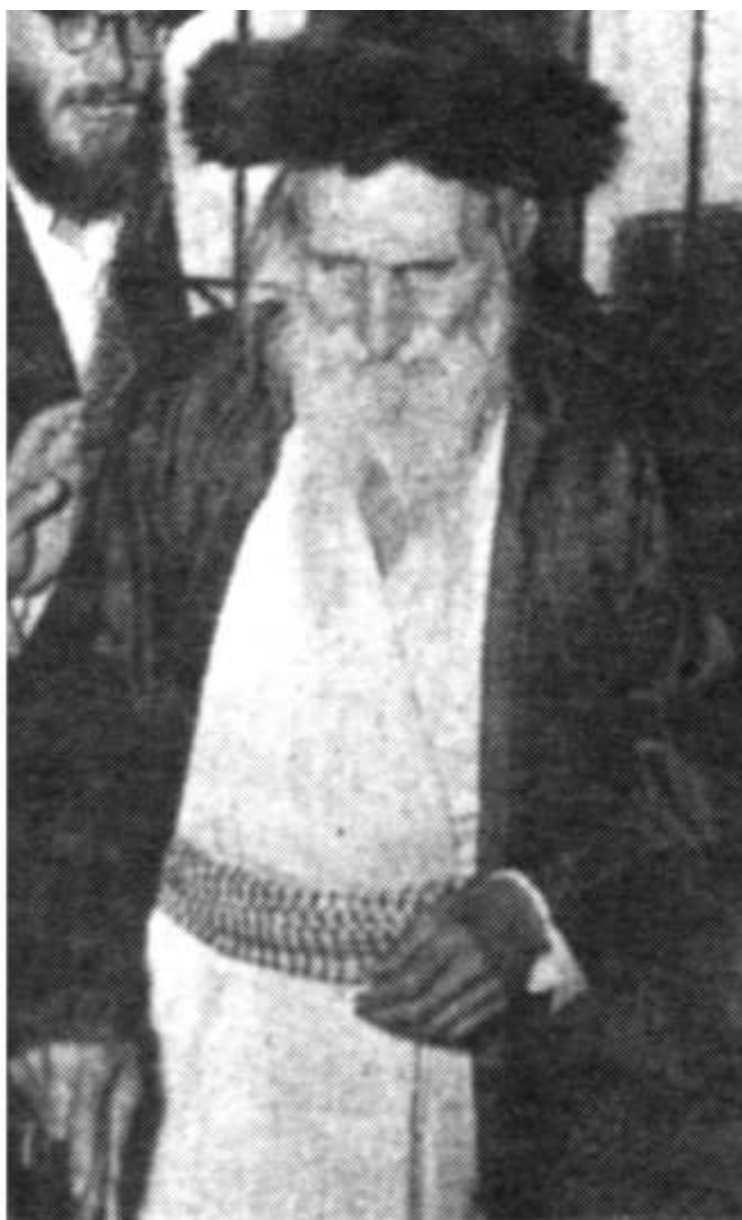

”אכן, אכן! כנים הדברים! - נענה ר' נפתלי הירץ ואומר - זאת היא הסיבה! אמת לאמיתה!, אלמלא באתי לירושלים אלא בשביל לשמוע דבר זה דייני!, אני חוזר מיד ליפו לעורר את בני קהלתי על תפקידם להתחזק ביותר בגדרי הצניעות.”

כאשר חזר רבה של יפו אל עירו, היה זה כבר בעיצומו של ערב יום הקדוש, ומיד באותו יום, בעת כניסת היום הקדוש, יום הכיפורים, עורר הרב את בני קהילתו על קיום מצות כיסוי הראש כראוי וכיאות, כרצון הש"י, בספרו להם עד היכן מגיעים הדברים שהגאון הקדוש השרף מבריסק זי"ע יצא מגדרו אשר שמר עליו במשך כל ימי חייו, ואף על פי כן ויתר על מנהגו, והכל עבור לחלוק כבוד לאשה אשר זכתה להשפיע ולשדל נשים שיסירו את הפאה מעל ראשן, וכסו ראשן במטפחת כרצון הש"י.

מֶרֶן הַגָּאוֹן רַבֵּי יַעֲקֹב לֵיב רֹבִיץ זְצוּק"ל
רַאב"ד יְרוּשָׁלַיִם עֵיח"ק
אֲשֶׁר אִשְׁתּוֹ הַצְדֻקְנִית, הַשְׁקִיעָה הַרְבֵּה כַּחוֹת וְעָמַל
כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ עַל נְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַסִּיר אֶת הַפֶּאֶה מֵעַל רֵאשִׁי?

הגאון הצדיק רבי בן ציון יאדלר זצוק"ל
בן הגאון הצדיק רבי יצחק זאב יאדלר זצוק"ל
בעל ספרי "תפארת ציון"
אשר לא רצה להיכנס בשום אופן
לביתם של רבנים שנשותיהם הלכו עם פאה!

הגאון ר' יצחק זאב יאדלר זי"ע
מתלמידי מרן המהרי"ל דיסקין זי"ע

הגאון הצדיק ר' יצחק זאב יאדלר זי"ע (אביו של הגה"צ ר' בן ציון יאדלר זי"ע) היה מתלמידי הגה"ק ר' יהושע לייב דיסקין זי"ע, אשר עודד אותו לכתוב את חיבוריו, כפי שכותב בהקדמתו לחלק הראשון מחבורו הענק "תפארת ציון" על כל המדרש רבה - שמונה עשרה כרכים! - "ממעמקי הלב אני מברך את אדונינו מורינו ורבינו רשכבה"ג מהרי"ל שליט"א אב"ד דק"ק בריסק, אשר חזקני ואימץ לבבי וכו', ודברי קדשו חזקו אותי, כי אזכה להשלימו, ויהיה נחת רוח ליוצרנו".

הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע כותב עליו תוארים מופלגים: "ידיד ה'! ידיד נפשי!, הרב הגדול בתורה וביראה!, רב פעלים!, אוצר בלום! לתורה ולתעודה!, חובר חיבורים מחוכמים!", וכותב "על דבר בקשת כת"ר מאתי ליתן לו הסכמתי על חיבוריו היקרים", "הנה ודאי לא נעלם ממנו אשר מעודי מנעתי עצמי מזה, ואותן ההסכמות שנרפסו על שמי נעשו בשגגה, ואך לַמַעַן חִבִּיבוּתִיָּה דַכֶּת"ר! [=חביבותו של כבוד תורתו], עיינתי בחיבוריו, וראיתי כמה דברים, והוּטְבוּ בְעֵינַי! וכיחוד בחיבורו על המדרש רבה אשר הוא חיבור יקר לַהֲלָל! וממשיך לברך שם את כל הקונים והמסייעים.

ועד כמה עשתה הסכמת המהרי"ל דיסקין זי"ע רושם בירושלים עיה"ק, אפשר לראות מהסכמת הגאון ר' שמואל סאלנט זי"ע שכותב "אחר ראיתי חתימת יד כבוד ידיד ה' וכו' הגאון הצדיק המפורסם מוהרי"ל דיסקין וכו' העיד בגדלו שראה כמה דברים בכתב יד הרב המחבר והוטב בעיניו!".

ובנו הגה"צ ר' בן ציון יאדלר זי"ע כותב, שהגרי"ל דיסקין זי"ע אמר לאאמו"ר "כשיעזור ה' ונזכה לביאת המשיח, אשתדל שגם הוא יתן הסכמתו על הספר!".

הגאון הצדיק רבי בן ציון יאדלר זצוק"ל
 בן הגאון הצדיק רבי יצחק זאב יאדלר זצוק"ל בעל ספרו "תפארת ציון"
 מתלמידי הגה"ק רבי יהושע לייב דיסקין זצוק"ל שאחז:
 "פאה נכרית דינה כגילוי שערות ממשו"
 (עמוד לימינו כ"ק סרן אדמו"ר מביאלא זצוק"ל בעל "דלקת יהושע")

יגיעתו בתורה היתה עצומה, היה חוזר הרבה פעמים על כל דף גמרא, ואח"כ על כל פרק, ואח"כ על כל מסכת, פעמים רבות מאד, והיה חוזר על כל הש"ס בחודש אחד!, וכשפעם אחת שמע איך שאנשים מתפלאים מזה, תמה ואמר "מה גדלות יש בזה!".

עומק לימודו אי אפשר לשער, כשהיה מתחיל בעיון באיזה ענין, היה שוכח סדרי עולם, היה יכול להשקיע עצמו בלילי חורף הארוכים לאחר מעריב, ולא הרגיש כלל שעלה השחר והאיר הבוקר!.

מלבד חיבורו הגדול "תפארת ציון" על המדרש רבה, ותפארת הגרי"ז על מסכת ברכות והרי"ף, חיבר ארבעים ושמונה ספרים על הש"ס, תוספתא, ירושלמי, שולחן ערוך, משניות ועוד.

הגאון לא רצה להיכנס בשום אופן! כי פאה נחשבת כגילוי שער ממש!

בנו הגה"צ רבי בן ציון יאדלר זי"ע כותב על אביו הגה"צ רבי יצחק זאב יאדלר זי"ע בספרו "בטוב ירושלים" בזה הלשון:

"אסר לבישת פאה נכרית, ועל כן לא רצה להיכנס בשום אופן לביתם של הרבנים שבאו מחוץ לארץ ונשותיהם היו לובשות פאה נכרית, שכן החזיק זאת כגילוי שערות ממש!".

פאה דינה כגילוי שערות!

נכדו ר' מאיר יאדלר מספר: מעשה שהלך עם זקנו הגה"צ ר' יצחק זאב זי"ע לבקר את אחד מגאוני ירושלים שעלה מחוץ לארץ, לפני עברו את מפתן הבית, נעצר הגאון ר' יצחק זאב לזמן קט, ורק אחר כך נכנס. לשאלתו של ר' מאיר על מה ראה להעצר על יד הדלת, ענה לו: שפעם אחת היתה אסיפת רבנים בבית זה, וכמדומה

לו שהרגיש כאן באשה שלבשה פאה נכרית שדינה כגילוי שערות!
ועל כן רצה הפעם להווכח, כדי שלא יכשל בזה שוב.

בהקדמה לספרו תפארת הגר"ז הערה 9 - מהספר "בטוב ירושלים"

הגאון רבי דוד בהר"ן זי"ע מתלמידי מרן מבריסק זי"ע
דיבר על ליבה כמה שעות!!!

שמענו מאחד מזקני התלמידי חכמים בירושלים, שהגאון הצדיק
רבי דוד בהר"ן זצ"ל, כאשר שמע על אשה חשובה שבאה מחוץ
לארץ, שלובשת פאה נכרית, כיתת את רגליו להוכיחה, ודיבר על לבה
כמה שעות, שתסיר את הפאה הנכרית מראשה.

דת יהודית כהלכתה עמוד קכ"ב

מרן הגאון רבי שמואל סלנט זצוק"ל
אמר לרב גדול מחוץ לארץ: "נדע לי שהרבנות הולכת
עם פאה, והצטערנו מזה הרבה!". וכך האריך בדבריו,
עד שהרב שאשתו הלכה עם פאה בכה! והבטיח שהוא
לא תלך יותר עם פאה!

הגה"ק מרן רבי שמואל סלנט זי"ע
רבה של ירושלים עיה"ק ומרא דארעא דישראל

הגאון רבינו שמואל סלנט זצוק"ל, מגאוני ליטא, נשלח על ידי רבני ליטא בשנת ת"ר, להיות דיין ומורה הוראה לכל קהילות האשכנזים בירושלים, אשר מייסדיה היו מתלמידי הגר"א כידוע. והגר"ש סלנט זצוק"ל היה חתן הגאון רבי זונדל סלנט זצוק"ל, תלמיד מורינו הגאון רבי חיים מוואלין זצוק"ל, תלמיד הגר"א מוילנא זצוק"ל.

**האריך לתאר את גודל הצער שנגרם לו על ידי הפאה
עד שהשומע התחיל לבכות!
והבטיח שתסיר את הפאה!**

סיפר הרה"ג ר' נפתלי פרוש ז"ל סופרו של מרא דארעא דישראל הגאון רבינו שמואל סלנט זצוק"ל: פעם בא גדול אחד מחו"ל והרבנית הלכה בפאה נכרית, ונעשה מזה רעש גדול בכל העיר, עברו כמה שנים ובנו של הרב עמד להתחתן, ודרשה הרבנית שגם כלתה תלך בפאה נכרית, ושוב נעשה מזה רעש גדול בכל העיר, שלח רבינו הגאון ר' שמואל סלנט לקרוא להרב, ואמר לו, כאשר בא כבודו לירושלים ונודע לי שהרבנית הולכת בפאה נכרית הצטערנו בזה הרבה!! , אבל מכיון ששמעתי שכבודו חלש מאד, על כן חששתי שמא הדבר יפגע בבריאותו, לכן החלטתי להסתפק בשב ואל תעשה. ועכשיו אני מצטער על שלא מחיתי מיד בהתחלה, מכיון שאני רואה להיבן הגיעו הדברים!, שהרבנית דורשת שגם כלתה תלך בפאה נכרית. וכך האריך לפניו בדבריו ותיאר לו את גודל הצער שנגרם לו

מרן הגאון רבי שמואל סלנט זצוק"ל
"אצטרך ללכת לכל בתי הכנסיות ולהכריז שזה נגד רצוני ואף
מחיתי על כך!"

מהפאה של כלתו, עד שהרב [שאשתו הלכה עם פאה] בכה!!!, והבטיח לרבי שמואל שיותר לא תלך בפאה נכרית. רק אז נחה דעתו הקדושה של רבי שמואל סלנט זצוק"ל.

אצטרך ללכת אל כל בתי הכנסת ולהכריז שזה נגד רצוני! ואף מחיתי על כך!

הגאון רבי שמואל סאלאנט זי"ע היה משגיח על קרוביו ובני משפחתו שילכו בכיסוי הראש בצניעות יתירה, והיה שם עיניו ומוכיחם, וחושש על קלקולם, יותר מעל האחרים, ונמוקו עמו, כדי שלא יאמרו הבריות, "בהסכמת הגר"ש סאלאנט עושים כך".

מעשה בצעירה אחת מנכדותיו, שהתחילה ללבוש מטפחת שונה ממה שהיה נהוג בימים ההם. הרב קרא לבנו, הוא אביה של צעירה זו, וביקש הימנו: "לך אל בתך, ותאמר לה שתסיר מיד את המלבוש הזה, ותלבש את כיסוי הראש בצניעות יתירה, כמו שהיה נהוג בדורות הקודמים, אחרת אצטרך לילך לכל בתי הכנסיות ולהכריז שזה נגד רצוני, ואף מחיתי על כך".

נכדתו ששמעה את הדברים התקיפים מפי זקנה, מיד חזרה ולבשה את כיסוי הראש המהודר בתכלית הצניעות כמנהג אמותיה.

בטוב ירושלים פרק י"ג עמוד שצ"ה מכתבי המגיד הירושלמי הצדיק רבי בן ציון יאדלער זי"ע

"להפש אחר פרטיה ודקדוקיה של המצוה, שנאמרה מפי הגבורה,
לשים הובה על כל אדם מישראל לקיימה דוקא בשלימות הדקדוק!"

אמו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל
הלכה רק עם מטפחת בלבד!
כך זוכים לבנים, וחתנים, גדולי הדור! גאוני ארץ! שמאירים
את העולם בתורתם וקדושתם!

אמו של מלך! "מאן מלכי-רבנן!"

אמו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, הרבנית ראשה לאה קרליץ ע"ה, הלכה רק עם מטפחת בלבד, בלא שום תוספת של דברים אחרים כלל. ומסופר [מובא ב"פאר הדור" חלק א' עמוד ס"ב, וב"מעשה איש" חלק א' עמוד י"ג], שהרופאים אמרו שאסור לה להיכנס להריון, כי זו סכנת חיים עבודה. ואביה הציע לחתנו בלית ברירה שיתגרשו זה מזה. אבל היא מיאנה לציית לדברי הרופאים, ואכן זכתה להביא לעולם ארבעה בנים וחמשת בנות, אשר כולם בנים וחתנים צדיקים ותלמידי חכמים מופלגים, ביניהם, בנה מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, וחתנה מרן ה"קהלות יעקב" זצוק"ל. וכאשר נשאל בנה הגאון רבי מאיר קרליץ זצ"ל ממרן ה"חפץ חיים" זצוק"ל, במה זכתה לזרע צדיקים כה מפואר, השיב שאמו נשאלה שאלה זו, והשיבה שהיא זכתה לזה על ידי גודל זהירותה בצניעות כיון שערות ראשה בכל מצב. [עי' פאר הדור ח"א עמוד ס"ד].

ואכן ב"פאר הדור" חלק א' עמוד נ"א, הכניסו את תמונת אמו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, אשר בה רואים כיצד כיסתה את כל ראשה עם מטפחת בלבד. [כל אשה שרצונה לעמוד על האמת, יכולה לראות זאת בספר "פאר הדור" חלק א' עמוד נ"א הנ"ל, ותווכח לראות כיצד יש לכסות את הראש כדי לזכות להיות אמם של גדולים וצדיקים זי"ע]. וכמו כן בתה - אחותו של מרן ה"חזון

אשת מרן בעל "קהילות יעקב" זצוק"ל, אחותו של מרן
ה"חזון איש" זצוק"ל, הלכה רק עם מטפחת בלבד!

איש" זצוק"ל, אשת מרן בעל "קהילות יעקב" זצוק"ל, הלכה רק עם מטפחת בלבד.

וכמו כן אשת מרן החזון איש זי"ע הלכה עם מטפחת בלבד.

כך העיד גיסו הקדוש מרן רבי יעקב ישראל קניבסקי בעל קהילות יעקב מסטייפלא זי"ע. ושמענו זאת מעדות אישית מפי תלמיד חכם שנסע במיוחד מירושלים, ושאל בפירוש את מרן הסטייפלאר זי"ע, כיצד הלכה אשת מרן החזון איש זי"ע, והשיב לו מפורש שלא הלכה עם פאה, רק עם מטפחת. והוסיף מרן הסטייפלאר באומרו, אף על פי שלא שמעתי מהחזון איש מפורש מה הלכה בדין פאה נכרית, אבל זאת אני יכול להעיד, שאשתו לא הלכה עם פאה, רק עם מטפחת.!

ומלבד כל זאת, כל בר דעת שבקי מעט בהדרכותיו והליכותיו של מרן החזון איש זצוק"ל, יכול לדעת מה אחז מרן החזון איש זצוק"ל, כיצד יש לנשות ישראל הכשרות לקיים את מצות כיסוי הראש בצניעות. וכפי שנביא מדבריו ומאגרותיו, אשר מהם נוכל ללמוד את דעתו הקדושה בענין זה.

ענף א' - מבחינת ההלכה

ראשית כל עלינו להתבונן מה היתה דעתו על הענין מבחינת ההלכה.

מהפאה נודף ריח של איסור דאורייתא!

מרן החזון איש זצוק"ל אמר לי ביחוד, לגבי הליכה עם פיאה נכרית: "ס'שמעקט מיט א דאורייתא!!!!" (-כלומר פאה נכרית נודף ממנה ריח של איסור דאורייתא!).

אחד ממקורביו מזקני התלמידי חכמים בבני ברק שליט"א ששמע זאת מפורש מפיו הקדוש של מרן החזון איש זצוק"ל.

מרן ה"חזון איש" זצוק"ל
"נודף מהפאה ריח של איסור דאורייתא!"
"דאס שמעקט מיט א דאורייתא!"

עד כמה מאירים לעינים ומתוקים לחיך הם דבריו הנפלאים של מרן החזון איש זי"ע, שהתבטא על הפאה בלשונו הטהור "ס'שמעקט מיט א דאורייתא!!!". ומי היה רוצה להלך בחוצות כאשר על ראשו מוטלת הפאה אשר נודף ממנה ריח של איסור דאורייתא?!

והנה מלבד עדות זו, יכול כל בר דעת לראות את דעתו הבהירה באגרותיו, כפי שנביא כאן מעט מהם. שהרי הנידון שלנו, הוא דבר שלכולי עלמא ישנם פוסקים שסוברים שהוא איסור גמור, ובכל פעם שיוצאים לרחוב עם פאה, הרי זה נידון ושאלה של איסור גמור. ועל כן הבה נתבונן באגרותיו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, ומהם נלמד לנידון דידן.

"האוסר - די לו להראות שאין ההיתר מבואר!"

"והריני מקדים, שעל המתיר להביא ראיה ולבסס ההיתר על מקור נאמן מן הגמרא, ומן הפוסקים, אבל האוסר, די לו להראות שאין ההיתר מבואר!".

"כל שאינו בוודאות היתר - הוא אסור!"

"וכל אלו הדברים, אינם נקבעים על ראיות מכריעות, אלא נובעות מהעיקר היסודי, שאין להתיר אלא בוודאות, וכל שאינו בוודאות היתר, הוא אסור".

קובץ אגרות חזון איש חלק ב' אגרת כ"ח

"אנו מחמירים בספיקות!"

"קשה להעמיק בכל הלכה והלכה... ועל כן אנו מחמירים בספיקות".

קובץ אגרות חזון איש חלק א' אגרת ל"ד

"ואם כתב גאון אחרון להמליץ על המקילים, אין זה הנראה
להקות את המקילים!"

מרן ה"חזון איש" זצוק"ל
"האוסר, די לו להראות שאין היתר מבואר!"
"וכל שאינו בוודאות היתר, הוא איסור!"
"ועל כן אנו מחמירים בספיקות!"

"יקרה היא לנו כל הלכה מן התורה, ואמרו אילו היתה בשמים צריך אתה לעלות אחריה".

קובץ אגרות חזון איש חלק ג' אגרת ט'

"ואם כתב גאון אחרון להמליץ על המקילים, אין זה הוראה לחקות את המקילים!".

קובץ אגרות חזון איש חלק ב' סימן מ"א

"לצאת מן הספק!"

כשנשאל מרן ה"חזון איש" זי"ע מפי אחד שלא רצה להדר ולהוסיף במצוה, ענה לו מרן: "הדבר דומה למי שלוקח סכין וחותר לעצמו את הסימנים שבצוואר - קנה וושט, - ובא לשאול את הרב האם עדיין לא הגיע לרוב הסימנים, ויכול הוא להמשיך לחתוך!. כך גם כאן, הדבר ברור שכאשר מדובר באיסור דאורייתא, אין נכנסים עד לגבול האיסור בדיוק, אלא מרחיקים מעט מן המקום, כדי לצאת מן הספק.

מעשה איש חלק ב' עמוד קמ"ג

ונורא הדבר למתבונן, עד היכן התייחס מרן החזון איש זצוק"ל אל כל מי שמזלזל במה שנוגע אל רצון ה' בטענה שאין זה ברור שאסור לכולי עלמא, שהרי זה ממש כמו מי שחותר לעצמו את הצוואר, והוא מסתמך על זה שהוא עדיין לא חתך את רובו, ממילא הוא יכול להמשיך לחיות במצב כזה באופן רגוע ושליו, שהרי אין לזה דין שחיטה על פי הלכה!.

"העצלות מערפלת - שלא יוסיף כח להכריז מלחמה!"

וכמה מתאימים לעניננו דבריו הקולעים של מרן החזון איש זצוק"ל, המיטיב לתאר במילים קצרות, את מה שמתחולל בלבם של

"שומר מצוה ודקדוקה, הנסיונות מצויים לפניו, ומערכה
תדירית נמושה לפניו" !

מרן ה"חזון איש" זצוק"ל
"בחביון לב, דופק פקפוק, ולוחש באוזנו: לא! לא!
משהו לא בסדר! אבל העצלות מערפלת, שלא יוסיף
כח להכריז מלחמה!"

הרבה אנשים ונשים מישראל, כאשר הם חושבים על קיום מצוה זו כרצון ה' בשלימות.

וזה לשונו הזהב: "לפעמים אפשר למצוא את העצלות, לגורם לתנועה ולמרץ. כשהתנועה טבעית, למלא תאותו חשקו ומתקן. ושמה כחביון לב, דופק פקפוק, ולוחש באזנו: "לא!, לא!, משהו לא בסדר!". אבל העצלות מערפלת, שלא יוסיף כח להכריז מלחמה!"

קובץ אגרות חזון איש חלק א' אגרת ג'

"אין אנו יודעין ערכן של מצוות!, ולכן הננו מפגרים בזריזותן בלי הערת הלב".

קובץ אגרות חזון איש חלק ב' אגרת ק"ז

לקיימה דווקא בשלימות הדקדוק!"

ואלו הם דבריו הקדושים של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, בגודל החיוב להקפיד על קיום פרטיה ודקדוקיה של המצוה, "דוקא בשלימות הדקדוק!".

"מה גדולה אשמתו של איש נלבב לאהבת העבודה לפניו יתברך, בשעה שמזניח את לבו מלחפש אחר פרטיה ודקדוקיה של המצוה, שנאמרה מפי הגבורה לשים חובה על כל אדם מישראל לקיימה דוקא בשלימות הדקדוק. ובחסרו תנאי אחד מתנאי דקדוקיה, לא קיים המצוה!"

אמונה ובטחון פרק ו' סימן י"ח

"שומר מצוה ודקדוקיה, הנסיונות מצויים לפניו. ומערכה תדירה נטושה לפניו. ונוח לו להתאמן יפה, כדי להרגיז יצרו הטוב על יצרו הרע. וההזדמנות לפניו לנסיון, בכל שעה. ועלייתו בטוחה, ותיקונו נאמן".

אמונה ובטחון פרק ד' סימן ט'

כשנשאל רבינו כיצד משיגים דרגות רוחניות רמות? השיב:
עצם עשיית מצוות ה' בפרטותיהן ובדקדוקיהן, הן הן המדרגות
הרוחניות העליונות. וכל נסיון להשיג מדרגות בדרך אחרת, סופו
מפח נפש.!

מעשה איש חלק א' עמוד קכ"ה

וכן הוא בעניננו, אשר היצר מפתה ומתגבר על נשות ישראל,
שיחשבו שמצות כיסוי הראש היא שונה מכל מצות התורה, ואין
"חובה על כל אדם מישראל, לקיימה דוקא בשלימות הדקדוק"!!
ולכן אשרי האשה המתגברת על כל פיתויי היצר, ומקבלת על עצמה,
גם במצוה זו, "לקיימה דוקא בשלימות הדקדוק"!!

ענף ב' - ההתייחסות אל הענין של "שלא שינו את לבושם"

והנה מלבד הנקודה האמורה מבחינת ההלכה, הרי ישנה כאן
עוד נקודה חשובה ביותר, אלא שבגלל שיש בנידון הפאה, נידון
הלכתי מדאורייתא ומדרבנן, לפיכך היצר הרע דוחק לצד את כל
הבעיות האחרות שיש בזה. אבל מכיון שישנם כאלה, שכאשר
מדברים עמהם על נקודת ההלכה, הרי הם לוחמים בכל התוקף, ואינם
מוכנים להודות שאכן הענין מפוקפק ביותר, ושאכן ישנם פוסקים
שסוברים שיש בזה איסור גמור בכל יציאה לרחוב. לכן הבה נתבונן
מה היתה דעת מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, אפילו אילו לא היה שום
פוסק בעולם, שסובר שעוברים איסור דאורייתא בכל פעם שיוצאים
לרחוב עם פאה, ואפילו אילו לא היה שום פוסק בעולם שסובר
שעוברים על איסור דרבנן בכל פעם שיוצאים לרחוב עם פאה,
ואפילו אילו לא היה בזה שום חשש דחשש על פי הלכה. ורק יש
בזה "ענין של לא שינו את לבושם". האם היה הדבר הזה לבד, ראוי
לעורר עליו ולפעול לתיקונו, או לא?.

כלומר, אפילו אם רק יש בזה ענין שאין זה הלבוש שהיה נהוג בכלל ישראל במשך כל הדורות, מאז אמותינו הקדושות, עד לפני כמאתיים שנה, רק כל ענין הפאה נלמד מהגוים, עד שהתפשט אצל אלפים ורבבות מכלל ישראל. האם עבור זה לבד, ראוי לעשות כל מה שאפשר, כדי לחזור אל הלבוש היהודי המקורי לפני ששינו אותו?.

והנה התשובה לשאלה זו מפורשת פעמים רבות באגרותיו ואמרותיו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, והרי הדברים לפנינו ככתבם וכלשונם.

"מאד קשה עלי הדבר"!

הנה כל אחד יכול לראות, עד היכן חרדה נפשו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל מכל סטייה קלה ממלבושם של ישראל, אפילו אם אין בדבר איסור על פי הלכה, ממה שכתב בעצמו באגרת בענין גילוח הזקן בסם, [ולא מדובר כאן על גילוח עם מכונה, שהרי על גילוח עם מכונה אחז החזו"א שזה איסור גמור], אפילו כאשר הדבר מותר על פי הלכה.

וזה לשונו הזהב: "הסם, אם אינו סם... אינו גם סם חיים. ומאד קשה עלי הדבר, שאינו ממדת הצניעות, ואין זה לבוש ישראל, רק למדו מהגוים, ושוללים בזה קדושה".

קובץ אגרות חזון איש חלק א' אגרת קצ"ז

הרי לנו מפורש, שכאשר משנים מלבוש ישראל מדורי דורות, אפילו אם הדבר מותר על פי הלכה, בכל זאת "שוללים בזה קדושה", "ומאד קשה עלי הדבר"! כי מי שיש לו לב מבין, והוא מזרע אברהם יצחק יעקב, אינו אומר: מה איכפת לי שזה מגיע מהגוים, הרי העיקר הוא לברר רק שזה מותר על פי הלכה, ואין

"זהדרך הישרה שיבור לו האדם... וילעיגו עליו, ולא יחוש
מפני המלעיגים! ואו יעיד ששולחנו גדול משולחנם!"

מֶרֶן ה"חזוֹן אִישׁ" זצוק"ל
כותב על דבר שמותר בהיתר גמור על פי הלכה
"מאוד קשה עלי הדבר, שאינו ממדת הצניעות, ואין זה לבוש ישראל, רק
למדו מהגוים, ושוללים בזה קדושת".
"ואף שפשטה המחלה גם בין התורנים יהוי, לא נשתנה הדבר בשביל זה!"

בזה שום חשש איסור כלל? וכי צריך לכאוב לי על דבר זה, אם אברר שיש פוסקים מתירים אותו, ואין בו שום חשש על פי הלכה? אבל מרן ה"חזון איש" צוק"ל מלמד אותנו, שדרך התורה היא: שכל דבר שיש בו סטיה ממדת הצניעות, ומדרך ישראל שנהגו בכל הדורות, אזי אפילו אם הדבר מותר על פי הלכה לכל הדיעות, אף על פי כן "מאד קשה עלי הדבר", "ושוללים בזה קדושה"!!

ואם כן, הוא הדין בנידון דידן של היציאה לרשות הרבים עם פאה, [וקל וחומר הוא, כי כאן מדובר בדבר שכולם מודים שיש פוסקים מגאוני הדורות ז"ע, אשר סוברים שהוא אסור על פי הלכה], בוודאי ובוודאי שכל מי שיש לו לב מבין, וחפץ ללכת בדרכו של מרן ה"חזון איש" צוק"ל, בראותו את נשות ישראל, לובשות את הלבוש שהם "למדו מהגוים, ושוללים בזה קדושה", בוודאי שצריך כל אחד ואחד להרגיש ש"מאד קשה עלי הדבר"!!!

"הדרך הישרה שיבור לו האדם!"

ומסיים שם מרן ה"חזון איש" צוק"ל את אגרתו, בלשונו הזהב:

"והדרך הישרה שיבור לו האדם, (בענין גידול זקן האיש), הוא לשייר שערות קצרות, ניכרות היטב, עד שנקרא זקנו מגודל, וילעיגו עליו, ולא יחוש מפני המלעיגים, ואז יעיד ששלחנו גדול משולחנם"!!

הרי לנו מפורש, ש"הדרך הישרה שיבור לו האדם", היא שיהיה "ניכר היטב" באופן ש"ילעיגו עליו, ולא יחוש מפני המלעיגים". כלומר, זהו הסימן וה"שיעור" למי שמחפש את הדרך הישרה בענין מלבוש יהודי, ש"ילעיגו עליו, ולא יחוש מפני המלעיגים"! "ואז" - רק אז - "יעיד ששלחנו [בעולם הבא] גדול משולחנם"!!

"אף שפשטה המחלה בין התורנים יחיו"

בוודאי ישנם כאלה שרוצים להרגיע את עצמם בטענה, שהן אמת שכל הפאות הגיעו במקורם מהגוים, והן אמת שבמשך כל הדורות, עד לפני כמאתיים שנה, היו נשות ישראל מכסות ראשם עם מטפחת, אבל כיום שהתפשט הדבר מאד, ואפילו נשות בני תורה הולכות עם פאה, אם כן אין בכך שום חסרון.

אבל מרן ה"חזון איש" זצוק"ל כותב בפירושו ש"אף שפשטה המחלה בין התורנים יחיו, לא נשתנה הדבר בשביל זה". וזה לשונו באגרת קצ"ח:

"מעולם אין דעתי נוחה מגילוח זקן כעין תער" - כלומר אפילו כאשר אין מגלחים בתער, אבל מכיון שסוף סוף הזקן מגולח, והרי זה נראה כמו הפנים של מי שמגלח בתער, לכן אין דעתו - דעת התורה האמיתית - נוחה מדבר כזה. "בהיותי מורגל באיסורו בדור הקודם", כלומר, שהדרך שבה אנו יכולים ללמוד ולדעת, מה צריכה להיות ההתייחסות האמיתית שלנו אל כל שינוי מלבוש ישראל, היא לשמוע מה היא דעתו של מי שהורגל מהדור הקודם, טרם נתפשטה המחלה, כי רק הוא זוכה שדעתו עדיין ישרה ונכונה, וביכולתו לראות את הדברים בצורתם ומקומם המדויק. "והיה הדבר נחשב כשינוי מלבושיהם לבוש הישראלי, ואף שפשטה המחלה גם בין התורנים יחיו, לא נשתנה הדבר בשביל זה. ולכן נפשי סולדת בענין זה".

ואם כן מובן לכל בר דעת, איך צריכים אנו להתייחס אל יציאת הנשים עם פאה לרשות הרבים, אשר הדבר מפורש יוצא מקולמוס לבו הטהור, שכל שינוי מלבוש היהודי בדורות הקודמים, צריך האדם להיות "מורגל באיסורו", "ואף שפשטה המחלה גם בין התורנים יחיו, לא נשתנה הדבר בשביל זה". ולכן כל אחד שחושק להידבק בדרך האמת, לאחר שזכינו שתתגלה לנו דעתו הזכה של איש האמת, ראוי שתהיה נפשו סולדת מענין זה!.

מרן החזן איש וצוק"ל

[במוצאי יום כיפור]

"צריכים לעמוד בתוקף! ולא להתאים את עצמו אל העולם! לא לעשות פשרות! אפילו שגם בישיבות חדר הדבר!"

**"לא להתאים את עצמו אל העולם!"
"לא לעשות פשרות!"**

וכה היו הדברים שיצאו מפיו הקדוש של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, ונרשמו על ידי הרה"ג רבי שאול ברזם זצ"ל, חתנו של מרן ה"קהילות יעקב" זצוק"ל, אשר מהם נוכל ללמוד כיצד יש לנו להתייחס אל מנהגם של ישראל הקדושים, אפילו כאשר אין שום חשש על פי הלכה לשנות ממנו, ואפילו כאשר אלפי בני תורה במשך כמה דורות, כבר אינם נוהגים במנהג זה.

הדברים נאמרו בקשר לגידול זקן, כאשר רוב רובם של בני הישיבות היו מגלחים זקנם, כפי שהיה נהוג בכל הישיבות הגדולות והמפורסמות בליטא כידוע.

"צריכים לגדל זקן, לא מטעם איסור השחתה, שזה הרי אינו, אלא בתער. אלא מפני שהוא כלבוש ישראל, ואין לשנות! צריכים לעמוד בתוקף, ולא להתאים את עצמו אל העולם! לא לעשות פשרות!..."

גם בישיבות חדר הדבר, ואף על פי שאומרים שרצו בזה לקרב רחוקים, אין זה יסוד הדבר, ולא הצליח כלל, אלא שגילחו את זקנם ונתקלקלו!..

מעשה איש חלק א' עמוד קס"ד

"הרי זה בגדר שלא שינו את לבושם!"

והנה לפנינו ציטוט מהספר הנפלא "פאר הדור" חלק ב' עמוד של"ח, המספר על אברך שנכנס ובא אל חדרו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל ופניו מגולחות. פנה החזון איש אל האברך, ואמר: "מן הראוי שיהא זקנך מגודל!.. שאל האברך: "מה חשיבות בדבר"? השיבו מרן: "הרי זה בגדר שלא שינו את לבושם!.."

פאר הדור חלק ב' עמוד של"ח

והנה אילו היינו ניגשים אל היצר הרע שבתוכינו, המונע אותנו מלקיים מצות כיסוי הראש כראוי, ואומרים לו, שאפילו אם לו יצוייר שאין ביציאה עם פאה לרשות הרבים שום חשש איסור דאורייתא, ושום חשש איסור דרבנן. ואפילו אם יצוייר שלא היה שום פוסק שאוסר את היציאה עם פאה לרשות הרבים, בכל זאת יש לנו סיבה מספיקה להימנע מזה, ואפילו למנוע בעבורה את מי שהורגל בזה עד עכשיו, מצד הסיבה ש"זה בגדר שלא שינו את לבושם"!

הרי בוודאי היה היצר אומר לנו: א', לא מעניין אותי כל הענינים והמדריגות האלו, העיקר שזה מותר על פי הלכה, אזי זו סיבה מספיקה בשבילי להישאר רגוע. ב', הרי אלפי נשים שומרות תורה ומצוות הולכות ככה, וממילא אין כאן שום חשש של "שלא שינו את לבושם", אפילו שמקור הדבר שנשים הולכות ברחוב עם פאות, הגיע מהגויים והאפיקורסים, אבל כיום אין בזה שום חשש, כי הרי כך הולכות אלפי נשים שומרות תורה ומצוות!.

ואילו היינו אומרים לו שמרן ה"חזון איש" זצוק"ל, לא זו בלבד שמנע את עצמו מדבר שהוא בגדר שלא שינו את לבושם, אלא כאשר נכנסו אליו אברכים בני תורה, אזי במקום לדבר איתם רק בלימוד, ולא להתייחס לדברים אלה, עורר אותם על תיקון דבר שאין בו חשש על פי הלכה, והוא סך הכל רק "בגדר שלא שינו את לבושם". וכל זאת הוא עשה, אפילו שאלפי בני תורה, נהגו כבר באופן זה.

הרי בוודאי היה היצר הרע מוחה בכל תוקף, והיה טוען שלא יתכן הדבר שמרן ה"חזון איש" זצוק"ל יקדיש מזמנו היקר על דברים כאלו, בזמן שהדבר מותר על פי הלכה ואין בו חשש, רק מחמת שהוא בגדר שלא שינו את לבושם.

אבל האמת אהובה מכל, וכל מי שחפץ לזכות להודות על האמת, ילמד ויתעורר מדרכו והנהגתו של רבן של ישראל, אשר מצא

מרן הנאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א
מעיד בספרו על איזה דבר אמר מרן ה"חזון איש" וצוק"ל "שנהיה
לו כל כך לא טוב, עד שעומד לו להקיא!"
האם דיבור זה נאמר כאשר הוא רואה אדם שעובר על איסור
דאורייתא, או איסור דרבנן, או גם כאשר הוא ראה אדם שרק שינה
מלבוש ישראל?
"אף שנתפשטה בין התורנים יחיו!" ואלפי בני תורה הלכו בצורה זו!

"חובתינו שיהיו מעשינו מכרזים, על קיום
התורה, ולפרסם קיומנו מצותיה!"

מרן ה"חזון איש" זצוק"ל
"אין באוהבי תורה ומצות, אהבה לאמצעיות, ושנאה לקיצוניות!"

ואין שום סיבה למי שמתאים את עצמו לקיום ההלכה, שיבוא לו להקיא מהנהגה כזו?

אבל מרן ה"חזון איש" זצוק"ל לימד אותנו בזה, שמי שיש לו לב יהודי ונשמה יהודית, יודע שמלבד "ציויו" של מקום, יש את "רצונו" של מקום. ולכן אפילו כאשר הדבר מותר בהיתר גמור על פי הלכה, אבל אם הוא שינוי מלבוש ישראל מדור דור, ואם הוא מגיע מהגויים, אזי מי שנשמתו הקדושה נזדככה ונתעלתה להרגשות נעלות ועדינות בכל מה שקשור לדברים שיש בהם נחת רוח להש"י, [כאשר ידוע ומפורסם הפלגות נוראות בענינים אלו, ממרן החזון איש זצוק"ל], והוא משתוקק ונכסף שכל זרע ישראל ילכו בדרכי אבות אבותינו מדורי דורות, אזי "נהיה לו כל כך לא טוב, עד שעומד לו להקיא"!.

ומסיפור נורא זה יכולים ללמוד, עד היכן עלינו להשתוקק לזכות לקיים את מצות כיסוי הראש, כמו שקיימו אמותינו הקדושות בדורות הקודמים, ואפילו אם לא היתה בהליכה עם פאה שום בעיה על פי הלכה, עם כל זאת נשמח להידבק במלבושי ישראל מדורי דורות, אשר כיסו ראשם עם מטפחת מתוך גאווה ועזות דקדושה.

ענף ג' - שלא יראה "כמי שמתבייש בהמצוה"

והנה אפילו אם לא היה בזה שום ענין של שינוי מלבוש ישראל, ואפילו אם לא היה בזה שום חסרון בצניעות, בכל זאת מתורתו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, [נדבר כזה נוגע רק ללב מרגיש, כלבו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, אשר אהבתו לקיום מצוותיו של הקב"ה, לא ידעה גבולות, כידוע], אנו למדים שישנה עוד נקודה שעלינו להיזהר בה, והיא: שלא יראה כמי שמתבייש מהמצוה!.

מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א
מועיד בספרו "ארחות יושר" עמוד כ':
על מרן ה"חזון איש" זצוק"ל
שאמר על דבר שאין בו שום חשש איסור,
לא דאורייתא, ולא דרבנן,
ואף על פי כן: "אין לעשות כן!"
"כי זה נראה כמו שמתבייש מהמצוה!"

**"זה נראה כמי שמתבייש בהמצוה!"
"ואין לעשות כן!"**

וכה הם דברי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: על ה"פאות" של אנשים שנותנים מאחורי האוזן, לא היתה דעתו נוחה מכך, ואמר: שזה נראה כמו שמתבייש בהמצוה, ואין לעשות כן!.

ארחות יושר ערך "הדרת פנים" עמוד כ'
ומובא במעשה איש חלק א' עמוד קס"ד

והנה כל זה נאמר אפילו על דבר שאין בו שום חשש איסור, לא איסור דאורייתא, ולא איסור דרבנן, שהרי לא כתוב בשום מקום בתורה שהפאות צריכות להישאר מלפני האוזן באופן שיראו אותם. ואף על פי כן אמר מרן ה"חזון איש" זצוק"ל "שזה נראה כמו שמתבייש בהמצוה, ואין לעשות כן!". ואם כן מה נאמר ומה נדבר, על מצות כיסוי הראש, כאשר הולכות הנשים ומניחות על ראשן דבר שיראה כמו הדבר שאותו צייתה התורה לכסות, וכי זה לא "נראה כמו שמתבייש מהמצוה"! וכי את זה "יש לעשות כן"?!

וכך כתב מרן ה"חזון איש" זצוק"ל [קובץ אגרות חלק ב' סימן ע"ג] "חובתנו שיהיו מעשינו מכריזים, על קיום התורה, ולפרסם קיומנו מצוותיה"! עד כאן לשונו הקדוש. ואם כן כל אחד מבין שהאופן שבו יהיו מעשינו מכריזים ומפרסמים על קיום מצות כיסוי הראש כתיקונה, הוא רק כשנקיים אותה על ידי כיסוי שמכריז ומפרסם את קיום המצוה!.

**"אין באוהבי תורה ומצוה, אהבה לאמצעיות,
ושנאה לקיצוניות!"**

וכה הם דבריו המופלאים, בהיטיבו להגדיר את ההגדרה הקולעת של אלו שזוכים להיות "אוהבי תורה ומצוה"!!

"רגילים אנחנו לשמוע בחוגים ידועים, כמכריזים על עצמם שאין חלקם בין הקיצונים, ומשאירים בכל זאת לעצמם, זכות ישראלי נאמן באמונה מספקת לתורה וד"ת. ומרשים אנחנו לעצמנו להגיד מנקודת משפט, כמו שאין באוהבי חכמה אהבה למיעוטה, ושנאה לרוב חכמתה. כן אין באוהבי תורה ומצוה, אהבה לאמצעות, ושנאה לקיצוניות"!

קובץ אנרות חזון איש חלק ג' אגרת ס"א

הבה נחשוב רגע אחד: האם יתכן ש"אוהבי תורה ומצוה", יכבדו את מצות כיסוי הראש ויאהבו אותה, כאשר הם מתהלכים בחוצות, עם אותו מראה שעליו נצטוינו לכסותו מעין רואים?, וכי בכך אנו מקיימים את המצוה "בקיצוניות"? הרי בוודאי ובוודאי ש"אוהבי תורה ומצוה", יהדרו לקיים את המצוה כתיקונה, ולא ישנאו חס ושלום את מה שנראה כ"קיצוניות" באהבת מצוה זו!.

ענף ד' - מה נענה לחילול ה'

והנה כל מה שכתבנו עד עתה, הוא מלבד הסכנה הנוראה שיש בכל הענין של יציאה לרחוב עם פאה, שנכנסים על ידי זה לסכנה של חילול ה'. כפי שמגיעים אלינו עדויות רבות מדי יום ביומו מפי אנשים רבים, ששומעים השכם והערב מאחינו התועים שעדיין לא זכו לשמור תורה ומצוות, [הש"י יחזירם במהרה בתשובה שלימה לפניו, מתוך רחמים וחסדים מגולים], אשר הם תמהים ושואלים בפה מלא: וכי כך מקיימות החרדיות את מצות כיסוי הראש?, הרי הם נראות הרבה יותר נאות עם מראה השער של הפאות שעל ראשם, יותר מהשערות שלנו? הרי הפאה של הנשים החרדיות נראית ממש כמו שיער, ואם כן איזה מצוה הם מקיימים בצורה כזו?. וכשמנסים לענות להם שהעיקר הוא שמכסים את הראש, הם טוענים: הרי בזה אתם עושים ליצנות מכל תכלית קיום המצוה של כיסוי הראש?!
שהיא להצניע את המראה הזה ברשות הרבים!.

מרן ה"חזון איש" זצוק"ל שאל בפליאה:
"חילול ה' איז א קלייניקייט"?
"זכי חילול ה' הוא דבר כל כך קטן"?

מרן ראש הישיבה בעל "אבי עזרי" זצוק"ל
כותב באגרת, בענין דרכו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל,
לחשוש מאוד לחילול ה':
"פשוט שאין להסתכל על הסביבה (שמקילים), ואין לך עון
יותר מחילול השם!"

וידוע עד כמה התיירא מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, מכל דבר שנדף ממנו חשש דחשש של חילול ה'. [נראה מעשה איש חלק א' עמוד ק"ז בהערה. ועיין במפתחות בסוף חלק ד' עמוד רנ"ו, בענין חילול ה', בכל המצוין שם, ותעמוד מרעיד עד היכן הדברים מגיעים. וכלשון מרן הגרא"מ שך זצוק"ל המובא בחלק א' שם: "פשוט שאין להסתכל על הסביבה, ואין לך עון יותר מחילול השם, וכבר הורה זקן בעל החזון איש זצ"ל כידוע"]. ואם כן אפילו אם נאמר שאין שום חשש לצאת לרחוב עם פאה, לא מצד ההלכה של כיסוי הראש, ולא מצד שינוי לבוש ישראל, ולא מצד כבוד המצוה, ולא מצד צניעות, הרי זה עדיין סכנה נוראה של העון החמור ביותר שבתורה, מצד הסכנה של חילול ה' שיש בדבר!! רחמנא לצלן.

וכי חילול ה' זה דבר כל כך קטן?!

ומסופר שכאשר אחד שאל את מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, הלכה מסוימת, האם זה דבר שאסור על פי הלכה, או שהדבר מותר על פי הלכה, ורק בגלל חילול ה', שישנם כאלה שאינם יודעים שזה מותר, רק לכן זה אסור לנו. "אמר לו רבינו: וחילול ה' איז א קלייניקייט?!!" - וכי חילול ה' הוא דבר כל כך קטן?!

מעשה איש חלק ג' עמוד קס"ה

ענף ה' - גודל היראת שמים של האשה

ניכר כפי מידת דקדוקה בכיסוי הראש בצניעות

והנה מלבד כל מה שנתבאר, נוסף על זה יש לזכור שאנו עוסקים בדבר שהוא לכל הדיעות תוספת צניעות ודקדוק בקיום מצות כיסוי הראש. ואם בכל עניני המלבושים, כתב מרן ה"חזון איש" זצוק"ל [קובץ אגרות חלק ג' אגרת קנ"ב]: "ראוי ליראי ה' יתברך, לנטות בלבושים ובשאר ענינים, לדרך היותר צנועה!", אזי בוודאי ובוודאי שראוי ללכת רק עם מטפחת, שהיא "הדרך היותר צנועה"!

"גודל יראת שמים של אשה, ניכר בכיסוי ראשה,
 במדת דקדוקה בכיסוי הראש, כך יראתה!"

מֶרֶן הַ"חֲזוֹן אִישׁ" וְצוֹק"ל
 כּוֹתֵב בְּאַגְרָת:
 "רְאוּ לִירְאֵי ה' יִתְבַּרְךְ, לְנִטּוֹת בְּלִבוֹשִׁים וּבְשֵׂאֵר עֲנִינִים, לְדֶרֶךְ
 הַיּוֹתֵר צְנוּעָה!"

ועל אחת כמה וכמה כאשר מדובר מענין של צניעות כיסוי הראש, אזי כדאי שנעמיד לנגד עינינו, את עדותו של הגאון רבי בנימין מנדלסון זצוק"ל, שהעיד ממה ששמע מפי מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, שהיה אומר: שגודל יראת שמים של אשה, ניכר בכסוי ראשה. כמדת דקדוקה בכיסוי הראש, כך יראתה!

מעשה איש חלק א' עמוד ק"ם ושוב בחלק ב' עמוד קנ"ג

כלומר, שאפילו אם מדובר בדבר שאין בו חיוב על פי הלכה, אבל אם רוצים לראות את גודל היראת שמים של האשה, אפשר לראות זאת כמדת דקדוקה בקיום מצות כיסוי הראש!.

ואם כן למה נרפה את ידיהם של נשות ישראל הכשרות, ולמה נמנע מהם את ההזדמנות להתעלות במידת יראת שמים, על ידי הדקדוק בכיסוי הראש, שאז הם יזכו שאחרי המעשים ימשכו הלבבות?! וימשכו ליבותיהם ליראת השי"ת!.

הצניעות אצל הנשים - כלימוד התורה אצל הגברים

מספר הגאון ר' יעקב גלינסקי שליט"א: פעם באתי לחזון איש, וראיתי את הרב וולף זצ"ל יוצא מה"חזון איש". שאלתיו על מה שוחח עם החזון איש, ואמר לי ששאלו: "חז"ל אומרים בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין. התינח בחורים שהתורה היא כלי הנשק שלהם לנצח את היצר הרע, אבל בנות שפטורות מתלמוד תורה, מה הנשק שלהם לנצח את היצר הרע? והשיב: "בגדי צניעות!". והוסיף: אם היה לנו תקציב, היו צריכים לתלות על זה שלטים

ברחובות!

מעשה איש חלק ד' עמוד קס"ט

ומביא שם מ"אגרת הגר"א" שכותב בזה הלשון: "זה כל האדם, לפתח חטאת רובץ, ושליט עליו יצרו. ותבלין שלו: לזכרים - עסק התורה. ולנקבות - הצניעות, והנהגת המדות" עיי"ש.

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי שליט"א
 שמוע מפי הרב וולף זצ"ל שמרן ה"חזון איש" זצוק"ל אמר לו:
 "הצניעות היא הנשק של בנות ישראל נגד היצר הרע!"
 "כשם שתלמוד תורה הוא אצל האנשים! "ואם היה לנו תקציב, היו
 צריכים לתלות על זה שלטים ברחובות!"

ואם כן כשם שבלימוד התורה אנו מעודדים ומחזקים כל תוספת והתעלות בהתמדת התורה ויגיעתה, כך גם במצות הצניעות, עלינו לעודד ולחזק כל תוספת, וכל התעלות והידור, הנוגע לענין של צניעות, ולמה דווקא במצוה זו נרפה את ידם ונכניס קרירות חלילה בלב נשות ישראל הכשרות, אשר מצוה זו היא הנשק שנמצא בידם, לנצח בו את היצר הרע, ולבסוף נמנע מהם גם במצוה יחידה זו, את ההתעלות בקיומה בשלמות!?

ענף ו' - האם להימנע מתיקון הדבר כשאין זה בהסכמת ההורים

והנה לפעמים שומעים, שישנם כאלה אשר נפשותיהם הזכות, משתוקקות לקיים את רצון הבורא בקיום מצוה זו בשלימות כראוי וכיאות, אך הוריהם אשר מחמת מצב הדור שלפנינו, עדיין לא זכו לקיום מצוה זו כראוי, הם עומדים להם לנגף ולמכשול, ובמקום שישמחו לראות את יוצאי חלציהם עולים ומתעלים בעשיית רצון הבורא, לבסוף היצר הרע מכניס בהם רגשי נחיתות, ומפתה אותם יצרם שימנעו ויפריעו ויעכבו בכל כוחותיהם, את ההתעלות של יוצאי חלציהם בקיום מצוה זו, כדי שחלילה לא יזכו יוצאי חלציהם לקיים את רצון הבורא באופן יותר טוב ויותר מהודר מהוריהם.

והנה לפנינו הוראת מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, אשר בה אנו רואים את דעת התורה, האם יש זכות להורים להביע דיעה בדבר שקשור ל"שלא שינו את לבושם", אפילו אם אין בזה שום חשש על פי הלכה!

אין להורים מה להביע דעה בזה!

היה בן ישיבה אחד, שהוריו התנגדו בתוקף שיגדל זקנו, וכשנסע לביתו שבחוץ לארץ לפסח ולסוכות, היה מגלח זקנו,

מרן ה"חזון איש" זצוק"ל
"אין להורים מה להביע דעה בזה!"

וכשחזר לישיבה גידל זקנו. בחורף תשי"ב נתיישב בדעתו שעליו להחליט, או לגלח או לגדל, ושאל את רבינו - מרן ה"חזון איש" זצוק"ל - והשיבו: "גידול זקן מנהג ישראל הוא, ואין להורים מה להביע דעה בזה!".

מעשה איש חלק א' עמוד קס"ה

ודבר זה אמר מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, כאשר עדיין רוב רובם של בני הישיבות נהגו לגלח את זקנם, כידוע אלפי בחורי הישיבות בליטא, בישיבות המפורסמות בסלאבודקא, מיר, קאמניץ, ראדין, פונוביז', גרודנא, בראנוביץ, וכיוצא בזה, היו מגלחים את זקנם, וכך נהגו רוב רובם של הבחורים בישיבות הליטאיות, גם בארץ ישראל, בזמנו של החזון איש זי"ע, ואף על פי כן אין זה מבטל את מנהג ישראל מדורי דורות!. ועדיין "אין להורים מה להביע דעה בזה!", אפילו כאשר הוא מגלח את זקנו באופן המבואר בשולחן ערוך, בלי שיהיה בזה שום איסור, בכל זאת אפילו רק מצד מנהג ישראל בדורות הקודמים, הרי זה מספיק בשביל ש"אין להורים מה להביע דעה בזה!".

והנה האמת היא שאין שום מקום להרגיש, את ההרגשה המוטעת אשר ינסה היצר לטעת בלב חלק מההורים, כאילו הדור הצעיר שחפץ לתקן את הדבר, ולקיים את המצוה הזו כתיקונה, הרי זה - חס ושלום - מחמת מעלתו ויתרונו על הדור הקודם.

מחשבה זו אינה נכונה כלל, מפני שהאמת היא שהדור הקודם אינו אשם בזה כלל וכלל, כי התחלת הדבר היה מחמת הקושי הגדול שהיה בחוץ לארץ, בין הגוים, ובהתגברות מחריבי הדת, שעקרו לגמרי את קיום מצות כיסוי הראש, עד שאפילו מבתי ישראלים ושלמים בליטא, היו נשותיהם מהלכות בגילוי ראש ממש, וכמו שמפורש בערוך השולחן סימן ע"ה סעיף ז': "ועתה בואו ונצווה על פרצת דורנו בעוונותינו הרבים, שזה שנים רבות שנפרצו

רבה של נובהרדוק מעיד:
 "פשתה המספחה שהנשואות הולכות בשערותן כמו הבתולות!
 אוי לנו שעלתה בימינו כך!"

מרן בעל "ערוך השולחן" זצ"ל רבה של נובהרדוק
 כותב על נשות ליטא: "שזה שנים רבות שנפרצו בנות ישראל
 בעון זה, והולכות בגילוי הראש, וכל מה שצעקו על זה, הוא לא
 לעזרן ולא להועילן"
 (ערוך השולחן סימן ע"ח סעיף ד')

בנות ישראל בעון זה, והולכות בגילוי הראש. וכל מה שצעקו על זה, הוא לא לעזר ולא להועיל. ועתה פשתה המספחת שהנשואות הולכות בשערותן כמו הבתולות, אוי לנו שעלתה בימינו כך" עכ"ל. וכן ב"בן איש חי" [פרשת בא שנה ראשונה אות י"ב] כותב "דהנשים בערי אירופא דרכן לילך תמיד פרועי ראש". - ולכן כדי שיסכימו לכסות ראשם, הוכרחו לעודד אותם ללבוש פאות, כדי שלפחות לא ילכו בגילוי ראש ממש. ולאחר מכן נשאר ה"הרגל" הזה, עד שבימינו חושבים שזה דבר חלק למהדרין מן המהדרין ללכת עם פאה ברשות הרבים.

ולכן יש לזכור שאלו שזוכים לתקן את הדבר, ולמלאות את רצון הבורא בקיום מצוה זו בשלימות, אין בזה חס ושלוש שום זלזול כל שהוא בכבודו של הדור הקודם, אלא יש בזה רק הכרה בחסדי הבורא שמנע מאיתנו את הקשיים הגשמיים והרוחניים, שהיו בדור הקודם, ולפיכך מוטל עלינו להתנתק מההרגל שנכפה על הדור הקודם שלא מרצונם, ולהיטיב את דרכינו, על ידי שנתעלה בקיום מצוה זו, אשר נעשקה מאיתנו ברבות הימים.

דוגמא לדבר הננו מוצאים ב"קובץ אגרות חזון איש" חלק ב' סימן פ"ו, כאשר מדבר מרן זצוק"ל מענין כשרות המאכלים, שהיו אוכלים בשר טריפה באין פוצה פה ומצפצף. ומבאר שסיבת הדבר הוא מפני שבדור שלפנינו, גזרו על השחיטה, ולא הניחו לשחוט כפי ההלכה, לכן נגרם רפיון אדיר בכל ההתייחסות לקיום מצוה זו, אפילו אחרי שחלפה ועברה הגזירה, מפני שזהו כחו של ההרגל, שאם אין מתעוררים לתקן את הדבר, הרי הוא נשאר לדורי דורות, בלא שום סיבה, ובלא שום הצדקה, רק מפני שכך הורגלו בדורות הקודמים שבהם האפשרויות לתיקון הדבר היו קשים ביותר.

ועל זה פונה מרן ה"חזון איש" זצוק"ל אל "צעירנו", באומרו: "אקומה נא ואסובבה בערי היהודים, בשוקיה וברחובותיה - - לא

תעודת עמנו לעזוב שאר רוחו, ולהסב ליאוש לבו. [אלא] כל אשר ימצא ידו להשיב שללו, ימהר בידים חרוצות!, אם מעט, ואם הרבה!"!

"למה צעירנו תעמדו מרחוק?! איה איפה פְּחֶכֶם הגדול?! , ואיה רוחכם הכביר?... אספה רוחכם חלילה? וגלגלי ה"הרגל" יעברו גם עליכם? מבלי רגש, ובלי משים לב? וכישיבת זקנים, טל ילדותכם?

"עוצו עצה!, קראו עצרה!, השיבו כבוד העם למקומו! - - אל לכם להקל בדבר זה!... יאמר נא הבן הצעיר לאביו הישיש הכרוך אחר ההרגל... "אל נא אבי! לא נכון הדבר"!!! יפקחו נא הבנים עיניהם על האבות! ונצחון מלחמתם בטוחה! ישאירו נא צעירנו זכרונם לימים הבאים, ומבטח עמם לא יכזבו. לא יחשבו עוד כבודם לכלימה, ותפארתם לקלון, קומו נא! עזרונו! כי עליכם לעשות"!. עד כאן לשונו הזהב, בתחנונו ובקשותיו אל "צעירנו".

והנה אף על פי שברור, שלהלכה יש לפנות אל האבות בלשון הנפסק בשולחן ערוך [יורה דעה סימן ר"מ], (ומסתמא לזה נתכוין מרן ה"חזון איש" זצוק"ל בכותבו "אל נא אבי" וכו'). אבל מדבריו אנו למדים, שאין סיבה להרגיש לא נעים מהתעלות הדור הצעיר, מפני שיש להבין שהתעלות הדור הצעיר אינה מחמת יתרונו על הדור הקודם חלילה, אלא רק מחמת שהדור הקודם, "כרוך אחר ההרגל", מחמת סיבות שאינם תלויות בו כלל, ואשר אילו קשיי הדור הקודם היו עוברים על הדור הצעיר חלילה, הרי לא היו יכולים לעמוד באחד מני אלף ממה שעבר על הדור הקודם, ולכן באמת מוטל על בני הדור הזה, להכיר בחסדי הבורא, ולהתעלות בקיום רצונו יתברך, בכל מה שמשמים נותנים לנו את הזכות והאפשרות לתקן ולהתעלות בקיום מצוות הש"י בשלימות.

ענף ז' - ההתייחסות הראויה אל מה ש"כולם אומרים" ו"כולם נוהגים"

והנה האמת היא שבעומק לבם של כל אחד מבני ישראל, כולם מבינים שאכן האופן שעל ידו אפשר לזכות לקיים את רצון הש"י בקיום מצות כיסוי הראש בשלימות, הוא רק על ידי שמכסים את הראש עם מטפחת כראוי וכיאות, כדרך כל אמותינו הקדושים במשך כל הדורות, ורק באופן זה אפשר לצאת מכל החששות האמורים, על פי הלכה, ועל פי הסברא מצד הצניעות שבדבר, ומצד כבוד המצוה, ושינוי המלבושים, ומצד כל הענינים המבוארים לעיל. אלא שעיקר הסיבה שעבורה נרתעים רבים מלקיים מצוה זו כתיקונה, היא מפני השפעת החברה ודעת הקהל החיצונית. ועל כן יש לנו לשנן היטב את דעת התורה הצרופה בענין ההתייחסות הראויה אל מה ש"כולם אומרים", ו"כולם נוהגים", כפי שחינך והדריך מרן ה"חזון איש" זצוק"ל את שומעי לקחו ותלמידיו הנאמנים.

כך נראה של מי שמסתמך על "כולם אומרים"?!?

סיפר הגאון רבי שלמה ברעוודה שליט"א, והגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א: מעשה בבחור שזכה שקבע עמו רבינו ה"חזון איש" חברותא במוצאי שבתות, והנה אירע פעם אחת שנעדר הבחור מן הקביעות. למחרת כשהגיע הבחור, שאלו רבינו על מה ולמה נעדר אתמול מן הלימוד? נענה הבחור ואמר: אתמול ביום שבת קודש, רב חשוב מפורסם דרש דרשה בתל אביב, והתארגנו כמה בחורים, וצעדנו רגלי בשבת אחר הצהרים לתל אביב לשמוע את הדרשה, וכך עבר זמן הקביעות.

שאלו החזון איש: וכי אינך יודע שללכת עד תל אביב, זה יציאה מחוץ לתחום?. ענה הבחור: אומרים, שלאחרונה בנו בתים נוספים

"אם היה בתוכך בתורה, תעשה כמו פלוני ופלוני, אזי אמנם
היית צודק!"

מרן היחזון איש" זצוק"ל
"אין צריך לשים לב, אל מה שרואים אצל אחרים!"

בצדי הדרכים שמבני ברק עד תל אביב, בצורה שיש בדרך בתים שמקשרים את שתי הערים לתחום שבת אחד.

לא הרפה רבינו ושאלו: ומה פירוש "אומרים"? לנו יש עד היום חזקה שאין בתים המקשרים, ובשביל להסיר חזקה צריך על פי הדין לבדוק את המציאות מחדש בשטח כדי להיווכח אם אכן השתנתה המציאות, ואתה לא בדקת ובכל זאת הלכת עד תל אביב!. נענה הבחור כמתנצל: אבל הרי "כולם" אומרים שהבתים כן מקשרים?

נענה ה"חזון איש" ואמר: כולם יכולים להניד! אבל בזה לא מתבטלת החזקה. דע לך, - סיים ה"חזון איש" - שאתה חיללת שבת במזיד, ועוד בפרהסיא, אני לא מרשה לך ליגע בייני! מגעך הוא של מחלל שבת במזיד, שמגעו יין נסך, עד שתעשה תשובה!.

מעשה איש חלק ד' עמוד ק"ו

כך נראה אדם שמסתמך על מה ש"כולם אומרים"!!!

"אין צריך לשים לב, אל מה שרואים אצל אחרים!"

רי"ש סח לפניו: הייתי בשנת תש"ז בבית מדרשו של רב פלוני, בירושלים, ומשתמשים שם בחשמל בשבת. והגיב: אין צריך לשים לב אל מה שרואים אצל אחרים! צריך לדעת את ההלכה!.

אחר כך הוסיף: בירושלים זה אחרת, תחנת הכח שם מופעלת בבעלות נכרים [בזמנו]. - מפי בעל המעשה.

מעשה איש חלק א' עמוד ק"ז

והנה לכאורה יש להתבונן במעשה זה, שאף שהיה למרן ה"חזון איש" צוק"ל, ביאור כל כך ברור, לחלק בין בית מדרשו של "רב פלוני", לבין בתי העיר בני ברק. [וכפי שהסביר אח"כ: ששם היה בזמנו תחנת הכח מופעלת בבעלות נכרים], אעפ"כ הקדים החזון"א ואמר לו "אין צריך לשים לב אל מה שרואים אצל אחרים!", מפני

שמרן ה"חזון איש" זצוק"ל לא חיפש כאן רק תשובה להראות לשואל שאין ראיה מרב פלוני, אלא ה"חזון איש" זצוק"ל, רצה ללמדו דרך חיים, שתביא לתלמידו תועלת לכל ימי חייו בכל עניני קיום רצון הבורא. כי זה יסוד גדול בעבודת הבורא הנוגע לכל רגע ורגע מימי חייו.

ובפרט כאשר מדובר בקולא הנהוגה אצל אנשים אחרים, אזי לפני שמבררים את ההלכה במקורה בש"ס ופוסקים, אין צריך לשים לב אל מה שרואים אצל אחרים!. ורק לאחר שלימדו החזון איש זצוק"ל, את היסוד הנחוץ הזה, הוסיף וביאר את הטעם הפרטי שהיה שייך אז, מדוע אין ראוי מאותו רב. אבל היסוד ששייך לכל אחד הוא: שכאשר מדובר בקיום רצון הבורא, אזי "אין צריך לשים לב אל מה שרואים אצל אחרים", אפילו כשמדובר בהנהגתו של "רב פלוני"!

"אם היה כתוב בתורה: תעשה כמו פלוני ופלוני!

או אמנם היית צודק"

מספר בעל המעשה: אמרתי לרבינו שבן תורה פלוני ואנכי, שברנו את המושג שאם נותנים בישיבה אוכל כשר, אסור לערער אחר הנהלת הישיבה. ואמר: "טוב מאד! טוב מאד!". והדגים לנו בדברים הבאים: "פלוני הזמין אצל "בתים מאכער" זוג תפילין, והביא ללוקח תפילין שאינם מרובעות, הלוקח הרעים קולו וטען: מה זאת עשית לי?, והלה השיב: לכולם נתתי כאלו, וכולם שתקו, ומה אתה מערער! והשיב לו: אם היה כתוב בתורה תעשה כמו פלוני ופלוני, [היינו כמו כולם], אז אמנם היית צודק!, אבל בתורה כתוב לעשות תפילין מרובעות, ואלו אינם מרובעות". הוסיף רבינו: בתורה כתוב שצריך לאכול כשר, ולא מה שנותנים בישיבה!. (מפי רי"מ שליט"א).

מעשה איש חלק ד' עמוד קמ"ג

"זואם הארט דיר! מיר ווייסען דאך, דאס זיי זענען משוגעים!"

מרן הגה"ק בעל "קחילות יעקב" זצוק"ל
בנותיו היו נחשבות כמשוגעות בעיני אחרים, מפני שהם הלכו
בצניעות לא כמו כולם!
ואמר מרן החזון איש זצוק"ל לאחותו ע"ה:
"מה איכפת לך, הרי אנחנו יודעים, שהמלעיגים הם המשוגעים!"
וספי בנו מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א
מובא במעשה איש חלק אי עמי קס"ו, וחלק די עמי כ"טו

"מה איכפת לך מה אומרים עליהן"

כשמרן ה"קהלות יעקב" זצ"ל הגיע לארץ, הקפיד על כך שבנותיו הקטנות יילכו בשמלות ארוכות עד לאחר הברך, ובאותה סביבה היו נראות הילדות כמשונות בחברתם. הרבנית ע"ה שחה את לבה לפני אחיה מרן החזון איש זצ"ל, ענה לה רבינו: מה איכפת לך מה שאומרים עליהן, והרי את יודעת את האמת, שבנותיך הם הולכות כמו שצריך ללכת, ואילו אלה שאין הולכות כך, הן המשונות, וממילא אין מה להתחשב במה שהמשונות אומרות עליהן!.

מעשה איש חלק א' עמוד קס"ו

בנותיו של מרן בעל "קהילות יעקב" זצוקללה"ה "נחשבות כמשוגעות בעיני אחרים!"

ובחלק ד' עמוד כ"ט אות ה', מביא מכתבי מורנו רבי אברהם יוסף וולף זצ"ל, שכתב זאת כפי ששמע מהגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א בזה הלשון! "כאשר מרן הגרי"י קניבסקי בא לבני ברק, טענה הרבנית ע"ה בפני ה"חזון איש" זצ"ל, שבנותיה נחשבות כמשוגעות בעיני אחרים. השיב: וואס הארט דיר, מיר ווייסען דאך, דאס זיי זיינען משוגעים!- מה זה איכפת לך, הרי אנחנו יודעים, שהם המה משוגעים!

רוב ההמון הולך עם היצר!

אמר רבינו מרן ה"חזון איש" זצוק"ל למלמד, שיסביר לתלמידיו: "שרוב ההמון הולך עם היצר, ורק המעטים מסוגלים להתגבר עליו, ועל כן ידעו שהאמת עם המיעוט, שהם היפך דעת ההמון".

מעשה איש חלק ב' עמוד ר"כ

"רוב ההמון הולך עם היצר,
ורק המעטים מסוגלים להתגבר עליו!"

מֶרֶן הַ"חֹזֵן אִישׁ" וְצֹק"ל
"הייתי בודד וגלמוד! שחוק לכל שכני!"
"אבל עקשנותי עמדה ליו... ועתה בקשתי שמוחה לפני
המתירים, שיסלחו לי על שמריתי פיהם, ויואלו נא בטובם
לעיין עוד הפעם, אולי המוח בקדקדך ישוב ויבין: שהתורה לא
תהא מוחלפת... רק ברצון תליא!"

"הייתי בודד וגלמוד! שחוק לכל שכני!"

מה היא התשובה הראויה אל האומרים "הלא אי אפשר ללחום עם המציאות"?!, הנה לפנינו לשונו הזהב של מרן החזון איש זצוק"ל, כאשר הוא מתאר את קיום רצון ה' במצב של "הייתי בודד וגלמוד, שחוק לכל שכני":

"כבן בנו של עם קשה עורף, התגנבה בלבי המחשבה, לשמור... כהלכתה בקשיות עורף!, הייתי בודד וגלמוד, שחוק לכל שכני!, היתכן?... הלא אי אפשר ללחום עם המציאות! אבל עקשנותי עמדה לי! ולמרות שכל מי שיש לו מוח בקדקדו יודע שאי אפשר!... ולא כדורות הראשונים דורות אחרונים!, למרות כל אלה!... המציאות תשלים אתי... ועתה בקשתי שטוחה לפני המתירים, שיסלחו לי על שמריתי פיהם, ויואילו נא בטובם לעיין עוד הפעם בדבר, אולי המוח בקדקד ישוב ויבין, שהתורה לא תהא מוחלפת... רק ברצון תליא".!

קובץ אגרות חזון איש חלק ב' סימן ס"ט

וכך כתב שם בסימן קי"ב: "שאי אפשר היה לי להשלים עם מה שאחרים קוראים אותו "מציאות"! "עובדא"! "עכל"ק.

"ולהשליך מעליו מורא בשר ודם!"

והנה באגרת שלפנינו, אפשר לראות כיצד לימד אותנו מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, היאך עלינו להתייחס לקיום רצון ה', כאשר אנחנו נתקלים ב"מורא בשר ודם".

וזה לשונו הזהב:

"יהיה לו בזה זכות ואושר בזה ובכא! ואין ראוי להחמיץ את המצוה הגדולה הלזו! מובטחני כי בכחו לחגור עוז! ואומץ!... ולהשליך מעליו מורא בשר ודם!, ובטח לא יאונה לו שום מכשול. וההתרשלות בזה מגונה מאד, ראוי לחסרי מרץ, ומוגי לב!"

קובץ אגרות חזון איש חלק ג' אגרת פ"ח

מה השיב מרן ה"חזון איש" זצוק"ל על השאלה: "אבל זה קשה!"

אחד אמר למרן ה"חזון איש" זצוק"ל על דבר מסוים שזה קשה, השיב לו מרן ה"חזון איש": "קשה? מה קשה? כל התורה זה קשה!". [כלומר ואף על פי כן אפשר לקיימה אם מעונינים להתחזק נגד הקשיים].

מעשה איש חלק ב' עמוד פ"ז

[מובן שהכוונה על ההתחלה, שעליה נאמר "כל" ההתחלות קשות]

"חושבים את מצות התורה - כדברים הנמנעים!"

ועד כמה כאב לבו הטהור, בראותו שיש כאלה שמחליטים על מצוה מסויימת ממצות התורה שקשה לקיימה בימינו כתיקונה, ואי אפשר לשמור עליה בשלימות. אפשר לראות ממה שכתב באגרת: [והובא ב"דרך אמונה" חלק ד' ממרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, באגרות מרן זצ"ל עמוד ר"ד] "ופוטרים עצמם בטענת: מה אפשר לעשות... וכל פטפוטי הדברים כי יש בזה פקוח נפש וסכנה, אינה באה, רק מקרירות הלב, וחוסר יראה הראויה לתורה ומצוה".

ועוד כתב שם: "לגול החרפה מעלינו על ידי התיירי השעה... החולצים את זיקי האמונה, מלב המפקפקים וחושבים את מצות התורה כדברים הנמנעים, ומהרהרים בנצחיות רחמנא לצלן...

ולמען הכריז לפני כל באי העולם, כי תורתנו נצחית, וכל דברי המלעיגים הבל, עלינו להתחזק!"

דרך אמונה חלק ד' עמוד ר"ה אגרת כ"ז וחלק מזה מובא בקובץ אגרות חזון איש חלק ג' אגרת פ"ג ופ"ד

"ואולי די להקב"ה באיש אחד שיהיה
מוכן למסור עבורו את הנפש"?

מרן ה"חזון איש" זצוק"ל
"להגור עוז! ואומין! ולהשליך מעליו מורא בשר ודם!"

**אולי די להקב"ה באיש אחד
שיהיה מוכן למסור עבורו את הנפש!**

אחד העסקנים שישב אצלו, דיבר במרירות: למי עמלים אנו, וכי כל המאמצים המרובים [באותו ענין של צניעות שעסק עבורו], עלו בתוהו. התרגש רבינו ואמר: "ואולי די לו להקדוש ברוך הוא בעשרה יהודים, ואולי באיש אחד בלבד, אשר יהיה מוכן למסור עבורו את הנפש!"

מעשה איש חלק א' עמוד רמ"ג

מי היה לוקח אתרוג למוצות ד' מינים, אם מרן הגר"ז זצוק"ל
 אמר על אתרוג זה, שמי שלוקח אותו למוצות ארבעה מינים,
 מוכרח להיסמך על היתר "קלוש"?

מרן הגה"ק רבי יצחק זאב סאלאווייצ'יק זצוק"ל
 בעל "חידושי הגר"ז מבריסק
 "היתר של פאה נכרית, הוא היתר קלוש"
 "א שוואכע דיתר"!

בספר הנפלא "עובדות והנהגות לבית בריסק" חלק ב' עמוד מ"ז כותב מפורש בזה הלשון, "ראיתי בכתביו של גאון אחד שליט"א, ממקורבי מרן הגרי"ז זצ"ל, על דבר פאה נכרית, הגיב מרן הגרי"ז זצ"ל ואמר, אף שההיתר קלוש, הנח להם לישראל" עכ"ל.

אם כן מפורש העיד ואמר מרן הגרי"ז מבריסק זצוק"ל, שאכן אין כאן היתר לכתחילה, ובוודאי שלא לכתחילה שבלכתחילה, וקל וחומר שלא למהדרין, אלא הכל מחוסר ברירה, וכל המקילים נסמכים על דבר "קלוש"!

וכעת הבה נתאר לעצמינו, מה היינו עושים, אילו היו מעידים בפנינו על מין מסויים של אתרוג, שמרן הרב מבריסק זי"ע אמר עליו, שמי שלוקח אותו למצות ארבעה מינים, מוכרח להיסמך על היתר "קלוש"!, ורק משום "הנח להם לישראל", לכן אין למחות כל כך במי שלא יכול לקבל, אבל עם כל זאת עלינו לדעת שכל ההימנעות מהמחאה היא רק משום "הנח להם" וזה היתר "קלוש"!.!

וכי מי היה מעיז לקחת את האתרוג הזה לכתחילה?, כאשר יש לפנינו מאות ואלפים אתרוגים מהודרים, אשר לפי הרב מבריסק זי"ע, מי שנוטל אותם, מקיים את המצוה כפי כל השיטות, למהדרין מן המהדרין, לכתחילה שבלכתחילה, בלי צורך לסמוך על היתרים קלושים!!!.

מרן הגה"ק רבי יצחק זאב סאלאווייציק זצוק"ל
בעל "חידושי הגרי"ז מבריסק
"דער היתר פון שייטלען,
איז זייער א שוואכער היתר!"
והאריך בתיבת "זייער!" "זייער א שוואכער!"

והאמת היא שמי שיודע מה היא המשמעות של "הנח להם", מבין מזה לבר, עד היכן צריך כל בר דעת להימנע מלהיכנס לכזה דבר, שהרי "הנח" נאמר על דבר שהוא איסור גמור, כמו שמצינו ברמב"ם שאומר את הענין הזה של "הנח להם", (הלכות שביית עשור פרק א' הלכה ז') על "נשים שאוכלות ושותות [בערב יום כיפור] עד שחשכה, והן אינן יודעות שמצוה להוסיף מחול על הקודש", ואם כן מי ילך ויאכל בערב יום כיפור עד שחשכה על סמך "הנח להם"?!, הרי פשוט וברור שכל בר דעת מונע את עצמו, ואת כל מי שביכולתו למנוע, שלא להיכנס לכתחילה לדבר שמוכרחים להידחק בו ולהיסמך על "הנח להם", ועל היתר "קלוש"!!! בשעה שיש באפשרותו לקיים את רצון הש"י במצות כיסוי הראש כהלכתה!, כראוי וכיאות!.

[וכך התבטא הגאון ר' אברהם אטיק שליט"א, בשומעו את עדות מרן הגרמ"ד הלוי שליט"א ששמע בפירוש מפי אביו מרן הגרי"ז זצוק"ל, שההיתר הוא חלש, והוא רק מצד הנח להן לישראל מוטב יהיו שוגגין, - נענה הגר"א אטיק שליט"א: "אם כן זאת אומרת שהרב זצוק"ל סבר שזה אסור, שהרי מוטב יהיו שוגגין פירושו שמצד הדין זה אסור"!. כי כשמתבוננים על איזה דברים אומרים "הנח להם", מובן מאליו שאף אחד לא יכניס את עצמו לכזה דבר, ברגע שיש לו אפשרות להסתדר בלי זה].

ואכן שמענו את הדברים המוזכרים בספר הנ"ל, מפי בנו הגאון הגדול מו"ר רבי משולם דוד סאלאוויציק שליט"א ביתר פירוט ודיוק, ובהרחבה, באומרו: "פעם ישב אבי מרן הגרי"ז זצוק"ל עם שני תלמידי חכמים, ושמעתי בבירור איך שהוא אומר להם מפורש, דער היתר פון שייטלען, איז זייער א שוואכער היתר!" - "ההיתר של פאה נכרית, הוא היתר מאד חלש", והאריך והדגיש את תיבת "זייער"!, - "מאד!".

מרן הגאון רבי משולם דוד סאלאווייציק שליט"א
זעק בכאב על אלו שאומרים, שהם סומכים על נשות גדולי
ליטא, שהלכו עם פאה:
"זה תירוץ בעלמא! אם לא יהיה להם את התירוץ הזה,
ימצאו תירוצים אחרים!"

וכאשר אמרו לפני מו"ר הגרמ"ד סאלאווייציק שליט"א, שישנם כאלה שטוענים שהם היו משפיעים בבית להסיר את הפאה וללכת עם מטפחת כדעת כל הפוסקים, אלא שמפני שנשות גדולי ישראל בליטא היו הולכות עם פאה, לכן הם סומכים עליהם, מפני שזה ראייה שזה לכתחילה אפילו למהדרין. שהרי ברור ופשוט, שאילו היו בעליהם אומרים להם שאין זה פשוט על פי הלכה, בוודאי היו שומעות להם ומיד מכסים ראשם עם מטפחת, ואם כן, אם בכל זאת הלכו נשות גדולי ישראל בליטא עם פאה, הרי זה ראייה ברורה שגדולי ליטא אחזו, שללכת עם פאה זה דבר "חלק", בלי שום חשש ופקפוק, ואין שום ענין לכסות את הראש עם מטפחת, לא מצד שיטות בהלכה, ולא מצד צניעות, אפילו למהדרין שבמהדרין.

בשמוע מו"ר הגאון רבי משולם דוד סאלאווייציק שליט"א דיבורים אלה, נחרד והצטער מאד, ובכאב רב זעק: הם שקרנים! שקרנים!. "ס' איז נאר א תירוץ",! זה רק תירוץ [התחמקות בעלמא], אם לא יהיה להם את התירוץ הזה, ימצאו תירוצים אחרים!.

וידוע לנו כי מו"ר הגרמ"ד סאלאווייציק שליט"א עסק בביורו הסוגיא שעות רבות, ואכן הגיע למסקנא שדברי ההיתר של השלטי גבורים, מוכרחים להיות רק על חצר, ולא התיר מעולם ברשות הרבים!.

ובהגיעו לדברי הרמ"א בסימן ע"ה, שמתיר רק לקרוא בפניה קריאת שמע בבית, ואינו מדבר כלל מלהתיר יציאה לרחוב עם פאה, נענה ואמר: וואס ווילן זיי? וואס זאגן זיי אז דער רמ"א איז מתיר?! מה הם רוצים?, מה הם אומרים שהרמ"א מתיר?, הרי אין פה שום היתר לצאת עם פאה ברשות הרבים!. ואדרבא, הרמ"א הרי כותב "דרכה לכסות"!. ער זאגט דאך "דרכה לכסות"!, אם כן הפאה מכוסה לגמרי ברחוב. [כלומר, הרמ"א מדבר על דברי השולחן ערוך, שכותב "שער של אשה שדרכה לכסותה", כלומר שהיא חייבת

מרן הגאון רבי משולם דוד סאלאווייציק שליט"א
אמר לאחד התלמידי חכמים, העוסק בחיזוק מצות כיסוי הראש
כרצון הש"י במטפחת:
"אני מקנא בך בגודל זכותך!"

לכסותו ברחוב, ועל זה הוא מדבר בשולחן ערוך, מה דין השער לגבי קריאת שמע של בעלה בפניה. וגם הרמ"א שמדבר על פאה, הוא מדבר על "דרכה לכסותה", כלומר, שברחוב מכסים את הפאה לגמרי, בדיוק כמו שמכסים את השער ברחוב, [שהרי על זה כתב השולחן ערוך באותו סעיף, את המילים "דרכה לכסותה", שפירושה שחייבת לכסותם], ורק כשהיא בבית מותר לבעלה לקרוא קריאת שמע בפני הפאה, אבל ברחוב בוודאי היא מכוסה לגמרי].

ופעם כאשר חיזק מו"ר הגרמ"ד שליט"א את אחד התלמידי חכמים, שהצליח להשפיע על הרבה משפחות שיסירו את הפאה ויכסו ראשם עם מטפחת כדת וכדין, אמר לו מו"ר הגרמ"ד שליט"א, שמקנא בו בגודל זכותו!.

הצד השווה שבכל העובדות וההתבטאויות הללו, הוא: שבוודאי פשוט הדבר שדעת רבותינו שרי התורה מבריסק זי"ע, ויבדלחט"א, היא: שכדאי לעשות כל מה שאפשר, כדי לזכות לקיים מצוה זו כהלכתה כרצון הש"י כראוי וכיאות, ולא לסמוך על היתר "קלוש".

כשנשאל מרן בעל ה"קהילות יעקב" זצוק"ל
האם יתכן שבכל פעם שיוצאים לרחוב עם הפאה, עוברים על איסור
דאורייתא?

השיב: א וודאי קען דאס זיין אז דאס איז א דאורייתא!
בוודאי יתכן שזה איסור דאורייתא!

מרן בעל "קהילות יעקב" זצוק"ל
"בוודאי צריכים להיות ערליכער יוד, ולא ללכת עם פאתנו"

מרן בעל "קהלות יעקב" מסטייפלא זי"ע

אשת מרן הגה"ק בעל "קהלות יעקב" זצוק"ל, הלכה
רק מטפחת בלבד!

אוודאי מען דארף זיין א ערליכער איד!
ולא ללכת עם פאה

סיפר לפנינו בעל העובדא, שנכנס בכ"ה ניסן תשל"ה אל מרן בעל "קהילות יעקב" זצוק"ל, ודיבר עמו בענין הפאה, והתחיל הסטייפלאר להאריך בשבח הנשים שאינם הולכות עם פאה. ונענה הסטייפלאר ואמר לו בלשון קדשו, אוודאי מען דארף זיין א ערליכער איד, גיין מיט א טיכל און נישט מיט א פאה נכרית!, בוודאי צריכים להיות יהודי חרד, ללכת עם מטפחת ולא עם פאה נכרית!, והאריך מאד בשבח הזוכים ללכת עם מטפחת ומקיימים מצות כיסוי הראש כהלכתה.

וכששאל הלה האם יתכן שזה איסור דאורייתא בכל פעם שיוצאים לרחוב עם הפאה?. השיבו מרן הסטייפלאר זצוק"ל: בוודאי זה יתכן שזה איסור דאורייתא, אלא שאני כבר תש כחי, ואין ביכולתי להיכנס לבירור הסוגיא כראוי, אבל מי שיכול, בוודאי עליו לברר את הסוגיא מהמקור. און אוודאי קען זיין אז דאס איז א דאורייתא. [בוודאי יכול להיות שזה דאורייתא!]

מרן בעל "קהילות יעקב" זצוק"ל
תגובתו היתה בצעקה: "מה? יאמרו שהסטייפלר התיר פאה
נכרית?!!!"

עדות כתובה וחתומה מבעל העובדא
מעשה שהיה אצל מרן הגה"ק בעל "קהילות יעקב"
מסטייפלא זי"ע

"כשבני הגיע לפרק "האיש מקדש" בעזה"י, הציעו עבורו הצעות שונות, אמנם כולן עם פאה נכרית, והבן התעקש שרצונו עז דוקא במטפחת, ולא ידעתי לשית עצות בנפשי. סיפרתי זאת לידידי, והוא ייעץ לי לכתת רגליי לבני ברק לשמוע חוות דעתו של הסטייפלער זצ"ל בענין.

שמעתי לעצתו, ונכנסתי אל הקודש פנימה, הגשתי לפניו פתק אשר בו כתבתי את השאלה, והגאון זצ"ל התחיל לקרוא את שאלתי ובקשתי מתוך הפתק שרשמתי.

ותגובתו היתה בצעקה: "מה?!? יאמרו שהסטייפלער התיר פאה נכרית?!?!".

וברכני ופטרני לשלום.

עברו כמה שבועות ובני השתדך למזל טוב עם בת גילו שהסכימה לכסות ראשה רק עם מטפחת בלבד, בלי שום תוספת של מראה פאה, וזכו להקים בית נאמן בישראל בסייעתא דשמיא, מכח ברכתו של הצדיק זיע"א.

יעקב בלוי
ירושלים.

מרן הגאון רבי יצחק יעקב ווייס זצוק"ל
גאב"ד ירושלים עיה"ק בעל "מנחת יצחק"
"בדורנו נושאות אלפי נשים צדקניות והגונות, את נזר הצניעות
בראשן, בגאון ותפארת שבקדושה, בכסוי ראשן כלי פאה נכרית,
ומקיימות דת יהודית פשוטו כמשמעו, ללא כל התחכמויות, ובזאת
מקדישות הנשים שם שמים!"

מורן הגאון רבי יששכר דוב גולדשטיין זצ"ל
"חטא זה גורם לסילוק שכינתו"

דבר הקודש מבית דינו של מרנן ורבנן
הגאון רבי יצחק יעקב ווייס בעל "מנחת יצחק" וצוק"ל
גאב"ד ירושלים עיה"ק
הגאון רבי משה ארי' פריינד וצוק"ל גאב"ד ירושלים עיה"ק
הגאון רבי ישראל משה דושינסקיא וצוק"ל גאב"ד ירושלים עיה"ק
הגאון רבי יששכר דוב גאלדשטיין וצוק"ל
הגאון רבי בנימין רבינוביץ וצוק"ל
הגאון רבי ישראל יעקב פירש וצוק"ל
בעל "אבן ישראל" ראב"ד ירושלים עיה"ק

שובה - ישראל

עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, חובה עלינו לפשפש במעשינו ולתקן איש איש בדקי ביתו, ביחוד במצב הרוחני, וצניעות תלבושת בנות ישראל, אשר ירד פלאים.

וכמה גדולה הסכנה כאשר הרועה הנאמן מאיים חס ושלום להסיר השגחתו, כי חמא זה גורם לסילוק שכינה מישראל, ככתוב: ולא יראה בכך ערות דבר ושב מאחריך!

והרי במשך כל הדורות וכל הגלויות הנוראות שמרו אמותינו הק' במסירות נפש איתנה על כל גדרי הצניעות, וגם בדורנו נושאות אלפי נשים צדקניות והגונות, את נזר הצניעות בראשן בגאון ותפארת שבקדושה! בכיסוי ראשן בלי פיאה נכרית!.

ומקיימות דת-יהודית פשוטו כמשמעו, ללא כל התחכמויות, כפסק דינם של גאוני וקדושי ישראל זיע"א. ובואת מקדשות הנשים שם שמים, בהכריזן גלוי לעיני העולם כולו, כי לא ככל הגויים בית ישראל!

בעת אשר ארעו אסונות וצרות רבות, בקשו לחכין מודעה לעורר על המצב,
 ובה נכתב שהפאות הארוכות הם מהדברים העיקריים הנורמים לצרות.
 כשראה זאת הראב"ד הנרי"י פישר וצוק"ל,
 נענה בזעקה: "זכי פאות קצרות כן מותר"!!

מרן הגאון רבי ישראל יעקב פישר וצוק"ל
 ראב"ד העדה החרדית בירושלים עיה"ק
 "אנא, חוסו על שארית הפליטה של עם ישראל!
 החזירו את עטרת תפארת הצניעות והטהרה ליושנה, לקיים דת משה
 ויהודית כהלכתה!
 וישמרכם השם יתברך בימי חבלי משיח הקשים!"

והיות ורבות נכשלות מחוסר ידיעת חומר האיסור, וגם מחטיאות ומכשילות את הרבים בהרהורי עבירה שהם קשים בעוה"ר, עד אשר קשה לעבור ברחובותינו בלי מכשול ח"ו.

את גודל הסתרת הפנים וסילוק השכינה חזינו לדאבוננו בשבר הנורא והאיום, בשנות השואה, אשר מליוני אחים ואחיות הושמדו במיתות משונות ואכזריות, והושלכו לכבשוני האש והגזים ונכחד כשליש מעמנו הי"ד. ועוד לא שקטה הארץ אחרי כן, ומלחמה רודפת מלחמה ודם ישראל נשפך כמים רח"ל, וסכנה גדולה מרחפת בעולם וביחוד על עם ה' היושב בציון ה"י.

לזאת אנו פונים אל נשי ישראל! בקריאת: שובה ישראל עד ה' אלוקיך, אנא חוסו על שארית הפליטה של עם ישראל!, החזירו את עמרת תפארת הצניעות והטהרה ליושנה!, לקיים דת משה ויהודית כהלכתה!.

וישמרכם השם יתברך בימי חבלי משיח הקשים, היו מן העושים והמעשים לזכות את הרבים בדבר נורא זה.

והננו מבקשים לכל המנהיגים הדגולים בעלי השפעה, והדרכ"ת [= והדרת כבוד תורת] ראשי הישיבות שליט"א, והמחנכים והמחנכות, ולכל אחד בביתו. לעורר ולהסביר את חומר האיסור, ולהזהיר על גודל האחריות של אלו אשר חלילה פורצות גדרי הצניעות, ולשמור כל אחד בביתו על תלבושת הצניעות, ולהיזהר בכל הנ"ל.

ושומר ישראל ישמור שארית ישראל ויערה רוח טהרה ממרום, ולא ישמע שוד ושבר בישראל ח"ו, ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו, ובזכותן נינאל, ונזכה לראות במהרה בישועת כלל ישראל בהרמת קרן הצניעות והטהרה בביאת גוא"צ בב"א.

"היו מן העושים והמעשים לזכות את הרבים בדבר נורא זה!"
 "לעזרר ולהסביר את חומר האיסור!"

מורן הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצוק"ל
 "רבות נכשלות מחוסר ידיעת חומר האיסור, וגם מחטאות ומכשילות
 את הרבים בהרחורי עבירה!"
 "לזאת אנו פונים אל נשות ישראל... החזירו עמרת תפארת הצניעות
 והטהרה ליושנה, לקיים דת משה וישראל כהלכתה!"

הכו"ח בצפיה לרחמי שמים המרוכים על עמו וארצו בביאת
גוא"צ בב"א, אלול תשל"ה

נאם: יצחק יעקב ווייס ראב"ד פעיה"ק ת"ו

נאם: משה ארי' פריינד

נאם: ישראל משה בלאאמו"ר הגה"ק מוהרי"צ זצוק"ל דושינסקי

נאם: ישראל יעקב פישר

נאם: בנימין ראבינאוויטץ

נאם: יששכר דוב גאלדשטיין

מעשה באברך צעיר שישב בבית המדרש באחד הלילות, וראה שם תלמיד חכם אחד מנקיי הדעת שבירושלים, הדן לפני חכמים ומוכיח שהפאה הנהוגה היום, אסורה לפי כל הדיעות, ועל זה נאמר (משלי כא, ל) "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'", ופרש"י "אין כל חכם ונבון חשוב לנגד ה', במקום שיש חילול ה' אין חולקין כבוד לרב". ושהאמת היא שה"שלטי גבורים" שעליו סמכו כל המתירים, סובר שברשות הרבים הפאה אסורה, וכי כבר הציע את הוכחותיו וראיותיו לפני מאות תלמידי חכמים, ונתברר שהם דברים ברורים שאין עליהם תשובה.

טען וענה אותו תלמיד חכם צעיר, שאפילו אם לפי כל ההוכחות מהגמרא והפוסקים, אנחנו רואים ברור שהדברים צודקים, שהאופן היחיד המובן בדברי ה"שלטי גבורים", הוא שלא התיר ברשות הרבים מעולם, עם כל זאת לא יתכן דבר כזה בעולם, שפאה נכרית אסורה, אחרי שכל כך הרבה נהגו לצאת עמה לרחוב, ואיך יתכן שכל כך הרבה יהודים יטעו?!.

ענה התלמיד חכם הזקן לאותו צעיר, ואמר: "מי שיודע מה היא דרך התורה האמיתית, יודע, שכאשר הדבר נוגע לקיום ההלכה, אזי רצון ה' שכל אחד ואחד יעיין היטב בדבר, ולא יסמוך על אף הרגל שנהגו אחרים, ואין שום מקום לדיבורים כאלו, כי אין דרך אחרת למי שרוצה לעשות את רצון ה' באמת, אלא להתייגע לברר את

הדברים מהמקורות בש"ס ובראשונים, ולא להתעלם מכל מה שלא הורגל אליו, ולומר שלום על נפשי, ולהרגיע את עצמו בהזכרת שמות של רבניות, או לסמוך על זה שהרבה נהגו כך, נגד כל מה שמתברר מהש"ס והראשונים, ונגד המציאות שכל אחד מבין, שלא יתכן לקיים עם מראה הפאה את מצות כיסוי הראש, כאשר רצון ה' הוא שיכסו את השיער משום צניעות, ובמקום שנצניע את מראה השיער, נלך ונכסה את הראש עם כיסוי שנראה ממש כמראה השיער!. לא זו דרך התורה להסתמך על מה שאחרים נהגו, וכלשון מרן החזון איש זי"ע (אורח חיים סי' ט') "אמנם חמורה היא ההלכה, ולא ניתנה להיקבע על פי סיפורים, אלא העיקר: העיון בגמרא ופוסקים, ומסירות נפש להבין קושט דברי אמת!".

ועל כן, - אמר התלמיד חכם הזקן, אל האברך הצעיר -, אם רצונך ללבן ולברר איתי את הענין "בגמרא ופוסקים", מתוך "מסירות נפש להבין קושט דברי אמת", הבה נתישב ונייגע עצמינו בליבון הסוגיא מהש"ס והראשונים. אולם אם רצונך להתעלם מן האמת, ולסמוך על מה שנהגו אחרים, אזי לכל הפחות, דע לך!, שלא זו דרך התורה! ולא זו הדרך שלימדונו והורונו רבותינו הקדושים, מרן החזון איש זי"ע, ושאר גדולי הדורות!".

כך הרבה אותו תלמיד חכם לדבר ולהוכיח, ולנסות לפקוח את עיני האברך הצעיר, עד שהציע האברך הצעיר, להביא את הדברים לפני מרן ראש הישיבה הגאון רא"מ שך זצוק"ל, ולראות מה יאמר על ההעזה הזו?, האם אכן יתכן לומר שכל פעם שיוצאת אשה לרחוב עם פאה על ראשה, היא עוברת עבירה!?

אמר לו התלמיד חכם, אדרבה!, הנני עושה אותך שליח שלי, ומבקש ממך לסדר לי פגישה עם מרן שליט"א, לבוא להציע לפניו את ההוכחות, שמעולם לא הותר הדבר לצאת עם פאה לרחוב!.

מרן ראש הישיבה בעל "אבני עזרי" זצוק"ל
כשנשאל האם יתכן שלצאת לרחוב עם פאה זה
"איסור דאורייתא"?
השיב: "בוודאי זה יכול להיות!"

נסע האברך הצעיר מירושלים לבני ברק, ואמר למרן שליט"א, "ישנו תלמיד חכם בירושלים, שמבקש לקבוע זמן, להפגש עם ראש הישיבה ולהציע חידוש בסוגיא דפאה נכרית".

ענה מרן שליט"א: "איך בין גארנישט אין דעם ענין", - אינני מונח כלל בענין הזה. - והוסיף שאין לו כיום כח וזמן להיכנס לבירור הענין כראוי.

אמר לו האברך הצעיר, "אבל התלמיד חכם מירושלים טוען שזה איסור דאורייתא?!". - וחשש האברך הצעיר מי יודע אם לא ישמע עכשיו, תגובת ביטול הגונה, שיבטל מרן את הרעיון הנועז, לבוא ולחשוב מחשבה חצופה כזו, שכל אשה שיוצאת לרחוב עם פאה על ראשה, הרי היא נכנסת לשאלה של "איסור דאורייתא" בכל פעם שיוצאת לרחוב!!.

אך מרן זצוק"ל, - בעוצם דביקותו בתורה לשמה, וגודל ידיעותיו ומדריגותיו העצומות, - לא היה הדבר לפלא בעיניו כלל, והשיב בבהירות וברירות: "זה יכול להיות!! עם קען זיין!!".

התפעל האברך הצעיר מתשובה זו, ופנה בהתרגשות אל מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, באומרו: "האם עוד יכול להיות שהוא צודק?", ס'קען נאך זיין אז ער איז גערעכט?!

אך לא זו בלבד שלא נעשה שום שינוי או ספק בדבריו, אלא אדרבה, מרן זצוק"ל בבהירותו העצומה השיב לו בהחלטיות ברורה ביותר, שאינה משתמעת לשני פנים, באומרו על שאלתו ופליאתו של האברך, האם עוד יכול להיות שהוא צודק? - "בוודאי! הרי כל דבר יש בו שני צדדים, וכשנבנסים וחודדים לעומק הענין, ורואים שצד אחד הוא הנכון, אז בוודאי יכול להיות שהוא צודק!!!". ובלשונו הטהור: "אוודאי!, יעדער זאך האט צוויי צדדים, און אז מען לייגט

מרן ראש הישיבה בעל "אבי עזרי" וצוק"ל
כשדובר מאלה שסוברים, שלאחר שמבררים היטב בסוגיות הש"ס,
מוכח שאסור לצאת עם פאה לרשות הרבים מדאורייתא.
אמר: "בוודאי! הרי כל דבר יש בו שני צדדים, וכשנכנסים וחוודרים
לעומק הענין, ורואים שצד אחד הוא הנכון, אז בוודאי יכול להיות
שהוא צודק!"

זיך גוט אריין אין דעם ענין, און מ'זעהט אז איין צד איז ריכטיג, איז אוודאי קען זיין אז ער איז גירעכט!".

האברך הצעיר יצא המום וסוער מחדרו של מרן זצוק"ל, בראותו את גודל הבהירות של דעת התורה הברורה, וכאשר חזר לירושלים סיפר את תשובת מרן זצוק"ל, אל אותו תלמיד חכם, וסיים באומרו, כעת אני רואה שאתה אכן צודק! שדרך התורה היא לא להתפעל ממה שנהגו אחרים, אלא "זיך אריין לייגן גוט אין דעם ענין"! , להשקיע את עצמו היטב היטב, ולחדור לעומק הענין, עד ש"מ'זעהט אז איין צד איז ריכטיג", - עד שרואים שצד אחד הוא הצודק!.

[ואכן מכח דיבורים קדושים אלו של מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, התמסר האברך הצעיר לבירור הסוגיא וההלכה של פאה נכרית, עד שהכיר באמיתות הדבר, שאכן מהש"ס והראשונים ומדברי הפוסקים, יוצא שהפאה אסורה באיסור גמור. ולא נח ולא שקט, עד אשר זכה לעורר בני תורה רבים לעסוק בבירור הסוגיא, וזכותו גדולה ועצומה בהחזרת עטרת הצניעות לתפארתה, אשר על ידו נתעוררו רבים לקיום מצוה זו כרצון הש"י בשלימות.

כל זה נעשה מכחו של אותו זקן וצדיק, מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, ומכח הדרכתו הברורה והבהירה, הפוקחת ומאירה עינים, שבבירורי הלכה אין מקום לכל השאלות מסוג כזה, "איך יתכן שהוא צודק?", "איך יתכן שזה איסור דאורייתא"? , "איך אפשר לומר כך בשעה שכל כך הרבה רבניות גדולות הלכו כך"? , "איך אפשר להעז לחשוב שנשים של גדולי עולם עברו על איסור"? , כי התשובה היא, שבקיום ההלכה, אין רצון הש"י שנקיל מחמת הטענות הללו!. ואנו צריכים לדעת שעבורינו ישנו רק אופן אחד ויחיד שה' דורש מאיתנו, "להשקיע את עצמינו היטב בעמקי הסוגיא", כלשון מרן זצוק"ל, "אז מען לייגט זיך גוט אריין אין דעם ענין", עד שיראו היטב שצד אחד הוא צודק!, והבא לטהר מסייעין אותו!].

אשת מרן הנאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
ניסתה ראשה רק עם מטפחת בלבד, בלא שום תוספת של דבר
הדומה לפאה!

דעתו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
"שנשי ישראל יכסו ראשן במטפחת!"

אשת מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
הלכה עם מטפחת בלבד!

מי גרם "צער גדול" למרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל
בראש ובראשונה עלינו להביא את עדות בנו הגאון הגדול מוה"ר
שמואל אויערבאך שליט"א, בו מעיד ש - "כן היה דעתו, ורצונו, של
אאמו"ר גאון ישראל ז"ל שנשי ישראל יכסו ראשן במטפחת!!!".

ומוסיף על זה ביטוי נורא בזה הלשון, "וגם ראיתי אני את צערו
הגדול!!! של אאמו"ר ז"ל על הפאה הנכרית!". -ראה עד היכן ביטא
את התיחסותו של הגאון רבי שלמה זלמן זי"ע בתואר "צערו
הגדול"!!! - על "שנתפשה בקרב שלומי אמוני ישראל, ה' ירחם".
[ראה להלן במערכת הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א את
כל לשון האגרת במלואה].

הכל אשמות הפאות!

העיד בפנינו הגאון רבי ברוך אויערבאך זצ"ל בנו של מרן הגאון
רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל:

לפני מספר שנים קרו מספר אסונות נוראים בפטירתם של כמה
וכמה אברכים ונשים צעירות ה' ירחם. הדבר גרם לזעזוע רב בקרב
הציבור החרדי, ובפרט בין נשות ישראל הכשרות החפצות לעשות

מִרְיָן הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁלֵמָה זֶלְמָן אוֹיֶערֶבֶאךְ זְצוּק"ל
בְּתַגּוּבָה לְסִיכַת הַתְּרַחֲשׁוֹת אֶסְנֹת רַח"ל:
"לְדַעְתִּי, בְּהַכּוֹל אִשְׁמוֹת הַפְּאוֹת! אֵינִי מִתְכוּיִן רַק לְפִאוֹת
הָאֲרוּכּוֹת, אֲנִי מִתְכוּיִן גַּם לְקִצְרוֹת!"

מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
"מכסים את הראש עם דבר שהם עושים את כל ההשתדלויות
שיראה שזה כמו שיערו זה אצלי מאוס מאוד!"

את רצון ה' בשלימות, מובן מאליו כי הדבר הביא להתעוררות, לחיפוש, ופישפוש המעשים, שהרי אסונות כאלו באים בשביל לשנות דברים שאינם כשורה. והנה החליטו קבוצה של נשים צדקניות לעלות אל מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, לשאול את פי קדשו מה דורשים מאיתנו בשמים?, מה צריך לשנות ולתקן?, בשל מה באה הרעה הזאת?. הרי בשמים תובעים מאתנו משהו, ואנו רוצות לתקן, אבל אין אנו יודעות מה ה' שואל מאתנו, לכן ילמדנו רבינו בשל מה באה כל הרעה הזאת?.

אמר להם הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זי"ע בזה הלשון: "לדעתי בהכל אשימות הפיאות!" - והוסיף להבהיר - "אינני מתכוין רק לפיאות הארוכות אני מתכוין גם לקצרות"!!! - ובלשונו: "לדעתי אלעס זענען די שייטלעך שולדיג!!!, איך מיין נישט דווקא די לאנגע, איך מיין די קורצע אויך"!!!.

מימי לא אמרתי שמותר ללכת עם פאה נכרית!

כאשר פתח הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, את הספר הנ"ל "דת משה וישראל", ונפתח לו בעמוד בו מופיעים דברי ה"פרי מגדים" שהתחרט מהיתרו, ומודיע בו שמעתה הוא מורה לאיסור גמור ללכת ברשות הרבים עם פיאה נכרית.

נענה ואמר אחד מהתלמידי חכמים ששהו שם: כעת אחרי שהפרי מגדים בעצמו חזר בו מהיתרו, יכולים גם שאר הרבנים - שסמכו על הפרי מגדים - להתחרט ולהודיע שהפיאה אסורה, שהרי אם לפרי מגדים היה מתאים להתחרט, כל שכן שהם יכולים להתחרט!... - בשמעו את הדברים הללו נודעזע הגרש"ז ואמר: מה!? להתחרט מהיתר!?, אני מימי לא התרתי פאה נכרית!, אף פעם לא אמרתי שמותר ללכת עם פאה נכרית!, אני לא צריך להתחרט מזה! מה פתאום להתחרט, הרי אף פעם לא התרתי זאת!.

"מה הם טוענים שהדורות שעברו היו כאלה שהלכו עם פאות,
הרי הפאות ההם היו נראות כמו תבן וקש!"

מרת הוגאן רבי שלמה זלמן אייזנברג זצוק"ל
התבטא על החליטה עם פאה "משתדלים בכל האופנים שזה ירצח פריפחה!"

הגאון הצדיק ר' דן סגל שליט"א
אמר בדרשה:

"אני מוכרחה להגיד משה ששמעתי מהראש ישיבה ר' שלמה זלמן, על הפאה":
הוא אמר: זה אצלי מאוס מאוד!!!

הפאות של פעם היו נראות כמו קש!

הגה"צ רבי דן סגל שליט"א, מעיד שכאשר היה חתן ולמד בשיבת קול תורה, נכנס אל מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, כדי לשמוע חוות דעתו בענין הפיאה, אמר לו הגאון רבי שלמה זלמן זי"ע בזה הלשון: "מה הם טוענים, שבדורות שעברו היו כאלו שהלכו עם פיאות נכריות, הרי הפאות ההם היו נראות כמו צמר פלדה! כמו תבן וקש!". (בלשונו: וואס טענה'ען זיי אז אמאל איז מען געגאנגען שייטלען, די אמאליגע האבן דאך אויס גיקוקט אזוי ווי דראד, שטרוי!").

אני לא מבחין בין פאה לשער! זה אצלי מאוס מאד!

בדרשה שנשא הגאון ר' דן סגל שליט"א ברבים, אמר בזה הלשון: "אני מוכרח להגיד מה ששמעתי מהראש ישיבה ר' שלמה זלמן [זצ"ל] לפני שלושים שנה, כשדיברנו על פיאה, הוא אמר לי כך: לפני חמישים שנה - כך הוא אמר אז - אם היתה אחת באה לירושלים עם פיאה, היו סוקלים אותה באבנים! ואז - הוא אמר - פיאה - כך הוא אמר: "אפילו עיוור היה רואה שזה פיאה! כמו קש זה היה!".

היום - הוא אומר - נכנסים אצלי ואני לא יודע אם זה כך [פיאה] או כך [שערות], אצלי זה מאוס מאוד!" - הוא אומר - למה?, כי אפילו לפי אלו שחושבים שזה מותר, "זה כמו שאדם אוכל בשר כשר והוא משתדל בכל האופנים שזה יראה טריפה!, כך הם מכסים את הראש עם דבר שהם עושים את כל ההשתדלויות שיראה שזה כמו שיער!" וסיים שוב ואמר: "זה אצלי מאוס מאוד!" - "נורא ואיום אין אל מי לדבר".

מורן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
"נכנסים אצלי, ואני לא יודע אם זה פאה או שערות!
זה אצלי מאוס מאוד!"

גם - יבדלתי"א - תלמידו הגאון רבי יהושע נוימירט שליט"א
מחבר הספר "שמירת שבת בהלכה"
הנרש"י הורה לו את דעתו, שנשות ישראל יכבו ראשן במטפחת, אפילו שכיום "פשתה
המטפחת" של פאה נכריתו!

מה היתה דעתו של הגרש"ז?!

הגאון ר' יהושע נויבירט שליט"א בעל מחבר ספר שמירת שבת כהלכתה, תלמידו המובהק של מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל מעיד, שכאשר הוא התארס, ביקש מכלתו שתקבל על עצמה ללכת עם מטפחת, כפי שידוע לו מימים ימימה שזוהי שיטת רבו הגדול, אבל היא לא ידעה מה להחליט, עד שסוכם ביניהם שאחרי האירוסין ישלח מכתב אל מורו ורבו, (מפני שהם היו באותה תקופה בחו"ל), וכאשר יורה כן יעשו.

ואכן ענה להם מרן הגרש"ז במכתב, אשר בו ביטא את דעתו, שנשות ישראל לא ילכו עם פאה, רק עם מטפחת!, ומתבטא במכתב הזה על פירצת הפאות בדורנו בלשון "ופשתה המספחת!!!".

(בשיחה זו התבטא הגר"י נויבירט שליט"א, שהפאות שהיו בדורות הקודמים, היו יכולים להכיר ממרחק אלף קילומטר שהם פיאות, מה שאין כן אלו של היום רח"ל).

ואכן זו היתה דעתו הברורה של מרן הגרש"ז זי"ע, וכפי שכבר הזכרנו את עדותו של בנו הגדול הגאון ר' שמואל אויערבאך שליט"א שמעיד בזה הלשון "והנני מעיד בזה, כי כן היתה דעתו, ורצונו, של אאמו"ר גאון ישראל ז"ל שנשי ישראל יכסו ראשן במטפחת!".

נהניתי מאד מהמאמר בגנות הפאות!

הרה"ג ר' גדליה סגל שליט"א כתב פעם - לפני שנים רבות - בשבועון "דאס אידישע ליכט" מאמר חריף על ענין פאה נכרית. באותו שבוע פגש אותו יהודי אחד, ותקף אותו בחריפות על מאמרו, באומרו כיצד אתה מעיז לכתוב מאמר כה חריף בגנות פאה נכרית, בזמן שהגאון ר' שלמה זלמן מתיר ללכת בפאה נכרית, ואם כן מי שמך לפסוק הלכות כנגד גדול הדור?! - וכך המטיר עליו קיתונות

מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
"נהנתי מאד מהמאמר נגד הפאות!"
"בפעם הבאה תאמר לי, ובעזרת ה' אני יוסיף לך עוד כהנה וכהנה
דברים נחוצים שכדאי לפרסמם!"

של טענות וגידופים, עד שהלה באמת התחיל לחשוב אולי צודק אותו יהודי ולא הייתי צריך לכתוב את המאמר החריף נגד פאה נכרית.

והנה אחרי כמה ימים כאשר ר' גדליה סגל עבד במשרדו, נכנס לפתע הגאון ר' שלמה זלמן זצוק"ל ששהה שם באיזור לצורך עניניו, ופנה אליו במאור פנים, ובמתק לשונו הנפלא: ר' גדליה, רציתי לומר לך משהו, קראתי מאמר שלך שכתבת בשבועון נגד הפאות, ומאד מאד נהנתי ממנו. אין לך מושג כמה נהנתי שכתבת בתקיפות בגנות הפיאות! - והוסיף - "אך פעם אחרת, מן הראוי שתאמר לי שאתה מתכוון לכתוב ולפרסם בגנות הפיאות, כי אז בעזרת ה' אני יוסיף לך עוד כהנה וכהנה דברים נחוצים שהיה כדאי לפרסמם!, אך גם מה שכתבת עכשיו, זה היה מאד מוצלח, ונהנתי מזה מאד!"

תנאי לפני כל חתונה של בעל תשובה!

העידו בפנינו שני יהודים, אשר יש להם קשר עם הרבה בעלי תשובה, ודרכם היה להביא את הבחורים לפני הגאון ר' שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, כדי שיראו בעיניהם כיצד נראית דמותו של גדול וצדיק בישראל. כמובן שהבחורים התרשמו מאד מהגאון זצוק"ל, ורבים מהם כאשר הגיע עת נישואיהם היו באים לבקש מהגאון ר' שלמה זלמן זצוק"ל שיכבדם בהשתתפותו בשמחת נישואיהם. הגאון זצוק"ל נענה לבקשתם אך בתנאי קודם למעשה, שרק אם הכלה תכסה ראשה במטפחת, ולא עם פאה, באופן זה מוכן הוא לבוא לחתונה, אבל אם היא תלך עם פיאה, אין הוא מוכן לבוא לחתונה!. - וכך היה חוזר ומתנה כל פעם ופעם כאשר היו הבחורים הבעלי תשובה באים להזמינו לחתונתם!.

מפני שסבר, שאפילו אם קשה להשפיע על רבים משומרי התורה והמצוות המדקדקים בקלה כבחמורה, מפני שהתרגלו לפירצת

מורן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
"חייך חיוך רחב, ושאל: האם נראה לך שהיא תוכל להבדיל בין
שער טבעי לפאה?"

מרת הנאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
כל הפאות שהולכים היום, אפילו אלו שנקראות "צנועות", הם כל כך דומות לשיעור,
עד שקשה להבחין בין שיער מבני לפאות

הפאות, אבל הבעלי תשובה הללו, שזכו להתנתק מכל העבר, וזכו להתגבר על השפעת החברה, אם כן בשביל מה נרגיל אותם להתלמד מהמנהגים הרעים שהתפשטו בתוכינו, ולצורך מה נמשוך אותם להתנהג כמעשה היצר שהתגבר עלינו, ומדוע שהם לא יזכו לקיים את מצות כיסוי הראש כתיקונה כרצון הש"י?, הרי די לנו בכשלון שלנו, לצורך מה עלינו להכשיל ולהרגיל אחרים בחטא זה?, אדרבה, לכל הפחות יבואו הם, העומדים בתחילת דרכם, ומוכנים לקבל עליהם את קיום רצון הבורא, בלא התחמקויות ופשרות, ובלא שום קשר להרגלים ולמוסכמות, ועל ידי זה ישפיעו הם על כולנו, לעשות את רצונו יתברך כראוי.

לאחרונה נתפרסם כמה הצטער הגרש"ז על זה

וכך כותב הרה"ג ר' משה מרדכי קארפ שליט"א ב"שיעור בהליכות בת ישראל" (מוצש"ק ויצא תשנ"ז עמוד ה') בענין דעת מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, "לאחרונה נתפרסם בספר משמרת החיים מכתב מבנו הגדול הגאון רבי שמואל יבדלחט"א, כמה נצטער אביו על מצב זה, ושרצונו היה שנשי ישראל יכסו ראשן במטפחת".

חייך חיוך רחב!

ושאל, "נרמה לך שהיא תוכל להבדיל בין שער טבעי לפאה?"

סיפר אחר הרבנים, שפעם בעת שיחה עם מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, אמר אותו רב, שכואב לו הלב על שמזדמן לבתו הקטנה [בת ארבע] לראות מפעם לפעם, אשה שהולכת בלי כיסוי ראש, רחמנא לצלן, וזה מאד מפריע לו שהיא צריכה לראות מראה של אשה יהודיה שאינה מכסה את ראשה, אף על פי שבשאר

מורן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל
מה הם רוצים ממני, וכי אם אחמיר להם ושמעו לי??

מלבושיה היא צנועה ומכוסה כדת וכדין. אם היא היתה הולכת עם פאה צנועה, כמו הנשים החרדיות הצנועות, אזי הייתי רגוע ושליו, שבתי אינה נתקלת במראה בלתי צנוע.

התבונן בו רבי שלמה זלמן, וחייך חיוך רחב, באומרו, "אתה רוצה לומר לי, שהבת הקטנה שלך תדע להבדיל בין שער טבעי לפאה?. הרי כל הפאות שהולכים היום, אפילו אלו שנקראות "צנועות", שנשות ראשי ישיבות ורבנים חובשות אותם, הם כל כך דומות לשיער, עד שקשה להבחין בין שער טבעי לפאה.

[הערת המלקט: מה"חיוך הרחב" אפשר לתאר לעצמינו עד היכן אחז מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זי"ע, שכל האמונה שישנם כאלה שמדמים וחושבים, שיש הבדל בין מראה הפאה למראה השיער, ולכך הם מדמים בנפשם שיש בחבישת פאה, קיום מצות צניעות כיסוי הראש כראוי, הרי זה דבר מגוחך ביותר. וכל מי שמוכן להיות מציאותי, מבין ויודע שלא ניתן להבדיל בין שער טבעי לפאה!].

"מה רוצים הם ממני, וכי אם אחמיר להם, ישמעו לי"

והנה ישנם כאלו ששואלים, אם אכן כל כך כאב לבו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן זצוק"ל, על ענין הפאות, כפי שמעיד בנו הגדול מרן הגאון רבי שמואל שליט"א, בכותבו "וגם ראיתי אני את צערו הגדול של אאמו"ר ז"ל על הפאה הנכרית!". אם כן היאך יתכן שמרן הגאון רבי שלמה זלמן זצוק"ל, לא הביע את דעתו לכל אחד מתלמידיו ולא דיבר מזה בפירוש בקביעות!?

התשובה על זה היא, שאכן זו היתה דרכו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, שאפילו בדברים שאחז שהם "עון חמור", אף על פי כן לא גילה זאת לכל אחד, מטעמים הכמוסים עמו.

מי ציער את מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל?

מועיד בנו הגדול הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א
"ראיתו אני את בעריו הגדול על הפאת הנכבדות,
שנתפשטה בקרב שלומי אמוני ישראל, הן ירחסו"

וכמו שמובא בספר "הליכות שלמה" על "הלכות תפלה" (עמוד י"א), שאפילו כאשר הגרש"ז אחז על ענין גילוח הזקן במכונה, שהוא "ספיקא דאורייתא לחומרא", ואפילו כשאחז ש"ראוי לחוש לחשש איסור תורה חס ושלום, והגיהנם שורף יותר". "עם כל זה לא היה מוחה על כך, לרבים". ואמר כמה פעמים: כי מה שאינו מעורר על כך, הוא משום דכשם שמצוה וכו'. ופעם, לאחר שהפציר בו אחד להורות לו, ולא אמר לו דבר ברור, הפטיר רבנו לאחר שפנה הלה לדרכו: מה רוצים הם ממני, וכי אם אחמיר להם ישמעו לי".

וכל זה אפילו בדבר שהוא אחז שיש בזה "עון חמור", וכפי שאמר לאחד שכתב ספר על הנושא, (והרשה להדפיס את הדברים בספר): "לענ"ד הוא עושה בכך דבר טוב ומועיל, ואולי על ידי זה יתבררו ויתלבנו הדברים, ויהיה בכך הצלה מעון חמור!", ונוסף על זה העיר: איך מחמירים בכל הדברים, ואילו בזה אין חוששין"...

ואם כן אנו רואים מכאן, שזו היתה דרכו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שאפילו שהיה נמנע מלגלות את דעתו לכל אחד, אף על פי כן עודד את מי שביכלתו לחבר ספר ולהפיץ את מעלת הזהירות בדבר, מפני ש"הוא עושה בכך דבר טוב ומועיל, ואולי על ידי זה יתבררו ויתלבנו הדברים, ויהיה בכך הצלה מעון חמור".

ואכן מאירים לפנינו דברי עדותו של בנו הגדול מרן הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א, בכותבו "וגם ראיתי אני את צערו הגדול", כלומר, לא זו בלבד, שהוא מעיד לפנינו עדות אישית שראה אותה בעצמו, אלא עוד זאת נכלל בדבריו, שלא כל אחד ממקורביו זכה לראות זאת, אפילו אלו שזכו להיות מאנשי ביתו ותלמידיו של מרן הגאון רבי שלמה זלמן זצוק"ל, לא גילה להם מרן הגרש"ז את

מרח הנאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א
"ראיתי אני את צערו הגדול של אאמו"ר ז"ל על הפאה נכרית!"

צערו הגדול! כי זו היתה דרכו בקודש, שהסתיר והעלים את צערו וכאבו אפילו מאנשי ביתו ומקורביו. ורק בפני בניו הגאונים שליט"א, גילה מרן הגרש"ז זצוק"ל את צערו הגדול!. לכן דייק מרן הגר"ש שליט"א וכתב: "וגם ראיתי אני את צערו הגדול של אאמו"ר ז"ל על הפאה הנכרית!".

מרן הגאון הקדוש רבי משה אריה פריינדל זצוק"ל

"לעורר את לב הצעיר, להבין חומר העניין ללכת בפאה נכרית,
אחרי ישרי הפוסקים אמרו ואתו"

מרן הגאון רבי משה אריה פריינד זצוק"ל
"האומר שהמחליפות מפאה נברית למטפחת, מפסידות, הוא מגלה
פנים בתורה שלא כהלכה, ומעכב את הרבים מלעשות מצוה!"

**הרבנית תבדלחט"א - אשת הגאב"ד הגאון רבי משה
אריה פריינד זי"ע, הולכת עם מטפחת בלבד!**

**"המחליפות מפאה נכרית לכיסוי ראש כהלכה
יזכו להפקד בדבר ישועה ורחמים!
ולמעמד דורות ישרים ומבורכים!"**

בס"ד יום ג' שנכפל בו כי טוב לס' ונברכו בך וגו', ז' חשוון
שנת תשנ"ו לפ"ק פעיה"ק ת"ו

לכבוד הרבנים הגאונים העוסקים לשם שמים להחזיר עטרה
ליושנה, כל אחד בשמו יבורך שליט"א

הנה קבלתי את מכתבכם שבו כת"ר שליט"א פונים בדבר
פעולתכם הטובה, לעורר את לב הציבור עם בני ישראל, להבין חומר
הענין ללכת בפאה נכרית, אחרי שרוב הפוסקים אסרו זאת.

ואף אותן שהתירו, סמכו עצמן על השלטי גבורים והפרי מגדים,
ונתגלגל זכות על ידי זכאי, לברר וללבן סוגיא זו, שגם השלטי גבורים
ודעימיה לא התירו, אלא בחצר, וגם נתגלה כתב יד קודש מהפרי
מגדים שחזר בו.

ובמקומות שהקילו בזה, כידוע שבא מחמת הגזירות והגלויות
שעברו עליהן, ובחרו הרע במיעוטו, ואחר שנשארו בזה, די להם

"בוודאי מקרבין בזה את הנאולה!"
 דבזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו!"

מרן הגאון רבי משה אריה פריינדל זצוק"ל
 כותב באגרת חיזוק לנשות ישראל המסירות את הפאה
 ומתחילות ללכת עם מטפחת:
 "הגני בזה לחזק את ידיהן של הני גבורי בה, המקדשים שם שמים
 ברבים, ומחליפות מפאה נכרית לכיסוי ראש כהלכה!"
 "זמי יתן והיה כל עם הי ככה!"

בתוך העגלות רכבי משוה אריות מריינר זקוקיץ

כותב באנרת דיוקן לנשים שהתחילו לקיים את מצות נסמי הראש כרצון השיי עם מספרות:
"הנני לפרסם שירובי לחסדקי ברובי ישועה ורחמים, בפני, חיי ומחיי רחיי, וזכור לחננויי יודות
ישורים פבורלפסי"

לומר מוטב שיהיו שוגגין וכו', ועם כל זה הרעישו נגד זה הגאונים הצדיקים זי"ע, ומכל שכן בזמנינו.

וחס ושלום לומר דמנהג ישראל הוא, אדרבה כל הדורות הוסיפו גדרים וסייגים בענין הצניעות, עד כדי כך שגזרו לספר את השערות לגמרי, ובמקומותינו לחמו ע"ז במס"נ, ומי יתן והי' כל עם ה' ככה, ומכל שכן האומר שהמחליפות מפאה נכרית למטפחת מפסידות, הרי הוא מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, ומעכב את הרבים מלעשות מצוה, ודין גרמא בנזקין שהכניסו זאת גם בבתי ישראל שנהגו דור דור כדברי אבותינו ורבותינו זי"ע שלא ללכת בפאה נכרית.

והנני בזה לחזק את ידיהן של הני גבורי כח המקדשים שם שמים ברבים, ומחליפות מפאה נכרית לכיסוי ראש כהלכה, בודאי מקרבין בזה את הגאולה, דבזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו.

והנני לברכם שיזכו להפקד בדבר ישועה ורחמים, בבני, חיי, ומזוני רויחי, ויזכו להעמיד דורות ישרים מבורכים, וימלא ה' כל משאלות לבכם לטובה, כאוות נפשם הטוב, ונפש המצפה לישועת ה' ולהרמת קרן ישראל במהרה, ובאתי על החתום.

הק' משה אריה פריינד

רב ואב"ד פה עיה"ק ת"ו

מורן הגאון רבי משה אריה פריינדל זצוק"ל

כותב בהסכמתו לספר המברר את האיסור לצאת עם פאה לרשות הרבים:
"ראוי להפיצם בישראל, ויחזירו העטרה ליושנה, להתעמר בעטרת
הצניעות!"

מִרְנָה הַגָּאוֹן רַבֵּי מֹשֶׁה אַרְיָה פֶּרֶינְדֵּל זְצוּק"ל
כּוֹתֵב בְּהַסְכַּמְתּוֹ לְסֵפֶר הַמְּבַרֵּר
שְׂמֵעוּלָם לֹא הִתִּירוּ לְצֵאת עִם פֶּאֶה לְרִשּׁוֹת הַרְבִּיבִים
"וְרֵאֵי לְכֹל אֲבֵרֵךְ יִרְאֵי שְׂמִימִים, לְלִמּוּד סֵפֶר זֶה!
כִּי הֵם דְּבָרִים נְכוֹנִים!"

"ראוי לכל אברך ירא שמים ללמוד ספר זה!"

**הסכמת הגאב"ד זי"ע שניתנה לספר "פאה נכרית בהלכה",
שחלק ממנו נדפס בספר "דת משה וישראל"**

משה אריה פריינד

בן הגה"צ מהר"י אבדק"ק הוניאד יצ"ו
רב ואב"ד לכל מקהלות האשכנזים פעיה"ק ירושלים תובכ"א
ור"מ דיישיבת "יטב לב" דסאטמאר.

בס"ד, יום ג' לס' הנני נותן לו את בריתי שלום שנת תשנ"ד

הן בא אלי הרב וכו' אברהם מאיר ליפשיץ בריזל שליט"א ולפניו
ספר פאה נכרית בהלכה, שנתברר בטוב טעם ודעת הלכה זו, ואשרי
חילו, וראוי להפיצם בישראל, ויחזרו עטרה ליושנה להתעטר בעטרת
הצניעות, וראוי לכל אברך ירא שמים ללמוד ספר זה, כי הם דברים
נכונים.

הק' משה ארי' פריינד
רב ואב"ד פה עיה"ק ת"ו

הבריאות - בתנאי אחד ויחיד!

את הסיפור דלהלן שמענו מבעל העובדא שבדידיה הוה עובדא,
וכה היו דבריו: זוגתי תחי' חלתה במחלת ה"מונו" בצורה קשה מאד,
היא שכבה במטתה חדשים רבים בחולשה עצומה ונוראה, באופן
שלא היה מה לעזור ולסייע לה להתרפאות ממחלתה הנוראה, הדבר
נמשך שלוש שנים רצופות, במשך אותם שנים כל פעם שנכנסה

מורן הגאון רבי משה אריה פריינד זצוק"ל
אם היא מבטיחה שתסיר את הפאה ותלבש רק מטפחת,
אני מבטיח לה שתהיה בריאה ושלימה!"

להריון, הדבר הסתיים מיד רח"ל, כי מחמת חולשתה הנוראה לא היה שייך שההריון יתקיים כראוי.

הדברים הגיעו עד כדי כך שהיא כבר התייאשה מחייה, והיתה מדברת דיבורים מזעזעים ביותר, דיבורים שביטאו את עוצם היאוש מהחיים באופן נורא ביותר, וכל מה שניסינו לעשות לריפוי המחלה, על ידי דרישה ברופאים וברפואות, לא עזר מאומה.

ויהי היום עליתי אל רבינו כ"ק הגאב"ד רבי משה אריה פריינד זצוק"ל, ושחתי לפניו את כל המאורע, איך שאשתי מתייסרת במשך שלושה שנים, עד שהתייאשה מחייה ומצפה כבר ליום האחרון רח"ל. בשומעו את דברי, נענה מיד באומרו: אם היא מבטיחה שתסיר את הפאה ותלבש רק מטפחת, אני מבטיח לה שתהיה בריאה ושלימה!.

נדהמתי לשמוע את הדברים הברורים, שיצאו מפה קדשו בבהירות ובטחון עצום, וחשבתי לתומי שמיד תסכים זוגתי ללבוש מטפחת, אחרי שהגאב"ד בעצמו מבטיח דברים ברורים כאלה. ובפרט שאין לה מה להפסיד, שהרי בין כה וכה היא מיואשת מן החיים, ה' ירחם, ואף אחד לא יכול לעזור לה, אם כן וודאי תשמח לנסות נסיון אחרון, אשר בנוסף לו הבטחה מפורשת מפה קדוש וטהור של אותו צדיק.

אבל כאן הגיע תורו של היצר הרע לפעול במלוא עוזו, שהרי "הוא היצר, הוא מלאך המות", המבקש להרוג את האדם בזה ובבא, - כשהגעתי הביתה ושחתי לפנייה את הדברים, במקום שתתמלא בשמחה ואושר, התכרכמו פניה והתמלאו צער באומרה: "אבל מה יגידו כולם, ומה יגידו גיסותי מחו"ל?, הם בוודאי ילעגו ויאמרו שאין זה נאה, ואין זה מתאים, מה אעשה?, אני לא מסוגלת לעמוד בפני צחוקם ולעגם!".

מרן רבי משה אריה פריינד זצוק"ל
בשיחה עם
מרן הגאון בעל "מנחת יצחק" זצוק"ל

"כזיט קיין שום זאך, קען איך נישט צו זאגן, נאר מיט דעם!"
בזכות שום דבר אני לא יכול להבטיח ישועה, רק בזכות לבישת מטפחת!

ברגע הראשון נזדעזעתי לשמע המילים, שהרי מדובר באחת ששוכבת כבר על ערש דוי, ומה יש לה לחשוב על הגיסות מחוץ לארץ, ועל דעת הקהל, אבל כך הוא דרכו של היצר, בפרט שכל אחת נבראה עם טבעים שונים כפי רצון הבורא יתברך, כדי שתזכה להתגבר על טבעה, ולקבל את השכר הנשגב המוכן עבורה, להתענג לנצח נצחים, לפום צערא אגרא.

ואכן היה לה ממה לפחד, במשך הזמן נוכחתי לראות עד היכן הגיעו הדברים, שמיד כשנודע הדבר לבני משפחה בחוץ לארץ, שהיא חושבת לקבל על עצמה דבר זה, טרחה גיסה אחת לטלפן אל אשתי ולשכנע אותה, שבשום פנים ואופן לא תסכים לקבל על עצמה את הדבר הזה, ואפילו שהיא הגיסה החסכנית ביותר מכל המשפחה, שבדרך כלל אינה מדברת יותר משתי דקות בטלפון מחוץ לארץ לארץ הקודש, אבל הפעם יצאה אותה גיסה מגידרה, וטרחה להתקשר לשכנע במשך זמן רב מאד!, שבשום אופן לא תהיה וותרנית, וטיפשה, [ועוד רשימה ארוכה של תוארי גנאי, המורגלים בלשון היצר הרע וחיילותיו, רחמנא לצלן], ולא תיכנע להסכים על הדבר הזה!...

כאשר ראיתי שכלתה אליה הרעה, באתי שוב בפני הגאב"ד רבי משה אריה זצוק"ל, ותארתי לפניו את גודל הקושי הכרוך בקבלת דבר זה, שבשום אופן לא שייך שתעשה דבר כזה, אבל מרן הגאב"ד זי"ע עמד בתוקף, וחזר על דבריו באומרו, "אם היא מקבלת על עצמה דבר זה אני מבטיח לה שתהיה בריאה ושלימה!".

לאחר שכנועים רבים הבאתי את זוגתי אל בית הגאב"ד, כדי שתשמע בעצמה את הבטחתו המפורשת יוצאת מפיו הטהור, באותו מעמד התחננה על נפשה באומרה: אני מוכנה שהרב יאמר לי כל מה שהוא רוצה, כל היוצא מפיו אעשה, אבל רק את הדבר הזה אני לא מסוגלת לעשות!. אבל הגאב"ד השיב לה מיד: בזכות שום דבר

מרן רבי משה אריה פריינד זצוק"ל
"אני ערב לך, שמיד כאשר תסירי את הפאה, ותלכשי רק מטפחת,
תתחילי להבריא, עד שתתחזקי לגמרי, ותחיי בריאה ושלומה!"

אני לא יכול להבטיח לך, רק בזכות הדבר הזה!. ובלשונו: "מיט קיין שום זאך קען איך נישט צו זאגן, נאר מיט דעם!".

אבל עם כל זאת היצר לא נח ולא שקט, והכניס בה ספקות והרהורים אולי זה לא יעזור, עד ששאלה את הגאב"ד בפירוש, מה אעשה אם לבסוף לא אבריא?, - הגאב"ד נשאר רגוע ושליו, והשיב לה בנחת וסבלנות, באומרו "אנכי ערב לך, שמיד כאשר תסירי את הפאה ותלבשי רק מטפחת, תתחילי להבריא, עד שתתחזקי לגמרי ותהיי בריאה ושלמה"!.

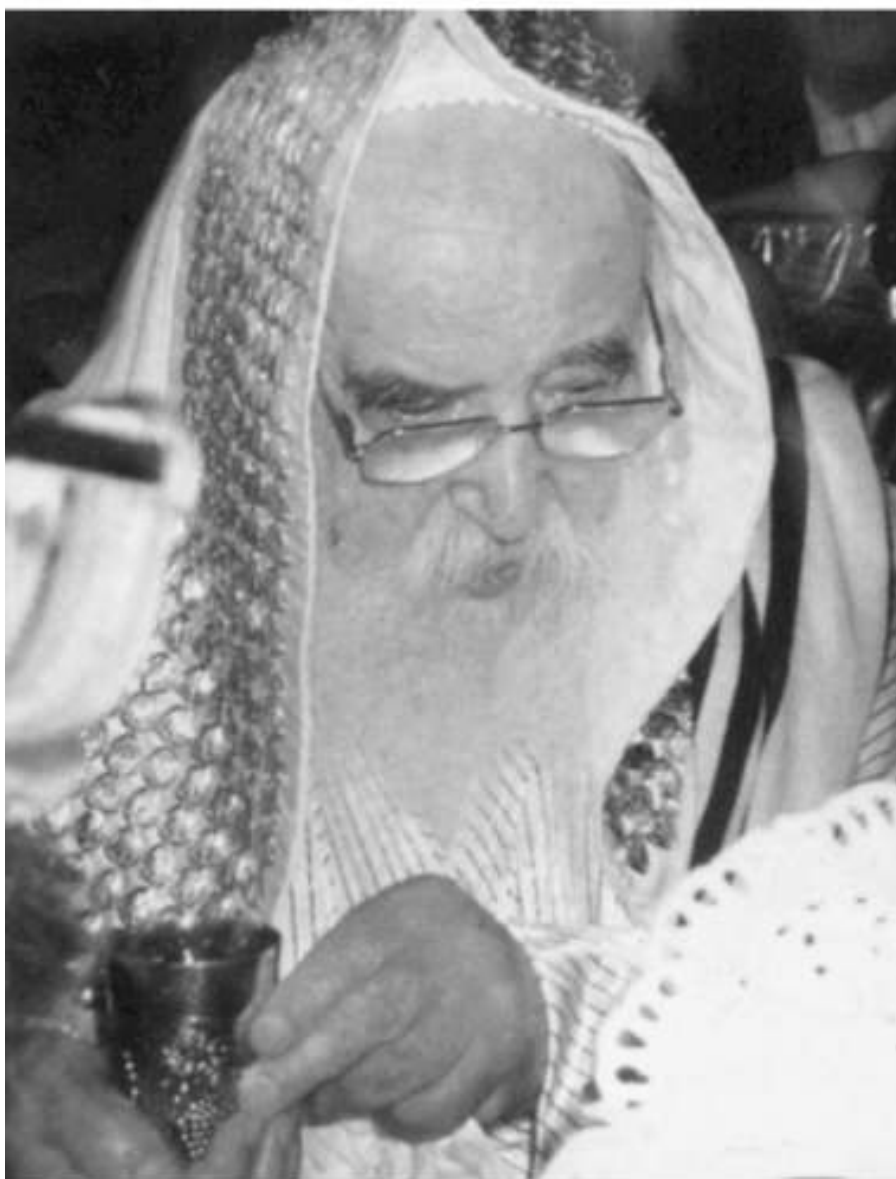
אבל גם לאחר ששמעה בעצמה הבטחות מפורשות כאלה, עדיין לא היה לה מספיק כח ועוז לעמוד בפני דברי הבוז והלעג של גיסותיה, שכביכול דואגות לכבודה ולמעמדה.

לא ידעתי להשית עצות בנפשי, עד שהתקשרתי לכל אחת מהגיסות, והתחננתי בפניהם, שירחמו עלי ועל אשתי, אשר היא שוכבת על ערש דוי כבר זמן רב כל כך, ואין לנו שום דרך ומבוא לצאת מזה, וכאן עומד הגאב"ד ומבטיח הבטחה מפורשת וברורה, על כן הנני מבקש מהם שירחמו עלינו, ויטלפנו אליה לומר לה, שבעצם הם חשבו על הדבר, והגיעו למסקנא שזה לא כל כך נורא כמו שהם חשבו, ובעצם זה מאד מתאים לה, והיא נראית מאד יפה עם מטפחת, ושומעים על הרבה נשים שהתחילו ללכת כך, - וכך יאריכו לומר לה שהם מעריכות אותה ומחשיבות אותה, באופן שיהיה לה עוז ואומץ ללבוש את המטפחת, כי הדבר ממש נוגע לפיקוח נפשות!.

וברחמי ה' וחסדיו, עלה הדבר בידי, עד שהשתכנעה והסירה את הפאה.

מה אומר ומה אדבר, כולנו ראינו בחוש את הנס והפלא, איך שמיום ליום החלימה והתחזקה יותר ויותר, עד שהבריאה לגמרי,

מעבור שנה מאז שהיא התחילה ללבוש מטפחת, נולד להם בן
במזל טוב!

מרן הגאון רבי משה אריה פריינד זצוק"ל
משתתף בשמחת הכנסתו לבריתו של אברהם אבינו, של
אחד מילדי ישראל המהורים

וילדה בן זכר בריא ושלם, וכ"ק מרן הגאב"ד זצוק"ל השתתף
בשמחת הברית, לשמחת לבנו ושמחת כל המשפחה!.

אני אמרתי את שלי! רפואה שלימה רק עם מטפחת

בתקופה האחרונה לחיי הגאב"ד רבי משה אריה פריינד זצוק"ל,
התקשר אדם אחד מחוץ לארץ, וביקש מהמשב"ק שיזכיר את שמה
של זוגתו שחולה במחלה קשה רח"ל. המשב"ק הזכיר את שם
החולנית, בעוד בעלה ממתין מעבר לקו, כשמוע הגאב"ד את שם
החולנית, נענה מיד ואמר: אמור לו, שתקבל על עצמה ללכת רק
עם מטפחת, ואני מבטיח לה רפואה שלימה!.

המשב"ק חזר אל הטלפון ואמר את הדברים שנצטווה, אבל
מעבר לקו נשמע קולו של המטלפן, שביקש בתחנונים לומר לגאב"ד,
שהדבר מאד קשה לביצוע בחוץ לארץ, ושיואיל לומר לה דבר אחר,
כי את זה היא לא מסוגלת לעשות, המשב"ק הלך שנית וחזר על
דברי המטלפן בפני הגאב"ד זצוק"ל, אבל הגאב"ד נשאר בשלו
באומרו: איך האב שוין גיזאגט מיינ'ס! - אני כבר אמרתי את שלי!
ולא הסכים לדבר יותר על הנושא ולוותר על דרישתו!.

מפי האדם ששמע בשעת מעשה, את כל הדו-שיח בין המשב"ק לגאב"ד
זצוק"ל

אתה תעשה את שלך וה' יהיה בעזרך!

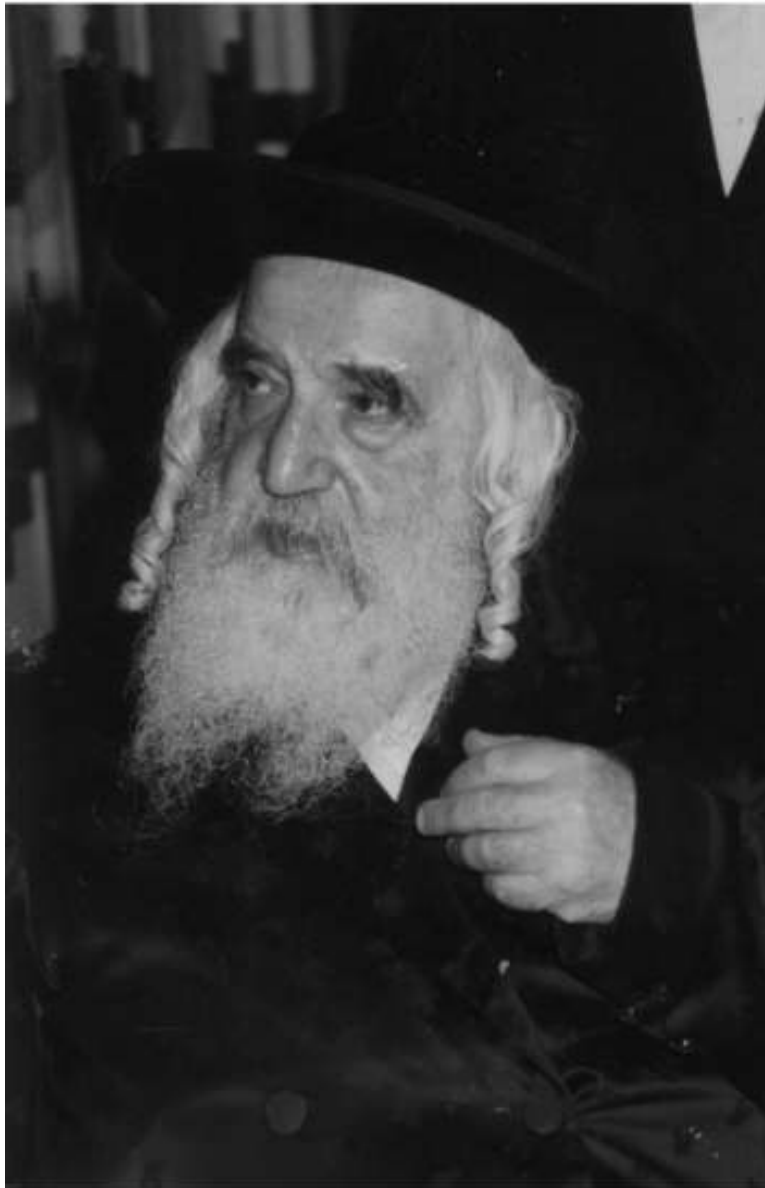
סיפר אחד מהעוסקים בחיזוק ועידוד קיום מצות כיסוי הראש
עם מטפחת כרצון השם יתברך, פעם אחת בא לפני בחור מבוגר
מאד, בן עשרים ושמונה בערך, ושאל אותי האם להמשיך להתעקש
לא להסכים לשידוך אלא אם כן היא מוכנה ללכת רק עם מטפחת,
התרגשתי והתפעלתי לשמוע על אומץ רוחו של הבחור, אבל מיד

בחור בא בשנים, הגיע לשאול האם לא להסכים לשידוך,
אלא אם היא מוכנה ללכת רק עם מטפחת בלבד?!

מרן הגאון רבי משה אריה פריינד זצוק"ל
הורה לבחור שימשיך להתחזק ולא לוותר על המטפחת,
"זה' יהיה בעזרך"!

מרן רבי משה אריה פריינד זצוק"ל

כאשר נשאל האם טוב הדבר שקודם כל האשה תסיר את
ה"פריזעט", ותלבש רק מטפחת, ולאחר מכן נדבר על "קפטן",
השיב הגרמ"א זצוק"ל בתמיהה:
"מה? אשתך לובשת פריזעט?"

אמרתי לו שלדעתי אסור לו להתעקש על זה בשום אופן, שהרי הוא מתקרב לשנת השלושים, ומוטל עליו חיוב לישא אשה, - בפרט שהיו לו עוד הרבה קשיים משפחתיים, שבדרך הטבע היה לו קשה להשיג שידוך, - ולא נחה דעתי עד שאמרתי לו: לו אתה שומע לדברי, תגמור את השידוך הראשון שמציעים לך, אפילו אם תלך איך שתלך, היות ועדיין לא קיימת את החיוב שמוטל עליך לישא אשה, לכן אני חושב שאינך צריך להתעכב בשום אופן, אפילו שהיא עוברת עבירה זו.

אבל הבחור לא שמע לדברי, ועלה אל בית הגאב"ד הגאון רבי משה אריה פריינד זצוק"ל, ושח לפניו את מצבו הקשה בשידוכים, ושאל האם להמשיך להתעקש ולא להסכים לשמוע שידוך אלא אם כן תלך רק עם מטפחת, בפרט שהוריו לוחצים עליו מאד שיוותר מדרישותיו, ויסכים לפחות לפאה מכוסה בכובע, אבל הגאב"ד זצוק"ל הורה לו להמשיך להתעקש ולהישאר בשלו, באומרו, אתה תעשה את שלך וה' יהיה בעזריך!. - ואכן לא עבר חודש ימים, ומן השמים הביאו לפניו זיווג הגון, שקיבלה על עצמה בשמחה ללכת במטפחת בצניעות כרצון השי"ת, והשידוך נגמר למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת.

אינני רוצה שהמצוה שלי תיעשה על ידי שליח שאשתו הולכת עם "פריזעט"!

מעשה שהיה עם מרן הגאב"ד רבי משה אריה פריינד זצוק"ל, שרצה למנות שליח לדבר מצוה, ובחר את אחד מחשובי תלמידיו, אברך תלמיד חכם וירא שמים ומדקדק במצוות, שיקיים את המצוה כראוי באופן של שלוחו של אדם כמותו. באחד הימים סיפר האברך למרן הגאב"ד זצוק"ל, שאשתו חפיצה שהוא יתחיל ללבוש בשבת קודש "קאפטן" כמנהג אנשי ירושלים, אפילו שעד עכשיו לא היה נוהג ללבושו. אבל הוא השיב לה, שללבוש מטפחת הרי זה הרבה יותר חשוב מלבישת "קאפטן", לכן קודם כל שהיא תסיר את

מרן הגאון רבי משה אריה פריינד זצוק"ל

"כל זמן שאשתך לא תסיר את ה"פריוזעט", אינני מסכים שתמשיך
להיות השליח של מצוה עבורי! כי אינני רוצה שהמצוה שלי
תיעשה על ידי שליח שאשתו הולכת עם פריזעט!"

ה"פריזעט", ותכסה את ראשה רק עם מטפחת בלבד, וכאשר היא תתחיל ללכת עם מטפחת, אזי הוא מוכן להתחיל ללכת עם "קאפטן". וכשסיים האברך לספר את סיפורו, שאל את מרן הגאב"ד זצוק"ל: האם אני אכן צודק בדברי, שכדאי לי להימנע מלבישת ה"קאפטן" כדי להשפיע עליה שתפסיק ללכת עם הפריזעט, וכל זמן שהיא לא מתחילה ללכת רק עם מטפחת, לא אלבש את ה"קאפטן"?.

בשמוע מרן הגאב"ד זצוק"ל את סיפורו, במקום להשיב לו על שאלתו, אמר לו בתמיהה: מה? אשתך לובשת "פריזעט"? אם כן אני מבקש ממך, שלעת עתה תפסיק את השליחות של מצוה, שמינית אותך להיות שליח עבורי, וכל זמן שאשתך לא תסיר את ה"פריזעט", אינני מסכים שאתה תמשיך להיות השליח של מצוה עבורי! כי אינני רוצה שהמצוה שלי תיעשה על ידי אדם שאשתו הולכת עם "פריזעט"! ואפילו שהיא מכסה כמעט את כל הראש עם מטפחת, אבל כל זמן שהיא מניחה בקצה הראש, מעט שער של פאה, הרי זה כמו גילוי שער. שהרי מרן הדברי חיים זצוק"ל אוסר אפילו כשמניחה על המצח חתיכת משי שחור, שמא יש בו איזה דמיון כל שהוא לשער, ואם כן איך אפשר להסכים לשליח של מצוה, שאשתו עוברת על איסור זה, על כן רק אחרי שהיא תפסיק ללכת עם ה"פריזעט", ותתחיל ללכת רק עם מטפחת, אז תוכל להמשיך להיות השליח של מצוה עבורי!.

כמובן שהתלמיד קיים מיד את הוראתו של מרן הגאב"ד זצוק"ל, והפסיק לעסוק בשליחות שהתמנה עליה, והודיע בביתו שבהוראת הגאב"ד הוא לא יכול להמשיך בקיום השליחות הקדושה שמינה אותו הגאב"ד זצוק"ל, מפני שאשתו הולכת עם "פריזעט". ואכן מיד הסירה האשה את הפריזעט, והתחילה ללכת רק עם מטפחת, ושוב יכל התלמיד להמשיך במלאכת הקודש, להיות שליח של מצוה, עבור מרן הגאב"ד זצוק"ל.

על מי התבטא מרן ה"חזון איש" וצוק"ל שהוא נחשב
כבנו?

מרן ה"חזון איש" וצוק"ל

אמר על תלמידיו המקורבים, הגאון רבי אברהם יעקב וינר זצ"ל
בעל "שארית יעקב", והגאון רבי חיים ברים זצ"ל, והגאון רבי משה
יהושע לנדא זצ"ל
"אלו הם בניו!!!"
[מוסף יתד נאמן ערב שבת קודש קרח תשמ"כ]

**קטעים מדברי הגאון רבי משה יהושע לנדא
תלמיד מובהק למרן ה"חזון איש" זצוק"ל
אשר רשם בכתב ידו בהקדמה לספר "דת יהודית כהלכתה"
בענין פירסום ועידוד מצות כיסוי הראש כהלכתה**

הגאון הצדיק רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, זכה להימנות מתלמידיו החביבים של רבן של ישראל מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, אשר אמר עליו, [ועל הגאון רבי חיים ברים זצ"ל], "אלו הם בניי"!! וכפי שמתואר בראש רשימותיו המובאות בספר הנפלא "מעשה איש" חלק ד' עמוד י"ג [אשר הוגה ע"י מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א] "הגאון רבי משה יהושע לנדוי זצ"ל, תלמיד מובהק למרן החזו"א זצוקללה"ה".

וראה ב"מעשה איש" חלק ג' עמוד קנ"ז, ועוד, על גודל דביקותו של הגרמ"י לנדא זצ"ל ברבו מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, וגודל הקשר שהיה ביניהם.

ומסופר ב"פאר הדור" חלק ה' עמוד צ"ד, [ומובא גם ב"מעשה איש" חלק ב' עמוד רכ"ג] שבתקופה הסוערת של פרשת גיוס בנות, שרבנו החזון איש זצוק"ל לחם בכל כחו לבטל את הגזירה, שלח אז ה"חזון איש" מכתבי חיזוק והדרכה אל הנוגעים בדבר, ע"י תלמידו הגאון ר' משה יהושע לנדא זצ"ל. [ועוד הרבה דיבורים והדרכות שזכה הגרמ"י לנדא זצ"ל, לקבל מפי מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, מובאים בספרי "מעשה איש"].

"חיזוק ועידוד לבתים הכשרים בישראל"

בשנת תשכ"ב יצא לאור על ידינו בס"ד קונטרס בשם "דת משה ויהודית" וכו', הובאו בו דברי גדולי האחרונים האוסרים ללבוש פאה נכרית, ותודה לאל כי זכה הקונטרס להוקרה מאת גדולי התורה, והיה הדבר חיזוק ועידוד לבתים הכשרים בישראל, גבורי כח עושי דברו, בנות ישראל כשרות טהורות הנפש, ממשבצות זהב לבושן, אשר לעומת חברותיהן המתחכמות, הנה הינן נושאות בגאון לבוש אמותינו הצנועות בדורות הקודמים, בטרם שטפה ההשכלה הארורה את אומתנו הקדושה, המה המקדשות שם שמים בכל הליכותיהן, אשר בכסוי ראשן כדת וכהלכה, הן מכריזות גלוי על נאמנותן המלאה לדת משה ויהודית, וכי זאת תפארתן וגאותן לעיני העם כולו.

"מעלימים עין מדבר זה"

מאז ועד עתה נפרץ לצערנו הדבר יותר ויותר, ואף בין בני התורה, וכבר בהקדמת הקונטרס הודענו צערנו לרבים, [א'], כי נפלאות בעינינו, הפלא ופלא, על רבים משומרי תורה, ובהם תלמידי חכמים מובהקים, המדקדקים במצוות בתכלית הדקדוק, כיאות למחבבי מצוה ויראי חטא, ובכל זאת הם מעלימים עין מדבר זה הנוגע לדת משה ויהודית, כאילו לא היה על היתר זה מערערין מגדולי הפוסקים בדור העבר, ולדעת הרבה מהפוסקים, נשותיהם עוברות על איסורא דאורייתא או דרבנן.

"איך לא יחוש להסתלק מן הספק?"

[ב'], ואיך לא עלה בדעתם לחשוב שמא פאה נכרית הזאת של האופנה החדשה, [הכוונה כאן לפאות שלפני יותר משלושים שנה], אינה בכלל זו המותרת לדעת המקילין, ואם אין הדבר וודאי להם, איך לא יחוש להסתלק מן הספק.

כל חכם בוחר לנפשו את הדרך הבטוחה ביותר

[ג'] איך היה הדבר להיתר גמור אף לאלה שתורתם אומנתם, ואשר זכו לשבת בבית ה', וביתם מן המסד ועד הטפחות בנוי עפ"י תורה, ואיך לא יעצרו כח בדבר זה לשמור על כסוי בני ביתם ללא פקפוק?

וכבר הזכיר בעל חובת הלבבות בפרק ה', משער התשובה, את החסידים הפורשים משבעים שערים משערי המותר, מיראתם שער אחד משער האסור, כל שכן בדבר זה, שיש בו כמה שערים של איסור. ובבית יוסף אורח חיים סימן תר"צ, הביא דברי הר"ן בתשובותיו, בנוגע לקריאת המגילה לנשים בלע"ז, שנחלקו בזה הראשונים ז"ל, והסכים הר"ן שלא להקל בדבר, וכתב: "שאפילו בעסקי העולם, כל משכיל בוחר לנפשו הדרך היותר בטוח והמשומר מכל נזק ומכשול, ואפילו באפשר רחוק, על אחת כמה וכמה, שיש לנו לעשות כן בדרכי התורה והמצוות שהם כבשונו של עולם, ואיך נניח הדרך אשר דרכו בה רבותינו הקדושים, ונכניס עצמנו במקום צר ובמשעול הכרמים". עכ"ל.

איך נשתדל להתדמות לנשים מנולות ראש?

[ד'] בגמ' ברכות דף י"א ע"א משל לאחד שאומרים לו זקנך מגודל, אמר להם יהי כנגד המשחיתים, ופירש הרשב"א ששואלים לו מפני מה אתה מגדל זקנך ואינך מספרו, והוא משיב להם שיהיה זה להוציא מלבם של אלה המשחיתים זקנם לגמרי ועוברים על לא תעשה.

א"כ אף לולא חשש האיסור, מדוע לא יחשבו נקיי הדעת לדקדק בדבר זה, כדי להוציא מלב הפוקרים אשר השליכו אחר גוון חוקי תורתנו הקדושה, כאילו אין בכלל חובה לנשים נשואות לכסות ראשן, ואם קצרה ידינו למנוע מהם מלעבור בפרהסיא על דת משה

ויהודית, אף לא בכוחינו להרים קול במחאות עזות על מרדן בתורתנו הק', אבל איך עוד נשתדל להתדמות להן, למען ניראה אף נשותינו כמותן פרועות ראש.

"כמה כבוד שמים מתרבה

מאלה אשר כסוי הראש הוא להן לתפארת!"

[ה'] כמה כלימה יש איפוא בדבר זה כאשר נשים כשרות, משתדלות אף הן ברוב התחכמות, בל תהיינה שונות מן הפרוצות, ולא יהא ניכר כסוי ראשן. וכמה כבוד שמים מתרבה, מאלה אשר כסוי הראש הוא להן תפארת, ואות לעוז גאוותן ונאמנותן לתורת ישראל.

[ו'] ובדברי קדשו של רבינו יונה (אבות פ"ד מ"ה) כתוב: "ולפי חשיבות האדם, הוא חילול בדבר קטן, וכדאמר רב נחמן (יומא פ"ו) היכי דמי חילול השם, אמר רב כגון אנא אי שקילנא בישרא ולא יהיב דמי לאלתר וכו', לכן החכמים ואנשי השם, צריכין לשמור במעשיהם על כל שאר בני אדם עכ"ל.

ומה רב הצער אשר בדור פרוץ כדורנו זה בעוה"ר, - אשר מהחובה לעשות משמרת למשמרת גדרי הצניעות המקובלים מדורות עברו, - תצא תקלה להרחיב פרצה זו.

מעלת פרסום דעת רבותינו האסורים ללכת עם פאה

מצאנו איפוא לנחוץ להוציא לאור ספר זה, לחזק "דת יהודית" המקובלת מאבותינו הק', ואשר נהגו בה אמותינו ברחבי תבל בטרם התפשט היתר פאה נכרית בכמה ארצות, מחמת קלקול הדורות וכו', ולהעתיק מלוא דברי גדולי הפוסקים, הלא המה עמודי ההוראה אשר בית ישראל נשען עליהם, היעב"ץ והתשובה מאהבה, בעל ההפלאה והחתם סופר, בעל עצי ארזים והישועות יעקב, הבית יצחק והר"ש

קלוגר, הדברי חיים והמהרש"ם, זכר צדיקים וקדושים לברכה, אשר נטו לאיסור.

[א'] אפשר כי רבבות בני ישראל הנוהים אחריהם ונוהרים ללכת באורחותיהם לשמור מנהגייהם הקדושים, בהודע להם דעת רבותינו, יחושו יותר לדבריהם שדנו אותם לאיסורא.

[ב'] כן למקרא דבריהם, יווכחו המעיינים כי לא חומרא בעלמא ראו בזאת, אלא דבר האסור על פי דין.

[ג'] כמו כן יראו בעליל מתוך המשא ומתן שדבריהם, כי אף המתירין לא נתכוונו לפאה נכרית דהיום הנחבשת על כל הראש, ולכן אך רמיה היא לסמוך בכגון דא על מה שראו או שמעו שנהגו בפאה נכרית בבית אחדים מגאוני וצדיקי הדור הקודם.

[ד'] ועל כן רב התועלת לפרסם דברי האוסרים, ויווכחו לדעת כי רבו האוסרין על המתירין, וכי החובה ביותר על המדקדקים במצוות, שלא להיתפס לאשר הותר להמוני העם.

פניה נרגשת אל נשות בני התורה
"סגולת יקרנו! עטרת תפארת אומתנו! שארית
תקותנו!"

לאמיתו של דבר, התפשטות אופנת הפאה נכרית דהיום אינה אלא ספיח מאשר נפרץ בעוה"ר הדקדוק המופרז בתלבושת הנשים בגנדרנות נואלת, ללא הבדל מעמד, עד שכמעט אין הבדל בלבוש מבלי היכר בין פרוצות לכשרות, ובין בנות ישראל, לנכריות ח"ו.

והנה בכל הנזכר כבר צווחו קמאי דקמאי, ובכל דור היה מהצורך לעורר את בני ישראל, בל יתפתו ללכת שולל אחר רצון הנשים שדעתן קלות, אך מה שמכאיב היום, הוא מה שבדורנו זה, נפרץ הדבר אף בין חובשי בית המדרש המובהקים ביותר, מהם

גבורים בתורה כאריות, נקיי הדעת וטהורי לב, אשר זכו לעמל התורה וקיום המצוות בדקדוקן, הם המה סגולת יקרנו, עטרת תפארת אומתנו, שארית תקותנו, שתפקידם להחזיר עטרה ליושנה, ואיך אף הם לא יחושו לתלבושת נשותיהם שלא כיאות לאשת חבר, ומשמשת דוגמא רעה להמוני העם, הקופצים חיש על הקלקלה, ללמוד מבני התורה את הרצוי להם.

"אדישות בעליהן, היא בעוכריהן"

זאת ועוד, במקרים רבים אין הקולר תלוי בראשי הנשים, אשר רבות מהן איתנות ברוחן, ואמיצות ביראת שמים, ונאמנות לרצון בעליהן לעשות את הטוב ביותר, אלא שאדישות בעליהן היא בעוכריהן, שהן נכשלות בזה מבלי לדעת כי אינן נוהגות כהוגן. לַבְנוּ, לַבְנוּ, עליהן.

מי יתן ויעורר קונטרס זה לבב בני התורה, לגדור גדר בזה, בהיותם לגיון של מלך, המצוין בארחות חייו, ושרוי ברמה רוחנית נעלה, והרי אלה אשר זכו לעמוד לפני ה', ולהתקדש "קדש קדשים", [כלשונו של הרמב"ם ז"ל בסוף פי"ג משמיטה ויובל], חובה יתרה עליהם לשמור על טהרתם וקדושתם, כיתרון קדש הקדשים מן הקודש.

מה נהדר יהיה המראה

אילו בני התורה יהיו הראשונים לקדש את ביתם

ומה נהדר יהיה המראה, אילו היו בני התורה, ראשונים להינזר מן התלבושת הזרה לרוח ישראל, ולקדש ביתם אף במותר לקצת פוסקים, מהם ילמד המון בית ישראל, לתעב את חלאת מלבושי העמים ואביזריהו, אשר נתגלתה בעקבתא דמשיחא בכל בהמיותה, ובאין מעצור לפנייה הרי היא מאיימת לכלות חס ושלום שארית

קצד _____ הכתר והכבוד לַחַי עוֹלָמִים

קדושת ישראל. ועל כן יותר מתמיד חובה כפולה היום, להוסיף סייג לסייג, קדושה על קדושה, להיות עם ישראל עם סגולה, מופרש ומובדל מן העמים, חוקותיהם, מעשיהם, ומלבושיהם, ולזכות אל התואר הנפלא: ישראל אשר בך אתפאר.

**אגרת מהנאון רבי משה יהושע לנדא זצ"ל
שכתב לקראת ערב יום הכיפורים
לעורר את בני התורה על קיום מצות כיסוי הראש כתיקונה**

"מצאנו מחובתינו לעורר את החרדים לדבר ה', וביחוד את ציבור בני התורה המדקדקים במצוות, לתת לבכם כי ענין זה של לבישת פאה נכרית, מפוקפק הוא. וכבר נתפרסם, כי לדעת הרבה פוסקים איסורו מפורש. והמה רבותינו אשר בית ישראל נשען עליהם.

והנה ידועים דברי בעל מסילת ישרים בפרק ג', על מאמר חז"ל ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואיכא דאמרי ימשמש במעשיו, כי המשמוש במעשים פירושו החקירה אפילו במעשים הטובים עצמם, לחקור ולבחון תכונתם בתכלית ההבחנה, אם אמנם טובים הם.

על כן החובה לאלו אשר הורגלו בהיתר לבישת פאה נכרית, לחקור ולבחון: [א'] אם אמנם היתר נכון הוא, ואז יווכחו לדעת כי אמנם לא הוכרעה בזה ההלכה להיתר. אלא שבארצות הגוים לא היה מנוס מלהיכנס בפירצה דחוקה, אבל בארצינו הקדושה, חלילה לנו לעשות כזאת.

[ב'] ולפלא הדבר, איך בני תורה אינם נותנים ללבם, כי אף אם נניח כי כיסוי שער פאה נכרית נחשב בכלל כיסוי, ואף אם אין בזה איסור פריעת ראש, האמנם מתאים הוא לבני תורה שנשותיהם יתכסו דווקא בכיסוי כזה אשר תיראנה כפרועות ראש? דבר שתורתנו הקדושה גינתה אותו, כנאמר בפרשת סוטה "ופרע את ראש האשה"!.!

[ג'] וכי לא יאה להם כיסוי המטפחת שנהגו בה אמותינו הקדושות בכל הדורות, בטרם נתפשטה ההשכלה הארורה, אשר לבישת פאה נכרית היא אחת התוצאות המרות הימנה.

[ד'] האם אמנם אין בכחם של בני התורה לאזור עוז ותעצומות, לנטוש את תלבושת הפאה, ולחזור למסורת קדושת אבותינו ואמותינו?

[ד'] האם אינם חשים לענין של חילול השם רחמנא לצלן?.

[ה'] ומה יאמרו דורות הבאים שכבר כלל לא יבחינו בין פרועת ראש לגמרי, לכיסוי הראש עם פאה נכרית? [-אמר המלקט: הדברים נכתבו לפני יותר מעשרים שנה-] שלצערינו ולחרפתינו, מעשה שטן מצליח, שמשכללים את הפאה בכל מיני שכלולים, שתראה הפאה כמו שער עצמה ממש, רחמנא לצלן, ה' ירחם.

אנו קוראים לכל ירא וחרד לדבר ה', לשים ללבם דברינו הנאמרים באמת, וביחוד החובה לבני תורה, להיות ראשוניים בדבר זה, מהם יראה כל בית ישראל לשוב להיטהר לפני ה', ובזכות ההתחזקות בדרכי הקדושה מלמטה, יקדש אותנו הקדוש ברוך הוא מלמעלה, ויפיע אור שכינתו עלינו, להתקרב אליו באמת.

ערב יום הכיפורים

החותמים בכאב".

מורן הגאון רבי חיים שמואל לופיאן זצ"ל
בן המשגיה הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל

"השלטי נבורים יצא לקראתכם בעולם העליון, ויודה לכם על שגיליתם
את האמת, שהוא מעולם לא התיר לצאת עם פאה לרשות הרבים!"

אשת מורן הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצוק"ל
לא יצאה לרחוב אם פאה!

הגאון הצדיק רבי חיים שמואל לופיאן זצ"ל, בנו של המשגיח
הגאון הצדיק המפורסם רבי אליהו לופיאן זצ"ל, סיפר שהוא זוכר
שאמו - אשת הגה"צ רבי אליהו זצ"ל - היתה יוצאת לרחוב רק עם
מטפחת.

ובעצמו למד ובירר את הסוגיא של פאה נכרית, עם אחד מזקני
התלמידי חכמים בירושלים, מחבר הספר "דת משה וישראל",
ולאחר שעות רבות של עמל ויגיעה בבירור הסוגיא, בקביעות
נפלאה שהתארכה במשך כמה שבועות, כאשר התברר לו הדבר
בראיות חותכות ומוצקות מהגמ' והפוסקים, שכל ההיתר של השלטי
גבורים, שעליו סמכו המקילים, הכל נאמר רק על יציאה לחצר
בלבד, אבל ברשות הרבים הרי זה איסור גמור. פנה רבי חיים
שמואל בשמחה אל אותו תלמיד חכם, ואמר לו בהתפעלות עצומה:
"לאחר אריכות ימים ושנים, ייצא השלטי גיבורים לקראתך בעולם
העליון, ויודה לך שגילית את האמת בדבריו הקדושים, שמעולם
הוא לא התיר פאה נכרית ברשות הרבים!!".

מרן הגאון הצדיק רבי שלום שכררין זצוק"ל
כותב במכתבו, להעוסקים בליקוט דברי חיוזק בענין כיסוי הראש
כרצון הש"י במטפחת:
"קיבלתי הקונטרס, וישר כחכם!"
ושוב בסיום המכתב: "ישר כחכם! בברכה מרובתו!"
"שלום מרדכי הכהן שכררין"

המגפה הזאת - זה נורא למאוד!

לפנינו אגרת קצרה שכתב הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל, אל אחד מהתלמידי חכמים, שעסק בליקוט דברי חיזוק להסרת הפאה, ולעידוד קיום מצות כיסוי הראש כרצון הש"י. אם כי דברי האגרת קצרים מאד, אבל מתוכה אנו יכולים לראות את גודל כאב לבו על ההליכה ברחוב עם פאה, אשר הוא מגדיר זאת בתואר "המגיפה הזאת"! "רחמנא לצלן", "הוא נורא למאוד"! וזה נאמר על הפאות שהיו לפני יותר מעשרים וחמש שנים, בשנת תשל"ו!. ומה נאמר כיום!.

ב"ה ו' ניסן תשל"ו

קבלתי הקונטרס ויישר כחכם, כי המגפה הזאת רחמנא לצלן, של פאות נכריות בזמן הזה, זה נורא למאוד.

יישר כחכם

בברכה מרובה

שלום מרדכי הבהן שבדרון

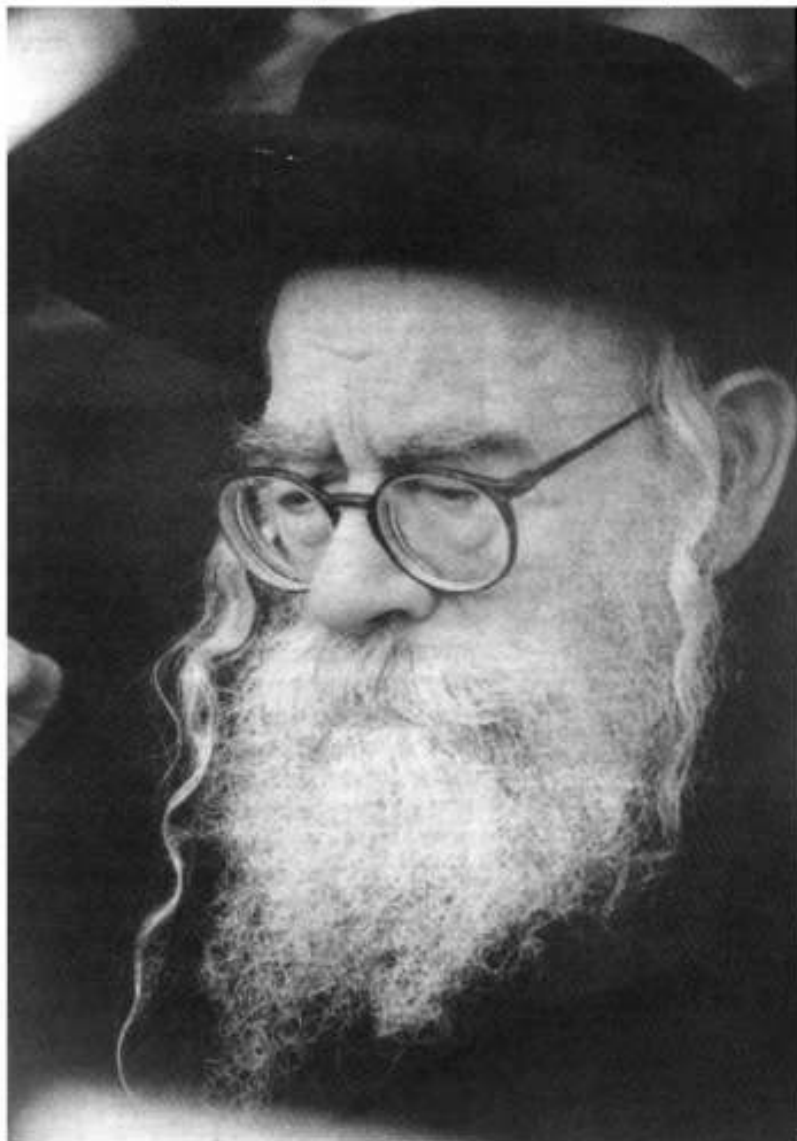
מלבד זאת מצויים תחת ידינו, מספר דרשות נוראות, אשר דרש הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, בקולו החוצב להבות אש, ועורר בפני אלפים מישראל להסיר את הפאה, ולהתחזק ולקבל על עצמו לקיים את מצות כיסוי הראש כרצון הש"י, עם מטפחת בלבד. והדברים יתפרסמו בעזהש"י בכרכים הבאים.

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצוק"ל
בערב יום הכיפורים בישיבת חברון

"המגפה הזאת רחמנא ליצלן, של פאות נכרות בזמן הזה,
זה נורא למאוד!"

אגרת קודש זו, נכתבה קיטעא קיטעא, בדיוק עצום על כל אות ותג, במשך שבועיים! באשמורת הבוקר! כחלק מההכנה לעבודת התפלה!

מרן הנאון רבי בנימין ראבינוביץ זצוק"ל
כותב באגרת חיווק להסרת הפאה: "הגיעה השעה שבנות
ישראל עם קדוש, ישתחררו מגזרות צוררי ועוכרי ישראל!"
"ועל קרוביהם מצוה וחוב לעודדם, ולהסביר להם כל הענין!"

בס"ד, עש"ק מקץ נר ה' דחנוכה התשנ"ה

הובא לפני ספר דת משה וישראל המבאר דין פאה נכרית על בוריו, מהש"ס והפוסקים להלכה ולמעשה, ומפיץ אור בהיר בסוגיא זו, בעומק ובהיקף, וכל הרואה אומר ברקאי.

הנה מנהג חבישת פאה נכרית ברשות הרבים, חדרה ונתפשטה בתוך ישראל קדושים לפני כמאה וחמשים שנה, באשמת הצאר הרוסי שגזר על ישראל לשנות לבושם ולצאת בנות ישראל פרועות ראש, בשיתוף פעולה עם המסכילים מחריבי כרם בית ישראל, [הערת המלקט: הגאון רבי בנימין זצוק"ל, היה נמנע מלכתוב "משכילים" עם ש', מלשון שכל, אלא היה כותב במיוחד "מסכילים" עם ס', מלשון סכלות וטפשות. כי אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, ואין לך סְכָלִים, וטפשים, יותר ממחטיאי הרבים]. ועל כן במצב של לית ברירה בחרו את הרע במיעוטו, גם לאחר שבטלה הגזירה נשאר המנהג, מאחר שהתרגלו לזה, וכך נמשך הדבר בדורות שאחריהם עד שנשתכח המקור המושחת למנהג זה.

בספר זה מובא:

א. דברי רוב הפוסקים האוסרים פאה נכרית מעיקר הדין!, אשר על כן הגיעה השעה שבנות ישראל עם קדוש ישתחדרו מגזירות צורדי ועוכרי ישראל!, ועל קרוביהם מצוה וחוב לעודדם ולהסביר להם כל הענין.

היה מחוק ומעודד הרבה, את כל העוסקים בדיווק נשות ישראל, לחסיר את הפאות ולכסות ראשן כמטפחת כרצון השי"ת, אפילו אם לא רואים שמצליחים בעבודתם!
והיה אומר: "אתם חושבים שאין אתם פועלים במעשיכם, אבל אני אומר לכם, שאתם פועלים הרבה מאוד! ואתם עוד תראו את הפעולות הגדולות שיצאו מכל השתדלותכם!"

מֶרֶן הַגָּאֹן רִבִּי בְּנִימִין רֵאבִינֹבִיץ זצוק"ל
באגרת חיווק בענין הסרת הפאה
"מצוה וחובה עלינו להסביר להם, ויחזירו עטרה ליושנה
להתעטר בעטרת הצניעות!"

ב. בפרט לאור מה שנתגלה שיש אחרונים שכותבים שגם גדולי המתירים לא התירו פאה נכרית ברשות הרבים!, וכמבואר בפנים הספר ביסודות מוצקים.

ג. וגם הפרי מגדים בסימן ע"ה המובא במשנה ברורה שם כלשונו, מתגלה שחזר בו. כמובא בפנים בפרק ח'.

ולאור כל זה מצוה וחובה עלינו להסביר להם כל הנ"ל, ויחזירו עטרה ליושנה להתעטר בעטרת הצניעות, ולפום צערא אגרא (אבות סוף פ"ה). "כי דבר מצוה או לפרוש מדבר איסור שבא לו ע"י צער, שכרו מאה פעמים יותר ממצוה אחרת שבא לו שלא בצער" (חפץ חיים כלל א, ז), כמאמר חז"ל (אבות דרבי נתן פ"ג ו') "לפי שטוב לו לאדם דבר אחד בצער, ממאה בריוח".

... עתה הגיעה השעה, לאפקא שכינתא מגלותא! [להוציא ע"ז את השכינה מהגלות!...] ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, ובזכות נשים צדקניות תהיה גם הגאולה העתידה במהרה בימינו אמן.

המצפה לישועה קרובה
בנימין ראבינאוויטץ

עצה לזכות לישועה למעלה מדרך הטבע!!

מעשה באשה שהיה לה בן בא בשנים, אשר זמן רב עבר לאחר שהגיע לפרקו, ועדיין לא נמצא השידוך המוכן עבורו. והיות והשנים חלפו ועברו, וכל ההצעות שהציעו לו במשך השנים, לא יצאו לפועל. לפיכך התחילו השדכנים להציע לו כל מיני הצעות מבעלות מום וכדומה רחמנא לצלן, ואפילו כאלה שלא ראו בשני עיניהם ושאר בעלות מום ה' ירחם. אך לצערם של כל בני המשפחה, אפילו

בשבוע האחרון לימי חייו השפיע על אשה שתסיר את הפאה,
ותלבש מטפחת כרצון השי"י!

מרן הגאון רבי בנימין ראבינוביץ זצוק"ל
כותב באגרת חיזוק להסרת הפאה
"ולפום צערא אנרא, כי דבר מצוה, או לפרוש מדבר איסור,
שבא לו על ידי צער, שכרו מאה פעמים יותר ממצוה אחרת,
שבא לו שלא בצער!"

ההצעות ההם לא יצאו לפועל מחמת שמשפחות הבנות סירבו לשידוך, וכמובן שצערם של הורי הבחור היה נורא ואיום, ולא ידעו לשית עצות בנפשם.

אמו של הבחור הרבתה לנסוע לכותל המערבי לשפוך שיח לפני שוכן מרום, ולהעתיר עבור בנה הבחור המבוגר. אך חלפו שנים ועדיין הישועה לא נראתה. והנה באחד הימים כאשר אמו של הבחור נסעה כמנהגה להתפלל בכותל המערבי, שפכה את לבה לפני חברתה שנסעה עמה, באומרה: מה יהיה בסופו של דבר, הרי השנים והימים חולפים ועוברים, ואפילו ההצעות עם החסרונות הגרועות ביותר לא יצאו לפועל, והרי כל כך הרבה תפילות שפכתי, וכל כך הרבה סגולות ניסיתי, איזה עצה יש עוד בעולם שאפשר לעשותה כדי לזכות על ידה לראות את הישועה בהתגלות.

השיבה לה חברתה: "שמעתי בשם הגאון הצדיק רבי בנימין רבינוביץ, שכאשר אדם זקוק לישועה למעלה מדרך הטבע, העצה היא שיקבל על עצמו, לתקן בהנהגותיו ענין של קיום רצון ה' באופן של למעלה מדרך הטבע, ואז מובטח לו שבעזה"ש יושע למעלה מדרך הטבע".!

שאלה אמו של הבחור, תני לי דוגמא של קיום רצון ה' באופן של למעלה מדרך הטבע?. השיבה חברתה: אולי אם תפסיקי ללכת עם ה"פריזעט", ותכסי ראשך רק עם מטפחת בלבד בלי שום תוספת, אזי זה יחשב כדבר למעלה מדרך הטבע, ובזכות זה תזכי לראות ישועות למעלה מדרך הטבע.!

אבל אמו של הבחור לא היתה בטוחה, האם אכן זה נקרא קיום מצוה באופן שהוא למעלה מדרך הטבע, כי רק אם היא היתה הולכת עם פאה, אזי היא יכולה להבין שלהפסיק ללכת עם הפאה, הרי זה נחשב למעלה מדרך הטבע. אבל היא הרי לא הולכת ממש עם פאה

מרן הגאון רבי בנימין ראבינוביץ זצוק"ל בשמחת חתן

"בודאי! בזמננו, כאשר אשה מפסיקה ללכת עם "פריועט", והיא מתחילה ללכת רק עם מטפחת, בלי שום תוספת, זה נחשב דבר שהוא למעלה מדרך הטבע! ובכח פעולה זו אפשר לזכות לישועות באופן של למעלה מדרך הטבע!"

שלימה, כי הרי היא בכל זאת מכסה את ראשה עם מטפחת, ורק על המצח היא מניחה פריזעט, ואם כן אולי אין זה פעולה כל כך חשובה, להפסיק ללכת עם הפריזעט, כדי שיהיה הדבר נחשב לעשות את רצון ה' באופן של למעלה מדרך הטבע. ואם כן מוטל עליה לחפש דברים אחרים שהם יותר חשובים, והם נחשבים דברים למעלה מדרך הטבע.

[כידוע כך היא דרכו של היצר, שכאשר הוא רוצה לפתות את האדם שלא יפסיק מלשמוע בקול יצרו הרע, אזי הוא מבטל את חשיבות ההימנעות מדבר זה, וכך הוא מתגבר עליו שימשיך לתת מקום ליצר הרע לשרות על קצה הראש, וכך השטן ממשיך להיאחז בציפורניו בכל כחו, על ידי חתיכת "פריזעט", שאינו מוכן לוותר עליו בשום אופן].

אך מכיון שבכל זאת הימים עברו, והישועה עדיין לא נראתה באופן, לא התעצלה אמו של הבחור, וקמה ועלתה בעצמה אל ביתו של הגאון הצדיק רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל, ושאלה את פיו בפירוש: היות ושמעתי בשמכם, שמי שזקוק לישועה למעלה מדרך הטבע, יקבל על עצמו קיום מצוה באופן של למעלה מדרך הטבע, על כן באתי לשאול האם אשה שתקבל על עצמה להפסיק ללכת עם "פריזעט", ולהתחיל ללכת רק עם מטפחת בלי שום תוספת, נחשב שהיא מקיימת מצוה באופן של למעלה מדרך הטבע, שבכוחו להמשיך ישועות למעלה מדרך הטבע?.

השיב לה הגאון הצדיק רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל: "בוודאי! בזמנינו, כאשר אשה מפסיקה ללכת עם "פריזעט", והיא מתחילה ללכת רק עם מטפחת, בלי שום תוספת, הרי זה נחשב דבר שהוא למעלה מדרך הטבע, ובכח פעולה זו, אפשר לזכות לראות ישועות באופן של למעלה מדרך הטבע!".

מיד קיבלה על עצמה אמו של הבחור, להפסיק ללכת עם ה"פריזעט", ומאותו יום והלאה התחילה ללכת עם מטפחת בלבד.

"עתה הגיעה השעה, לאפקא שכינתא מגלותא!"
(להוציא את השכינה מהגלות!)
"זכורות נשים צדקניות תהיה הנאולה במהרה!"

מרן הגאון רבי בנימין ראבינוביץ זצוק"ל
"כל השתדלות שנשתדל ונפעל להסיר את הפאות, ואת
ה"פריזעמין", ולקיים את מצות כיסוי הראש כרצון הש"י
בצניעות, היא זו שתקרב את הנאולה!"

ואכן תוך זמן קצר הציעו לבנה שידוך נאה ומכובד עם כל המעלות ברוחניות ובגשמיות. הורי הבחור לא האמינו למראה עיניהם, כי זה כבר שנים רבות שלא הציעו להם שידוכים כאלה, ואפילו הרבה פחות מהצעות מכובדות כאלה. אך המזווג זווגים יתברך שמו, אשר ראה את פעולתה היקרה של אמו של הבחור, הביא את השידוך לידי גמר, ובתוך תקופה קצרה יצא השידוך לפועל בשעה טובה ומוצלחת לשמחת כל בני המשפחה, אשר הודו ושבחו לה' הטוב, על רוב רחמיו וחסדיו שנתגלו לעיניהם בעשיית השידוך, ועל ששלח להם עצה נפלאה זו, על ידי עבדיו הצדיקים אשר הותיר לנו לפליטה ברוב רחמיו, כדי שנידע מה היא הפעולה שנחשבת בשמים ביותר, ואשר על ידה אפשר לזכות לעשות נחת רוח עצום במרומים, באופן שיושפע בזכותו ישועות ונפלאות למעלה מדרך הטבע!.

"כל השתדלות שנשתדל להסיר את הפאות, ואת ה"פריזעטין", מקרבת את הנאולה!"

מעשה ביהודי שדיבר עם הגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל, ובתוך השיחה דיבר רבי בנימין זצוק"ל בענין ביאת משיח צדקנו, ושעלינו לחטוף עכשיו כל מה שאפשר לעשות נחת רוח להש"י, כי כל הדורות וכל העולמות ממתנינים על כל פעולה טובה שלנו.

נענה אותו יהודי ואמר, שאם לא היו קיימים אותם רשעים הרודפים את שומרי התורה והמצוות, אזי בוודאי כבר ממזמן היה משיח צדקנו מתגלה לגאלינו. וכך האריך אותו אדם לדבר בענין זה, שהכל נגרם על ידי אותם הרשעים שלוחמים נגד שמירת התורה והמצוות רח"ל.

נאנח הגה"צ רבי בנימין זצוק"ל, ואמר בכאב רב אל אותו יהודי, "ואני אומר לך, שאם לא הפאות וה"פריזעטין" של הנשים של שומרי התורה והמצוות, אזי היה משיח צדקינו ממזמן מתגלה לגאלינו. שמע לדבריי, ותפסיק להטיל ולהשליך את הדבר על הרשעים, דע לך, כי

מזרן הגאון רבי בנימין ראבינאוויץ זצוק"ל
לימינו יברכהו"א הגאון רבי משה האלרשטאם שליט"א
ולשמואל הגאון רבי משה ניישלאם זצוק"ל מארדה"ב

"שמעתי על כל מיני משפחות שדחתו"ל נשים ללכת עם מטפחת: הרי זה מביימי הנאלת.
מו השב ומי תיאר לעצמו שבשנים אלו יתעוררו נשות ישראל לחזור ולקיים מצוה זו ברצון השני.
זהו בודוא דברי עליון שנשפט מלמעלה!"
"דאם איז א הימלינגע זאך!"

הדבר לא תלוי בהם, אלא עלינו לדעת שהדבר תלוי בנו, כי כל השתדלות שנשתדל ונפעל להסיר את הפאות ואת ה"פריזעטין", ולקיים את מצות כיסוי הראש כרצון הש"י בצניעות, היא זו שתקרב את הגאולה!"

גודל השמחה בכל פעם ששמע על נשים שהתחילו ללבוש מטפחת

בעת משא ההספד שנערך בהלויית הגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל, סיפר הגה"צ רבי אברהם יצחק אולמן שליט"א, חבר הבית דין צדק של העדה החרדית בירושלים עיר הקודש, שבשנים האחרונות היו רואים על רבי בנימין זצוק"ל, את גודל השמחה שהיה לו בכל פעם ששמע על נשות ישראל שהסירו את הפאה, וזכו לקיים את מצות כיסוי הראש עם מטפחת כרצון הש"י בשלימות. והיה רבי בנימין זצוק"ל מבשר לו בשמחה גדולה, השמעת? אין אנטוורפן האט מען אויסגיטאן שייטלעך! [הסירו פאות באנטוורפן!], בלונדון הסירו פאות!, באמריקה הסירו פאות! הרי זה מסימני הגאולה! מי חשב ומי תאר לעצמו שבשנים אלו יתעוררו נשות ישראל לחזור לקיום מצות זו כרצון הש"י!, זהו בוודאי דבר עליון שנשפע מלמעלה, דאס איז א הימל'דיקע זאך! שמשמים משפיעים התעוררות לפי ביאת משיח, ומי שיש לו שכל, יכול להיאחז בזה, און זיך מיט כאפן מיט דעם!. כך האריך הגה"צ רבי בנימין זצוק"ל להתפעל ולחזק אחרים בשמחה ובהתרגשות, בכל עת ששמע על עוד בת ישראל שזכתה להתחיל לקיים מצות כיסוי הראש כרצון הש"י.

קבלת דיבורי לעג מהיראים ושלמים, חשובה הרבה יותר בשמים, מקבלת מכות ומריטות לחי מהפושעים!

עוד סיפר הגה"צ רבי אברהם יצחק אולמן שליט"א בעת משא ההספד, שכאשר הגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל, ישב שבעה על

שמוע לפני פטירתו כששמע על כמה אנשים שרוצים לבטל כנס בענין הסרת
 הפאה, שלח לסוחר להם כשמו:
 "שידעו, שכל אלה שמפריעים להסרת הפאה, ולהתעוררות בקיום
 מצות כיסוי הראש עם מטפחת
 הם מעמבים את הגאולה!"

מרן הגאון רבי בנימין ראבינוביץ זצוק"ל
 יהודי מוכן לעשות את רצון השיי בשלימות, אפילו אם אנשים
 "משלגני" ילעגו עליו, ואפילו אם יקבל בויזנות מ"היימישע מענטשן"
 אשר זה כואב ומצער הרבה יותר מכל הסכות שבעולם
 את כל זה מוכן לקבל יהודי, עבור קיום רצון השיי בשלימות!

אשתו הרבנית הצדקנית ע"ה, דיבר רבי בנימין מענין ההתעוררות הנפלאה שיש בימינו, שנשות ישראל זוכות לחזור לקיום מצות כיסוי הראש כרצון הש"י, והזכיר בדבריו את מאמרו של הגה"ק רבי הלל מקאלמיי זצוק"ל, תלמיד מרן החתם סופר זצוק"ל, שאמר על הפסוק "גווי נתתי למכים, לחיי למורטים, פני לא הסתרתי מכלימה ורוק". לכאורה קשה, הרי הנביא אומר שהוא הניח שיכו בו המכים, והסכים שימרטו את לחייו, אם כן מדובר כאן במסירות נפש עצומה, שאדם מוכן לקבל מכות נוראות, ושימרטו את לחייו למען כבוד הש"י. אם כן מה הוא מוסיף לאחר מכן "פני לא הסתרתי מכלימה ורוק", הרי בדרך כלל הסדר הוא, שהפסוק מוסיף לחדש יותר ממה שאמר עד עתה, ואילו כאן נראה לכאורה שההוספה הזו של "פני לא הסתרתי מכלימה ורוק", היא פחות חשובה מהמסירות נפש הנוראה של קבלת מכות ומריטת לחיים. כי אפילו שכלימה ורוק הם דברים מאד לא נעימים, אבל ביחס למסירות נפש של קבלת מכות ומריטת לחיים, הרי זה בכלל לא חידוש גדול.

אלא הנביא בא ללמדנו, שאכן קבלת בושות ובזיונות, היא יותר מסירות נפש מקבלת מכות!, מפני שאת המכות ומריטת הזקן עושים רק הרשעים החצופים הגדולים, שאין לנו שום קשר ושייכות עמהם, וממילא זה פחות מצער ומבייש, כאשר הם מכים ומורטים ולוחמים נגדינו עבור שמירת התורה, אבל את הכלימה ורוק, אפשר לקבל אפילו משומרי תורה ומצוות, כי ישנם דברים שבקדושה וצניעות, שיש שומרי תורה ומצוות אשר מחוסר ידיעה אינם מייחסים חשיבות לדברים אלה, והם מלעיגים על אלו שמחשיבים את קיום מצות אלו בשלימות, כי הם לא מוכנים להכיר בגודל חשיבות היגיעה וההתאמצות והמסירות נפש של אלו שזוכים לקיים את רצון הש"י כראוי בעניני מצות כיסוי הראש בצניעות וכדו', והם עוד מראים שעל פי התורה אין לזה חשיבות כל כך גדולה חס ושלום, אזי הבושה והכלימה שהם מבזים ומכלימים את מי שמתחזק לשמור את

העיד בפנינו בעל העזבא: בחדש השון תשס"ב באתי לפני רבינו הגה"צ רבי בנימין ראבינצ'וין הצוק"ל, ושחתי לפניו שאשתי הלכת עם מטפחת, אבל אני מחפש שידוך לבני, ואני יודע האם לדרוש רק מטפחת, או להסכים על פרוצנט או שפיצל זכתי? מיד פתח פיו הקדוש בדברי חזק, באמרה: "וכי בזמן כזה, אשר בכל יום ויום שומעים על יהודים נוספים שזכו להתחיל ללבוש כיסוי הראש כרצון הש"ת, רק עם מטפחת בלבד, בלא שום הוספות זרות, וכי עכשו אתה תרד ממדרגתך, ותסכים בשידוך שתוסף הוספה כל שהוא מלבד המטפחת? הרי עכשו חזמן שכל מי שרוצה יכול להתעלות יותר ויותר בכיסוי הראש בצניעות?"

כשהפצרותי בו, עד מתי להסתקן נענה ואמר: עד ראש חודש שבט. ולפתע הגביה את ראשו וחביט בעיניו הקדושות כלפי מעלה, והוסיף ואמר עד מ"ו בשבט. והיה לפלא, שכאשר הגיע ראש חודש שבט עלתה נשמתו המהורה השמימית, וכשהגיע מ"ו בשבט, בעיצומו של יום, קיבלתי הודעה על שידוך שמסכימים לכסות ראשה רק עם מטפחת. ואכן השידוך נגמר בשקטו"ם לסוף זמן וראינו בחדש, שבשמו מרומים פרעל הצדיק לטובת החולבים לאור רביו הקדושים, ומסייע לכל המתחזקים לעשות את רצון הש"ת כפי שכתב באגרתו הק', ויחזירו עטרה ליושנה להתקטר בעטרת הצניעות!"

דבר ה' כראוי, היא הרבה יותר קשה ומכאיבה, ממכות ומריטות לחי נוראות.

מפני שאלו שהם מכלימים ומביישים, הם אנשים "עדינים", הם לא נותנים מכות, והם לא מורטים זקנים, אלא הם רק אומרים איזה מילה של ביטול חשיבות הדבר, הם מחשיבים עצמם ליראים ושלמים, והם "היימישע מענטשן", (אנשים "משלנו"), הם מתנהגים כמו אנשים המדקדקים בקלה כבחמורה, לכן כאשר הם מכלימים ומבטלים את חשיבות הזהירות בקיום רצון הש"י כראוי, אזי זה מכאיב ומייסר הרבה יותר מכל המכות והמריטות של הפושעים והרשעים. כי מילה אחת של יהודי "משלנו", מכאיבה יותר מהכל.

ועל זה אמר הנביא, "גווי נתתי למכים, ולחיי למורטים", אני מוכן שיכו אותי, ושימרטו את זקני, עבור רצון הש"י, אבל כל זה עדיין אינו העיקר, אלא ישנו דבר שהוא הרבה יותר מכאיב ומייסר, וגם אותו אני מוכן לקבל עבור קיום רצון הש"י כראוי, והוא המסירות נפש הנוראה של "פני לא הסתרתי מכלימה ורוק", לא התרפיתי, ולא התפעלתי, ולא נחלשתי, אפילו כשהאנשים "משלנו" היו מכלימים אותי!, כי זהו כחו של בר ישראל, החפץ לעשות את רצונו יתברך כראוי, שאינו מתרפה משום דבר בעולם! גם לא ממה שאנשים משלנו מכלימים ומבטלים את חשיבותו! כי הוא יודע וזוכר, שעיקר העיקרים הוא אך ורק: לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו בלבד!, ומלבד זאת, הכל אפס ואין, הבל הבלים ממש! כי אין עוד מלבדו!.

צאי לך בעקבי הצאן?

כיצד קיומו נשות רבותינו פוסקי הדור, את מצות כיסוי הראש?
עם פאה או עם מטפחת?

הרבנית ע"ה אשת – יבדלחט"א – מרן הגאון רבי יוסף שלום
אלישיב שליט"א, קיימה את מצות כיסוי הראש, רק עם מטפחת
בלבד, כרצון הש"י
וכך גם הרבנית ע"ה אשת מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, קיימה
את מצות כיסוי הראש, רק עם מטפחת בלבד, כרצון הש"י

" הפאות של היום, גרועות מהפאות של הדורות הקודמים!"

מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
"זכי אם אני יאמר לך, אזי תשמע בקולי?"
"וואס פרענסטו מיר, וועסט מיר דען הערן?"

הלך ב' דעת גדולי דורנו שליט"א

מרן הנאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א

הרבנית ע"ה אשת - יבדלחמ"א -
מרן הנאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
(בתו של הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל)
הלכה רק עם מטפחת בלבד!

רוב הפוסקים אוסרים!
וגם המתירים לא התכוונו לפאות של ימינו!

מעשה בשני אברכים שעלו אל מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א,
ושוחחו בכמה שאלות בהלכות הקשורות לדיני מקוואות, שהיו
נוגעים להם למעשה עבור המפעל הקדוש "טהרת המשפחה", לאחר
שסיים מרן הגרי"ש שליט"א, להשיב להם על כל שאלותיהם, שאל
אחד האברכים - מיוצאי ישיבת חברון - מה היא דעת הרב בענין
פאה נכרית. ענה לו הגרי"ש אלישיב: ואם אני יאמר לך וכי תשמע
בקולי?, - ענה הלה: אבל אני רוצה לדעת... שאלו שוב: וכי אם
אומר לך תשמע בקולי? - ושוב הפציר השואל, עד שנענה ואמר לו
מרן הגרי"ש אלישיב: רוב הפוסקים אוסרים, ישנם שתיים שלוש

מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
ישנם שתיים או שלשה שמתורים, אבל גם הם
לא התירו לצאת לרחוב עם הפאות של ימיננו

מרן הנאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
הורה למחבר הספר "דת משה ישראל", שידפיס את ספרו ויוציאו לאור
עולם, לזכות את הרבים בבירור הסוגיא!

מתירים, וגם הם לא מתכוונים לפאות של זמנינו היום! (בלשונו: רוב פוסקים אסרין, עס איז דא צוויי דריי מתירים, און זיי מיינען אויך נישט היינטיגע!). וחזר ואמר: וואס פרעגסט'ע מיר, וועסט מיר דען הערן?!). מה הינך שואל אותי, וכי תשמע בקולי?.

וכך מובאים דברי מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, בקונטרס "דעת רבותינו" (חלק א' עמוד 7), "כשהיו מהשומעים שאמרו, שהפאות של היום הם ניכרות שאינם משערה, השיב מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א: שבענין זה פאות של היום גרועות יותר!".

וכאשר דיבר מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, בסוגית פאה נכרית עם מחבר הספר "דת משה וישראל", שנים רבות לפני שחיבר את הספר והוציאו לאור, עורר אותו מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א הרבה פעמים, שיחבר ספר שבו יברר את כל הסוגיא כראוי, כפי שלמדו בצוותא. ולא הניחו להתרפות ממלאכת קודש זו, אלא עוררו עוד ועוד, שיהיה הספר מסודר לדפוס. וגם כאשר קיבל את התדפיס הראשון בלתי מכורך, זירזו שיכרוך אותו, כדי שיצא לאור מושלם בהדרו!.

אין שום סיבה להימנע בגלל סירוב ההורים!

מעשה באברך שלמד את הספר "דת משה וישראל", - המברר את חומר האיסור של פאה נכרית, ואשר גם המתירים לא התירו ברשות הרבים. - ואכן הגיע להכרה שצריך ללכת רק עם מטפחת, והתחיל לדבר עם אשתו שתסיר את הפאה ותלבש מטפחת, אך הוריו לא הסכימו בשום אופן שכלתם תלך עם מטפחת.

הלך הלה אל מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, וסיפר לו שלמד את הסוגיא בספר דת משה וישראל, וראה שאכן באמת הדברים נכונים ומשכנעים, ושאל האם עליו לעודד את אשתו שתסיר את

מורן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
"אין שום סיבה להימנע מללכת עם מטפחת בגלל החורים"
"אין החורים של אחד מהצדדים, יכולים להתערב ולומר להם ביצד
ילכו,
הואיל וזה ענין של קיום הלכה!"

מורן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
לא הסכים בשום אופן להתיר לאשה ללבוש פאה!
ובירכה שיחיה לה כל ימיה סיפוק ונחת מדברים אחרים יותר
טובים!

הפאה ותלבש מטפחת?, ענה לו הגרי"ש בשמחה: "א ודאי! א ודאי!, בודאי! בודאי!".

שאל הלה, אבל אבי ואמי אינם מסכימים בשום אופן שאשתי - כלתם - תלך עם מטפחת, ענה לו הגרי"ש אלישיב: בדבר זה, אין זה שום סיבה להימנע בגללם! (בלשונו: דאס איז קיין סיבה ניט!) - כמובן שאכן קיימו את דבריו, והיא התחילה ללכת עם מטפחת.

וכך גם מעיד תלמידו הגאון רבי משה מרדכי קארפ שליט"א במכתבו, (שנדפס בקונטרס "דעת רבותינו" חלק ראשון עמוד 8), שדעת מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א היא ש"אין ההורים של אחד מהצדדים יכולים להתערב ולומר להם כיצד ילכו, הואיל וזה ענין של הלכה".

שיהיה לה סיפוק מדברים אחרים יותר טובים!

מעשה באשה שהלכה עם מטפחת ונשואה לאברך תלמיד חכם החולה בשיתוק חלקי ל"ע, ורצתה מאד להחליף את המטפחת וללכת עם פאה, והעיד הגאון ר' משה מרדכי קארפ שליט"א - שהיה בשעת מעשה, שבא הבעל אל הגרי"ש אלישיב שליט"א וביקש שיתיר לה, ולא הסכים הגרי"ש אלישיב להתיר בשום פנים ואופן, על אף שמאד הפציר לפניו שיתיר לה ללכת עם פאה, כדי שיהיה לה קצת עולם הזה, תחליף למחלתו ל"ע, עם כל זאת לא הסכים מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א בשום אופן להתיר לה ללכת עם פאה. ובירכה שיהיה לה סיפוק כל ימיה ונחת מדברים אחרים יותר טובים, ובלבד שלא תלך עם פאה!.

פשוט שיש לומר לה לכסות במטפחת!

וכך פירסם תלמידו הגאון ר' משה מרדכי קארפ שליט"א מו"צ בקרית ספר ורב בהמ"ד "תורת חיים משה", בשיעור בהליכות בת

"אשה הרוצה להחמיר ולכסות שיערה במטפחת, אך הויששת שמא על ידי זה
יתגלו מעט משערותיה, עם כל זאת אין לה להמנע משום כך,
הואיל ומטפחת יסודו מצד ההלכה!"

מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
"פשוט שיש לומר לה לכסות במטפחת, דלכולי עלמא הוא עדיף!"

ישראל (מוצש"ק ויצא תשנ"ז) בשם רבו הגאון האדיר מרן רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א.

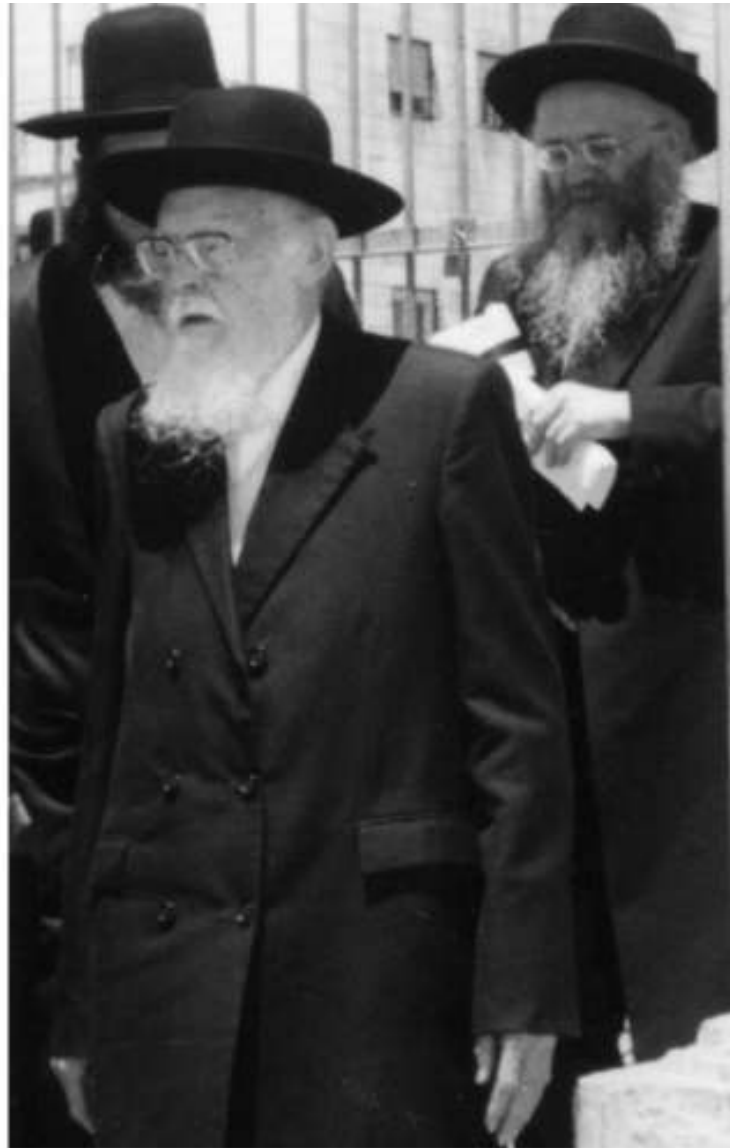
"כשרצון האשה לצאת ידי כל השיטות בענין זה, אמר הגרי"ש אלישיב שליט"א שפשוט שיש לומר לה לכסות במטפחת, דלכולי עלמא הוא עדיף, והוסיף עוד, שלא יוכלו החורים למנוע בעדה, הואיל והוא ענין של קיום הלכה"! עכ"ל.

בענין השערות שמתגלות בצדדים

עוד כותב תלמידו הגרמ"מ שליט"א ששמע מרבו מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, "כשמקפידים לכסות כל השיער כראוי במטפחת, ועם כל זאת מצוי שלפעמים סמוך לאוזן יוצא מעט מהשערות, אין זה נחשב בכלל שעוברים בזה על המנהג שנהגו להחמיר כהזוהר, הואיל ואין עושין כן על מנת להתקשט, ועיקר הקפידא של המנהג להקפיד על מעט השערות הוא רק על גילוי השיער, וכאן הלא כיסתה כל השיער, אלא שממילא בלא כוונה יצא מעט שערות חוץ למטפחת. כך שמעתי מהגרי"ש אלישיב שליט"א.

ועוד אמר הגרי"ש אלישיב: שמלבד זאת, אשה הרוצה להחמיר ולכסות שיערה במטפחת, אך חוששת שמא על ידי זה יתגלה מעט משערותיה, עם כל זאת אין לה להמנע משום כך, הואיל ומטפחת יסודו מצד ההלכה! בדין כיסוי!, ואילו הזהירות באותו שער היוצא לפעמים, היא ענין של חומרה [מהזוהר], על כן עדיפה ההלכה על ענין זה, ותכסה במטפחת ותשתדל כפי יכולתה לא לגלות כלום משערותיה.

אמנם למעשה כבר העירו שעל פי הנסיון אין הבדל בענין זה בין פאה למטפחת, ובשניהם עלול להתגלות השיער שבצדדים, רק שבפאה אינו ניכר כבמטפחת". עכ"ל. [כלומר, שמצד הזוהר, החומרה היא אפילו כשהשיער אינו ניכר כלל, ממילא גם בפאה זה אותו דבר.

מֶרֶן הַגָּאון רַבֵּי יוֹסֵף שְׁלוֹם אֱלִישֵׁיב שְׁלוֹמ"א
"כְּשֶׁמִּקְפִּידִים לְכַסּוֹת אֶת כָּל הַשִּׁיעוֹר כְּרֵאוֹי עִם מְטַפְחָת, וְעִם כָּל זֶה
מוֹצֵי שְׁלִפְעָמִים סְמוּךְ לְאוֹזֵן יוֹצֵא מוֹעֵט מִהַשְׁעָרוֹת, אֵין זֶה נֶחֱשֵׁב
שְׁעוֹבְרִים בַּזֶּה עַל הַמִּנְהַג שֶׁנֶּחֱבָגוּ לְהַחֲמִיר בְּהוֹדְרָה, הוּאִיל וְאֵין עוֹשִׂים
כֵּן בְּכוּנָה עַל מִנְתַּלְתַּקְשָׁמ, אֵלֵא רַק מִמִּילָא יוֹצֵא מוֹעֵט שְׁעָרוֹת
חוּץ לְמְטַפְחָת".

ונוסף על זה, החומרה של הזוהר היא אפילו בבית, [אפילו כשהולכים לישון וכדומה].

ממילא לא מרוויחים מאומה כשלובשים פאה, כי המציאות היא שתמיד עלול להתגלות שיער בצדדים. שהרי יש זמנים שכולם הולכים עם מטפחת בבית, ואם כן, בין כה מוכרחים לומר כדברי מרן הגרי"ש שליט"א הנ"ל, שאם מכסים את הראש עם מטפחת, ובלא כוונה מתגלות מעט שערות בצד, אין בזה חשש, אפילו לפי הזוהר].

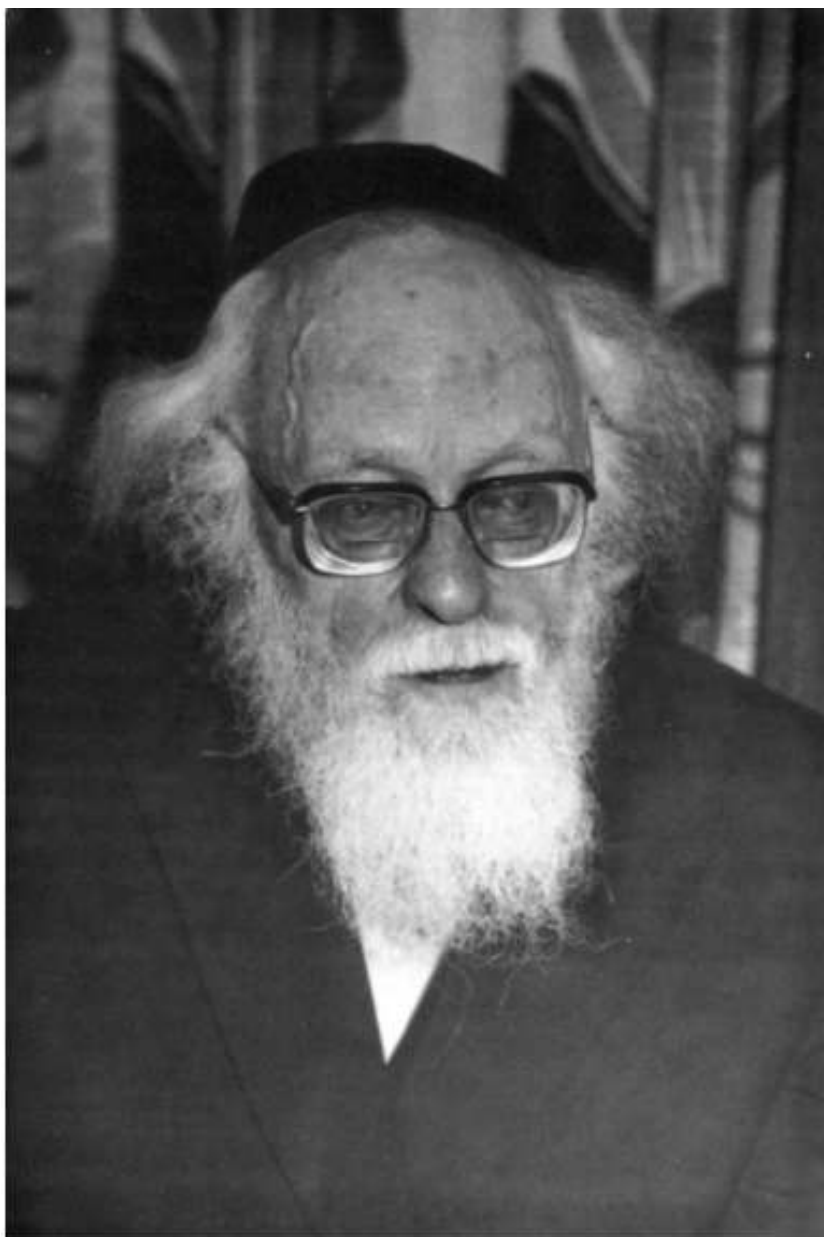
וכך מובא בקונטרס "דעת רבותינו" חלק א' עמוד 8, שמרן הגרי"ש אלישיב שליט"א אמר: האומרים שפאה נכרית עדיפא על מטפחת, מכיון שהיא מכסה את כל השערות, הם דברים בטלים. הואיל והנידון דפאה נכרית היא נידון בעיקר ההלכה, אזי ברור שעדיף מטפחת שהוא ענין על פי הלכה, מאשר להדר במנהג שהוא על פי סוד.

וכל זאת מלבד מה שאמר לנו, כששאלנו שוב במועד אחר, הלא מצוי שיוצאות קצת שערות בצדדים כשלובשים מטפחת, השיב מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א: מנלן דבפאה אינו כן?! ואפילו אם לו יצוייר שהוא כן, מטפחת עדיף!.

אין צריך שתי כיסויים!

בענין שני כיסויים, דעת מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, שאין ענין של שתי כיסויים, רק כאשר הכיסוי הראשון מכסה את הראש במקצת בלבד, ועדיין מגולה קצת, ואז צריך עוד כיסוי לכסות לגמרי את השערות.

אבל כשהכיסוי הראשון מכסה היטב את כל השערות, דעתו שאין צריך שני כיסויים. וכדעת ה"תשובה מאהבה" ועוד, שאין השערות צריכים כלי בתוך כלי, ושכן מוכח למעיין בסוגיא בכתובות וברמב"ם. [מובא בדעת רבותינו עמוד 8].

מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
"האומרים שפאה נכרית עדיפא על המטפחת, מכיון שהיא מכסה את כל
השערות,
הם דברים בטלים!"

"אם לא תלכשי פאה, אני מבטיח לך גן עדן!"

העיד לפנינו בעל המעשה, אחד מהתלמידי חכמים החשובים, ראש כולל ומרביץ תורה בירושלים עיה"ק, שהיה מהמשתתפים הקבועים בשיעורו של מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, מידי יום ביומו, במשך שנים רבות.

והנה באחד הימים אמרה לו אשתו, שהלכה עד אז עם מטפחת בלבד, אך מחמת השפעת החברה, חפצה להיראות כמו כולם ולהתחיל ללכת עם פאה. אמר לה האברך, שלפני שעושים דבר כזה יש לשאול את מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, האם מותר לעשות זאת.

כאשר אמר האברך למרן שליט"א שיש לו שאלה, הלכה למעשה, האם מותר לאשתו ללכת עם פאה, השיב מרן הרב אלישיב שליט"א: "אסור לה להלביש פאה בשום אופן! ושתישאר ללכת רק עם מטפחת"!.!

האברך שמע תשובה כזו ברורה ונחרצת, בא אל ביתו ומסר לאשתו את דברי הרב, שאסור לה ללבוש פאה בשום אופן. אבל הרצון ללבוש פאה ולהיראות כמו כולם, התגבר ובער בקרבה, ולא נתן לה מנוחה כלל. עד שהחליטה ללכת בעצמה ביחד עם בעלה לספר למרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, את גודל כאבה וצערה על שנמנע ממנה ללכת עם פאה.

הם עלו שניהם אל מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, והאשה התחילה לספר, שמאד מפריע לה שהיא הולכת עם מטפחת, ובכל לשון של בקשה התחננה לפניו, שיתן לה היתר ללבוש פאה. אבל מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א חזר ואמר שוב ושוב, שאין באפשרותו להתיר דבר כזה, ועליה ללכת רק עם מטפחת בלבד. אבל הדבר היה מאד קשה עבורה, והיא הפצירה שוב ושוב, אולי בכל זאת ימצא איזה היתר עבורה ללכת עם פאה.

מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
"אם לא תלכשי פאה, אני מבטיח לך גן עדן!"

עד שפנה מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, ואמר לה: "אם לא תלבשי פאה, אני מבטיח לך גן עדן".!

כאשר האשה שמעה הבטחה כזו יוצאת מפורש מפיו של מרן הרב אלישיב שליט"א, נרגעה רוחה, ואמרה: "אם כך, לא אלבש פאה לעולם". וחזרה אל ביתה בשמחה ובטוב לבב, שהרי יש לה עכשיו הבטחה מפורשת שיהיה לה גן עדן! ומה צורך יש לה בכל הפיאות שבעולם, אחרי שיש לה הבטחה נפלאה שכזו.!

וסיפר לנו אברך אחד, שלאחר ששמע את הסיפור הזה מיהודי אחד, פגש את האברך ההוא - בעלה של האשה הזו, ניגש אליו ואמר לו: "שלום עליכם!", לא ידעתי שאתה כל כך חשוב, שמעתי שיש לך הבטחה מפורשת מהרב אלישיב שיהיה לך גן עדן".! חייך האברך ואמר: "את ההבטחה הזו יש לאשתי! לא לי! שהרי היא זו שעוברת את כל הקשיים בעבור קיום מצות כיסוי הראש כרצון ה', ועבור זה היא קיבלה את ההבטחה הנשגבה הזו, אבל לא אני"...

[וידוע מה שאמרו כמה צדיקים זי"ע בענוותנותם הקדושה, שהם בוטחים בזכות נשותיהם, שעל ידם יזכו גם הם לעולם הבא, כי נשותיהם בוודאי יזכו לשבת בגן עדן, שהרי הם עשו את כל מה שהיה ביכולתם, כדי לאפשר לבעליהן לעסוק בתורה ובעבודת ה', לכן אפילו אם למעשה לא היה הדבר בשלימות, אף על פי כן הנשים יקבלו את חלקם כפי מחשבתם הטובה. וכאשר הם יהיו בגן עדן, הם יאמרו: איזה גן עדן הוא בשבילי, כאשר בעלי נמצא בגיהנם חלילה. אזי בזכותן נזכה גם אנו לשבת בגן עדן, כך אמרו אותם צדיקים זי"ע בענוותנותם.

וכמו כן שייך ענין זה בענינינו, שבזכות המסירות נפש של האשה, הלובשת מטפחת כרצון הש"י, על ידה יזכה גם בעלה לשבת בגן עדן, ולהתענג על ה'. וכך מפורש בזוהר הקדוש, שזכות הזהירות

של האשה בקיום מצות כיסוי הראש בצניעות כרצון הש"י, מגינה גם על בעלה, ומשפיע גם עליו את כל השפע הרב הנשפע מלמעלה בזכות מצוה קדושה זו. ובפרט אם הבעל זכה לחזק ולעודד אותה, אזי היא בחינה של תלמיד שלו, והרי מפורש בחז"ל הקדושים, שעל ידי שהתלמיד יושב בגן עדן, מושיבים את רבו בגן עדן, אפילו אם הרב אינו ראוי, בכל זאת הוא זוכה בזכות התלמיד].

בוודאי בדאי שתלבשי מטפחת!

מעשה באשה ליטאית, שמתגוררת בשכונה מודרנית, ובאחד הימים כאשר הלכה ברחוב, ראתה מודעה ובה היו מצוטטים דברי הפרי מגדים בנושא ההליכה ברחוב עם פאה, שפוסק: "נראה לי איסור גמור! ... שיש איסור גמור מכמה טעמים! ... ומה הנאה להם, ומה טעם בזה, ולהשומעים תבוא אליהם ועליהם ברכת טוב. וכל אשה יראת ה' ובעלה תלמיד חכם מצוה להוכיחה" וכו'. "וודאי כל בנות ישראל כשרות, ומקשטות לפני בעלה, לא חס ושלום בפני אחרים. ובזכות נשים צדקניות תבוא הגאולה כימי קדם במהרה בימינו אמן". עכ"ל הפרי מגדים.

האשה שמעולם לא שמעה שיש איזה חשש על פי הלכה ביציאה לרחוב עם פאה, נדהמה לקרוא את המודעה, וכאשר חזרה אל ביתה, סיפרה את הדבר בפליאה לבעלה, באומרה: הרי מעולם לא אמרו לנו שיש איזה מחלוקת בנידון, ואף פעם לא חינוכו אותנו שזה לא פשוט להיתר גמור, וכעת אני רואה שזה בכלל לא דבר חלק?. האם אכן בכל פעם שיוצאים לרחוב עם פאה, ישנם פוסקים שכותבים בפירוש, שעוברים בזה על "איסור גמור" כלשון הפרי מגדים? אם כן - שאלה האשה בפליאה - למה באמת לא אלבש מטפחת? בשביל מה אני צריכה להיכנס לדבר כזה שהפרי מגדים כותב עליו "איסור גמור"? מה לי ולצרה הזאת?.

בודאי שעדיף ללבוש מטפחת! מה בכלל השאלה והספק?

מרחן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א
רק כשהולכים עם מטפחת מקיימים בזה את החלכה לפי כל המוסקים:
ואם כן בודאי כדאי ללבוש מטפחת, שהרי מטפחת זה "גלאט" חלקו!

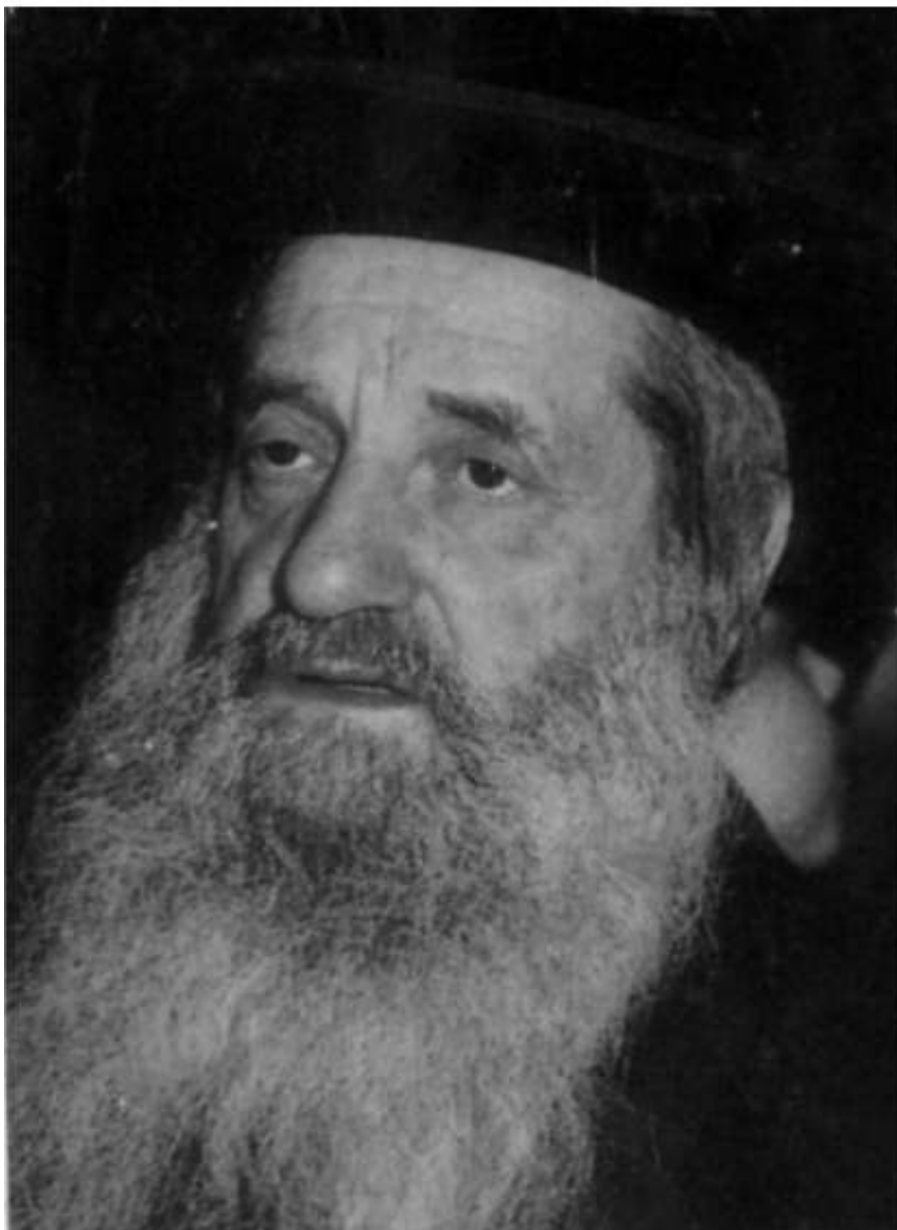
בעלה השיב לה שהוא לא פוסק, וגם הוא לא שמע מעולם שיש איזה חסרון בפאה, אבל אם היא רוצה לדעת מה עליה לעשות, אזי שתעלה ותשאל את מרן הרב אלישיב שליט"א, וככל אשר יורה, כן תעשה.

נסעה האשה עם כלתה אל בית מרן הרב אלישיב שליט"א, וכאשר נכנסו אל חדרו של הרב, סיפרה האשה על החידוש הגדול שראתה, ועל הפליאה הגדולה שמילאה את לבה, האם אכן כל יציאה לרחוב עם פאה, היא אכן נידון של "איסור גמור"? האם אכן יתכן הדבר שהיציאה לרחוב עם פאה הוא דבר כל כך מפוקפק מבחינה הלכתית, והדרך היחידה לקיים את מצות כיסוי הראש בשלימות כרצון ה', לפי כל דעות הפוסקים, הוא רק כשמכסים את כל הראש עם מטפחת? הרי אנחנו רוצות לקיים את רצון ה', ואנו מסכימות לעשות ככל אשר יורה לנו רבינו, ואם אכן דעתו שרק עם מטפחת מקיימים את המצוה כתיקונה לפי כל הפוסקים באופן חלק, אזי אנו מוכנות להפסיק מיד ללכת עם הפאה, אבל מעולם לא שמענו ולא ידענו על דברים כאלה, שהם נראים לנו דברים חדשים ומשונים, שאינם מקובלים בחברה שלנו כלל?.

השיב להם מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א: בוודאי שעדיף ללבוש מטפחת! מה בכלל השאלה והספק?! הרי כשיוצאים לרחוב עם פאה אזי ישנם פוסקים שסוברים שלא יוצאים בזה בכלל את ההלכה של כיסוי הראש, ורק כשהולכים עם מטפחת מקיימים בזה את ההלכה לפי כל הפוסקים! ואם כן בוודאי כדאי ללבוש מטפחת! שהרי מטפחת זה "גלאט"! חלק!.

ואכן מיד קיבלו עליהן שתי הנשים להפסיק ללכת עם הפאות, ומכאן והלאה ללכת רק עם מטפחת בלבד, שהיא האופן היחיד שבו אפשר לקיים את מצות כיסוי הראש לפי כל הפוסקים, באופן החלק על פי ההלכה.

"אין לנו כח הכרעה בזה" "דרוב האחרונים מחמירים"

מורן הנאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א
בעל "שבט הלוי"
"ידוע דרוב רובם של הפוסקים אין דעתם נוחה בזה"

מֵרֵן הַנְּאֻן רַבִּי שְׁמוּאֵל הַלֹּוּי וּוְאֹנֵר שְׁלִימָ"א
 בַּעַל שׁו"ת "שְׁבַט הַלֹּוּי"

קַטַּע מֵתְּשׁוּבוֹת "שְׁבַט הַלֹּוּי" אֲבֵן הָעֶזֶר סִימָן קצ"ג
 עֲמוּד רמ"ו

כִּבְר יָדוּעַ דְּרוּב רֹבֵם שֶׁל הַפּוֹסְקִים!

"בַּעֲצֵם הַמְּנַהֵג שֶׁל הַיּוֹם שֶׁהַנְּשִׁים יוֹצְאוֹת בַּפֶּאֶה נִכְרִית, חֲלִילָה לִי לְתַקּוֹעַ עֲצָמֵי בֹזֵה, דְּכִבְר יָדוּעַ דְּרוּב רֹבֵם שֶׁל הַפּוֹסְקִים אֵין דַּעַתָּם נוֹחָה בֹזֵה, וַיֵּשׁ מֵהֶם שֶׁאִסְרוּ זֶה מִדִּין דַּת יְהוּדִית מִמֶּשׁ, וְעֵינַי בַּתְּשׁוּבָה בְּאֵר שֶׁבַע סִימָן י"ח, [שְׁכַתְּב: "שֶׁהַדְּבָר פְּשׁוּט... דְּכַשֶּׁם דְּשִׁיעַר עֲצָמָה הַדְּבוּק לְבִשְׂרָה, מִכּוֹסָה!... כֵּךְ פֶּאֶה נִכְרִית!... הֵיאֵךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שִׁיְהֵא מוֹתֵר לְצֵאת בַּפֶּאֶה נִכְרִית!... רַחֲמָנָא לְצַלֵּן מֵהָאֵי דַּעַתָּא, כִּי אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שִׁיְהֵא מוֹתֵר לְהִרְאוֹת עֲצָמָה כִּאִילוֹ עוֹבֵרֵת עַל דַּת מִשָּׁה"?!].

וּבַתְּשׁוּבָה מֵאֵהְבָה חֶלֶק א' סִימָן מ"ח, [שְׁכַתְּב עַל הַנְּשִׁים הַהוֹלְכוֹת עִם פֶּאֶה, "כִּבְר הוֹכִיחַ הַנְּבִיא בְּהִיּוֹתָם יוֹשְׁבִים עַל אֲדַמְתָּם, יַעַן כִּי גִבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן, וְשִׁפְתֵי ה' קִדְקַד בְּנוֹת צִיּוֹן וְכו', לֹא נֵאוֹת לְנְשִׁים הַנְּשׁוּאוֹת מִבְּנֵי הָאֵמָהוֹת, שֶׁרָה רִבְקָה רַחֵל וְלֵאָה, לַעֲשׂוֹת כֵּן, כִּי אֵין זֶה מִדְּרָכֵי הַצְּנִיעוּת, וְלֹא בְּשִׁבִיל נְשִׁים כִּאִילוֹ נִנְאוֹלוֹ אֲבוֹתֵינוּ מִמְּצָרִים, וְהֵן הֵנָּה בְּעוֹבְרֵינוּ לְהֵאָרִיךְ גְּלוֹתֵינוּ"].

וְעוֹד הַרְבֵּה תְּשׁוּבוֹת אַחֲרוֹנִים. וְעֵינַי בְּשִׁדֵי חֲמַד מַעֲרָכָה הַד' בֹּזֵה. [שְׁכַתְּב: "הַרְבַּ לְחַמֵּי תוֹדָה בְּדָף ד' ע"ב, הֵבִיא דְּבָרָיו הַרְבַּ בְּרֵךְ אֵת אֲבֵרָהֶם נִר"ו בַּפְּרִשְׁתַּי בַּחֲקֵתִי דָף קכ"ו ע"ב, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְגַם רֵאוּי לְהוֹדִיעַ גּוֹדֵל הַמְּכַשְׁלָה, אֲשֶׁר זֶה כִּמָּה שְׁנַיִם שִׁצָּא הַכְּרוּז מִפִּי אֲדוֹנֵי

טרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א
בעל "שבט הלוי"

"ישמח לבנו על אשר שמענו, שנשים קבלו על עצמן לדקדק בצניעות,
והזרו למנהג ישראל מקדמות דנא, לכסות ראשן במוטפת!
ולא בפאה נכרית!
כדי לצאת ידי דעת כל הפוסקים!"

אבי הגאון, בצירוף שני בתי דינים, בחרם על לבישת נשים פאה נכרית!... וענין חרם הוא שנכנס בה עונש החרם ברמ"ח אברים!, חרם אותיות רמ"ח, ואיך אפשר להפסיד הרמ"ח אברים"?... על כן אין לנו כח הכרעה בזה", עכ"ל השבט הלוי.

ובסימן ר"ז כתב מרן הגאון בעל "שבט הלוי" שליט"א: "דרוב האחרונים מחמירים, ובמקומות שלא יכלו להעמיד הדת על תילה, סמכו עצמם על המקילים בזה, וגם יש אומרים שלא התירו המקילים ברשות הרבים".

וכבר העיד הגאון רבי מרדכי גרוס שליט"א במכתב שכתב בשנת תשנ"ו, "לגבי ההוראות לתקנת בחבישת הפאות לפני כעשר שנים [בשנת תשמ"ז] וחתמו על זה פוסקי הדור הגרש"ז אויערבך זצ"ל"ה ויבדלחט"א הגרי"ש אלישיב, והגר"ש וואזנר שליט"א". ועל זה מעיד הגר"מ גרוס שליט"א, בזה הלשון: "כפי שאומרים מוכרי הפאות וקוניהן, כיום צורת הפאות כפי מתכונתן ללא סטיה מהתקנות שנכתבו, [שבכללם כל פאה "הנראית במראה שיער"], לא מצוי כלל!, אלא כחמש או עשר אחוז, וגם המצוי נראה על אשה צעירה כאשה מבוגרת וכיוצא בזה... ומהאי טעמא אין בותרות הפאות האלו, ונפרץ התקנות... באומרם שבלאו הכי לא שייך לעמוד בכל הגדרים".! עד כאן עדותו של הגר"מ גרוס שליט"א!. ואם כן הוא מעיד "שלא מצוי כלל" אלא כחמש או עשר אחוז, "ומוכרי הפאות וקוניהן" אומרים "שלא שייך לעמוד" "שתהיה הפאה נכרית עשויה שלא תראה ממש כהולכת בשערה".!

היום הפאות הם ממש כשערה

בקונטרס דעת רבותינו חלק ראשון עמוד 32 מעיד: "שמענו מהגאון רבינו שמואל הלוי וואזנר שליט"א, שבפאות המשוכללות ביותר של לפני שישים שנה, אפשר היה להכיר ממרחק

רב שהאשה חובשת פאה נכרית, אבל היום הפאות הם ממש כשערה".

וכך העיד בפנינו תלמיד חכם שהיה נוכח בשעה שחתם מרן הגר"ש וואזנר שליט"א על מכתב גדולי הדור, בחודש אלול תשל"ה, שבו נכתב "שנשים נשואות לובשות פיאה נכרית הדומה ממש לשיער... הדבר אסור מדינא".

והיה שם אחד ששאל, הרי היו נשות רבנים שהלכו כך בדור הקודם, מיד נענה מרן הגר"ש וואזנר שליט"א ואמר לו, הרי בפאות המשוכללות ביותר שהיו בדור הקודם, יכל כל אחד להכיר ממרחק רב שהאשה חובשת פאה, מה שאין כן היום!.

"ובזכותן עתידין להיגאל!"

מרחן הגאון רבו שמואל הלוי וואזנר שליט"א
בעל "שבת הלוי"
"כמה גדר מחרה וגדר קדושה מתווסף בכך"
"וודאי שזכותן רבה בזה!"

מכתב חיזוק נלהב וברכת קודש מקרב לבם הטהור
של גדולי הדור שליט"א
לכל אחת ואחת מנשות ישראל
המקבלת על עצמה לחזור למנהג ישראל
ולכסות את הראש רק במטפחת

☆

מרן הגאון הגדול רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א
מרן הגאון הגדול רבי מיכל יהודה לפקוביץ שליט"א
מרן הגאון הגדול רבי נסים קרליץ שליט"א

☆

יתברכו בבני חיי ומזוני רוויחי!
ובבנים צדיקים תלמידי חכמים!

ט"ו טבת תשנ"ו

ב"ה

ישמח לבנו על אשר שמענו שנשים קבלו על עצמן לדקדק
בצניעות, וחזרו למנהג ישראל מקדמת דנא, לכסות ראשן במטפחת
ולא בפאה נכרית, כדי לצאת ידי דעת כל הפוסקים.

מה טוב ונאה דבר זה, וכמה גדר טהרה וגדר קדושה מתוסף
בכך, וודאי שזכותן רבה בזה.

ובודאי שנשים צדקניות מקפידות לכסות שערן היטב באופן שלא
יראה השער חוצה כלל וכלל גם בביתן.

מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א
בעל "שבט הלוי"
"הנני מצטרף לחוק ולאמץ את הני גיבורי כח המתעוררות להחליף
מפאה נכרית למטפחת!
ומברכך מקרב לב: לבני! חיי! ומזוני ריחיי! ובריות גופאי!
וכל מילי דמיטב!"

מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א
בעל "שבט הלוי"

"עלינו לחזק ולעודד לתני נשים צדקניות שרוצים ויכולים לחזור
וללבוש כיסוי הראש, שלא בדרך פאה נכרית!"

ויש בזה סגולה נפלאה לזכות לבנים צדיקים תלמידי חכמים, כמו שאמרו חז"ל (סוטה יא:): "בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים", ובזכותן עתידין להגאל, כדאיתא בילקוט (רות ד) "ואין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור".

לזאת הנני מצטרף לחוק ולאמץ את הנני גיבורי כח המתעוררות להחליף מפאה נכרית למשפחת, ומברכך מקרב לב לבני, חיי, ומוזני רויחי, ובריות גופא, וכל מילי דמיטב.!

אם כי שאין בידנו כח לכפות על נשי ישראל שאין ביכולתם לשנות מפאה נכרית... מכל מקום בוודאי עלינו לחזק ולעודד להני נשים צדקניות שרוצים ויכולים לחזור וללבוש כיסוי הראש, שלא בדרך פאה נכרית. וכאשר כתב מרן החתם סופר זי"ע בשולחן ערוך ובצוואתו הקדושה.

ע"ז בעה"ח - מצפה לרחמי ה'

שמואל הלוי וואזנר

כיהודה ועוד לקרא, קריאה קדושה וברכה לכל אלו שנוהגות במעלת הקדושה והצניעות, שיתברכו בנחת מילדיהן, שיגדלו בתורה ויראת שמים לפאר המשפחות וכלל ישראל.

הכותב ומברך,

מיכל יהודה לפקוביץ

גם אני מצטרף לברך את אלו שמדקדקים בגדרי הצניעות ביתר שאת, וכמבואר למעלה.

נסים קרליץ

מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א
 כותב באגרת חיווק לנשות ישראל המתחילות לקיים את
 מצות כיסוי הראש כרצון הש"י עם מטפחת:

"ברכה לכל אלו שנוהגות במעלת הקדושה והצניעות,
 שיתברכו בנחת מילדיהן, שיגדלו בתורה ויראת שמים,
 לפאר המשפחות וכלל ישראל. הכותב ומברך:
 מיכל יהודה ליפקוביץ"

מֶרֶן הַגָּאוֹן רַבֵּי נָסִים קַרְלִיץ שְׁלִיט"א
כּוֹתֵב בְּאֵגֶרֶת חִיּוּק לַנְּשׂוֹת יִשְׂרָאֵל, הַמְּסִירוֹת אֶת הַפֶּאֶה, וּמִתְחִילוֹת
לְקִיּוּם מִצְוֹת כִּיסוּי הָרֹאשׁ כְּרִצּוֹן הַש"י עִם מִטְפַּחַת:
"אֲנִי מִצְטָרֵף לְבָרֵךְ אֶת אֱלֹהֵי שְׂמֹדֶקְדִּיקִים בְּגִדְרֵי הַצְּנִיעוּת בִּיתֵר
שָׂאת, וְכַמְבוֹאֵר לְמַעַלְה!"

עדות מבית דינו של מרן הגר"ש וואזנר שליט"א

בשנת תשנ"ו הוציא אדם אחד בבני ברק, קונטרס אשר חלקו האחד הוא גימטריאות שונות וכדומה, ובסופו הוסיף קונטרס מלא דברי זלזול וקרירות, אשר מכניסים בלב קוראיהם רפיון נורא, בכל ההתחזקות בקיום מצות כיסוי הראש במטפחת, ומחדירים זלזול ובוז נגד גדולי הפוסקים שליט"א המחזקים את ידי הנשים הצדקניות המסירות את הפאה ומחליפות אותה עם מטפחת.

אותו מוציא לאור, הלך אל בית דינו של מרן הגאון האדיר הגר"ש וואזנר שליט"א, וביקש מהם הסכמה לספרו, ואכן הם נתנו את ההסכמה לעצם הספר, שהוא כאמור גימטריאות וכדומה, אך לא עלתה על דעתם שיוסיף קונטרס נוסף, שכולו מכניס זלזול וקרירות נגד אותם נשים צדקניות שזוכות להסיר את הפאה, וחפצות לקיים מצות כיסוי הראש כרצון הש"י במטפחת.

ואכן כאשר התגלה הדבר, פרסם בית דינו של מרן הגר"ש וואזנר שליט"א, מכתב חריף, בו הם כותבים על הקונטרס, ש"הדברים האמורים בו אינם תואמים כלל את דעת קדשו של מרן [הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר] שליט"א, ומנוגדים לדרכם של גדולי הפוסקים".

וזה לשון האגרת:

"הדברים מנוגדים לדרכם של גדולי הפוסקים"

בית הוראה

בראשות מרן אדמו"ר הגר"ש וואזנר שליט"א

הנאב"ד ור"מ זכרון מאיר כ"ב

בס"ד, יום ערש"ק דברים תשנ"ו

הננו בזאת להבהיר כי הסכמת ה"בית הוראה" של מרן שליט"א אב"ד ור"מ זכרון מאיר, על ספר .... שיצא לאור לאחרונה שנת

הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א
והגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א
מבית דינו של מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א
"הקונטרס שדן בהיתר פאות נכריות, הדברים האמורים בו אינם תואמים כלל את
דעת קדשו של מרן שליט"א, ומנוגדים לדרכם של גדולי הפוסקים!"

הנאון רבי שמועון בעדני שליט"א
כותב באגרת בענין הקונטרס של איזה אברך, שמזלזל באיסור הוציאה עם
פאות לרשות הרבים:
"יש בזה המעידה!"
"הנני מבקש שלא אחשב כמסכים למה שנתוב שם בענין פאה נכרית!
והשם יתברך יצילינו משגיאות!"

תשנ"ו, לא ניתנה כלל וכלל על הקונטרס הנספח לספר בסופו, שדן בהיתר פאות נכריות, והדברים האמורים בו אינם תואמים כלל את דעת קדשו של מרן שליט"א, ומנוגדים לדרכם של גדולי הפוסקים. ומלכתחילה הובהר בפירוש למחבר הספר, שאין דעתינו נוחה מהדפסת הקונטרס. ולכן מכאן ואילך אין הוא רשאי לפרסם את ההסכמה הנ"ל.

ועל זה באנו על החתום

משה שאול קליין
שמואל אליעזר שמרן

"יש בזה המעיה!"

גם אני שכתבתי ברכה להרב המחבר ..... (לא הסכמה), לא התיחסתי, רק לחלק הגימטריאות וכדו', ולא לקונטרס הנספח הדן בענין פיאה נכרית, שלא ראיתו כלל. ואם כפי שאני שומע שהצבור טועה בזה, וחושב כאלו התייחסתי לכל הספר, הרי יש בזה המעיה. והנני מבקש לא להשתמש במכתבי זה, שלא אחשב כמסכים למה שכתוב שם בענין פיאה נכרית. והשם ית' יצילנו משגיאות, ויזכנו לראות את האמת.

שמעון בעדני

"דברים שאין דעת חכמים נוחה מהם!"

בצאת הספר ..... לאור, עיינתי בדבריו, וראיתי שהוסיף דברים שאין דעת חכמים נוחה מהם. על כן אין דעתי נוחה מפרסום הסכמתו בקונטרס הנ"ל.

ועל זה באתי על החתום

שלמה זילברשטיין

מורן הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א
מואזין ומקבל את דעת התורה מפי אביו הגאון הגדול רבי שלמה זלמן זצוק"ל

"הנני מעיד בזה, כי כן היה דעתו ורצונו של אאמו"ר גאון ישראל
ז"ל, שנשי ישראל יכסו ראשן במטפחת!"

מרן הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א
ראש ישיבת "מעלות התורה"
"הנני לחוק ולאמין את הני גבורי כה, המתעוררות להחליף
מפאה נכרית למטפחת!
ומברכן בברכת התורה מקרב לב, בכני, חיי, ומוזוני רויחי,
ובריות נופא, וכל מילי דמיטב!"

הרבנית ע"ה אשת - יבלחט"א - מרן הגר"ש אויערבאך
שליט"א, הלכה רק עם מטפחת בלבד!

ברכה מקרב לב לבל "המתעוררות להחליף מפאה
נכרית - למטפחת!"

"מה מאד ישמח לבנו על השמועה הטובה אשר שמענו שנשים
יקרות קבלו על עצמן לדקדק בצניעות, וגם חזרו למנהג ישראל
מקדמת דנא, לכסות ראשן במטפחת, ולא בפיאה נכרית, כדי לצאת
ידי דעת כל הפוסקים, ונועם הצניעות יסוד קדושת ישראל.
והנני מעיד בזה, כי כן היה דעתו ורצונו של אאמו"ר גאון ישראל
ז"ל שנשי ישראל יכסו ראשן במטפחת.
וגם ראיתי אני את צערו הגדול של אאמו"ר ז"ל על הפאה הנכרית,
שנתפשטה בקרב שלומי אמוני ישראל, ה' ירחם.
ואי לזאת הנני מצטרף, כיהודה ועוד לקרא, לחזק ולאמץ את
הני גבורי כח, המתעוררות להחליף מפאה נכרית למטפחת ומברכין
בברכת התורה מקרב לב, בבני, חיי, ומווני רויחן, ובריות גופא, וכל
מילי דמיטב.

יום רביעי ח"י טבת תשנ"ו

והנני חותם למען קדושת וטהרת ישראל

שמואל באאמו"ר גאון ישראל

מוה"ר שלמה זלמן ז"ל הב"מ אויערבאך

מורן הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א

כותב באגרת חיוזק לנשות ישראל הכשרות:

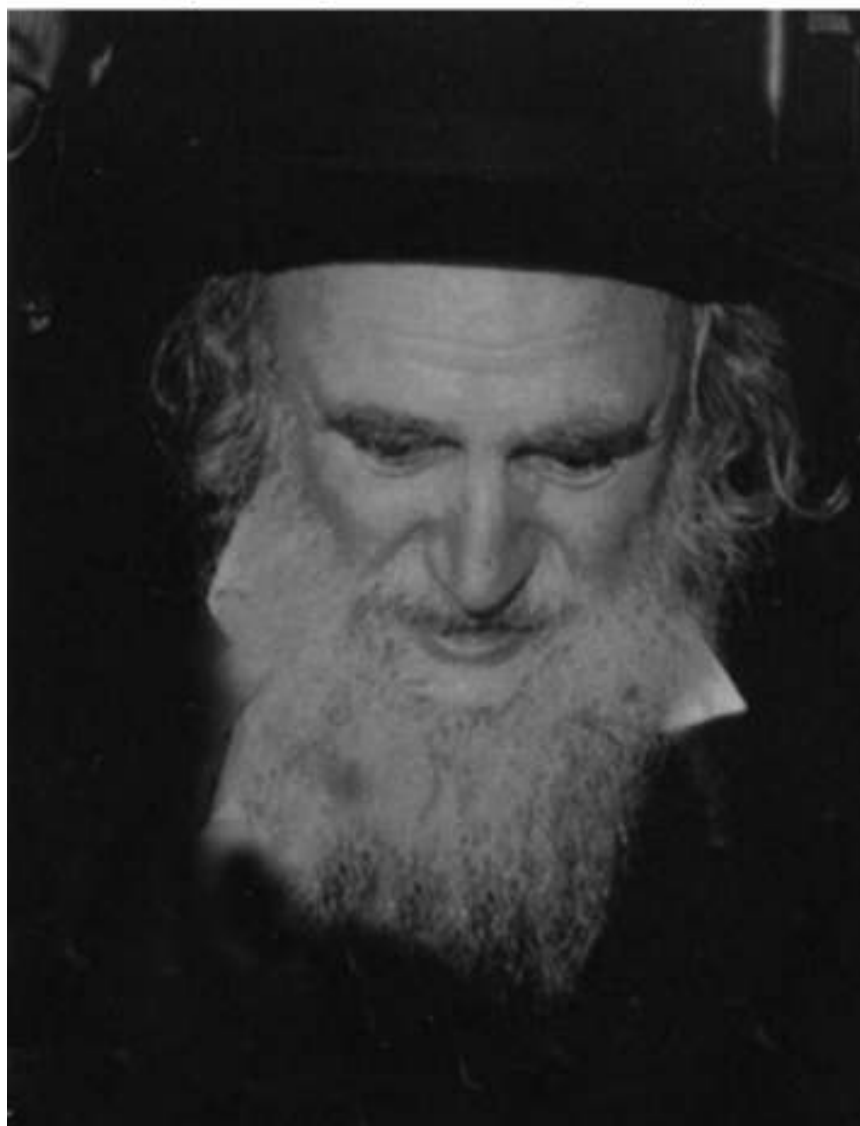
"מה מאד ישמח לבנו על השמועה הטובה אשר שמענו, שנשים יקרות

קבלו על עצמן לדקדק בצניעות": "לכמות ראשן במטפתו!"

"זהנני הותם למען קדושת וטהרת ישראל.

שמואל באאמור"ר גאון ישראל מוה"ר שלמה זלמן ז"ל הכ"ס אויערבאך"

אמר למחבר הספר "דת משה וישראל":
"אף אחד בעולם לא יוכל להפריך את דבריך!"

מֶרֶן הַגָּאֹן רַבֵּי שְׂמוּאֵל אֵייעֶרְבַּאךְ שְׁלִיט"א
אמר על הספר "דת משה וישראל"
"חרי הוא צודק בכל דבריו! וגם אני מורה למקורבי, למי שאנו
יכול לפעול, שלא ילכו עם פאות, רק עם מטפחת!"

גם דעתי היא כפי המבואר בספר "דת משה וישראל"!

כאשר נכנסו מספר עסקנים אל הגאון ר' שמואל אויערבאך שליט"א והזכירו את מחבר הספר "דת משה וישראל", נענה אחד מהם בנימה של שחוק ובדיחות דעת על הספר ושיטתו, נחרד הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א, ואמר לו: "מה אתה שח, הרי הוא צודק בכל דבריו!", וגם אני מורה למקורביי, למי שאני יכול לפעול, שלא ילכו עם פאות, רק עם מטפחות!"

אבל אותו עסקן לא הניח לו, ואמר שוב: אבל הוא הרי לא יוכל לפעול לשנות שום דבר!, אך הגר"ש שוב ביטל את דבריו, ואמר: "מה אתה שח, אני יודע כבר מהרבה שלמדו את הסוגיא אצל מחבר הספר שליט"א, או שלמדו את הספר, ושינו את דעתם".! והוסיף באומרו, "אתה כלל לא תעלה על הדעת מאיזה חוגים ומשפחות הם באים! ואף על פי כן הם שינו את דעתם לאור הלימוד עם מחבר הספר".! [ובלשונו: "דו וועסט זאך נישט פארשטעלן פון וועלכע משפחות זיי זענען!"]

חרטת הפרי מגדים - איז א גרויסע באמבע!

כאשר יצא לאור הספר דת משה וישראל, הובא הספר לפני הגאון ר' שמואל אויערבאך שליט"א, לאחר זמן מה נשאל מה הוא אומר על הגילוי החדש מחזרתו של הפרי מגדים, שכותב בפירוש, "עתה ראיתי להתבונן בו, כי פרוק [פאה נכרית] משער תלוש ותחתיו תפור בגד... נראה לי איסור גמור... שיש איסור גמור מכמה טעמים דכתיבנא, ומה הנאה להם, ומה טעם בזה, ולהשומעים תבוא אליהם ועליהם ברכת טוב, וכל אשה יראת ה' ובעלה תלמיד חכם, מצוה להוכיחה ולפיסה לציית לבעלה".

נענה מרן הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א ואמר: "זה פצצה! פצצה גדולה!" (בלשונו: "ס'איז א באמבע!", א גרויסע באמבע").

מרן הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט"א
"אני יודע כבר מהרבה שלמדו את הסוגיא, ושינו את דעתם!
אתה כלל לא תעלה על הדעת מאיזה חוגים ומשפחות הם באים!
ואף על פי כן הם שינו את דעתם!"

מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א

במוצאי שבת פרשת "כי תשא" אור לי"ז אדר תשנ"ח, בעת הלויטה של הרבנית מרת צפורה רוזנברג ע"ה, בתו של מרן הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א גאב"ד רמת אהרן וראש כולל חזון איש, הספידה - בין שאר המספידים - מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א, ועורר את הציבור לחיזוק בדקי הצניעות.

נביא בזה קטע אחד מדבריו, - כפי שפורסם ב"יתד נאמן" יום שני י"ח אדר תשנ"ח:

"נכון שהיום לא הולכות הנשים בגילוי ראש, אבל גם כיסוי ראש אי אפשר לבנות את זה!!!"

"אסון שכזה, מחייב התעוררות עצומה!, ומחייב בדק בית רציני!".

הדברים נוראים ומזעזעים כל בעל לב ונפש, אין צורך בהסברים מיותרים, די לנו להתבונן בעומק משמעות הדברים, ובבהירות העצומה המונחת במשפט קצר זה, אשר נאמרו בפני אלפים מתושבי בני ברק, ובראשם גדולי ומאורי הדור שליט"א, - ובמעמד נורא של חשבון הנפש, בנוכחות אלפי אנשים ונשים יראים ושלמים, אשר מבקשים ומחפשים תמיד, מה ה' דורש מהם לתקן ולהוסיף בעשיית רצונו יתברך בשלימות, ובפרט ברגעים נוראים כאלה, כאשר מיטתה של אחת מנשות ישראל הכשרות, מוטלת לפניהם, אשר אז כל אחד מלא בתשוקה ורצון להתעלות בעשיית רצון הש"י ביתר שאת, ולהוסיף בעשיית נחת רוח לפניו יתברך, יותר מעד עתה, ואז זעק

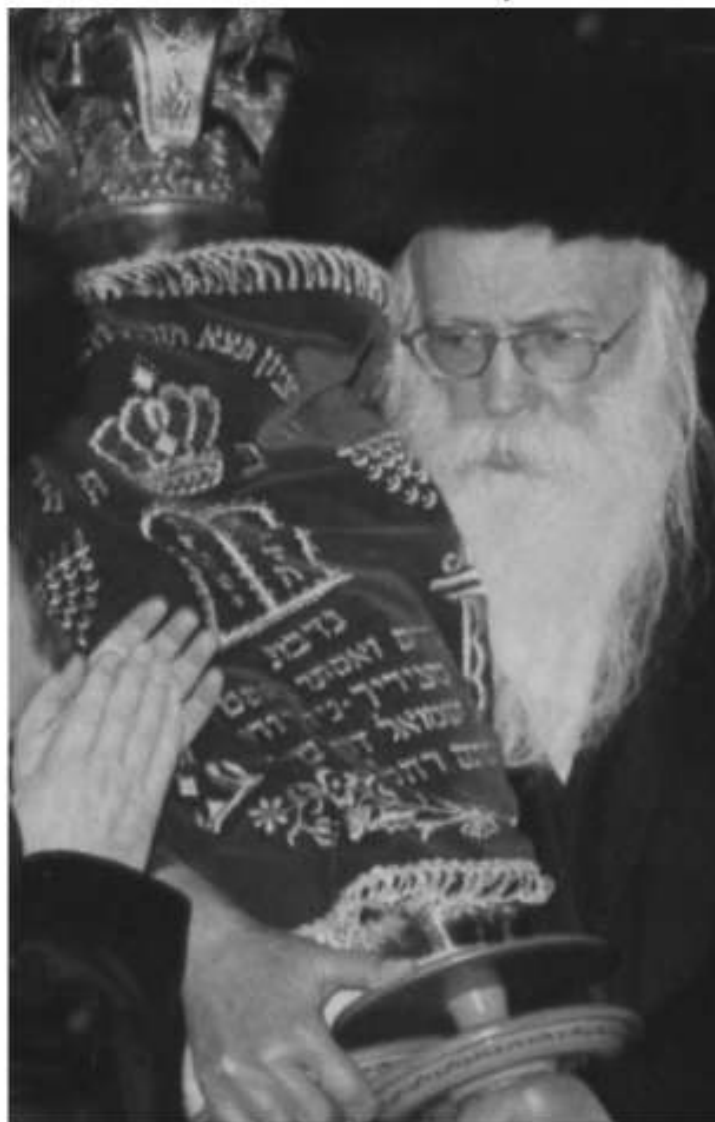

הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א
"כימיו ראש אי אפשר לכנות את זה!"
מוכרחים לעשות "בדק בית רציני"

מרן הגאון רבי מיכל יהודה שליט"א, בכאב רב, מנהמת לבו: - "נכון שהיום לא הולכות הנשים בגילוי ראש, אבל גם כיסוי ראש אי אפשר לבנות את זה!!!"

בינו נא זאת!

"ולטעם דפריצות המביא לידי הרהור, היאך שייך לחלק בין
שערות תלושות למהוברות?"

מרן הנאון רבי אברהם דוד הורביץ שליט"א
אב"ד שטראסבורג

"דזהו שאסרה תורה, דודאי אין דרך להתקרב ולהסתכל בהאשת,
בכדי להבחין אם זה שערות עצמה או לא"

"לא הזכיר כלל ממראית עין, רק דאם נראה כשער, זהו גופא

מרן הגאון רבי אברהם דוד הורביץ שליט"א
אב"ד שטראסבורג
"לא הועילו כלל במה שמגלחות שער ראשן, שהרי נראית בשוק
וראשה פרוע [מגולה]!"

לבד.. לא הועילו כלל במה שמגלחות שער ראשן!, דאכתי [=שהרי עדיין] נראית בשוק וראשה פרוע [מגולה]!.

בפאה יש איסור תורה כי נראית כשיער!

וכמו שכתב הישועות יעקב בסימן ע"ה סוף סעיף קטן ג', וזה לשונו: "ולגוף הדין, כיון דהך דיוצאה וראשה פרוע מטעם פריצות קאתינן עלה, וכיון שאינו ניכר השער של פאה נכרית אם הוא משער גופה או משער נכרית!"... "דיש בו איסור תורה"!!!

אפילו כשאין חשד ומראית עין הפאה אסורה

כי אם נראית לרואה כמו מראה שיער, זה עצמו האיסור!

ולעניות דעתי דהא דנקטו הפוסקים לפעמים מראית עין, אין כוונה כמו בעלמא משום חשד, דכאן הכוונה שהעין רואה לפניו אשה וראשה פרוע!... דכאן הפשט מה שהעין רואה!, ולא מענין חשד... ובכנסת הגדולה אבן העזר סימן כ"א סק"ז בשם משא מלך, בנשים שלוקחים משי שחור ומשימים בפדחתם, [=במצחם], דבני אדם חושבים שהם שערות שלהם עיין שם. ולא הזכיר כלל ממראית עין. וכן בשו"ת דברי חיים יורה דעה חלק ב' סימן נ"ט שהביא לאסור אפילו משי הדומה לשער, בשם הר"ן וריטב"א, ולא הזכיר כלל ממראית עין, רק דאם נראה כשיער, זהו גופא האיסור דפרועת ראש!... ואפילו שער מלאכותיים שנעשו גם כן באופן שאי אפשר להכיר!, וידוע דכעת גם הגויות הולכות בשייטליך [בפיאות] כאלו!...

לשון החתם סופר:

"איסור גמור!"

ואם נבא לחשוב כל האוסרין לצאת בשייטל, לא יכיל הגליון, ונקבצו בשדי חמד אסיפת דינים מערכת הדלת, ובאוצר הפוסקים סי'

"בעוונותינו הרבים, כמעט נשכח הענין מרוב העולם,
דבר שהוא על כל פנים, חשש איסור תורה!"

מרן הגאון רבי אברהם דוד הורביץ שליט"א
אב"ד שטראסבורג

"ברור שישנן כמה וכמה שלא יודעין היטב הדבר"
"ואם ידעו שהמדובר מהלכה ולא מחסידות בעלמא, יתקנו הדבר!"

כ"א ס"ב עשה"ט. ומרן החתם סופר זי"ע, חוץ ממה שבירר האיסור בחלק או"ח סימן ל"ו, כותב בצוואתו הקדושה, "וגם בפאה נכרית אני אוסרכם באיסור גמור, וה' ימציאכם חן, וחסד, וחנינה, וחמלה, ותגדלו בניכם וצאצאיכם וצאצאי צאצאיכם, על התורה ועבודה כאשר צוה ה'".

צוואה נוראה!

"הנשים ישמרו נפשם!!!"

ובספר לב העברי בהערותיו על הצוואה, הביא כל עמודי העולם האוסרין, והעתיק גם מצוואת רבינו מהר"ם א"ש זצ"ל בזה הלשון, מה אצוה לכם, שתלמדו בהתמדה או שתהיו עובדי השם, זה תבינו לנפשכם, אך זה אצוה לכם, מאד תזהרו להיות עוקר הרים על מנהג קל שבקלים, והנשים ישמרו נפשם ממלבוש פאה נכרית חם ושלום!. עכל"ק.

אין איש שם על לב - להיזהר מחשש איסור תורה!

ובעוונותינו הרבים, כמעט נשכח הענין מרוב העולם, דבר שהוא על כל פנים חשש איסור תורה!, ונתקיים בנו דברי הבראשית רבה (פכ"ו, ה') "תני ר' שמעון בר יוחאי, כל פרצה שאינה מן הגדולים אינה פרצה", רבנן ותלמידיהון!, ראשי ישיבות וכולליהון!, אין איש שם על לב!, וסתם אינשי דמעלי לומדין מהם!.

בני תורה מזלזלין בפרהסיא

בחשש איסור דאורייתא!!!

ומי יודע אם לא זה גורם אריכות הגלות המר הזה, מה שבני תורה מזלזלין בפרהסיא בחשש איסור דאורייתא!!!.

שו"ת קנין תורה חלק א' סימן י"א

מאד דווה ליבני על זה שמתריעים רק על פאות
ארוכות!

שבזה נותנים גושפנקא לפאות קצרות!

בס"ד י"ג אלול תדש"ם ירושלים עיהקת"ו

כבר כתוב אצלי בשו"ת קנין תורה ח"א (סי' י"א) קצת באריכות,
גודל האיסור בזה, ומאד דוה לבני כאשר גדולי זמנינו הי"ו לא
מרעישים על פירצה זאת, וביותר כאשר אראה פה ושם, כרוז או
קול קורא, יוצא מגדול או מועד למשמרת צניעות, מתריעים על
האיסור בשייטליך [פאות] הארוכים, כאלו גושפנקא יוצאת מהם
שהשייטליך [הפאות] הקצרים מותרים בגילוי ראש!. אף שהחוש
מעיד שאין שום חילוק נראה בינה לבין אשה בגילוי שער ממש
בידוע, שבכל עת שעובר, מתווסף תיקוני המאדעס, שלא יהי' שום
חילוק בין השייטל ובין שערותיה ממש.

ולכן אפריון נמטי' להגה"צ בנש"ק מוה"ר אשר אנשיל קרויז
הרב דקהל ראצפערט שליט"א [זצ"ל] בברוקלין נ"י יצ"ו, הנודע
במעשיו הכבירים למזכה את הרבים, וזכות הרבים תלוי בו, ויהא
רעוא שחפץ ד' בידו יצליח, ויהיו דבריו נשמעים, בהקמת דת משה
וישראל אכי"ר.

בגמרא כתוב על מי שחושש לדרוש את האמת

שמא זה יותר מדאי

"משיב חכמים אחור"!

ומאז שמעתי התירוץ דלכן מזהירים רק על השייטליך [הפאות]
הארוכים מפאת שאם יתריעו בכלל על השייטליך [הפאות], לא יצייתו
כלום, ובגמ' גיטין (נ"ו ע"ב) זהו סברת ריב"ז כדקא' ואיהו סבר דלמא
כולי האי לא עביד והצלה פורתא נמי לא הוי, אבל הש"ם מייתי על

"החוש מעיד שאין שום חילוק נראה, בינה לבין אשה בגילוי שער ממוש"

מרן הגאון רבי אברהם דוד הורביץ שליט"א

אב"ד שטראסבורג

"זמי יודע אם לא זה גורם אריכות הגלות המור, מה שבני תורה

מולזין כחשש איסור דאורייתא"

זה מה דקרו עלי' רב יהודה ואיתימא ר' עקיבא - דף פ"ה, - משיב
חכמים אחור!, ומזה: דצריך הרבה סייעתא דשמיא בענינים אלו
לעשות כראוי.

וכתב הרמ"א באו"ח (סי' תר"ח ס"ב) דאם יודע שאין דבריו נשמעין
לא יאמר ברבים להוכיחן רק פעם אחת, ועל זה כתב הטו"ז מדברי
התוס', אבל בדבר שאין ידוע אם יקבלו אם לאו, צריך למחות, כדאי'
בשבת (נ"ה ע"א) דאמרה מרת הדין, אם לפניך הקב"ה גלוי, לפניהם
מי גלוי, ונענשו עיין שם.

ובמחצית השקל כתב: דבמקום שאין חשש סכנה, יש להחמיר
ביותר בדורותינו בעוה"ר, וצ"ע לדברי השיטה מקובצת ביצה, "העיד
הרימב"א בשם רב גדול האשכנזים בשם רבותינו הצרפתים, ומכללם
ר"י ומהר"ם מרוטנבורג, שלא נאמרו דברים הללו (לחלק בין איסור
תורה לדרבנן) אלא לדורותם, אבל בדור הזה שמקילים בכמה דברים,
ראוי לעשות סייג לתורה ואפי' בדרבנן מחינן וקנסינן להו" עד כאן
דבריו המלהיבים, ואם בדורם כן מה נאמר בדורותינו אנו...

ברור שישנם הרבה שלא יודעים שהמדובר בדבר הלכה
חמור!

ולא מענין של חסידות בעלמא!

הרי תודה לקל לא אלמן ישראל, ודי לנו אפי' אם מספר מועט
ישמעו ויקבלו, כאשר ברור שישנן כמה וכמה שלא יודעין חומר הדבר,
וסבורות [הנשים] שהכל רק ענין חסידות, כמו החוג שמביא במכתבו,
ואם ידעו שהמדובר מדבר הלכה ולא מחסידות בעלמא, כמו שנתבאר
מספרי הגאונים ז"ל, יתקנו הדבר בעזרת ה'.

ואוסיף עוד דברי הגאון מרן רבי שלמה קלוגר ז"ל בטוב טעם
ודעת מה"ת ע"ה טרפות (בעמוד האחרון ד"ה ומה) שכתב וזה לשונו:

"והנשים אסורות לילך בשער נכרית!, הן חיות והן מתות עכ"ל".
והוא פסק הלכה ברורה בלא שום חומרא, בוודאי ישמעו ויצייתו!.

...וההולכות בשייטל [-עם פאה], דומה ממש לראשה פרוע
[מגולה]!, ובזכות נשים צדקניות נגאלו, ויעזור השי"ת בזכותן גם
ברורינו!, שנוכה לשנת גאולה וישועה בכתיבה וחתימה טובה להרמת
קרן התורה והיראה ולביאת גואל צדק בב"א.

שו"ת קנין תורה חלק ד' סימן קכ"ט עמוד רמ"ט

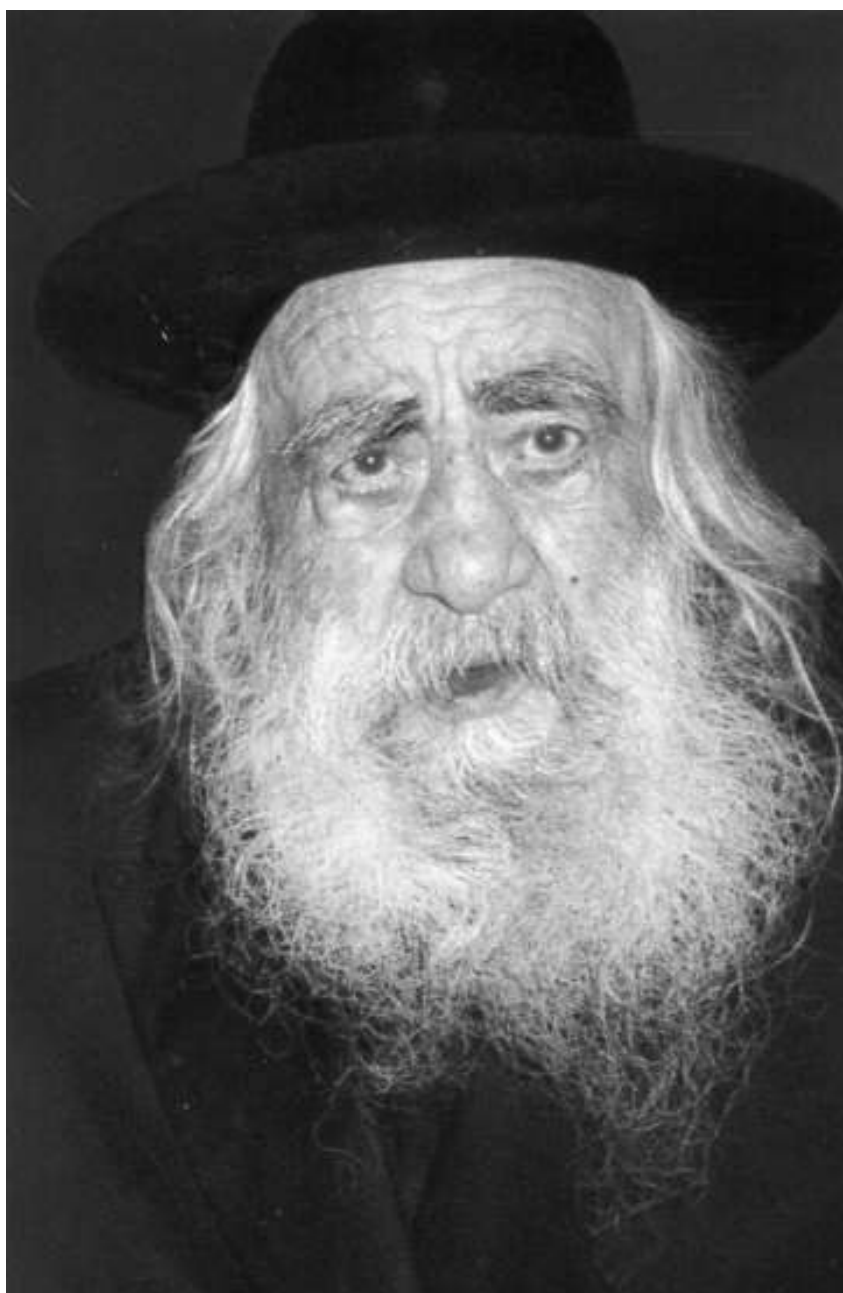

הגאון ר' גדליה נאדל שליט"א
 מנאי ביתם של מרן החזון איש זי"ע
 ומרן ה"קהילות יעקב" זי"ע

הגאון ר' גדליה נאדל שליט"א זכה להסתופף בצילו של מרן ה"חזון איש" זצוק"ל, ולקבל תורה מפיו. וראה ב"פאר הדור" חלק ה' עמוד ק"ג צילום של "הכרוז היחידי שנתפרסם בימי חייו של החזון איש, בשמו ובהסכמתו בכל הארץ", ובו נכתב "דעת תורה של מרן הגאון החסיד בעל החזון איש שליט"א, שמסר לתלמידיו: הרב ר' שרגא שטינברג, הרב ר' גדליה נאדל. ואלה הם דבריו מלה במלה" עיי"ש.

וכמו כן זכה שמרן ה"קהילות יעקב" זצוק"ל החשיבו ביותר, וכמו שמובא בספר הנפלא "תולדות יעקב" על מרן בעל "קהילות יעקב" זצוק"ל, שכתב נכדו הרה"ג רבי אברהם ישעיהו שליט"א בן מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, (בפרק אחד עשר, "עולם חסד יבנה", עמוד קנ"ז) מעשה בשתי בחורי ישיבה שהיה להם שאלה על האוכל שנתנו בישיבה בליל שבועות, "נגשנו להגאון רבי שאול ברזם זצ"ל, וסיפרנו לו וכו', אמר: איני יודע, הבה נשאל לחותני מה לעשות, והלך איתנו יחד לשאול. נכנסנו יחד לרבנו, וסיפר לו ר' שאול את הענין, ואמר רבינו - הגה"ק בעל "קהילות יעקב" זצוק"ל - שזו שאלה גדולה ואינו יודע אם אפשר להקל ביום טוב, והציע שנלך יחד לרבי גדליה נדל שליט"א ונשאל אותו. הלכנו, מספר אותו תלמיד, ביחד עם רבינו, ור' שאול, לר' גדליה. ורבינו סיפר לו את השאלה. הם דנו בדבר על המרפסת של ר' גדליה, ור' גדליה אמר שאינו יודע אם אפשר להקל". [ועיין שם שלאחר מכן הגיע מרן ה"קהילות יעקב" זצוק"ל אל הישיבה, ואמר ששאל בביתו האם אפשר להזמין שני בחורים לסעודה, והיא השיבה, שאם מדובר בשני בחורים, יש לה אוכל בשבילם, כי בישלה יותר מהצורך, לכן הוא מזמין אותם לאכול

מרן הגה"ק בעל "קהלות יעקב" וצוק"ל
"הציע שנלך ביחד לרבי גדליה נאדל שליט"א ונשאל אותו"

אצלו]. עכ"פ אנו מגלים מעובדא זו, שמרן ה"קהלות יעקב" צוק"ל כשהיה מסופק מה להורות לבחורים אלו, הלך בעצמו לדון בדבר, לשמוע את דעתו של רבי גדליה נדל שליט"א, מה לעשות!.

בימינו לא היה אף פוסק אחד שמתיר

כאשר באו אליו לברר עמו את הסוגיא של איסור פאה נכרית, כדי להיווכח שמעולם לא התירו ברשות הרבים, אמר: "לדעתי אפילו ווען ס'וואלט אמאהל נישט געווען קיין איין אוסר, וואלט היינט נישט געווען קיין איין מתיר!. פרעגט יעדן מיידעלע אין גאס וועט זי אייך זאגן צו ס'איז מותר צו אסור".

לדעתי אפילו אילו בעבר לא היה אף פוסק אחד שאוסר, אזי בימינו לא היה אף פוסק אחד שמתיר! [מפני שהשיער של הפיאות, עשויים היום באופן שנראה ממש כשיער], תשאלו כל ילדה קטנה ברחוב, והיא תאמר לכם האם פאה מותרת או אסורה!. [כלומר האם פאה נראית כמו שיער או לא, דהיינו שאפילו ילדה קטנה מבינה בעצמה שיש בפאה את אותו נוי ממש כמו בשער, ואם כן מובן ופשוט שיש בפאה את אותה פריצות כמו בשער ממש].

השער השני
דעת גדולי החסידות

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק האדמו"ר הזקן מוורקא זי"ע הלכה רק עם מטפחת בלבד! וכן כלתו אשת בנו הרה"ק ר' מנדלי מוורקא זי"ע, ואשת בנו הרה"ק ר' שמחה בונים מאוטווצק זי"ע בנו של הרה"ק ר' מנדלי מוורקא זי"ע. וכן כלתו של אדמו"ר הזקן מוורקא זי"ע, אשת הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינוב זי"ע, ואשת הרה"ק ר' מנחם מאמשינוב זי"ע, ונשות בניו, הרה"ק ר' יוסף מאמשינוב זי"ע, והרה"ק ר' שמעון שלום מאמשינוב - אוטווצק זי"ע, כולם הלכו רק עם מטפחת בלבד!

רצוננו שנשותינו ובנותינו תלכנה כנשי רבותינו הקדושים זי"ע!, אשר מפיהם אנו חיים, וכל מעשינו ואורח חיינו מושגת על הליכותיהם ודרכיהם הקדושים בכל פרט ופרט!.

**נבואה נוראה עשרות שנים לפני מלחמת העולם השנייה!
מה היה מגורמי המלחמה הנוראה!**

שמעתי מפיו של המשב"ק של הרה"ק ר' שמחה בונים מאוטווצק זי"ע - בנו של הרה"ק ר' מנדלי מווארקא זי"ע, אחיו של הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינוב זי"ע, ראש שושלת אמשינוב, - שלפני עלותו לארץ הקודש - בשנת תרמ"ז - נתאספו כל גדולי האדמורי"ם בביתו להיפרד ממנו, מצד אחד ישב הרה"ק בעל שפת אמת מגור זי"ע, ומצד שני ישב הרה"ק מאלכסנדר זי"ע, וכל החדר היה מלא בגדולי הצדיקים שבפולין, עד שלא הניחו לשום גבאי להיכנס לחדרו הקדוש מאפס מקום.

ובאותם רגעים נעלים טרם עלייתו לארה"ק, נעמד הרה"ק ר' בונים מאוטווצק זי"ע, ואמר לכל הצדיקים המסובים שם: הנני רואה שהחלה להתפשט פריצות של לבישת "פעל" - הוא כעין חתיכת בד שחור, והניחו אותה בקצה המטפחת. - דעו לכם, שאם לא יעצרו את הפירצה הזו, יבוא יום ויתחילו הנשים ללבוש פאות הדומות לשיער, ואז יקום גוי אחד ויחריב את כלל ישראל! ובלשונו הטהור: און דאס וועט צו ברענגען אז ס'וועט אויף שטיין א גוי און "תְּרוּב" מאכן כלל ישראל!!! - כה דיבר הרה"ק, יותר מחמישים שנה לפני השואה הנוראה!.

וידוע ששנים מועטות לאחר מכן בערך בשנת תרס"ה, ובפרט משנת תרע"ה בזמן המלחמה הראשונה, היתה התדרדרות עצומה בעניני יהדות בפולין ובשאר אזורי אירופא, וגם בנושא כיסוי הראש, חלה נסיגה נוראה, והסוף המר ידוע לכולם רח"ל.

מפי אחד מגדולי זקני האדמורי"ם שליט"א שהורה לפרסם סיפור נורא זה

אלכסנדר

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע, האדמו"ר
 הזקן מאלכסנדר, הלכה רק עם מטפחת בלבד!. וכן כלתו
 אשת הרה"ק בעל "ישמח ישראל" מלאכסנדר זי"ע, ואשת
 הרה"ק בעל "תפארת שמואל" מאלכסנדר זי"ע, ואשת
 הרה"ק בעל "עקדת יצחק" מאלכסנדר זי"ע, כולם הלכו רק
 עם מטפחת בלבד!

רצוננו שנשותינו ובנותינו תלכנה כנשי רבותינו
 הקדושים זי"ע!, אשר מפיהם אנו חיים, וכל מעשינו ואורח
 חיינו מושגת על הליכותיהם ודרכיהם הקדושים בכל פרט
 ופרט.!

כ"ק מרן אדמו"ר מאלכסנדר שליט"א

מעשה באברך שנכנס אל כ"ק מרן אדמו"ר מאלכסנדר שליט"א,
 ובפיו שאלה, מה לומר לאשתי שלאחרונה התעוררה לקיים את מצות
 כיסוי הראש עם מטפחת בלבד, מפני שלדעתה היא הגיעה אל ההכרה

כ"ק מרן אדמו"ר מאלכסנדר שליט"א

"חרי היא ממש צדקנית! דע לך שאתה צריך להעריך אותה ולעודד אותה ולהוקה בדרכה! וכוודאי אין לה להתחשב בכל הקשויים הצדדיים! אלא תלבש מטפחת כראוי וכיאות פרצונו יתברך!"

כ"ק מרן אדמו"ר מאלכסנדר שליט"א
"תאמין לי שמאד הייתי משתוקק שכולם יזכו לזה!
זו זכות מיוחדת במינה!"

שאינן היא מקיימת מצוה זו כרצון הש"י, בשעה שהיא יוצאת לרשות הרבים עם פאה על ראשה, אפילו אם הפאה נקראת אצל אחרים "צנועה", אבל המציאות היא שכל פאה שהיא, הרי שערותיה נראות ממש כמו שערות, ועל כן היא מרגישה בנפשה שהיא עושה ליצנות ממצוות הבורא יתברך. ובפרט לאחרונה ביררה את הנושא עם עוד כמה נשים, שעוררו אותה לתיקון הדבר כראוי וכיאות כרצון הש"י.

אבל מצד שני - טען האברך - הרי אמי וחמותי הולכות עם פאה, וכל נשות משפחתינו הולכות עם פאה, ובפרט שנשות החסידות הולכות עם פאה, ממילא איני יודע האם אכן זהו הדבר שעליה להתעלות בו. [כידוע כך דרכו של היצר, שמנסה לקרר את הכל, בטענה שיש עוד דברים חשובים, ובכך מקרר את האמבטיה כדרכו של עמלק הרשע ימ"ש]. וכי היא צריכה להיות יותר צדיקה וצנועה מכל נשות משפחתה, ומכל נשות החסידים?.

כ"ק מרן אדמו"ר מאלכסנדר שליט"א בשומעו זאת, השיב בהתפעלות: מה? זה הרצון שלה בלי שאתה תעורר אותה לזה?! היתכן שבדורנו ישנם נשים צדקניות אשר מתעוררות לתיקון הדבר מעצמם בלא שבעליהם יצטרכו לכפות עליהם את הדבר? אם כן הרי היא ממש צדקנית!. אשה שזוכה בימינו להגיע אל ההכרה הזו מעצמה, בלא שבעלה יעורר אותה וידרוש ממנה את זה, הרי היא ממש אשה צדקנית!. דע לך, שאתה צריך להעריך אותה, ולעודד אותה, ולחזקה בדרכה! ובוודאי אין לה להתחשב בכל הקשיים הצדדיים, אלא תלבש מטפחת כראוי וכיאות כרצונו יתברך.

והתחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לברך את האשה הזו על רצונה הטהור, באומרו: ברכות יחולו על ראשה של אשה כזו, שיש לה את הכח והעוז והרצון לקיים את מצות כיסוי הראש כרצונו יתברך. תאמין לי שמאד הייתי משתוקק שכולם יזכו לזה. אבל שאשה תוכל לזכות לעשות דבר כזה בפועל, זו זכות מיוחדת במינה, ובזכות זה

כ"ק מרן אדמו"ר מואלכסנדר שליט"א
"ברכות יהולו על ראשה של אשה כזו, שיש לה את הכח והעוז
והרצון לקיים את מצות כיסוי הראש
עם מטפת כרצונו יתברך!"

כ"ק מרן אדמו"ר מאלכסנדר שליט"א
"דע לך שעל דבר גדול ונשגב כזה, צריך לתודות לה', על שזיכה
אותך בזכיה נפלאה כזו!
לכן ראוי שתיתן "קידוש" בשבת הקרובה, לכבוד השמחה הגדולה
הזו, שזכית בזכות עצומה כזו!"

היא תזכה לבנים צדיקים, ולישועות רבות. וכך האריך כ"ק אדמו"ר שליט"א להשפיע ברכות על אשה זו.

ובסיום דבריו פנה אל האברך באומרו: דע לך, שעל דבר גדול ונשגב כזה, צריך להודות לה', על שזיכה אותך בזכיה נפלאה כזו, שאשתך תפסיק ללכת עם פאה ותתחיל ללכת רק עם מטפחת בלבד. לכן ראוי שתיתן "קידוש" בשבת הקרובה, לכבוד השמחה הגדולה הזו, שזכית בזכות עצומה כזו.

ואכן האברך קיים את דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונתן באותה שבת "קידוש" מיוחד לכבוד השמחה השרויה במעונו, שזיכהו הש"י ברוב רחמיו, שאשתו תהיה מאותם נשים צדקניות הזוכות לקיים את מצות כיסוי הראש כרצונו יתברך.

מלבד זאת ידוע לנו שבכל פעם שכ"ק אדמו"ר מאלכסנדר שליט"א, שומע על ההתעוררות הנפלאה ההולכת וגוברת בשנים אלה, לחזור לקיום מצות כיסוי הראש עם מטפחת, הוא מעודד ומחזק את כל העוסקים בדבר חשוב ונשגב זה, וממש אין לתאר את גודל החיזוק והעידוד שמשפיע על כל המסייעים הפועלים בחיזוק קיום המצוה הקדושה הזו.

כ"ק מרן אדמו"ר מואלכסנדר שליט"א
מעודד ומחזק בכל עת, את כל העוסקים והמסייעים לחזור לקיום
מצות כיסוי הראש עם מטפחת כרצון הש"י

כ"ק מרן אדמו"ר רבי יצחק מאמשינוב ארה"ב זצוק"ל
בן הרה"ק רבי יוסף מאמשינוב זצוק"ל
העיד על אביו הקדוש זי"ע שלפני פטירתו התחנן לפני כל בנותיו
שיתנו לו תקיעת כף, שלעולם לא יחבשו פאה לראשם!

אמשינוב

העיד כ"ק אדמו"ר רבי יצחק מאמשינוב ארה"ב זי"ע, בפני משמשו בקודש, [כאשר היה בדרכו לבית החולים לפני ניתוח], שכאשר שכב אביו הקדוש רבי יוסל'ע מאמשינוב זי"ע לפני פטירתו, ביקש והתחנן מבנותיו ובני ביתו, שיתנו לו תקיעת כף ויבטיחו לו שלא ילבישו פאה נכרית!.

אך בתקופה ההיא היו הנסיונות קשים מאד, בפרט בנושא הצניעות, מפני שהדור התדרדר וירד בצורה נוראה, ונפרצו גורי הצניעות גם בבתי הרבנים והאדמו"רים, באופן שהיה מאד קשה להתחייב להימנע מללכת עם פאה, ואכן אף אחת לא יכלה להתחייב ולהבטיח שלא תלך עם פאה, מלבד בת אחת ויחידה, שאכן ניגשה אל אביה הקדוש ר' יוסל'ע מאמשינוב זי"ע, והבטיחה לו שלעולם לא תלך עם פאה על ראשה.

סיים בנו כ"ק אדמו"ר ר' יצחק מאמשינוב ארה"ב זי"ע, באמרו, "דבר פלא! שהבת הזו היא היחידה מכל בנות אבי, שזכתה להינצל מהמלחמה הנוראה ולהישאר בחיים! מי יודע אם לא עמדה לה, זכות הבטחה שלא תחבוש פאה לראשה! זכות זו עמדה לה להינצל ולהישאר בחיים!", עד כאן דבריו הנוראים!.

כ"ק מרן אדמו"ר רבי יצחק מאמשינוב ארה"ב זצוק"ל
"מי יודע אם לא עמדה לה, זכות הבטחתה
שלא תחבוש פאה לראשה,
זכות זו עמדה לה להינצל ולהישאר בחיים!"

באבוב

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק ר' מאיר נתן מבאבוב זי"ע הלכה רק עם מטפחת בלבד. וכן אשת בנו הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע, וכן אשת נכדו הרה"ק ר' בן ציון מבאבוב זי"ע, כולם הלכו רק עם מטפחת בלבד!

רצוננו שנשותינו ובנותינו תלכנה כנשי רבותינו הקדושים זי"ע, אשר מפיהם אנו חיים, וכל מעשינו ואורח חיינו מושגת על הליכותיהם, ודרכיהם הקדושים, בכל פרט ופרט!

מאד הייתי שמח אילו הייתי יכול לפעול אצל החסידים שלי
שלא ילכו כלל עם פיאה!

בשיחה אישית עם כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאבוב וצוק"ל אמר
בזה"ל: מאד הייתי שמח אילו הייתי יכול לפעול בעת אצל החסידים

מנכדי מרן הרח"ק בעל "דברי חיים מצאנז וצוק"ל שפוסק בספרו:
אפילו לתת התיכת משי שחור על המצח שדומה לשיער אמור!

כ"ק מרן אדמו"ר **מבאבוב** וצוק"ל
"מאוד הייתי שמח, אילו הייתי יכול לפעול שלא ילכו עם פאה כלל!"

שלי, והידידים והקרובים אלי, שלא ילכו כלל עם פיאח. (בלשוננו: "איך וואלט גיהאט גרויס שמחה, אויב איך וואלט געקענט יעצט אויספירן ביי מיינע חסידים, ידידים און קרובים, אז זיי זאלן נישט גיין מיט קיין שום שייטל נישט), אבל כעת זה יהיה קשה עבורי מאד לפעול זאת, אבל עם כל זאת אנסה לראות מה שייך לעשות להבא.

וסיפר באריכות עובדא מדודו זקנו הגה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע: פעם אחת נסע הגה"ק משינאווא לשבת קודש לריישא, והתאספו מאות חסידים מכל העיירות מסביב לריישא לשבות בצל הגה"ק משינאווא זי"ע, בליל שבת קודש דיבר הגה"ק משינאווא באריכות מהאיסור של פאה נכרית, והזכיר בחריפות את פסק הלכה של אביו הגה"ק מצאנו זי"ע.

כל הקהל התמלא פחד ומורא מדיבוריו החריפים של הגה"ק משינאווא זי"ע, וביום ראשון התאספו כמה עשרות חסידים שבביתם התחילו לזלזל באיסור הפאה, לפני הגה"ק משינאווא זי"ע, באומרם מה יהיה כעת. והגה"ק משינאווא זי"ע דיבר עמהם ועם נשותיהם, עד שפעל אצלם שילכו בצניעות ויסירו את הפאה.

ואז הבין כל הקהל מה היתה כוונת הגה"ק משינאווא זי"ע בכל הביקור שטרח לבוא לשבת קודש לריישא, שהכל היה כדי לתקן שם את הענין של פאה נכרית שהתחיל להתפרץ אצל כמה משפחות שם. - עד כאן סיפר כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאבוב זצוק"ל.

מרשימות החפיד ששוחח עם כ"ק אדמו"ר זצוק"ל ורשם את כל הדברים מפה קדשו

סיפור נורא מאחד מחסידי באבוב!

שמעתי כעת מר' מנדל לנדא שליט"א, הוא ראה [במודעה] שהולכים לדבר בענין פיאוח, ואמר לי, אני רוצה לספר לך מעשה,

בי"ק מול הרד"ק רבי בן ציון מפאנבז' וצוקיל
בן בי"ק מול הרד"ק רבי שלמה מפאנבז' וצוקיל
אשר דרש דרישה נגד הפואות. א' שארפני שמונים אנסקינען שייסלענדיג
עד שהחמדיים מור השליכו את פאת נשותיהם לתוך האש.

זקני היה גר באושפיצין, פעם אחת הוא בא הביתה לאחר התורה של סעודה שלישית, כאשר הרבי הראשון מבאבוב ("דער ערשטער רב" - הרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע), היה עדיין רב בעיר אושפיצין, והרה"ק אמר שיחה חריפה נגד הפיאות!, א שארפע שמועס אנטקעגן שייטלען!, אזי הוא [החסיד] מיד בא אל ביתו, ולקח את הפאה של אשתו והשליך אותה אל תוך התנור הבוהר!. (איז ער גלייך אהיים געקומען, און גענומען דעם שייטל פון זיין ווייב, און ער האט דאס גלייך אריין גיווארפן אין איוון אריין!) כך היו נראים החסידים הקדמונים! - אזוי האבן אויסגעזעהן פארציטישע חסידים!.

מתוך שיעורו של הגאון ר' חיים יעקב טאויבער שליט"א חתנו של כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצוק"ל, מורה הוראה דקהילת באבוב ארה"ב, - ולאחר מכן התבטא: שאם ילמדו היטב את הסוגיא של פאה נכרית, "אזי עלולים לעשות כמו המעשה באותו חסיד שרץ הביתה והשליך את הפאה לתוך האש!" מפני שיראו את חומר הדבר שזה חשש איפור דאורייתא!!!! אכל הוא מבקש שיתחזקו יחד, עד שיצליחו בעזהש"י, לפעול זאת מתוך הבנה, ורצון, להתעלות בקיום רצון הש"י בשלימות.

הגה"ק מהר"ש מבאבוב זי"ע סירב לקבל סנדקאות אצל ילד שנולד מאשה שהלכה עם פיאה!

עוד שמענו מכ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאבוב זצוק"ל בדרשה ברבים, שסיפר על זקנו הגה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע, שהקפיד מאד כאשר שמע על אשה מנשי עירו שהלכה עם פאה נכרית. ופעם אחת בא לפניו אחד מהגבירים העשירים הגדולים בעירו, שאשתו הלכה עם פאה, וביקש לכבד את הגה"ק מבאבוב זי"ע בסנדקאות אצל ברית מילה שעושה לבנו, והתחיל הגה"ק מבאבוב לזעוק עליו בקול רעש גדול, איך אינך מתבייש לבקש ממני דבר כזה, וכי אני אושיב על ברכיי בן שנולד מאשה זו!, ולא הסכים בשום אופן להיות סנדק אצל מי שאשתו הלכה עם פאה נכרית.

כ"ק מרן הרד"ק רבי בני ציון מפאנז'ב זצוק"ל
בן כ"ק מרן הרד"ק רבי שלמה מפאנז'ב זצוק"ל
אשר לא הסכים לקבל מנדקאות, אבל ילד שאמו הלכה עם פארו
ולידו יושב בני כ"ק מרן ארומ"ר מפאנז'ב זצוק"ל

כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן זצוק"ל
נאנח ואמר בצער : "אוי די היינטיגע שייטלען! אוי די היינטיגע
שייטלען!" "אוי הפאות של היום!"
[כלומר הפאות שהיו בחיים חיות, עד אדר תשל"א, לפני יותר
משלושים שנה!]

אוי! די היינטיגע שייטלען!

כ"ק אדמו"ר הרה"ק ר' שלמה מרדכי מבאיאן - ניו יורק זצוק"ל,
 נאנח פעם באומרו בצער נורא, "אוי! - - - די היינטיגע שייטלען!!!
 - - - אוי!!! - - - די היינטיגע שייטלען!!! - - - " [אוי, הפיאות
 של היום! הפיאות של היום!].

והיה הדבר ניכר בעליל, לעיני כל הנוכחים, גודל צערו מהמצב
 של הפיאות בזמנו!, (הרה"ק מבויאן נפטר בשנת תשל"א!), שכבר
 אז נפרץ ללכת עם פיאות הנראות כמראה שיער, אשר הם היו הרבה
 יותר גרועות מהפיאות שהיו בשעה שהפירצה התחילה לחדור בעם
 ישראל, ועל זה נאנח הרה"ק זי"ע באומרו "אוי! די היינטיגע
 שייטלען!", כלומר אפילו אותם משפחות שנפרץ אצלם הדבר, אבל
 מי מילל ומי פילל שהדבר יגיע עד למצב נורא כזה, שילכו ברחובות
 עם פיאות שייראו ממש כמראה שיער!, כמו "היינטיגע שייטלען"!.
 בשם כ"ק אדמו"ר מבאיאן שליט"א

ב"ק מרן אדמו"ר בעל "חלקת יהושע" וצוק"ל
מביאלא

בן אחיו של הרב הקדוש רבי נתן דוד מפארצווא וצוק"ל שכתב
בצוואתו הקדושה:

"ולא ילבשו הנשים, הן הבנות, הן הכלות, עד עולם "האר
שיומלעך" (שער של פאה) חלילה וחסו".

זה לשונו הטהור של הרב הקדוש רבי נתן דוד זצוק"ל בן הרב הקדוש בעל "דברי בינה" מביאלא זצוק"ל, בצוואתו הקדושה אות י"ב.

"דרך האנשים לצוות לבניהם איזה צוואה בהנהגה וכו', על כן הנני מצוה אתכם על הדבר הזה, גם בחיצוניותכם יהא ניכר בכם כי הנכם זרע ברוכי ה', לא תשנו חס ושלום ממלבושיכם כלל וכלל, אפילו באחד מן המלבושים, מכפי שהורגלו אבותינו הקדושים זי"ע, אפילו בגד אחד שלכם לא ישונה ולא ידמה חס ושלום לבגדי אנשי שחץ בימינו כפי מנהגם רחמנא לצלן. רק כמו שלבשו אנשי שם יראי ה' אבותינו הקדושים ע"ה זי"ע.

ולא תחשבו לאמת חס ושלום, אשר יספרו לכם אנשי שקר שונאי כל טהרה, שהיו צדיקים ששינו מלבושיהם חס ושלום, מעט או הרבה, תדעו כי הכל שקר, ורק בהוות לבם ידברו על צדיק עתק, ולא תשמעו להם חס ושלום.

כ"ק מורן אדמו"ר בעל "חלקת יהושע" וצוק"ל
מביאלא

"נפרץ באהרונה שנשים נשואות לובשות פאה נכרית
הדומה לשיער"
"הדבר אסור מדינא!" "ובכגון דא, אין שום היתר!"

ולא ילבשו הנשים, הן הבנות והן הכלות, עד עולם, "האר שיימלעך" [שער של פאה] חלילה וחם. ולא יתראו שער ראשם חוצה חס ושלום, וכו', המה וזרעיהן וזרעם אחריהם, עד סוף כל הדורות. כי ידוע שבזה העון רחמנא לצלן גורמים עניות רחמנא לצלן, ושאר דברים רעים חס ושלום, והגלות מתארך, וכל מה שישראל סובלים בגלות הוא בסיבת זה".

בקריאת קודש ממרנן האדמו"רים והרבנים זצוק"ל משנת תשל"ה, החתימה הראשונה ברשימת החתימות, היא של כ"ק מרן אדמו"ר הקדוש והטהור בעל "חלקת יהושע" מביאלא זי"ע, אשר חתם את שמו הטהור, הראשון ברשימת החותמים.

ונביא בזה קטע מלשון האגרת אשר עליה חתם כ"ק אדמו"ר הקוה"ט רבי יחיאל יהושע מביאלא זי"ע:

"היות כי בעוונותינו הרבים נפרץ באחרונה שנשים נשואות לובשות פיאה נכרית, הדומה ממש לשער, מינים ממינים שונים, לא שערום אבותינו, עד שנראין כפרועות ראש חס ושלום, הרינו רואים חובה לעצמנו להודיע דעת תורתנו הקדושה, כי הדבר אסור מדינא.

שאף במקומות שנהגו היתר בפאה נכרית, לא עלתה על הדעת להתיר פיאות נכריות כאלו! ובכגון דא, אין שום היתר!"

"חייב כל הירא את דבר ה', וחם על כבוד קונו, וכבוד תורתו הקדושה המחולל, ואשר לבו כואב וחרד על קיומם של יסודות הקדושה של עם ישראל, להקפיד כנזכר לעיל".

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "חלקת יחושע" וצוק"ל
מביאלא

מברך את נשות ישראל המקיימות את מצות כיסוי הראש כרצון הש"י
בצניעות, שכזכות זה תזכה כל אחת:
"לבנים מהוגנים, אהובים למטה ונחמדים למעלה, כשתילי זיתים סביב
לשולחנה!"

"ולכן חייב כל הירא את דבר ה', וחס על כבוד קונו, וכבוד תורתו הקדושה המחולל, ואשר לבו כואב וחרד על קיומם של יסודות הקדושה של עם ישראל, להקפיד כנזכר לעיל!".

"ולעומת זאת הבטיחונו חכמינו ז"ל, כי האשה הכשרה אשר הצניעות היא עדייה ותפארתה, זוכה לבנים מהוגנים, אהובים למטה ונחמדים למעלה, כשתילי זיתים סביב לשולחנה".

יחיאל יהושע בן לאאמו"ר זצ"לה"ה מביאלא

והנה כל זאת מדובר על הפאות שלפני יותר מעשרים וחמש שנים!, אשר כיום אין אף אחת שתעיז ללבוש פאה כפי שהיו נראות הפאות בשנים ההם, ועל הפאות ההם כתב כ"ק אדמו"ר בעל "חלקת יהושע" מביאלא זי"ע, שכל פאה "הדומה ממש לשיער", "בכגון דא אין שום היתר!", ו"דעת תורתינו הקדושה כי הדבר אסור מדינא"!.

על אחת כמה וכמה בימינו, שכל מוכרי הפאות אומרות במפורש, שלא נמצא כיום שום פאה שאינה דומה ממש לשיער!, ובסקר שנערך בשנת תשנ"ז, כשנשאלו פאניות האם אפשר להשיג כיום פאה שאינה נראית כשער ממש, צחקו ולעגו על השאלה הזו, באומרם, "כיום אין להשיג שום פאה סינטטית שאינה נראית ממש כשיער"! ואם כן מובן ופשוט שזאת התורה לא תהא מוחלפת, ואם "דעת תורתינו הקדושה כי הדבר אסור מדינא", "ובכגון דא אין שום היתר!", אזי ברור ופשוט שאין לנו אלא לקיים את דברי התורה כהלכתה, ולקיים מצות כיסוי הראש בצניעות כדת וכדין, עם מטפחת צנועה ללא שום תוספת של פאה נכרית כלל וכלל.

כ"ק מרן הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצוק"ל
"כל מי שלומד שלחן ערוך ביראת שמים, רואה היטב
שאיך חילוק בין שערות עצמן לפאה נכריתו"

בעלזא

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק ר' שלום מבעלזא זי"ע הלכה רק עם מטפחת בלבד!, וכן אשת הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע (דער מיטעלער רב), ואשת הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זי"ע, ואשת הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע, כולם הלכו רק עם מטפחת בלבד!. וכמו"כ יבלחט"א אשת כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א - בת כ"ק אדמו"ר מויזניץ שליט"א - וכלתה בת כ"ק גאב"ד מאקאווא שליט"א, הולכות רק עם מטפחת בלבד!.
רצונינו שנשותינו ובנותינו תלכנה כנשי רבותינו הקדושים! אשר מפיהם אנו חיים, וכל מעשינו ואורח חיינו מיוסד על הליכותיהם, ודרכיהם הקדושים.

כ"ק מרן הגה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זצוקללה"ה

אין חילוק בין שערות לפאה!

הגה"ק מרן המהרי"ד מבעלזא זי"ע דיבר בדרשה לפני אלפי ישראל - ונדפסה בספר "דיבורים קדושים" ובעוד ספרים - [לאחרונה

כ"ק מרן הרה"ק מוהרי"ד מבעלזא זצוק"ל
אמר בדרשתו המפורסמת נגד פאה נכרית
"צריך כל איש, לעיין היטב על בני ביתו בזהו"

נדפסה שוב בסוף ספר "קול התור" בעמוד רס"ח. - כמו כן התפרסמה כמה פעמים בספרי בעלזא, ובין הדברים אמר בזה הלשון:

"ידוע לכל חומר האיסור מנשים ההולכות בשערות שלהן, כי נפסק בשו"ע שהיא נקראת על ידי זה עוברת על דת משה ויהודית ויוצאת בלי כתובה!.

והנה כל מי שלומד שולחן ערוך ביראת שמים, רואה היטב שאין חילוק בין שערות עצמן לפאה נכרית שנקרא שייטעל!.

ונדפס כעת בשולחן ערוך הגהות חתם סופר, ופוסק גם כן שאין חילוק בין שערות עצמן לפאה נכרית!.

גם בספר עצי ארזים שהיה גדול הדור ומפורסם, פוסק גם כן כך, שאין חילוק! וכן כתב בספר באר שבע.

על כן צריך כל איש לעיין היטב על בני ביתו בזה!". עד כאן לשונו הקדוש.

הדבר שנבעלזא מתעבים אותו - הוא חבישת הפאות!

בספר "באהלי צדיקים" חלק ב' פרק ח', מסופר על נישואי אחד מבניו של מרן הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זצוק"ל, שכאשר התקרבו המחותנים אל העיר בעלזא, עלו אל הרכבת המשמשים של הרה"ק מהרי"ד מבעלזא, ודרשו שאף אחת מהנשים לא תכנס אל העיר עם פאה.

וכך מובא שם מעדות אחד הקרובים שנסע לבעלזא להשתתף בחתונה, (עמוד 399):

"בהתקרבנו לבעלזא, ניגשו כמה מן המשמשים בקודש בחצר הרבי [רבי ישכר דוב] מבעלזא, וביקשו שיודיעו ויאמרו אל בנות

הדבר שבבעלזא מתעבים - הוא חבישת הפיאות! והנשים שם
חובשות רק מטפחת לראשן!

הרבי [המחותן] הצעירות, שיסירו את הפאות הנכריות שחבשו לראשן, ויחליפו אותם מיד במטפחות ראש. כי תועבת בעלזא היא הפאות הנכריות! והנשים שם חובשות רק מטפחות לראשן!.

המבוכה שעוררה דרישה זאת היתה מלאה.

עד שהרבנית הזקנה של המחותן זי"ע, שממילא עטפה את ראשה תמיד במטפחת, פקדה על כולן להחליף את הפאה הנכרית במטפחות".

"אהלי צדיקים" חלק ב' פרק ח'

ההכרזה בליל שבת פאה זהו איסור גמור!

כ"ק אדמו"ר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע היה נוהג הרבה פעמים בליל שבת קודש, כאשר הקהל היה עובר לפניו באמירת גוט שבת, והיה מגיע תור השמש - ר' נחמן שמש - לעבור לומר גוט שבת, היה קורא לו בלשון קדשו "גיי רוף אויס!", - לך להכריז!. השמש היה עולה על הבימה ומכה בכח גדול, ומכריז בזה הלשון, "מ'איז מכריז ומודיע, בשם דער רב זאל מאריך ימים זיין, אז שייטל איז א העכט'ע איסור! = מכריזים ומודיעים, בשם הרב שיאריך ימים, שפאה זהו איסור אמיתי!, איסור גמור!".

מפי נכד המהרי"ד מבעלזא זי"ע, הרה"ח ר' יצחק דוד רוקח זצ"ל שזכר זאת ממה שראה בעצמו כמה פעמים

"מכריוזים ומודיעים בשם הרב שיאריך ימים,
שפאה היא איסור גמור!"

כ"ק מרן הרח"ק מחרי"ד מבעלזא זצוק"ל

"גיי רוף אויס!"

"מאיוז מכריוז ומודיע, בשם דער רב זאל מאריך ימים זיין, אז
א שייטל איז א העכטע איסור!"

ב"ק מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצוקללה"ה

**וכי על דבר שאבי אסר אותו בכל התוקף
רצונך להוציא היתר?!**

לאחר מלחמת העולם השנייה, היה מאד קשה להשיג שידוכים של בנות שיסכימו ללכת עם כיסוי ראש כרצון הש"י רק עם מטפחת, נכנס אחד אל הרה"ק מרן רבי אהרן מבעלזא זי"ע, ורצה להוציא ממנו היתר על פיאה נכרית, אמר לו הרה"ק מבעלזא זי"ע: "וכי על דבר שאבי אסר אותו בכל התוקף, ואמר שמי שלומד שולחן ערוך ביראת שמים רואה היטב שאין חילוק בין שערות לפיאה, - הינך רוצה להוציא ממני היתר?!", די לך שאני לא יוצא בחריפות לאסור את זה ברבים - מחמת המצב הנוכחי - אבל איך הינך עוד רוצה שאתיר כזה דבר"?!.

נבואת הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע על דורינו!

עוד התבטאות נוראה - אשר טמון בה נבואה נפלאה המתגלית בימינו אלה בפועל - נשמעה מפי כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט מהר"א מבעלזא זי"ע, בימים שלאחר מלחמת העולם השנייה, כאשר התלקטו ובאו משארית הפליטה לארץ הקודש, וביניהם עלה כ"ק מרן אדמו"ר הקדוש והטהור מרן רבינו אהרן מבעלזא זי"ע, שאל פעם אחד מחסידיו: מה לעשות כאשר אי אפשר להשיג שידוך שתסכים ללכת עם מטפחת, - אשר כאמור אביו הקדוש התבטא ברבים שאין כל הבדל בין פיאה לשערות.

"ווען די וועלט וועט זיין וועלט, וועט מען ארויס גיין
אנטקעגן דעם מיט שטעקענעם!"

כ"ק מרן הרה"ק מהר"א מבעלזא זצוק"ל
דבר שאבי אסר אותו בכל התוקף, ואמר: שמי שלומד שלחן ערוך
ביראת שמים, רואה היטב שאין חילוק בין שערות לפאתו!
וכי על זה הנך רוצה להוציא ממני היתר?!"

ענה לו כ"ק אדמו"ר מבעלזא זי"ע: כעת לאחר החורבן, שאי אפשר להשיג שידוך, אזי אין ברירה ומוכרחים להעמיד בתים בישראל, אבער ווען די וועלט וועט זיין א וועלט, וועט מען ארויס גיין אנטקעגן דעם מיט שטעקענעס!!! - כאשר העולם יהיה עולם [היינו כשהעולם יקום מהריסותיו, ויתחזק מהחורבן הנורא ששרר אז בכל העולם], אזי יצאו בנגד זה עם מקלות!. [היינו עם כל הכוחות!].

והנה הנוסח הזה, "ארויס גיין א קעגען דעם מיט שטעקינס", הוא נוסח שמובא בכמה מקומות שיצא מפיו הקדוש והטהור של כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע, בנוגע לעניני צניעות.

ונביא לדוגמא מה שמובא בדרשת כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע, שדרש בש"ק לך תרצ"ו קודם קריאת התורה על הבימה, (ונדפסה בספר "גנות עלי נהר" עמוד קל"ב, ומשם בספר "דער רב זכרונו לברכה" עמוד רצ"ד), וזה לשונו הקדוש: "איך האב אייך נישט געוואלט זאגען, נאר איך מיז אייך זאגען, עס טרעפט זיך נעבעך ביי אייך, אזעלעכע וואס גייען בגילוי בשר אויסגעבלאזט, מען זאגט זיי, ענפערין זיי: דאס איז שטותים מיט הבלים". - ונענה על זה כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א זי"ע, ואמר בדרשתו בלשונו הטהור: "דאס איז זייער א הארבע עבירה! מען דארף ארויס גיין א קעגען זיי מיט שטעקינס"! [צריכים לצאת נגדם עם מקלות!].

והנה ידוע שבכל תיבה ואות שיצאה מפיהם הקדושים והטהורים של צדיקי אמת זי"ע, מונחים וגנוזים סודות נפלאות ונשגבות לאין שיעור וחקר. ובוודאי שגם בתיבות אלו טמונים וגנוזים מליצות טובות בזכותן של ישראל, כאשר ידוע ומפורסם גודל אהבת ישראל, ולימוד זכותן, אשר היה מרגלא בפומיא של אביהם ורועם הנאמן כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע.

על כן אולי אפשר לומר, אחד מיני ריבי רבבות מהענינים הטמונים בלשון זה דייקא, על דרך שמצינו מפורש בנביאים, שיש

מושג של "מקל" שאינו מקל חובלים חס וחלילה, אלא "מקל נועם". והיינו, שכאשר מסייעים לאדם בר ישראל שיצליח לטעום את נעימות עשיית רצון הש"י כראוי וכיאות, אזי מכח הכרת האמת האמיתית, אשר היא נותנת את הרגשת הנעימות היחידה לנשמת בר ישראל, על ידי זה כל נשמה יהודית נמשכת מאליה אל קיום רצון הש"י כראוי.

כי כל נשמה מישראל, אינה מרגישה נעימות פנימית אמיתית, אלא אך ורק כאשר היא זוכה להתבטל אל ציווי הש"י באמת. ולכן יש לסייע לנשות ישראל, עם "מקל נועם", לא עם "מקל חובלים" חס וחלילה, אלא לסייע להם להרגיש את הנעימות הנפלאה, אשר זוכים בה רק אלו שמתבטלות באמת אל קיום רצון הש"י במצוה זו כראוי וכיאות, ומכח הרגשת נעימות זו, ימשכו מאליהן לעשות את רצונו יתברך בשמחה.

וכמו כן יש מושג של מקל, אשר משמש למשענת עבור סיוע לאדם ההולך עמו, כך גם דיבורי העידוד אשר עמהם צריך לצאת לקראת נשות ישראל, יהיו המשענת אשר יסייעו לכל נפש מישראל, ללכת בדרך הראויה בקיום רצון הש"י באמת.

ואכן בימינו אלה, אנו רואים את קיום נבואת הרה"ק מבעלזא זי"ע, כאשר מתעוררים רבים, לחזק ולעודד את נשות ישראל, לקיים את מצות כיסוי הראש כרצונו יתברך, מתוך שמחה של מצוה, ומתוך "נועם" ה' עליהם.

כי אנחנו, אין לנו אלא לעודד ולחזק את כל מי שביכולתנו, להחשיב ולייקר את הזכיה לקיים את מצות הש"י כתיקונה מתוך שמחה של מצוה. אשר דבר זה נעשה בעיקר על ידי הקריאה בדברי הצדיקים ומעשיהם, בענין קיום מצוה קדושה זו, כי כפי מה שמתבוננים בדבריהם הקדושים, כך מרגישים נעימות נפלאה בשעה

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלזא זצוק"ל
דער עיקר איו: ס'זאל זיין גוט געבונדן, ווי א אידישע מאכטער דארף גיין!"

שזוכים לקיים את המצוה הקדושה כראוי, ודבריהם הבוערים מלווים ומקיפים את כל מי שזוכה לקיים את דבריהם בשלימות, והם הם המשענת האמיתית בעולם הזה - נגד כל המלעיגים, ובעולם הבא - נגד כל המקטריגים, אשר כולם יהיו נכנעים ובטלים לפי מה שהקריב את רגילותו על מזבח רצונו יתברך שמו, כפי מה שהשתוקקו הצדיקים זי"ע. ולכן אין לנו שום דרך אחרת בעולם, אלא אך ורק שכל אחד יעודד בביתו, וההורים יעודדו את בניהם ובנותיהם וכל יוצאי חלציהם, בכל אופני העידוד והחיזוק, עד שכולם יכירו וידעו בבהירות, את החשיבות האמיתית, והחביבות הגדולה, וההערכה הפנימית, אשר מחשיבים ומחבבים המה את כל מי שזוכה לקיים מצוה קדושה זו כרצון הש"י באמת. וכפי מה שירבו כולם לעודד ולחזק איש את רעהו, כך יזקף לזכותם, זכות עשיית מצוה זו, שתיעשה באופן של "דרכיה דרכי נועם, וכל נתיבותיה שלום".

עדיף שידוך פשוט! ובלבד שתלך רק עם מטפחת בלבד!

סיפר הרה"ח ר' מרדכי וועבער: פעם אחת הצעתי שידוך עבור בנו חורגו של כ"ק אדמו"ר מהר"א מבעלזא, - ה"ה הרה"צ ר' אברהם פולק מפתח תקוה שליט"א, אשר אדמו"ר מהר"א מבעלזא גידל אותו ודאג לכל צרכיו כאב אל בנו יחידו. - אך לאחר שהזכיר הצעה זו פעם אחת, שוב לא טיפל בה, מפני שבבעלזא היתה קפידא גדולה שמיוחס יקח שידוך עם יחוס, ולהצעה זו חשב המציע שאין יחוס, לכן חשב שיותר מפעם אחת אין הוא מזכיר זאת.

והנה לאחר תקופה קרא לו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלזא זי"ע ושאל אותו: מרדכי, מדוע אין אתה ממשיך עם השידוך

שהצעת. ענה לו ר' מרדכי: אומר את האמת, היות ואין שם יחוס, ובבעלז מקפידים שיהיה יחוס, לכן החלטתי שאני לא דוחף את זה יותר.

אמר לו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלזא זי"ע: שמע נא! אתה יודע, שכל ההצעות של משפחות שיש להם יחוס, שהציעו עד עתה, הם רוצים שהיא תלך עם... - והראה ביד קדשו מעל המצח בצורה של מראה שערות, והתכוון לקצה [שפיץ'ל] של פיאה - וסיים באומרו: לכן מוטב לי שלא יהיה שום יחוס, ויהיה שידוך פשוט, העיקר שהראש יהיה מכוסה וקשור טוב כמו שבת ישראל צריכה ללכת!. ובלשונו הטהור אמר - "זאל זיין גוט געבינדן!, ווי א אידישע טאכטער דארף גיין!".

ואכן הוא התחיל לעסוק בשידוך זה, ולאחר מכן כשנודע שהיא נכדת הב"ח, החשיב זאת כ"ק אדמו"ר מהר"א מבעלזא ובכל פעם שדיברו מהשידוך הזה השתדל שיזכירו אותה בתואר "נכדת הב"ח"! - כל כך הקפידו בבעלז שיהיה יחוס בשידוך, ואף על פי כן אמר כ"ק אדמו"ר מהר"א זי"ע שיותר חשוב לו ("זאל זיין גוט געבונדן") שיהיה הראש מכוסה כראוי, מאשר כל היחוס! ובלשון קדשו: "עס איז בעסער זאל זיין א פשוט'ע שידוך, אן קיין יחוס, אין דער עיקר איז: זאל זיין גוט געבונדן"!!! "ווי א אידישע טאכטער דארף גיין!".

הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע "מתנגד מאד שילכו הנשים עם פאות"

את הסיפור הקודם, שמענו מפי בעל העובדא הרה"ח ר' מרדכי וועבער שליט"א. ולאחר זמן ראינו שהובא הסיפור בקצרה בספר "עזר מקודש" בעלזא עמוד 37 (ומשם הובא במאמרו של הרה"ח ר' אהרן פרלוב שליט"א בתוספת לגליון המודיע, כ"ד חשון תשנ"ו עמוד כ"ג) וזה לשונו:

כ"ק מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל
מתנגד מאד שילכו הנשים עם פאות, לכן מוותר הוא על ענין החוס, כי
עדיף לו שלא לוותר על הדימועות מדפארתו"
[עזר מקדש - בעלזא - עמוד 187]

”שאל ר’ מרדכי בתמיהה, הרי החתן הינו מיוחס, נכד בעלזא, וזידיטשוב, ומשפחה זו הרי אינה ממשפחת מיוחסים, וכידוע הקפיד מרן שמיוחסים ישתדכו עם מיוחסים דייקא. ענה לו מרן זי”ע, היות והוא מתנגד מאד שילכו הנשים עם פאות, לכן מוותר הוא על ענין היחוס, כי עדיף לו שלא לוותר על ההימנעות מהפאה”. עכ”ל הסיפור כפי שהובא שם בקצרה.

[והנה ידוע ומפורסם עד היכן הגיעה התבטלותו העצומה וחרדתו הנוראה של כ”ק מרן אדמו”ר רבינו אהרן קדוש ה’ זי”ע, לקיים במסירות נפש כל מנהג של אבותיו הקדושים לבית בעלזא זי”ע, ובפרט כאשר שמע זאת גם כן מפי אביו הקדוש מרן מהרי”ד זי”ע, ואף על פי כן אחז שעדיף לוותר על קפידת אביו הקדוש זי”ע, - שמרן בעצמו תמיד הקפיד לקיימה - ובלבד שלא תלך עם חתיכת פאה כלל וכלל!].

ולכאורה הבאור בזה, מלבד שפשוט לכל בר דעת שהדבר הראשון, לפני כל הענינים, הוא להישמר בשמירת ההלכה בשלימות, בלי שום פגם וזלזול קל חס ושלום, וזה עדיף יותר מכל הענינים והקפידות שבעולם.

נוסף על זה, הרי אביו הקדוש מרן מהרי”ד מבעלזא זי”ע, הוא זה שאמר בפירוש בפני אלפים מישראל, בזה הלשון, ”כל מי שלומד שולחן ערוך ביראת שמים, רואה היטב שאין חילוק בין שערות עצמן לפאה נכרית, שנקרא שייטעל!”, אם כן פשוט לכל בר דעת, שדווקא מחמת הזהירות המופלגת של מרן הקדוש רבינו אהרן מבעלזא זי”ע, לקיים כל דיבור ואות שיצאה מפי אביו הקדוש זי”ע, לכן הבין כדבר המובן מאליו, שדווקא אם רצונו לקיים את רצון אביו שגילה את דעת תורתנו הקדושה, אזי עדיף לוותר על כל הקפידות שבעולם, ובלבד שלא להיכשל, אפילו במשהו, בחבישת הדבר ההוא, שאין חילוק בינו לבין שערות!

שיבחה את הכלה שהולכת רק עם מטפחת, בלא שום תוספת כלל!
ואמר עליה: "א בשר קינדר!"

כ"ק מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל
ציוה שיכתבו בהזמנה על הכלה את התואר "הצנועה"
מפני שהיא מקבלת על עצמה ללכת עם כיסוי ראש כמו שצריך,
ללא שום פאה נכרית כלל!

ומלבד כל זאת, מובא שם ב"עזר מקודש" עמוד 36, שמרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, הקפיד, כששמע על קרובת משפחה מנכדי מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע שהשתדכה בלי יחוס, באומרו, "לפני החופה באים המחותנים מעולם האמת להשתתף בשמחת יוצאי חלציהם, אף בחופה זו יבואו, וכאשר יעמדו המחותנים אלה נוכח אלה, איזה פנים יהיה לזה".

ואם כן מטעם זה גופא עדיף להקפיד להישמר ממשהו פאה, הרבה יותר מהקפידה על כל היחוסים שבעולם, שהרי מה גדול יהיה הצער והבושה, כאשר יבואו האבות והאמהות מהדורות הקודמים, בכל פעם כשמשתדכים צאצאים של משפחות שהיו דבוקים לרבותינו הקדושים, והיו דבוקים בקיום הוראותיו ודבריו הקדושים של מרן המהרי"ד מבעלזא זי"ע שאמר, שכל הלומד שולחן ערוך ביראת שמים רואה היטב שאין שום חילוק בין שערות לפאה!, אם כן כל שכן וכל שכן ש"איזה פנים יהיה לחתן ולכלה, כאשר יראו אותם מזלזלים בדברי רבותינו הקדושים זי"ע", ה' ישמרנו ויצילנו מאותה בושה וכלימה, שיתביישו האבות והאמהות, כשיראו שצאצאיהם הולכים עם דבר שאין שום חילוק בינו לבין שערות רחמנא לצלן?, הרי אין לנו מושג גודל הכאב והצער שיגרם להם מדרכי צאצאיהם רחמנא לצלן].

מתי יש לכתוב על הכלה את התואר "הצנועה"?

לפנינו ציטוט מתוך הספר הנפלא "ביתו נאווה קודש", ניסן חלק א', עמוד כ', שכתב בזה הלשון:

"מן המותר לציין, על עניני לבוש, שהקפיד מרן [הרה"ק רבי אהרן מבעלזא] זי"ע ללכת בדרכי האבות ללא שינוי כלל, ושם עינא פקיחא, תמידין כסדרן, לבני וגידולי ביתו הקדוש. והדברים אמורים הן לאנשים, והן לנשים.

ב"ק מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל
בעת השמחה בגמר השידוך, האריך מרן זי"ע על השיבותו של
הלבוש, ללכת בכיסוי ראש לגמרי, ללא שום פאה נכרית כלל!

גילוי דעת אחד מני רבים, אביא כאן, כי בעת טרם נישואי כ"ק אאמו"ר [הרה"צ רבי אברהם אלטער פאלאק] שליט"א, ציוה מרן זי"ע לכתוב ב"הזמנה", על הכלה [אמי מורתי תליט"א] את התואר "הצנועה"! וכך הדפיס מרן זי"ע את ההזמנה, ונחתם בחתימת יד קדשו.

וציין מרן הקדוש, שכוונתו היא משום שמקבלת עליה ללכת עם כיסוי ראש כמו שצריך! "ללא שום פאה נכרית כלל"! כל זה שמעתי מפי דודי הרה"ח ר' אברהם יעקב וועבער שליט"א מאנטווערפען.

על מה האריך הרה"ק מבעלזא זי"ע לדבר בעת שמחת הווארט שערך בביתו!?

"בעוד כמה הזדמנויות, הדגיש מרן זי"ע ודיבר על ענינים חשובים אלו, כמו כן בעת השמחה בגמר השידוך, שנערכה בביתו של מרן זי"ע בקטמון ירושלים, האריך מרן זי"ע על חשיבותו של הלבוש, ללכת בכיסוי ראש לגמרי, ללא שום פאה נכרית כלל!".

ביתו נאווה קודש ניסן חלק א' עמוד ב'

ולפני שנגמר השידוך בשעה טובה ומוצלחת, שלח מרן זי"ע א באופן מיוחד לשאול שוב בפירוש את הכלה, האם היא מקבלת על עצמה ללכת אחרי החתונה עם ראש מכוסה במטפחת בלבד. וכאשר הכלה קיבלה זאת על עצמה, החשיב זאת מרן זי"ע א מאד, "און דער רב זכרונו לברכה האט דאס זעהר מחשיב געווען".

נוסף על כל זאת, בליל החתונה, לפני שנכנס כ"ק מרן זי"ע אל הקבלת פנים, נכנסה הכלה לפני ולפנים, ביחד עם אביה המחותן ע"ה, ועם עוד מבני המשפחה, עם "קוויטל". נענה מרן זי"ע ושיבח שוב באותו מעמד את אשר הכלה אינה לובשת שום תוספת של פאה, "זי טוהט נישט אהן קיין שום שייטל!".

כ"ק מרן הרה"ק מהר"א מבעלזא זצוק"ל
אמר לפני אחיו כ"ק מרן הרה"ק מהר"ם מבולגרייזא זצוק"ל
"כאשר הש"י יעזור, והעולם יהיה עולם, נתקן אצל בולנו תקנות כמו אצל יהודי
אונגאריין!"

בזכות מה זכתה הכלה בשבת הנפלא "א כשר קינד"!

ואחר כל הדברים האלה עדיין לא נחה דעתו, ולא נרגעה רוחו הקדושה, עד שלאחר החתונה שאל מרן קוה"ק זי"ע את מחברתו הרבנית תליט"א: כיצד מכסה הכלה את ראשה?. "ווי אזוי גייט די שנור צוגעדעקט די קאפ"?.

השיבה הרבנית: כמוני!, "אזוי ווי איך"!. כלומר, רק עם מטפחת בלבד, בלא שום תוספת של פאה ופריזעט וכדומה חס ושלום.

נענה כ"ק מרן זי"ע בשמחה גדולה, ואמר בלשונו הקדוש: "א כשר'ע קינד"! עד כדי כך גדלה חרדתו ודאגתו של כ"ק מרן זי"ע מצד אחד, ושמחתו הגדולה מצד שני, כאשר שמע שהכלה אינה לובשת שום תוספת של פאה חס ושלום. אשר עבור זה "האט מרן זי"ע ארויס געברענגט זיין שמחה און צופרידנהייט, אנרופנדיג מיט זיין הייליגן מויל: "א כשר'ע קינד"!.
דער רב זכרונו לברכה עמוד רפ"ו - רפ"ז

"נתייצב ונתאזר עם כל הכחות!

ונתקן תקנות אצל כולנו, כמו אצל אנשי אונגארין!!!"

מובא בספר "ביתו נאווה קודש" ניסן חלק א' [מהדורא שניה - תש"ס] עמוד קס"ג:

כ"ק מרן זי"ע שיבח רבות את ה"אונגערישע יודן", ובשנות המלחמה התבטא מרן הקדוש זי"ע, בהיותו בפעסט, לפני אחיו כ"ק מרן הגה"ק מבולגרייא זצוק"ל, וכה אמר:

"דער אייבישער וועט העלפן, ווען די וועלט וועט זיין וועלט, וועלן מיר זיך אי"ה אוועק שטעלן מיט אלע כוחות!!! און מתקן זיין "תקנות" ביי אונז אלע, אזוי ווי ביי די אונגרישע יודן!!!"

כ"ק מרן הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל
אמר לפני אהיו כ"ק מרן הגה"ק מהר"ם מכולגרייזא זצוק"ל
"דער אייבערשטער וועט העלפן, ווען די וועלט וועט זיין וועלט,
וועלן מיר אי"ה אוועק שטעלן מיט אלע כוחות
אין מתקן זיין "תקנות" ביי אונז אלע, אזוי ווי ביי די אינגערישע אידן!
וציין כוונתו על מלבושיהן של הנשים בצניעות על כל פרטיהן וקדוניהן!

- "כאשר יעזור ה', והעולם יהיה 'עולם', [שהעולם יחזור לאיתנו], נתייצב ונתאזר עם כל הכוחות! ונתקן תקנות אצל כולנו, כמו אצל אנשי אונגאריין!".

והוסיף וציין שכוונתו על מלבושיהן של הנשים בדרכי הצניעות על כל פרטיהן ודקדוקיהן, כראוי לעם קדוש, אשר הצטיינו בהם נשות חסידי בעלזא באונגריין. - הדגיש רבינו.

שמעתי מפי המשב"ק ב'פעם' ה"ה הרה"ח ר' שמואל פרגס הי"ו

ומכיון שכך יצא מפיו הקדוש והטהור של כ"ק מרן אהרן קדוש ה' זי"ע, שיתקנו "תקנות ביי אונז אלע, אזוי ווי ביי די אונגערישע יודן", [שיתקנו תקנות אצל כולנו, כמו אצל יהודי הונגריין], לכן נביא בזה את לשון התקנות שנכתבו בבית המדרש דחסידי בעלזא במונקאטש שבהונגריי, ואשר כ"ק מרן הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע חתום עליהם. אשר בהם נוכל לראות על איזה תקנות דיבר כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע. [צילום מהתקנות מובא ב"בית נאווה קודש" ניסן חלק א' עמוד ק"י].

כל אשה, אסור לה לכנוס לעזרת נשים בפאה, "ואפילו היא מכוסה"!!!

**בית המדרש "מחזיקי הדת" פק"ק מונקאטש יע"א
חסידים ואנשי מעשה המסתופפים בצל קדושת
מרן אדמו"ר הקדוש מבעלזא שליט"א**

אלו התקנות אשר עשינו בעזה"י לבית מדרשינו, הנבנה לנו ליסוד מוסד, להחזיק במעוז התורה, ולהשגיח בעינא פקיא, לבל יפרוץ ח"ו פרצות בחומת דתינו, ולהיות למשמרת לנו ולבנינו עד עולם, לשמור ולעשות ולקיים, כאשר קבלנו על עצמינו, ועל זרענו,

ב"ק מרן הרח"ק מהרי"ד מבעלזא זצוק"ל

ברכתו לשומרי ה"תקנות":

"שתזכו כולכם עם יוצאי חלציקם שיחיו, לעבוד את הש"י בתורה
 ובתפילה, באריכת ימים ושנים טובים, מתוך נחת והרחבה,
 ולגדל את יוצאי חלציקם שיחיו לתורתו ויראתו יתברך, בדרכי
 אבותינו הקדושים,
 דברי המברכם, בבני, חיי, ומוזנא, ושיתמלא כל משאלות לבם
 לטובה!

וכ"ק מרן אדמו"ר [מהרי"ד] מבעלזא שליט"א [זצוק"ל] הסכים על ידינו, ובחתימת יד קדשו חתם את התקנות, כאשר הם כתובים בפנקס התקנות אשר לנו, למען דעת כי דברינו אלה ממקום קדוש יהלכו.

כל הקונה לו מקום בבית מדרשינו, ידע כי רק אז חל הקנין, אם מקבל עליו כל התקנות האמורות פה בחתימת ידו, בכללותיהן ובפרטותיהן, בלי שום מגרעת. ובתנאי כפול, באם ישנה שום דבר מהתקנות האלו, הן בעצמו, הן באשתו, הן בבניו, אז הקנין בטל למפרע...

כל אשה, הן שיש לה מקום קנוי בבית מדרשינו, והן שאין לה מקום קנוי בבית מדרשינו, אסור לה לבנום לעזרת נשים של בית מדרשינו בשעת התפלה, בפיאה נכרית, דהיינו האר שייטל, או בדבר הדומה לשערות, ואפילו היא מכוסה.

גם אסור ליכנס לשם בכובע על ראשה, דהיינו הוט, יהיה באיזה תמונה [צורה] שיהיה,...

ובאם שתעבור על זה, ומתרין בה פעם אחת על ידי שליח של הממונים, ולא תציית להתראת הממונים, אז בטל למפרע הקנין של מקומת בעזרת נשים, ואין לה, או לבעלה, שום טענות ומענות ופתחון פה בעולם"...

עד כאן לשון התקנות בענין כיסוי הראש לנשים הכתובות בתקנות של אנשי אונגאריין, שעליהם אמר כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלזא זי"ע, "מתקן זיין תקנות ביי אונז אלע, אזוי ווי ביי די אונגערישע אידן!". [שנתקן תקנות אצל כולנו כמו אצל יהודי אונגאריין].

מנוסח ה"תקנות" של "חסידי בעלזא" באונגארין:
"בל אשה, אסור לה ליכנס לעזרת נשים, בפאה נכרית, ואפילו היא מנוסח!"
אשר על זה אמר כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלזא זי"ע
"מתקן זיין תקנות ביי אונז אלע, אזוי זיי ביי די אונגארישע אידן!"

**ברכת כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע
לאלה שמקיימים את התקנות הנ"ל**

[מכאן הוא מכתב יד קודש מרן המהרי"ד מבעלזא זצוק"ל]
"למראה עיני היו כל התקנות הנ"ל, ונעשה הכל בהסכמתי,
ובצירוף דעתי, וכולם הם תקנות קבועות למען חיזוק דת תורתנו
הקדושה, ויעזור השם יתברך שהחינוך של הבית מדרש יהיה בשעה
טובה ומוצלחת, ושתזכו כולכם עם יוצאי חלציכם שיחיו לעבוד את
הש"י בתורה ובתפלה, באריכות ימים ושנים טובים, מתוך נחת
והרחבה, ולגדל את יוצאי חלציכם שיחיו לתורתו ויראתו יתברך,
בדרכי אבותינו הקדושים.

דברי המברכם בבני, חי, ומוזנא, ושיתמלא כל משאלות לבם
לטובה.

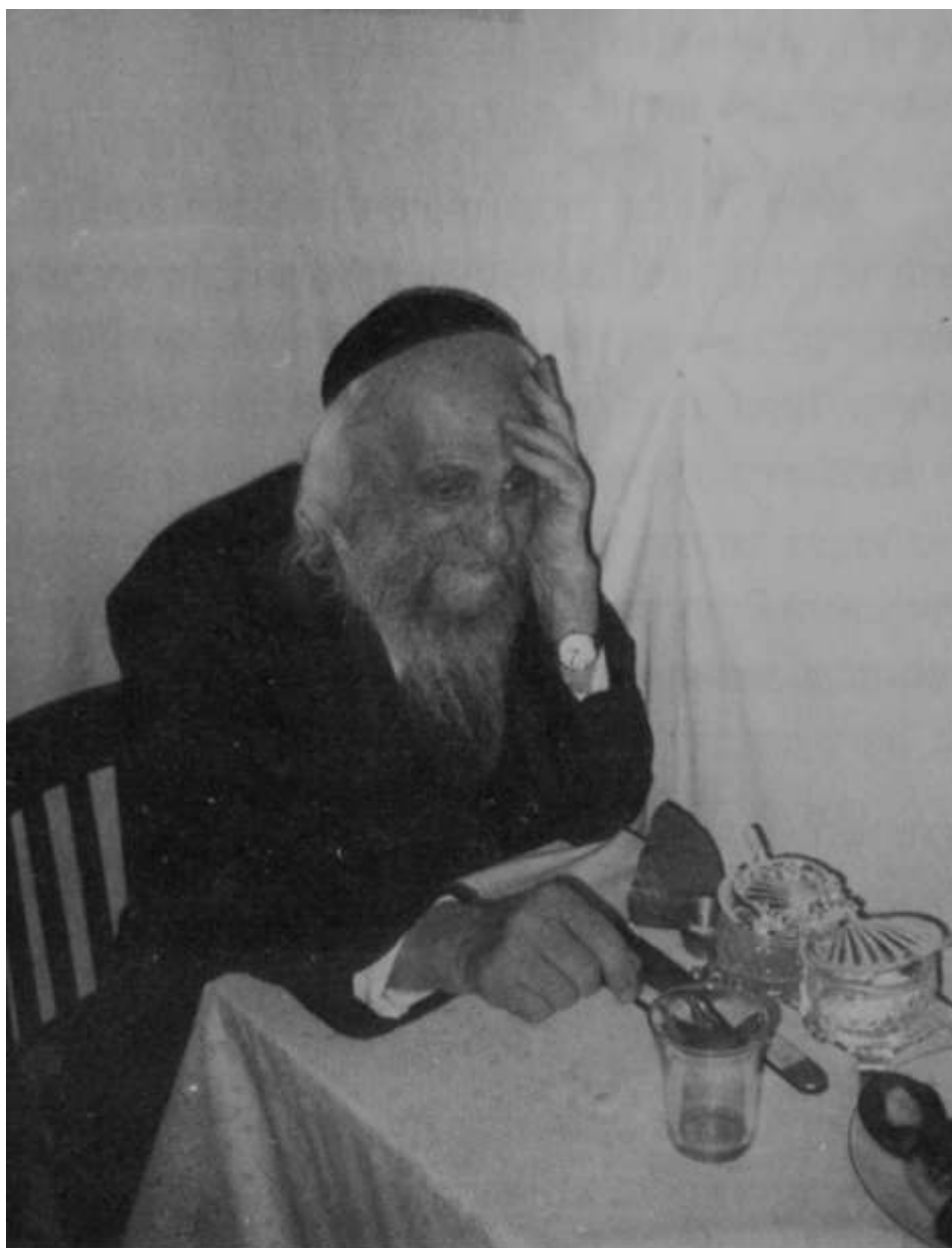
הק' ישבר דוב מבעלזא

עד כאן נעתק אות באות מגוף כתב יד הקודש הנשלח לנו מכ"ק
אדמו"ר שליט"א [הרה"ק מהרי"ד זי"ע] מבעלזא, בחתימת ידו
הקדושה".

הראש והראשון לועד הבנין הוא הגביר הנכבד, יקר רוח, איש
תבונה, שמו נודע בשערים, כש"ת מוה"ר אברהם פריעד נ"י פרעזיס
דחברתינו".

ר' בנימין מערמעלשטיין	ר' מרדכי קאליש
ר' דוד לייב יאקאבאוויטש	ר' ישראל זיירענפעלד
ר' אייזיק פעלדינגער	ר' נפתלי פעלדינגער
ר' יוסף מערמעלשטיין	ר' אייזיק ראזמאן
ר' אליעזר בראדי	ר' ישראל הויזמאן
ר' שלמה חיים ווינגארטען	ר' יוסף זלמן אסטרייכער
ר' עוזר פריעד	ר' זלמן לייב קאסנער
ר' חיים וועטענשטיין	ר' שיע קליין
ר' פנחס שלעזינגער	ר' ראובן חיים ווינבערגער

ביתו נאזה קודש ניסן חלק א' [החדש] עמוד ק"י

הגה"צ רבי לוי יצחק בנדר זצוק"ל
התחנך בימיו האחרונים לפני אחד ממוקורביו,
שאשתו תכסה את ראשה עם מטפחת כראוי!

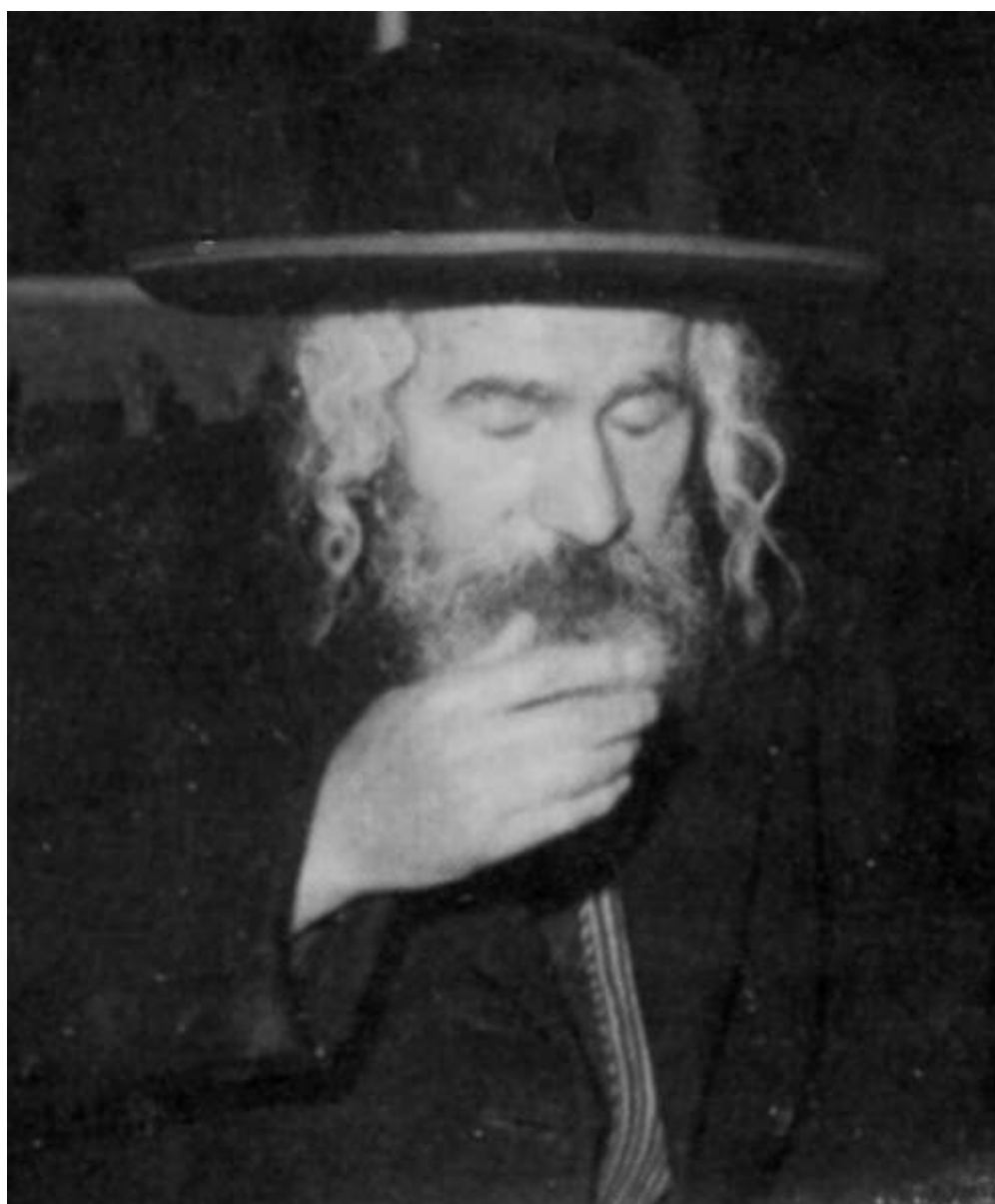
ברסלב

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק ר' נחמן מברסלב זי"ע הלכה רק עם מטפחת בלבד!, וכן אשת תלמידו הרה"ק ר' נתן מברסלב זי"ע, ותלמידי תלמידיו הקדושים, עד דורינו אנו, אשת הרה"צ ר' לוי יצחק בנדר זי"ע, ואשת הרה"צ ר' שמואל שפירא זי"ע, ואשת הרה"צ ר' זאב חעשין זי"ע, ושאר גדולי חסידי ברסלב זי"ע ויבלחט"א, אשר כולם שותים ממי המעין נובע מקור חכמה, כולם הלכו רק עם מטפחת כדת וכדין.

הגה"צ ר' לוי יצחק בנדר זצוק"ל

העיד אחד ממקורביו של הגה"צ רבי לוי יצחק בנדר זצוק"ל, שבימים האחרונים לפני פטירתו לחיי העוה"ב, ישב והתחנן בפני אחד מהבחורים, ממקורביו אנשי ביתו, אשר היה עדיין לפני נישואיו, שיבטיח לו שיקפיד וישתדל בכל כחו שכאשר יעזרהו השי"ת ויקים בית נאמן בישראל, יראה שאשתו תלך בצניעות וכיסוי הראש כנשות ישראל הכשרות, המקפידות לכסות ראשם עם מטפחת כרצון השי"ת וכפי הדין, וחס ושלום לא תזלזל בכיסוי הראש בצניעות כדת וכדין.

הגה"צ רבי שמואל שפירא זצוק"ל
"לבישת פאה נכרית, אפילו קצרה, הוא איסור גדול ונורא! וכל
אשה הלובשת זאת, היא הוטאת ומחטיאה את הרבים!"

הצדיק הקדוש רבי שמואל שפירא זצוק"ל

טרם שניגש אל דברי הצדיק רבי שמואל שפירא זצוק"ל, עלינו להקדים, את אשר העידו מכריו וחבריו, אשר יגיעתו בתורה היתה עצומה, למעלה מדרך הטבע. ורבו מרן הגאון ר' איסר זלמן מלצר זי"ע אמר עליו, שאילו הי' ר' שמואל בישיבות הגדולות בליטא, היו מפליאים שם את גודל הבנתו והסברתו!, והי' ר' איסר זלמן רגיל לקום לפניו כשהיה ר' שמואל עובר לידו, על אף היותו בחור צעיר!, ועד כדי כך גדלה הערצתו העצומה, שהיה ר' איסר זלמן ממתין בליל שבת לר' שמואל, עד שסיים שמונה עשרה, כדי לומר לו שבת שלום!.

עוצם מדריגותיו בעניני קדושה וטהרה ושמירת עינים, היו למעלה מהשגת שכל אנושי. היה שתקן מופלא, שבקושי רב הי' מגלה דעתו ומחשבותיו, ובפרט בענינים הקשורים לבני אדם, כי היה נזהר ביותר לא להוציא מילה העלולה לגרום צער לזולת, עד שאפילו כאשר היה לו ספק רחוק שמא עלול לגרום אי נעימות לאדם, היה שומר פיו מכל משמר באופן נורא. אבל כשהגיע לעניני צניעות היה קם וצועק בקול שאגת ארי, באומרו בזעקה: במקום שיש חילול ה' אין חולקין כבוד לרב!.

**מכתב נורא בענין פאה נכרית
שחתם עליו הצדיק הקדוש רבי שמואל שפירא זי"ע
בחודש כסליו תשמ"ה**

על אף חולשתו הנוראה ויסוריו העצומים, עם כל זאת התגבר כארי, וחתם בהתלהבות על קריאה נוראה זו.

מתוך "אגרת קודש" מהגה"צ רבי שמואל שפירא זצוק"ל אשר בה
 הוא מתחנן לנשות ישראל שיסירו את הפאה:
 "חוסו ורחמו על נפשותיכם! וזכות זה תזכו לבנות בתים נאמנים
 לה' ולתורתו!"

הגה"צ רבי לוי יצחק בנדר זצוק"ל
 ידיד נפשו של הגה"צ רבי שמואל שפירא זצוק"ל
 אשר היה נותן "פדין נפש" לרבי שמואל בכל ערב ראש השנה!

בעזה"ת

מאז היינו לגוי ובחר ה' בנו, היתה הצניעות תפארתך ונזרן של בנות ישראל, ועליה מסרו נפשן בכל דור ודור, ועתה חדשים מקרוב באו חובבי חדשות ופרצו פירצה גדולה ונוראה בחומת דת-יהודית, ולובשות מלבוש שחץ ותועבה, הוא הפאה הנכרית, אפילו קצרה, אשר מקורה מדרכי הגויים ותועבותיהם, ובעוונותינו הרבים גם נשים מבתים כשרים נכשלות בזה!.

על כן באנו להודיע שלבישת פאה-נכרית, אפילו קצרה, הוא איסור גדול ונורא, וכל אשה הלובשת זאת, היא חוטאת ומחטיאה את הרבים.

והננו מזהירים בזה, ומבקשים מעומק לבנו, את אחינו בני ישראל, חוסו ורחמו על נפשיכם, ועל נפש בניכם ובנותיכם, וקיימו ובערת הרע מקרבך, ולא תביאו את המשחית הלזה לתוך בתיכם בשום אופן, לגרום חס ושלום סילוק השכינה הקדושה, וחילול קדושת ישראל. ובזכות זה תזכו לבנות בתים נאמנים לה' ולתורתו, דורות ישרים, זרע ברך ה', ולקבל בקרוב ובמהרה פני משיח צדקנו בשמחה ובנחת מרוב כל, אמן כן יהי רצון.

כסלו תשמ"ה

שמואל שפירא

יללות על הפאה!

זה העיקר מה שהרבי רוצה!

חז"ל אומרים על הפסוק "עדינו העצני" שדוד המלך ע"ה "נתעדן כתולעת ונתקשה כעץ", וכזה היה ר' שמואל, שעל אף שברוב הענינים היה מתעדן כתולעת, אשר לא שומעים ומרגישים את

הגה"צ רבי שמואל שפירא זצוק"ל
"התחיל לצעוק וליילל על הפירצה של פאות נכריות!"
"היתכן שתהיה כזאת, אצל החושבים על תכליתם?"

רחישתה, אבל כשהגיעו הדברים לפירצות בעניני צניעות, קם הוא במלוא הדרו ונתקשה כעץ.

לשיא הגיע כאבו וצערו, לגבי הפירצה החמורה של פאות נכריות בכל צורה שהיא. בפורים אחד כשר' שמואל היה כבר מבוסס היטב, התחיל לצעוק וליילל על הפירצה של "פאות נכריות", כשהוא צועק ומדגיש שבפרט אצל אנ"ש החושבים על תכליתם, היתכן שתהיה כזאת?!!

כשאחד מאנ"ש ביקש ממנו שיעביר את הנושא, וידבר יותר מעבודת השי"ת, ולא על נושא כזה, נענה ר' שמואל בשאגה: דער עיקר וויל דער הייליגער רבי יהדות פשוט! בעיקר רוצה רבינו הקדוש [ר' נחמן מברסלב], את הפשטות של היהדות!. [כאומר, אם רצונך להיות מקושר עם הרבי, אין זה על ידי שתפרח אתה בעולמות העליונים, אלא על ידי שתשגיח בעצמך על אשתך ועל בני ביתך לקיים כל דבר שביהדות בפשטות, בלי סילופים ושינויים שונים].

מתוך הספר שמואל² בקוראי שמו עמוד מז-מח

שיכניסו את החומרות בעניני צניעות הנשים!

כשדיברו פעם עם ר' שמואל על זה שיש אנשים שהם מחמירים בחומרות גדולות בכמה נושאים הלכתיים, אבל אינם מונעים את נשותיהם מללכת עם פאה נכרית, הצטער ר' שמואל ואמר: אם היו לפחות מכניסים את החומרות במושגי הצניעות של הנשים, היינו מרויחים הרבה מזה!, אבל מה יש לנו מזה שהם מכניסים את החומרות בכמה ענינים, ומצד שני מקילים הם בכל הנוגע לגבי צניעותם של נשותיהם!.

וזאת על אף שידיד נפשו הרה"צ ר' לוי יצחק בנדר העיד עליו: "על ענין שמירת פיו ולשונו אפשר לומר עליו שהיה הוא ממש

הגאון הצדיק רבי שמואל שפירא זצוק"ל

"שהכלה לא תלך אפילו עם התיכה קטנה של פאה, בשום פנים
ואופן! ועד שאין הסכמה מפורשת לזה, לא יגשו אל שמיעת השידוך!"

חידוש בדורות! ואם נרחיב את דברינו על נקודה זו, בהכרח שנקבל איזשהו הרהור תשובה להתלמד מדרכיו לשמור פינו ולשונינו יותר!, והוא יקבל נחת רוח בקבר שעוד אחד מישראל נזהר בפיו ולשונו על ידו! - עכ"ל ר' לוי יצחק זצוק"ל בדברי ניחום אבלים שאמר על ידיד נפשו ר' שמואל זצוק"ל, ואעפ"כ ראה ר' שמואל שרצון ה' לומר את הדיבורים הנ"ל!.

היתה זאת קנאות של אמת, של אש להבה בעבודת הש"י שפרצה בכל גבולותיה, ומטעם זה לא השאירה קנאותו שום קפידא בלב זולתו, ואדרבה הוקירוהו וכיבדוהו!, אף אלו שהדיבורים הללו היו מכוונים כנגדם!.

מתוך הספר שמואל בקוראי שמו עמוד מ"ח-מ"ט

**דבר אחד ויחיד ביקש שיעמדו בשידוכים של נכדיו!
שלא תלך עם שום תוספת מלבד המטפחת!**

הצדיק הקדוש ר' שמואל שפירא זי"ע הי' ממעט מלהביע דעתו בעניני שידוכים שעשו בניו עבור נכדיו, אבל דבר אחד ביקש מבניו, כאשר עמדה על הפרק הצעת שידוכים, שיעמדו בכל התוקף על דבר אחד ויחיד, והוא: שהכלה לא תלך בשום אופן אפילו לא עם חתיכה קטנה של פאה, ועד שאין הסכמה מפורשת לזה, לא יגשו אל שמיעת השידוך בשום אופן, ורק לאחר שענין זה מסוכם באופן ברור אפשר לחשוב על השידוך.

התנאי המעכב שיהיה ל"סופר תפילין!"

כמו כן סיפר בנו הרה"ח ר' שמעון שפירא שליט"א, שכאשר היה אביו הצדיק ר' שמואל זי"ע, מחפש סופר ירא שמים שיכתוב תפילין עבור בניו, היה מקפיד שהסופר יהיה אדם שאשתו מכסה את ראשה רק עם מטפחת בלבד, וכאשר התברר לו שאשת הסופר,

מוסיפה קצה של פאה לראשה, היה נזהר ונמנע מלהזמין אצלו את התפילין, מפני שרצה שהתפילין יהיו נעשים בקדושה, אצל מי שבביתו שומרים על מצות כיסוי הראש כרצון הש"י בשלימות.

עדיף שיראו שערות בצדדים

מאשר חתיכת פאה - פריזעט או שפיצ'ל!

פעם אחת שמע הצדיק ר' שמואל שפירא זי"ע על אחת ממשפחתו שהולכת עם חתיכת פאה בקצה המטפחת, [כלומר היא הלכה עם מטפחת, אלא שבקצה הי' איזה שפיצ'ל קטן העשוי משער פאה], נענה בכאב ואמר: היה עדיף יותר אילו במקום הקצה העשוי מפאה, היא היתה מגלה שם משערות ראשה הטבעיות!, מפני שהאמת היא שאין הבדל בין פאה לשערות, אלא שכשהיא הולכת עם פאה אזי היא לא מרגישה שהיא ממש עוברת על איסור גילוי ראש, אבל אם היא תגלה בקצה את שערותיה הטבעיות, היא תרגיש שהיא עוברת על גילוי שיער, וממילא היא תשתדל לכסות כמה שיותר, באופן שלא יתגלו חלילה, שערות שאפשר לכסותם.

על כן אני מעדיף שבמקום שתניח שם חתיכת פאה קטנה, ותחשוב שאינה עוברת עבירה, שהרי כמעט כל ראשה מכוסה עם מטפחת, עדיף שתגלה שם את שערות ראשה!!! כדי שתרגיש שהיא עוברת עבירה, ותשוב מהר בתשובה!

עדות זאת שמענו מפי נכדו שליט"א, ששמע זאת מפי זקנתו הרבנית, שהיתה נוכחת כאשר ר' שמואל התבטא כך, והיה הדבר מפליא לתדהמת כל הנוכחים, על שיצא מגדרו והביע את דעתו בצורה ברורה ובהירה כזו!.

ועל אף שהיה נזהר מאד בכל דקדוקי הקדושה והצניעות, ובפרט באזהרת הזוהר הקדוש שלא להוציא אפילו שיער אחת החוצה, וכידוע דביקותו המופלאה ברשב"י ותורתו, ובביתו הקפיד מאד על

כל זה כידוע, שלא תיראה שעה אחת החוצה, אפילו בבית. וכך חינוך תמיד להיזהר באזהרת הזוהר אפילו בבית. ובוודאי לא היתה כוונתו להקל חס ושלום בגילוי שער כל שהוא, שאפשר לכסותו לגמרי כראוי. [ועל אחת כמה וכמה, שלא דיבר מאלה שמגלות סתם את השערות שמעל המצח, שאפשר לכסותם, וכל מי שאינה מכסה אותם, אין זה בגלל שאי אפשר לכסותם, אלא אך ורק בגלל התגברות היצר להכשיל את הרואים בפריצות, רחמנא לצלן]. אלא רצה ללמד עד היכן הדברים מגיעים, שידעו שאין הבדל בין פאה לשער, ולכן עדיף שתרגיש האשה שהיא מגלה את שערותיה, ואז היא תיזהר לכסות אותם כמה שיותר, עד שתשוב בתשובה שלימה, ותזכה לכסות את כל ראשה כראוי, מאשר שתצא לרחוב עם "פריזעט", ותחשוב שהיא עוד מקיימת את מצות כיסוי הראש כרצון הש"י.

**עדיף שהבעל יוותר על כל הקיבוץ של ראש השנה
ובלבד שאשתו תלך עם מטפחת!**

העיד בפנינו אברך אחד מחסידי ברסלב, שאשתו היתה הולכת עם פאה נכרית, אך לאחר ששמע פעם את הרה"צ ר' שמואל שפירא זצוק"ל שהתבטא בצער ובכאב באומרו: "עדיף שהבעל יוותר על כל הקיבוץ של ראש השנה!, של רבינו מוהר"ן מברסלב זי"ע, וילך לו להתפלל במנין חטוף בשטיבלאך במשך כל הראש השנה!, ובלבד שאשתו לא תלך עם פאה נכרית!". באותו רגע ששמעתי דברים אלו, הבנתי עד היכן הדברים חמורים, ותיכף השפעתני בביתי להסיר את הפאה, וברוך ה' התחילה אשתי ללכת עם מטפחת.

והנה מלבד שכל יהודי מבין שאצל קדוש עליון כמו ר' שמואל, להיות מוכן לוותר על תפילה רצינית בראש השנה ולהתפלל בשטיבלאך במשך כל הראש השנה, הרי זה דורש הרבה

הגה"צ רבי שמואל שפירא זצוק"ל בעת השתפכות נפשו
בתפלה, על ציון רבו הרה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע, בערב
ראש השנה תשמ"ט

"עדיף שהבעל יוותר על כל הקיבוץ של רבינו בראש השנה, וילך להתפלל
במנין חטוף בשטיבלאך, ובלבד שאשתו לא תלך עם פאהו"

מסירות נפש, כפשוטו ממש!. בפרט לאחר שבמשך כל השנה הכין את עצמו לקראת היום הקדוש הזה, כפי שקיבל בדרך רבו הקדוש זי"ע.

אבל נוסף לכך היא המשמעות המיוחדת שישנה בין חסידי ברסלב למושג הקדוש של "הקיבוץ בראש השנה", אשר זה לשון הספר הקדוש "חיי מוהר"ן" אות ת"ג: "אמר, [הרה"ק ר' נחמן זי"ע], הראש השנה שלי עולה על הכל, וכו', שהמקורבים אלי יהיו כולם על ראש השנה איש לא יעדר, כי כל ענין שלי הוא רק ראש השנה. והזהיר לעשות כרוז, שכל מי שסר אל משמעתו ומקורב אליו, יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש".

ובאות ת"ד כתב: "אחד אמר לפניו שהיה ניחא לו יותר להיות אצלו על שבת תשובה ולא על ראש השנה, כי אין לו מקום לעמוד שם בבית המדרש, וגם אין לו אכסניא טובה לאכול וללון, ומחמת זה דעתו מבולבלת מאד וכו', על כן היה טוב לפניו יותר להיות אצלו בזמן אחר ולא בראש השנה. השיב לו רבינו זכרונו לברכה, כן לאכול או לא לאכול, כן לישון או לא לישון, וכו', אך ורק שתהיו אצלי על ראש השנה, יהיה איך שיהיה!".

ובאות ת"ה כתב: "ענה ואמר, הראש השנה שלי הוא חדוש גדול! וכו', השם יתברך נתן לי זאת במתנה שאני יודע מהו ראש השנה, לא מבעיא [=לא רק] אתם כולכם בודאי תלויין בראש השנה שלי, אלא אפילו כל העולם כולו תלוי בראש השנה שלי!".

...אחד לא בא על ראש השנה מחמת רבוי מניעות וכו', אמר לו רבנו זכרונו לברכה, איני יכול לצייר לעצמי הצער הזה מה שאתה לא תהיה אצלי על ראש השנה וכו', ואמר בקול חזק מעומק הלב, ומה אומר לכם, אין דבר גדול מזה!... ואמר בזו הלשון בקול זיע סגי, "קייין גרעסערס דערפון איז ניט פאר האנין"!!!

וגם אז למדנו שרצונו חזק להיות אצלו באומן על ראש השנה
תמיד לאחר הסתלקותו, ושאיך דבר גדול מזה!...

אמר, שיכולין אז אנשים לקבל תקונים מה שבכל השנה לא היה
באפשר שיהיה להם תקון וכו', אע"פ שבכל השנה אפילו הוא בעצמו
זכרונו לברכה לא היה יכול לתקנם, אבל בראש השנה גם הם יכולים
לקבל תקונים!, כי אמר שהוא עושה בראש השנה ענינים ותקונים
מה שבכל השנה גם הוא אינו יכול לעשות!". עד כאן לשונו הקדוש
של הרה"ק ר' נתן זי"ע, ששמע מפיו הקדוש של הרה"ק ר' נחמן
זי"ע, וכתב זאת בספרו הקדוש "חיי מוהר"ן".

ומי לנו גדול מהרה"צ ר' שמואל זצוק"ל שהעיד על עצמו בשנתו
האחרונה, כששאלוהו בביתו איך מסכן את נפשו בטלטול קשה כזה,
עבור הנסיעה לאומן, כי היו צריכים לסחבו בכסא גלגלים במסירות
נפש ממש, נענה ואמר: איך האב דאך א גאנצן לעב'ן געביינקט אויף
דעם! הלא כל החיים היו לי כיסופים על זה, ועכשיו אם סוחבים אותי,
וכי לא אניח את עצמי להיסחב?! - ומפורסם בין אנ"ש גודל מסירות
נפשו של ר' שמואל בענין הקיבוץ בראש השנה, שמסר נפשו על קיום
הקיבוץ במירון כל השנים, ובשנתו האחרונה נסע במסירות נפש
לרוסיה, מיד כשהיתה האפשרות הראשונה להיות באומן בראש השנה.

ואף על פי כן אמר את הדיבור הזה, שעדיף לוותר על הכל
ובלבד שהאשה תלך עם ממפחת! מפני שזו היתה דרך רבינו הקדוש
מוהר"ן זי"ע, שאמר, שעדיף שתסגרו את כל הספר שלי ובלבד שלא
לעבור על סעיף קטן אחד בשולחן ערוך!, ואם כן זה עצמו היסוד
הראשון והעיקרי לכל מי שרוצה ללכת בדרך רבינו זי"ע, כי הדבר
הראשון, אחז רבינו, הוא: להיזהר ולהישמר שלא להיכשל בפגם כל
דהוא מההלכה, וזה עדיף על כל הענינים וכל התיקונים הגדולים
ביותר בעולם!. ובפרט בעניני הלכה הנוגעים לקדושה וצניעות, שבזה
הקפידו אנ"ש להחמיר בכל החומרות הגדולים ביותר כידוע.

הקדמה לדיבורים הנוראים שנאמרו ביום כ"פורים!"

טרם נצטט מעט מדיבוריו הנוראים של הצדיק הקדוש ר' שמואל שפירא זי"ע שנאמרו בפורים, ננסה לתאר לקוראים היקרים, מעט מהמעמד הנורא, והרגעים הנעלים, שאפפו את ציבור השומעים, שזכו לעמוד ביום הקדוש והנורא - פורים - במחיצת אותו צדיק, ר' שמואל זי"ע, ביחד עם עובדי ה' האמתיים שבבית המדרש בירושלים, אשר היו בוערים כל אותו היום בהתעוררות נוראה, וכפי שמביא בקונטרס אגרת הפורים (עמוד 3) מדברי הרה"צ ר' לוי יצחק זי"ע שתיאר את ההתעוררות שאחזה באנ"ש ביום הפורים הקדוש, עוד בהיותו באומן, "באיזו יראת שמים עמדו אז אנ"ש בשעת קריאת המגילה" - היה מזדעק - "קרה הרבה פעמים שהבעל קורא היה צריך להפסיק באמצע הקריאה, מרוב הבכיות והיבכות והיללות של אנ"ש באותה שעה, שקולות יללותיהם הרעידו את היכל הקלויז!..." וממילא מובן עוצם היראה וההתעוררות שבערה בלבו של אותו קדוש, הצדיק ר' שמואל זי"ע ביום הפורים הקדוש.

וכפי שמתאר בקונטרס הנ"ל ואומר: "לא נגזים, אם נקבע ונאמר, שבשום אופן לא נוכל לתאר בכתב את היראת שמים וההתעוררות שראו אנ"ש אצל הרב החסיד ר' שמואל שפירא ז"ל ביום קדוש ונורא זה, - ובפרט את גודל ההתעוררות שהיה מקרין סביבו בעת קיום המצוה של "חייב איניש לביסומי בפוריא", - אנ"ש שזכו לראות אותו אז, ולשמוע את דבריו שיצאו בקולו, קול עוז, עומדים עד היום פעורי פה וחסרי מילים לגודל ההתעוררות שקיבלו מדבריו!.

צנוע ושקט היה רבי שמואל כל ימות השנה, אבל בהגיע ימי הפורים הקדושים בקע קולו כשופר, בדברי התעוררות והתחזקות גם יחד! אנ"ש כבר עמדו הכן לקבל את פניו הלוהטים של רבי שמואל, הם ידעו לנכון שאז יהיה מה לשמוע מפיו, אשר הדבר הפלאי ביותר הוא, שבכל השנה כולה גזר על עצמו שתיקה מוחלטת והיה פיו סגור, אבל, כשנכנס היין בפיו, ביום קדוש זה, או אז ראו איזה סוד נורא ונפלא בוקע מגרונו, והיו אז דבריו כפטיש יפוצץ סלע, תובע ומתחנן! מפציר ומבקש מכל אנוש עלי חלד: "עורו ישנים מתרדמתכם!!! - - -"

זעקה אדירה שמילאה את חלל ההיכל, בקעה בפורים אחד מתוך גרונו של ר' שמואל, שזעק ללא הרף, שוב ושוב בלי להפסיק, "מה יהיה עם התפלה??!! מה יהיה עם התפלה??!!", האם כך צריכה התפלה להראות??!! וזעקה זאת פילחה את הלבבות, והחדירה בהם התעוררות אדירה, עד שדמעות רבות זלגו מעיניהם! בתקוה לשפר את התפלה מהיום והלאה!". (שם עמוד 4).

ואז, באותם רגעים נעלים ונוראים, לא שכח אותו קדוש וטהור לעורר על - - "אויסטאן דעם ט-ר-י-פ-ה'-נ-ע-ם פ-א-ר-ו-ק-!!!" להסיר את הפיאה הטריפה!!!.

וכה היו דבריו הבוערים, שיצאו מלבו הכואב:

שתפשוט מיד את ה"טריפה'נעם פארוק!!!"

הענין של הפאות זה כבר פרצה נושנה באוקריינא! (א אלטע פירצה אין אוקריינא)... באוזני שמעתי מר' אברהם שטערנהארץ סופר, שבשעה שהתחתן, הלבישו לה שם פאה, - שם באוקריינא זה כבר היה פירצה... וכששמע זאת ר' חיים שהיה הרב, - הוא היה קרובו, דודו, - שלח לקרוא לו ואמר לו, "בני, שהיא תפשוט מיד את הפאה הטריפה!!! אסור ללכת עם זה!!!" - ובלשונו הטהור: "מייך קינד!, זי זאל דאס שוין אויסטאן דעם ט-ר-י-פ-ה'-נ-ע-ם פ-א-ר-ו-ק-!!!, מען טאר דאס נישט גיין!!! - -".

אגרת הפורים עמוד נ"א

השמעתם??!, ברגעים כאלו נעלים, כאשר הציבור עומד בעיצומו של יום הפורים הקדוש, וכולם מתרוממים ומתעלים, ומצפים לשמוע דברי חיזוק על מדריגות עליונות של עבודת התפלה!, והתקשרות לצדיק!, ושמחה!, וחיזוק!, ואמונה!, וכו' וכו', באותם רגעים קדושים דיבר אותו קדוש וטהור - לא פחות ולא יותר

הנה"צ רבי אברהם שטרנהארץ זצוק"ל
"זי זאל שוין אויסטאהן דעם טריפה'ענעם פארזק! מען טאר דאס נישט גיין!"
"שהיא מיד תפשוט את הפאה הטרופח! אסור ללכת עם זה!"

- אלא על "אויסטאן דעם טריפה'נעם פארוק"!!! להסיר את הפיאה הטרופה"!!

אכן הדבר לא נעם לחיכם של אלה שאינם חדורים בהכרה זו שהדבר הראשון בחיים הוא: להתבטל אל רצון ה' בשלימות!, אשר כל יגיעה והתאמצות לזכות לקיים פרט קטן מקיום מצות הבורא, בלא התחמקות וזיופים, הרי זה שווה וחיביב לפניו יתברך, יותר מכל הרגעים הנעלים והמרוממים.

ולכן מצא לנכון אותו צדיק, דווקא ביום הקדוש והנורא הזה, ודווקא ברגעים גבוהים ונעלים אלו, ודווקא בין ציבור עובדי ה', במקום הקדוש בהיכל בית המדרש - לדבר, לעורר, ולתבוע, לזעוק, ולבכות, על ה"טריפה'נעם פארוק!!", לגלות לכל מי שבשם ישראל יכונה, שיחדור ויחקוק בעצמותיו, שאסור ללכת עם זה!!!. "מען טאר דאס נישט גיין"!!! - - -".

הגה"צ רבי נחום יצחק ב"ר זאב פראנק זי"ע - מבני עלייה של ירושלים של מעלה, מאותם אנשי ירושלים הגדושים בש"ס ופוסקים, אולם מתהלכים כאנשים פשוטים ללא שום פרסומים, - היה מתנגד גדול ללבישת הפאה הנכרית, שהינה פריצות והרס לצניעות ישראל.

ופעם בפורים התחפשה אחת מכלותיו עם פאה נכרית, וכשנכנסה לביתו באמצע סעודת פורים הרגיש מאד שלא בנוח, ובתוך הסעודה לא יכל להתאפק ואמר: "זה מגעיל אותי!", זה מפריע לי את שמחת

הפורים, ואינני יכול לסבול זאת".!. והיתה מוכרחה להוריד פריצות
זו מראשה, וללכת כרצון השם יתברך, כמו בכל ימות השנה!.

נשלח ע"י בנו המוהל רבי יהודה לייב פראנק שליט"א

והנה האמת היא שכל בר דעת מבין, שאין שום הבדל בין פורים
לכל שאר ימות השנה, שהרי האם יעלה על הדעת, שבפורים מותר
לאשה נשואה לצאת בגילוי ראש, בלי לכסות את שערות ראשה?
ואם כן, כך ממש אין שום מקום להתיר לצאת עם דבר שנראה
כמראה השיער. אבל בכל זאת הבאנו עובדא זו, כדי שממנה נראה
עד היכן זה כואב ומפריע לכל יהודי ירא שמים.

מדברי קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הרה"ק בעל "אמרי אמת" מגור
 זצוק"ל שנאמרו בכנסיה הגדולה, כפי שנתפרסם בשעתו,
 וזה לשון קדשו:
 "יצרא דערוות הכוונה גם כן כל ההלבשה שאינה בדרכי הצניעות!"

אשת כ"ק מרן הרב הקדוש בעל "אמרי אמת" מגור זצוק"ל - אמו
 של כ"ק מרן אדמו"ר בעל "בית ישראל" זצוק"ל, וכ"ק מרן אדמו"ר
 בעל "לב שמוחה" זצוק"ל - הלכה אך ורק עם מטפחת בלא שום
 תוספת כלל!

וכמו כן אשת כ"ק מרן ה"שפת אמת" זצוק"ל, ואשת כ"ק מרן
 ה"חידושי תרי"ם" זצוק"ל,
 כולם קיימו את מצות כיסוי הראש עם מטפחת כרצון הש"י!

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק הר"ר שמחה בונים מפשיסחא זי"ע הלכה רק עם מטפחת בלבד!. וכן אשת הרה"ק מקאצק זי"ע, ואשת הרה"ק בעל "חידושי הרי"ם" מגור זי"ע, ואשת בנו הרה"ק ר' אברהם מרדכי זי"ע, [אביו של מרן ה"שפת אמת" זי"ע], ואשת הרה"ק ה"שפת אמת" מגור זי"ע, - בין בזיווג ראשון ובין בזיווג שני, - וכן אשת הרה"ק האמרי אמת זי"ע בזיווג ראשון - אמם של כ"ק אדמו"ר בעל "בית ישראל" ו"לב שמחה" זי"ע - כולם הלכו רק עם מטפחת בלבד!.

רצוננו שנשותינו ובנותינו ילכו כמו נשי רבותינו הקדושים זי"ע!, אשר מפיהם אנו חיים!, וכל אורח חיינו מיוסד ובנוי על מנהגיהם, הליכותיהם, ודרכיהם בכל פרט ופרט!.

העיד בפנינו בעל העובדא, מחשובי חסידי גור שליט"א: מעשה שהיה בעת שמחת השבע ברכות שלו, שהתקיימה בירושלים עיר הקודש, ובא כבוד קדושת מרן אדמו"ר בעל "בית

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "בית ישראל" מגור זצוק"ל
שאל על הכלה שהלכה עם פאה "מי זו הנערה הזו?" וחזר על
שאלתו שוב ושוב: מי זו הנערה הזו?!!

ישראל" מגור זצוק"ל אל בית אביו, להשתתף בסעודת השבע ברכות, מפני שאביו היה מחשובי חסידי גור, והיה לו קרבת משפחה אל כ"ק אדמו"ר הבית ישראל זי"ע.

לאחר השבע ברכות ביקש אבי החתן מכ"ק אדמו"ר מגור זי"ע, שיואל לכבדו ולשמח את החתן בביקור בדירת החתן, שהיתה בנויה בקומה העליונה מעל דירת האב שבה התקיימה השבע ברכות. כ"ק אדמו"ר הבית ישראל זי"ע הסכים לבקשתו, לעלות אל הקומה העליונה, ולבקר בבית החתן שליט"א, לאחר סעודת השבע ברכות.

כאשר שמעה הכלה שכ"ק אדמו"ר זי"ע הסכים לעלות אחרי הסעודה ולבקר בביתה, נזדרזה מיד בסיום הסעודה, והקדימה להיכנס לביתה, לפני שכ"ק אדמו"ר זי"ע יעלה ויבוא אל הבית, כדי שתוכל לחזות ולראות, את כל מהלך הביקור החשוב והנדיר.

והנה לפני שעלה כ"ק אדמו"ר ה"בית ישראל" זי"ע אל בית החתן, המתינה הכלה וציפתה לבואו במטבח, אשר דלת המטבח היתה מול דלת הכניסה אל הבית, כך שהיה אפשרות לעמוד במטבח, ולראות את כ"ק האדמו"ר זי"ע נכנס אל הבית.

והנה כאשר כ"ק אדמו"ר הבית ישראל זי"ע התקרב אל דלת הבית, שהיתה פתוחה, לפתע ראה את הכלה העומדת ומסתכלת מהמטבח, מיד פנה אל החתן שהלך לידו, ושאל אותו בפליאה, "ווער איז די מיידל?", מי זו הנערה הזו?! השיב החתן, "דאס איז די כלה", זו היא הכלה.

כ"ק אדמו"ר זי"ע נכנס אל הבית פנימה, והתחיל ללכת הלוך ושוב, אחוז שרעפים כדרכו בקודש, ובצידי החדר עמדו החתן, אבי החתן, אבי הכלה, אחי החתן, ושאר בני המשפחה. והנה לפתע, כאשר כולם עומדים ומביטים בחרדת קודש על כ"ק אדמו"ר זי"ע, הפוסע בחדר הלוך ושוב, ניגש כ"ק אדמו"ר זי"ע אל אבי הכלה

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "בית ישראל" מגור זצוק"ל
התהלך אחוז שרעפים, בסערת קודש, ושאל שוב ושוב,
על הכלה שלבשה את הפאה, "מי זו הנערה הזו?"
"זוער איז די מיידל אין קאך?"

ושאל אותו, "ווער איז די מיידל אין קאך"?!, מי זו הנערה העומדת במטבח?! השיב אבי הכלה, "דאס איז די כלה"!, זו היא הכלה.

והיה הדבר לפלא גדול בעיני החתן, שהרי כ"ק אדמו"ר זי"ע, ידע מי זו העומדת במטבח, שהרי החתן אמר לו בפירוש שזו הכלה, ובעיקר התפלאו כולם מדוע כ"ק אדמו"ר זי"ע, מכנה אותה בתואר "מיידל" - "נערה", הרי הוא יודע שהיא כבר נשואה?! אך כמובן שאף אחד לא העיז לשאול את מרן הבית ישראל זי"ע, לפשר שאלתו, ומדוע קרא לה בלשון "מיידל".

כ"ק אדמו"ר זי"ע המשך לפסוע בחדר הלוך ושוב, שקוע במחשבותיו הקדושות, והנה לא עבר זמן רב, ושוב פונה כ"ק אדמו"ר זי"ע אל אח הכלה, ושואל אותו - באותו לשון ממש - "ווער איז די מיידל אין קאך"?, - מי זו הנערה העומדת במטבח?, ואחיה עונה כמובן "דאס איז די כלה", זו היא הכלה.

ופליאת כל הנוכחים הולכת וגוברת בכפל כפליים, מדוע כ"ק אדמו"ר זי"ע אינו רגוע, ומדוע הוא מרבה לשאול שוב ושוב, פעם, ופעמים, ושלוש, והכל באותו לשון, ווער איז די "מיידל"? [מי זו הנערה הזו], וזאת אחרי שהוא כבר יודע מי היא, והוא יודע שהיא כבר נשואה?!.

לאחר הביקור אמר כ"ק אדמו"ר זי"ע, שהוא מזמין את המחותנים עם החתן לביקור אצלו, בחדרו אשר בבית המדרש. כמובן שמיד באותו היום התאספו כולם, ונכנסו אל חדרו הקדוש. ואז פתח את פיו הקדוש בסערת אש קודש.

וכה היו דבריו הקדושים:

ידוע מה שאמרו צדיקים זי"ע, על דברי רש"י בפרשת תצוה (כ"ח פסוק ו') שכותב, "האפוד עשוי כמיין סינר של נשים רוכבות סוסים, וחוגר אותו מאחוריו כנגד לבו". ומובא מצדיקים, שפעם עבר רש"י

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "בית ישראל" מגור וצוק"ל
"בוודאי זה היה מן השמים, שהראו לי את זה, כדי שאני יתעורר
לתקן את הדבר הזה, שנשים הולכות עם פאה, ששערותיה נראות
כמו שערות של נערה!"

הקדוש ברחוב העיר, ולפתע עברו כנגדו, נשות השרים רוכבות על סוסים, ובלא כוונה, ראה אותם רש"י, והצטער מאד על שנכשל בראיית נשים בעל כרחו. עד שהגיע לפסוק זה, והיה צריך לפרש כיצד היה נראה האפוד, אז עלה בזכרונו, שכאשר עברו לפניו הנשים הרוכבות, ראה אותם חגורות בסינר, והבין שמן השמים הראו לו אותם, כדי שיוכל לפרש היטב את תואר מראה האפוד.

וכאן פנה כ"ק אדמו"ר ה"בית ישראל" זי"ע אל החתן והמחותנים, ואמר בזה הלשון: "איך האב דאך אין מיין לעבן, קיין מאהל נישט גיזען קיין מויד, וואס עפעס האב איך יעצט געזען?!", אוודאי איז דאס גיווען מן השמים, מ'האט מיר דאס געוויזן, כדי איך זאל נתעורר ווערן מען זאל מתקן זיין דעם ענין, וואס ווייבער גיין מיט א שייטל וואס זעט אויס ווי האר פון א מיידל.

זאג איך אייך, מען זאל זאגן פאר אלע, אז קיין איין ווייב זאל זיך נישט דערוואגען אנטאן א שייטל, וואס זעט אויס ווי האר פון א מיידל!"

- אני הרי מעולם לא ראיתי אשה, ואם כן מה פתאום כעת ראיתי?! , אלא בוודאי זה היה מן השמים, הראו לי את זה כדי לעורר לתקן את הדבר הזה, שנשים הולכות עם פאה, ששערותיה נראות כמו שערות של נערה.

לכן אני אומר לכם, שיאמרו לכולם, שאף אשה לא תהיין לחבוש פאה שנראית כמו שער של נערה!!

כאשר יצאו המחותנים והחתן מן הקודש פנימה, הבינו על מה ולמה הצטער אותו צדיק וקדוש, ועל מה נסובו מחשבותיו הקדושות, כאשר הלך הלוך ושוב אחוז שרעפים, - שאז התבונן והתעמק, לדעת מה רצו לרמוז לו מן השמים, מה רוצים ממנו שיתקן?!.

כ"ק אדמו"ר בעל "בית ישראל" מנור זקוק"ל
"שיאמרו לכולם, שאף אשה לא תדין לחבוש פאה שנתאית כמו שער של נערה!"

כעת הם הבינו כמה הצטער אותו צדיק וקדוש, וכמה כאב לבו הטהור של כ"ק אדמו"ר זי"ע, כאשר שאל פעם, פעמים, ושלוש, "ווער איז די מיידל?", על אף שכבר ידע מי היא, ומדוע כינה אותה בתואר "מיידל" [נערה] ולא בתואר אשה, מפני שכאב לו שאכן זה המצב, שאשה נשואה עדיין מתהלכת עם מראה שיער ממש, ועל ראשה נראה אותו נוי של שיער, שהיה עליה בהיותה נערה!. ועל זה עורר כ"ק מרן ה"בית ישראל" צוק"ל, שיש להיזהר שלא לחבוש פאה כזו, שמרחוק היא נראית כמו שער.

שהרי בוודאי מובן לכל בר דעת, שלא התכוין מרן ה"בית ישראל" צוק"ל לומר שאם אחרי שמסתכלים היטב ומתבוננים כראוי, מבחינים הבדל בין הפאה לשער, אזי מותר לאשה ללכת עם פאה כזו, שהרי חס ושלום לחשוב על דבר כזה, וכי ברשעים אנו עוסקים, והרי ידוע כמה מסר נפשו אותו צדיק וקדוש על טהרת עיניהם של ישראל. אלא כוונתו הקדושה היתה שאפילו מי שנכשל בראיה בעלמא במבט אקראי של שבריר רגע, כמו מבטו של כ"ק ה"בית ישראל" צוק"ל בעובדא הזו, שבוודאי היה זה מבט אקראי ממרחק ובלי התבוננות כלל, רק ראייה עמומה של רגע כל דהוא, בלא שום כוונת הסתכלות. ואם זה נראה אז כמו שערות, אזי על זה עורר כ"ק מרן ה"בית ישראל" צוק"ל שיש להימנע מזה בכל תוקף. וכידוע שבימינו כל הפאות הם בגדר זה, שהם נראות כשער, ואפילו יותר נאות משער. ובוודאי שבראייה בעלמא כמו זו שמבוארת, הרי כל הפאות נראות כשיער, וכל אחד מבין שהפאה הגרועה ביותר של היום, היא נראית הרבה יותר כשיער, מאשר אותה פיאה שראה מרן ה"בית ישראל" צוק"ל לפני יותר משלושים שנה!.

[וכך גם מסופר, בספר "עולמות של טוהר" חלק א' עמוד 227, שכאשר התקיימה שמחת ברית מילה אצל אחד מקרוביו, לאחר

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "בית ישראל" מנור זצוק"ל
"הדבר אשר מדינא!"

הברית התקרב אל פתח החדר לברך את היולדת בברכת "מזל טוב",
כפי שהיה נוהג אצל קרובי משפחתו.

כ"ק אדמו"ר הבית ישראל זי"ע, ניצב ממתין בדלת, ולא פתח
פיו לומר את ברכת המזל טוב. לאחר המתנה זמן מה, שאל כ"ק
הבית ישראל זי"ע: היכן היולדת? השיבו בני הבית: הנה היא כאן
עומדת כל הזמן וממתינה לברכת הרבי.

"אבל היא אינה נראית כלל כנשואה, היא נראית כמו נערה!",
השיב כ"ק הבית ישראל זי"ע בתמיהה, עס זעט דאך אויס וי א
מיידל" [...]

לאחר אותו מעשה, לא נרגע כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל,
וטיכס עצה כיצד לבער את הנגע הזה, שנשים חובשות פאות אשר
שערותיהן נראות ממש כמו שערות הראש. ואכן ביחד עם עוד
מגדולי הדור זצוק"ל, נוסחה קריאת קודש, אשר כ"ק מרן ה"בית
ישראל" זצוק"ל הגיה את כל האגרת. ולאחר שתיקנו את כל
התיקונים וההגהות של כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל, והביאו
לפניו שוב את הכרוז, קראו בעיון רב. ולאחר מכן קם ממקומו
והתחיל להכין את עצמו לחתום על הכרוז.

והעיד הרה"ח רבי ישעיה שיינברגר ז"ל, שהיה נוכח בשעה
שהתכונן כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל לחתום על אגרת קודש
זו. כאשר הגליון היה מונח על שולחנו הטהור, והעט בסמוך אל
הגליון, והכל מוכן ומזומן אל הרגע הנשגב אשר בו יכתב על הגליון
שמו הקדוש והטהור של כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל, אך מרן
זי"ע התהלך בחדרו הקדוש תפוס שרעפים הלוך ושוב, אנחות
ונהמות מחרידות התפרצו מלבו הטהור, במשך כל זמן הילוכו בחדרו
הקדוש. פחד ואימה נוראה נפלה על ר' ישעיה זצ"ל, בראותו שסערת
קודש מתחוללת כעת בלבו הטהור של כ"ק מרן זצוק"ל, הכואב

כ"ק מורן אדמו"ר בעל "בית ישראל" מגור זצוק"ל
"אין שום היתר!"

ומצטער בצער השכינה הקדושה המייללת ובוכה על בזיון מצותיו של הבורא יתברך, ועל צער התורה הקדושה המתייסרת על חילול מצוה קדושה זו, ועל צער נשמות בנות ישראל הקדושות, אשר נפשם מתייסרת על נזר תפארתם שנגזל ונחמס מהם על לא עוול בכפם, ועד עתה עדיין מתגבר היצר, ועושק מהן את הזכות להתעטר בנזר הצניעות, בקיום מצות כיסוי הראש כראוי וכיאות. [וכמו שכתוב באגרת קדשו המובאת להלן, שמדבר על כל איש ישראל, "אשר לכו כואב וחרד על קיומם של יסודות הקדושה של עם ישראל"]. ומי יודע מה התחולל בלבו הקדוש והטהור, בראותו ברוח קדשו את אשר יקרה באחרית הימים, ובוודאי ביקש והתחנן בשמי מרומים על נשות ישראל הכשרות, המוסרות נפשם בדור עקבתא דמשיחא, לעשות את רצון בוראם בשלימות, ובוודאי עורר רחמי שמים עליהם, שלפחות לפני ביאת משיח, יזכו הם לקדש שם שמים ברבים, ולא יהיו מתהלכות בראש כל חוצות, כאשר לראשם מונח הדבר "הדומה ממש לשער", אשר "הדבר אסור מדינא" כלשונו הטהור של כ"ק מרן זצוק"ל.

וכך האריך כ"ק מרן זצוק"ל להתהלך בחדרו זמן רב, ופניו בוערים בלבת אש קודש, עד שלפתע ניגש במרוצה לעבר השולחן, וכהרף עין תפס את העט, אך שוב הניחו מידי, והוסיף להמשיך בעבודת ההכנה הקדושה לפני החתימה, והלך בחדרו שוב ושוב, ברגש ואימה גדולה, ופניו הביעו ארשת פחד אלוקים נוראה. עד שלבסוף ניגש שוב לעבר השולחן, במהירות מופלאה, וחתם את שמו הקדוש והטהור, אשר מתנוסס לתפארה בשולי קריאת הקודש.

אך פירסום המכתב נשתהה, מחמת סיבות שלא היו תלויות בכ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל, ועד שיצא הדבר לפועל, נשבה ארון הקודש בסערה בב' אדר תשל"ז, ולא זכינו שיתפרסם הדבר בחיים חיותו. אך בחסדי ה' עלינו, אשר רצון יראיו יעשה, זכינו שיתגלה

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "בית ישראל" מגור זקוק"ל
"חייב כל הורא את דבר ה', וחס על כבוד קונו, וכבוד תורתו הקדושה המדולה, ואשר
לבו פואב וחדר על קיומו של ישראל הקדושה של עם ישראל, להקפיד כנוכר לעיל"ל"

רצון כ"ק מרן זי"ע הקדוש והטהור, אל כל החפצים לעשות את רצונו בשלימות. כידוע שישנם כאלה שעושים רק את "ציויו" של מקום, אך אנו מדברים מאלו שרוצים לדעת מה הוא "רצונו" של מקום, וזאת נתגלה לכל דורשי ומבקשי ה' ב"אגרת קודש" זו, אשר חתימת כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל, מתנוססת עליה לעין כל.

וזה לשון ניצוצות אש קודש, מתוך ה"קריאת קודש" אשר הוגהה ונחתמה על ידי כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל:

"היות כי בעוונותינו הרבים, נפרץ באחרונה שנשים נשואות לובשות פיאה נכרית, הדומה ממש לשיער, מינים ממינים שונים, לא שערום אבותינו, עד שנראין כפרועות ראש חס ושלום, הרינו רואים חובה לעצמנו להודיע דעת תורתנו הקדושה, כי הדבר אסור מדינא".

"שאף במקומות שנהגו היתר בפאה נכרית, לא עלתה על הדעת להתיר פיאות נכריות כאלו!. ובכגון דא, אין שום היתר!".

"ולכן חייב כל הירא את דבר ה', וחס על כבוד קונו, וכבוד תורתו הקדושה המחולל, ואשר לבו כואב וחרד על קיומם של יסודות הקדושה של עם ישראל, להקפיד כנזכר לעיל!".

"ולעומת זאת הבטיחונו חכמינו זכרונם לברכה, כי האשה הכשרה, אשר הצניעות היא עדייה ותפארתה, זוכה לבנים מהוגנים, אהובים למטה, ונחמדים למעלה, כשתילי זיתים סביב לשולחנה".

ישראל אלתר

וידוע עד כמה היו חסידים אמיתיים, מתייגעים ועמלים על כל תג ואות שיצאו מתחת ידו הקדושה של כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל, וכמבואר בהקדמת הספר "רמזי בית ישראל", עד היכן כל קוץ ותג מדוייק בדבריו הקדושים, בפרט בדבר אשר חתם עליו את שמו הקדוש. אשר על כן בוודאי כל החפץ לעשות רצון צדיק, יודע

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "בית ישראל" וצוק"ל
מגור

באגרתו בענין חיזוק מצות כיסוי הראש, מברך את הנמנעות
מלצאת עם כיסוי ראש הדומה לשער, ומקיימות את מצות
כיסוי הראש כרצון הש"י, שבזכות מצוה זו תזכה כל אחת:
"לבנים מחוגגנים, אחובים למוטה, ונחמדים למעלה,
כשתילי זיתים סביב לשולחנה!"

שזאת התורה לא תהא מוחלפת, ולא יתכן לזלזל בדבר שעליו כתב כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל ש"דעת תורתנו הקדושה כי הדבר אסור מדינא"!, ו"אין שום היתר!", בפרט כאשר מדובר בדבר "אשר לבו כואב וחרד על קיומם של יסודות הקדושה של עם ישראל", ואשר האשה הנזהרת בזה מובטחת לזכות "לבנים מהוגנים, אהובים למטה, ונחמדים למעלה, כשתילי זיתים סביב לשולחנה".

[ונכבר נתפרסמה קריאת הקודש של מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל, בחוברת "אין לך יפה מן הצניעות", שיצאה לאור על ידי משמרת הקודש והחינוך בבני ברק, שבנשיאות הגר"ש וואזנר שליט"א, והגר"נ קרליץ שליט"א. וכמו"כ נתפרסמה שוב בחוברת "דעת רבותינו" בני ברק תשנ"ח עמוד 93. ובקובץ "הצנע לכת" שיצא לאור ע"י "משמרת החיים" עמוד צ"ד].

והעיד לפנינו אחד העסקנים שהיה נוכח בשעת מעשה, כאשר אמרו לכ"ק מרן הבית ישראל זצוק"ל, שעדיין יש מעכבים בפרסום הדבר, מפני שלא קיימו עדיין את מה שהתנה, שיצטרפו עוד כמה מגדולי ישראל משאר העדות, כדי שתיוקן הדבר יתקבל ויתפשט בכל חלקי הציבור החרדי. אמר כ"ק ה"בית ישראל" זצוק"ל, שרצונו לשמור על אגרת זו, וקיבלה בידיו הקדושות, ואמר בלשונו הקדוש: "דער חתימה בלייבט א חתימה"!, און דעת תנאי בלייבט א תנאי!", החתימה נשארת חתימה והתנאי נשאר תנאי. [וכיום ב"ה ישנם חתימות מעוד גדולי ישראל שליט"א שהתעוררו לחזק ולעודד את נשות ישראל, להפסיק לצאת לרשות הרבים עם פאה, ולזכות לשוב לכיסוי הראש עם מטפחת כרצון הש"י, כמו שהתפרסמה חתימת הגר"ש אויערבאך שליט"א, וחתימות הגר"נ קרליץ שליט"א, והגרמ"י ליפקוביץ שליט"א, ועוד]. ומן הסתם ראה ברוח קדשו, שיגיע יום שבו יתעוררו נשות ישראל, ויחפצו לקיים את מצות כיסוי הראש כרצונו יתברך כראוי, לכן הדגיש ואמר בפירוש, ש"החתימה נשאר

כ"ק מורן אדמו"ר בעל "פני מנחתם" וצוק"ל
מגור

חיזק ועודד את האברך ששאל אותו בענין הסרת הפאה,
באמרו:

זהו דבר גדול! דאס איז א גרויסע זאך!

חתימה", למען תהיה חתימתו הקדושה לחיזוק ועידוד לכל נשות ישראל החפצות לזכות בקיום מצוה זו כראוי וכיאות כרצונו יתברך. והנה מובן ופשוט שעל דבר שכתב עליו מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל, ש"הדבר אסור מדינא", בוודאי לא שייך להתפשר עליו, ולומר שרק כל הפאה אסורה, ואילו כאשר מניחים עליה כובע או שמכסים חלק ממנה עם מטפחת, אזי הדבר נהיה מותר, שהרי אם האיסור הוא בגלל שהפאה נראית ממש כשיער, כלשונו הקדוש באגרת קדשו, אם כן, כמו שאף אדם שומר תורה ומצות לא יתיר ללכת עם כובע או מטפחת על השערות, כאשר השערות מגולות למחצה לשליש ולרביע רחמנא לצלן, כך ממש אם הפאה היא דבר האסור מדינא, אזי לא שייך לזלזל בזה למחצה לשליש ולרביע חס ושלום. [וכל מה שפעם היו כאלו שניסו להתפשר על פאה עם כיסוי, היה זה רק בפאות של הזמנים ההם שלא היו נראות ממש כשיער, אבל הפאות של ימינו שכולם נראות כשער ממש, אזי "הדבר אסור מדינא"! , ולא שייך לזלזל בו כאשר חלק מהשערות של הפאה, נראות לעין כל. רחמנא לצלן].

בחורף תשנ"ה נכנס אחד מחסידי גור אל אדמו"ר בעל הפני מנחם זצוק"ל, באומרו כי זוגתו מסתפקת האם כדאי להסיר את הפאה וללבוש מטפחת, שהרי כל חברותיה אינם הולכות עם מטפחת. אדמו"ר הפני מנחם זי"ע עודדו באומרו, דאס איז א גרויסע זאך!, דאס איז א גרויסע זאך! [=זהו דבר גדול, זהו דבר גדול!].

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "פני מנחם" וצוק"ל
מוגור

"יש גם בנור נטיה לכסות את הראש במטפחת אך היה
ענין של הוראת שעה!"

והוסיף לחזק את האברך, באומרו שהוא מעיד על אמו אשת מרן הגה"ק בעל אמרי אמת מגור זי"ע בזיווג שני (הרבנית בזיווג ראשון הלכה רק עם מטפחת, וכמו"כ הרבנית של מרן הגה"ק בעל השפת אמת זי"ע, בין בזיווג ראשון ובין בזיווג שני), ואילו הרבנית של הרה"ק בעל "אמרי אמת" זי"ע, בזיווג שני, - כשהיה הדור כבר פרוץ מאד לפני השואה, ורוב הנשים הלכו עם שיער מגולה, בלי כיסוי ראש כלל, - התחילה להוסיף אל המטפחת שעל ראשה, עוד קצה של "משהו" פאה, אך עם כל זאת, המטפחת היתה מכסה את כל ראשה, עד שכמעט לא ראו את הפאה. כך העיד אדמו"ר הפני מנחם זצוק"ל, והראה באצבעו הקדושה על קצה המצח, אז מ'האט קוים קוים גיזעהן די שייטל! (שבקושי ראו את הפיאה).

כיום יש גם בגור נטיה למטפחות

באחד מהעיתונים השבועונים שיצאו לאור לפני כעשרים שנה, התפרסם ראיון שערכו אצל כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה"פני מנחם" זצוק"ל, בהיותו עדיין ראש ישיבת "שפת אמת". [שכידוע דרכו בקודש עד סוף ימיו, היתה לא לדחות שום יהודי, אפילו עם הבקשה הפשוטה והזולה ביותר. ולכן לא ראה שום הצדקה לדחות את המראיין בגלל הטעם של "אינו לפי כבודו", אשר לא היו קיימים אצלו כאשר מדובר במילוי רצון הזולת].

כאשר המראיין מעלה את נושא חבישת הפאות אצל נשות גור, עונה לו כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה"פני מנחם" זצוק"ל: "כיום יש גם בגור נטיה לכסות את הראש במטפחת, אך היה ענין של הוראת שעה".

והנה מה שאמר "כיום יש גם בגור נטיה לכסות את הראש במטפחת", מן הסתם אין כוונתו לפשוטי העם, שלא זכו לדעת עד היכן הגיע כאב לבו הטהור של כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל

על שנושות החסידים מהלכות ברחובות עם פאה. אלא מסתבר שכוונתו היא לאותם בני עליה שזכו להתחמם לאורו הקדוש של כ"ק מרן ה"בית ישראל" זצוק"ל, כדוגמתו, [שהעיד על עצמו "ראיתי להבת אש וכופפתי את עצמי תחתיה במשך שלוש שנים"!] , אשר הם ידעו גם ידעו, כמה נגע ללבו הקדוש מצב כיסוי ראש הנשים בעדתו הקדושה, ועד היכן השתוקק שיזכו נשי עדתו לקיים את מצות כיסוי הראש כראוי, באופן שיהיו הם הסמל והדוגמא לאלו שנושאים את נזר הצניעות והקדושה בשלימות. ואותם חסידים נאמנים, הם אלו אשר גם בגור יש להם נטיה לכסות את הראש במטפחת.

והנה לגבי מה שאמר כ"ק מרן ה"פני מנחם" זצוק"ל, שכל מה שהלכו בגור עם פאות, היה זה מחמת שיש "ענין של הוראת שעה", הרי זה נפלא למתבונן לראות עד היכן הגיעה מידת דיוקן העמוק של מרן ה"פני מנחם" זצוק"ל, שהיטיב להגדיר את כל הענין בשני מילים "הוראת שעה". אשר מי שמתבונן יווכח לראות שהוראת שעה נאמר אפילו על דבר שהוא נשאר איסור גמור מדאורייתא!.

וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות ממרים פרק ב' הלכה ד') על בית דין, "אם ראו לפי שעה, לבטל מצות עשה, או לעבור על מצות לא תעשה, כדי להחזיר רבים לדת, או להציל רבים מישראל מלהכשל בדברים אחרים, עושין לפי מה שצריכה השעה. כשם שהרופא חותך ידו או רגלו של זה כדי שיחיה כולו. כך בית דין מורין בזמן מן הזמנים לעבור על קצת מצות לפי שעה, כדי שיתקיימו כולם, כדרך שאמרו חכמים הראשונים, חלל עליו שבת אחת, כדי שישמור שבתות הרבה עכ"ל - כלומר, אף על פי שמעולם לא נמנו ופסקו בית הדין להתיר את הפאה, אפילו לא לפי שעה, אבל כוונתו של מרן ה"פני מנחם" זי"ע היתה, שיבינו

שזה הכל רק "כשם שהרופא חותך ידו או רגלו", ואין בזה שום היתר קבוע, רק מכיון שלפני השואה היו הולכות נשים רבות מנשי החסידים בגילוי ראש ממש, כידוע, לכן העדיפו את הפאה מגילוי ראש, אבל תמיד יש לכל אחד להתבונן האם גם כיום, עלינו להסתמך על דבר זה, של "חותך ידו או רגלו", כאשר בזמנינו ברוך ה' אין מניעה לקיים את רצון ה' בשלימות, בקיום מצוה זו.

כ"ק מורן אדמו"ר מדאראג שליט"א
נכדו של הגאון הקדוש מדאראג זצוק"ל
בעל "אמרו שפר"
אשר לא היה מסדר קידושין למוי שהלכה עם פאה!

דאראג

הגה"ק ר' שמואל פרענקל זי"ע
בעל "אמרי שפר" מדאראג

צאי לך בעקבי הצאן!
אשת הגה"ק בעל "אמרי שפר" מדאראג זי"ע הלכה רק עם
מטפחת בלבד!.

תנאי מעכב בכל סידור קידושין!
הגה"ק ר' שמואל פרענקל מדאראג זצוק"ל, לא היה מסדר
קידושין, למי שהיתה לה פאה נכרית!!!.

ספר אמרי שפר החדש שיצא לאור ע"י נכדו הרה"ח ר' יהודה פרנקל
שליט"א, בסוף הספר במכתבו של הרה"ח ר' יצחק שמעון אסטרייכער
משיכון סקווירא, אות י"ג, מה ששמע מפי זקנו הרה"צ ר' יושע פרענקל
זצ"ל.

ומובא גם בספר "רבינו הקדוש מדאראג" פרק ט' עמוד ע"ט, מהוצאת
חסידי דאראג - בני ברק תשנ"ד.

ויש לציין שהקפידה הזו, שהיה מקפיד לא ללכת לסדר קידושין
למי שהיתה הולכת עם פאה, הוא הנהיג אפילו בדור ובאיזור פרוץ
מאד, כמו שבספרו "אמרי שפר" פרשת תולדות, אנו רואים שמצב

ב"ק מרן אדמו"ר מדאראג שליט"א
נכד הגה"ק מדאראג זצוק"ל
בעל "אמרי שפר"
אשר "היה מתנגד גדול לפאה נכרית!"

צניעות כיסוי הראש, היה בזמנו נורא עד מאד, שהרי הוא אומר שם בזה הלשון, "החיוב מוטל על כל בן תורה שאפשר לו להוכיח, כי גם אם אינו דורש ברבים, על כל פנים מחויב לילך לבית כל אחד ואחד להוכיח!!!..."

והדבר הראשון שכותב שם להוכיח, הוא: "...הנשים בעונותינו הרבים, הרבה בגילוי שער ממש!!!, וגם הצנועות בגילוי מקצת!!!, ודבר זה הוא עון גדול רחמנא לצלן..." עכל"ק. כלומר ש"הרבה" מהנשים הלכו "בגילוי שער ממש!", והצנועות לא היו מכסות את כל ראשם אלא היו מגלות חלק מהראש!, ואף על פי כן לא היה מסדר קידושין לאשה שהלכה עם פאה נכרית!!!.

**נכדו הקדוש כעם רק פעם אחת ויחידה בחיים!
"היתכן שנכדת הגה"ק מדאראג תחבוש פאה"!!?**

"זקני הקדוש בעל אמרי שפר מדאראג זי"ע, אשר הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע הכתירו לרבי ולפועל ישועות, היה מתנגד גדול לפאה נכרית.

אנחנו בני בניהם וחסידיהם, עלינו להחזיק במעוזי דרכם הקדושה.

מעולם לא ראיתי את אבי [הגה"צ ר' שמואל דוד קרוין] זצ"ל ברונזה, ולא שמעתי ממנו דברים בכעס, מלבד פעם אחת, בעיר ראצפערט כשבאה לפניו אשה ממשפחתו בשייטעל [פאה] על ראשה, כעס ורגז ונתן בקולו עליה ועל בעלה, היתכן שנכדת הקדוש מדאראג, תחבוש שייטעל - פיאה - על ראשה?!!!".

ממכתב בנו הגה"צ זצ"ל מובא בספר "בירור הלכה"

כותב באגרת, שכשהחל להתפרץ פאת נכרית, דרש מרן החתם סופר זצוק"ל על תיקון הענין, ובירך את "כל מי ששומע לדבריו, לילך בצניעות בדרך הורות ראשונים, יזכה לבנים מהוננים, ויתברכו בכל הענינים!"

כ"ק מרן הגה"ק רבי יוסף צבי דזשינסקיא זצוק"ל
"והרים קילו בכה, מכלל הן אתה שומע לארץ!
"וכל העם אחוזם חיל ורעדתו בשמעם דברים אלו, יוצאים מפיו בליל כל גדרין
בקדושה ובמהרה!"

דושינסקיא

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת כ"ק מרן רבינו יוסף צבי דושינסקיא זצוקלה"ה, הלכה רק עם מטפחת בלא שום תוספת כלל. וכן אשת כ"ק מרן הגאב"ד הגרי"מ דושינסקיא שליט"א, הולכת רק עם מטפחת בלא שום תוספת כלל.

רצונינו שנשותינו ובנותינו תלכנה כמו נשי רבותינו הקדושים זי"ע!, אשר מפיהם אנו חיים, וכל אורח חיינו מיוסד ובנוי על מנהגייהם, הליכותיהם, ודרכיהם, בכל פרט ופרט!.

ב"ק מרן הגה"ק רבי יוסף צבי דושינסקיא זצוק"ל
גאב"ד ירושלים עיה"ק

יזכה לבנים מהוגנים! ויתברכו בכל הענינים!

מרן הגה"ק רבי יוסף צבי דושינסקיא זצוק"ל, רבה של ירושלים עיה"ק, כותב במכתב קודש (הנדפס בספר "זכרון למשה") בזה הלשון:

מרן הגה"ק רבי יוסף צבי דושנסקיא זצוק"ל
כותב בספרו שו"ת מהרי"ץ סי' קכ"ז
בענין איסור הפאה אשר נתבאר באריכות בתשובות "באר שבע"
"חלילה לזוז מזה אפילו זיז כל שהוא!"

"שמעתי למורי הגאון ר' יצחק זעקיל (פאללק) זצ"ל, בהתווכחו עם תלמיד החתם סופר, על סדר דברים שיצאו מפיו [של מרן החתם סופר זי"ע] בדרשה אחת, כשהחל להתפריץ פואה נכרית!!!

אמר הוא [הגאון רבי יצחק זעקיל פולק] ז"ל, סדר דבריו [של מרן החתם סופר זי"ע] היה לברך כל מי ששומע לדבריו לילך בצניעות בדרך דורות הראשונים, יזכה לבנים מהוגנים!, ויתברכו בכל הענינים!.

והרים [מרן החתם סופר זי"ע] קולו בכח, "מכלל הן אתה שומע לאו", [כלומר, שמזה שאנו שומעים את ברכתו הנפלאה, שמי שמקיים את הדברים האלו והולכת בצניעות "בדרך דורות ראשונים", זוכה "כן" לברכות, מזה נבין ונשמע מה רוצה היצר הרע לגרום למי ש"לא" הולכת בדרך זו, רחמנא לצלן]. וכל העם אחזום חיל ורעדה, בשמעם דברים אלו יוצאים מפיו בליל כל נדרי!, בקדושה וטהרה!!!".

עד כאן לשון עדותו של כ"ק מרן הגאון הקדוש מהרי"ץ דושינסקיא זצוקללה"ה.

"וחלילה לזו מזה אפילו זיו כל שהוא"

מרן הגה"ק רבי יוסף צבי דושינסקיא זצוק"ל, כותב בספרו שו"ת מהרי"ץ סימן קכ"ז, לעיין במה שכתב "בתשובות באר שבע בשם מהר"ש פאדווא, וחלילה לזו מזה אפילו זיו כל שהוא".

ונביא בזה מעט מלשון התשובות באר שבע סימן י"ח, אשר כתב על זה מרן המהרי"ץ זי"ע: "חלילה לזו מזה, אפילו זיו כל שהוא".

"הדבר פשוט... דמה ששנו היתר להתקשט ולצאת בפאה נכרית בכולי גמרא, מיירי דוקא בפאה נכרית מכוסה תחת השבכה, ועל

כ"ק מורן הגה"ק רבי יוסף צבי דושינסקיא זצוק"ל
עם נאמן ביתו הגה"ח רבי משה בלוי זצ"ל
מאחוריו עומד הנאמן רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

כותב בספרו שו"ת מהרי"ץ סי' קכ"ז
"עיינ בתשובות תשובה מאהבה, שנשאל על פאה נכרית, וכתב:
אין זה מדרבני הצניעות!
ולא בשביל נשים כאלו נגאלו אבותינו ממצרים!"

ראשה רדיד, כמו [שמכסים את] השערות הדבוקות לבשרה ממש!...
דכשם דשיער עצמה, הדבוק לבשרה ממש, מכוסה תחת השבכה, ועל
ראשה רדיד, כך פאה נכרית זו הקשורה בשיער עצמה, היתה מכוסה
עמהן תחת השבכה, ועל ראשה רדיד...

והשתא היאך יעלה על הדעת, שיהא מותר לצאת בפאה נכרית...
אבל לעולם איסור דת משה ויהודית במקומו עומד, ודרך זו כבושה
וסלולה בגמרא... דוק ותשכח". עד כאן מעט מדברי התשובות באר
שבע, אשר "חלילה לזוז מזה זיז כל שהוא".

אין זה מדרכי הצניעות, ולא בשביל נשים כאלו נגאלו אבותינו ממצרים

עוד כתב שם בשו"ת מהרי"ץ: "ועיין בתשובות תשובה מאהבה
חלק א' סימן מ"ז, שכתב השואל בעל מחבר ספר "טעם המלך",
שהיה בנו של ריש אסי' בפראג, שנשאל על פיהא נכרית וכתב: אין
זה מדרכי צניעות, ולא בשביל נשים כאלו נגאלו אבותינו ממצרים.
עיין שם שהאריך בלשונו".

וזה לשונו של ה"תשובה מאהבה" שם: "שאל אותי אחד, אם
אמת הדבר שאין איסור לנשים נשואות לקשט את עצמן בפאה נכרית,
כי שמע מפי צורבא מרבנן, שאין איסור בזה כלל וכלל. ואמרתי
אליו: אם בעל תורה הוא זה שאומר דבר זה להיתר גמור, ודאי אינו
מבעלי יראה..."

לא יאות לנשים נשואות מבנות רחל ולאה לעשות כן במקומינו,
כי אין זה מדרכי הצניעות, ולא בשביל נשים כאלה נגאלו אבותינו
ממצרים, והן הנה בעוכרינו להאריך הגלות!". עכ"ל התשובה
מאהבה המובא בשו"ת מהרי"ץ.

כ"ק מרן הגאון רבי ישראל משה דושינסקי זצוק"ל
גאב"ד ירושלים עיה"ק
מבטיח הבטחות רבות של ברכות וישועות מיוחדות כדי
לשכנע שלא ללבוש פריזנט בשום אופן!
רק ללכת עם מטפחת בלבד, בלא שום תוספת כלל וכלל!

**כ"ק מרן הגה"ק הגרי"מ דושינסקיא זצוק"ל
גאב"ד ירושלים עיה"ק**

**מבטיח הכמחות רבות של ברכות וישועות מיוחדות
כדי לשכנע שלא ללבוש פריזעט בשום אופן!**

כ"ק מרן הגאב"ד הגרי"מ דושינסקיא שליט"א נשאל על ידי אברך אחד, שאשתו מאד רוצה ללכת עם "פריזעט", מפני שגיסותיה הולכות עם פריזעט, ומאד לא נעים לה ללכת רק עם מטפחת בלי שום תוספת.

השיב לו מרן הגאב"ד הגרי"מ דושינסקיא שליט"א בתוקף, שבשום אופן לא תלך עם פריזעט!, ואמר לאברך, "תאמר לאשתך בשמי, שבוכות זה שהיא לא תלבש פריזעט, יהיה לה חיים מאושרים! וילדים טובים!"

וכאשר ניסה האברך להפציר ולנסות שוב, שיסכים מרן הגאב"ד שליט"א להתיר לה ללכת עם פריזעט, הוסיף ואמר לו מרן הגאב"ד שליט"א, "מה היא רוצה שאני יוסיף להבטיח לה עוד?!, וכי לא די בזה?!" - וחזר שוב ואמר - "תגיד לה שאמרתי שבזכות זה יהיה לה חיים מאושרים! וילדים טובים!, ושלא תתפעל מגיסותיה שהולכות עם פריזעט, ובעזרת ה' יבוא יום וגם הם יסירו את הפריזעט וילכו רק עם מטפחת!". וכך הוסיף ושיכנע את האברך שיעודד את אשתו, לא ללבוש פריזעט בשום פנים ואופן.

הגאון רבי ישראל משה דושינסקיא זצוק"ל
גאב"ד ירושלים עיה"ק
"בעזרת ה' יבוא יום, וגם הם יסירו את ה"פריזעט",
וילכו כולם עם מטפחת!"

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק בעל "זרע קודש" מראפשיץ זי"ע הלכה רק עם מטפחת בלבד!, וכן אשת הרה"ק ר' אלעזר מדזיקוב זי"ע, ואשת הרה"ק בעל "אמרי נועם" מדזיקוב זי"ע, ואשת הרה"ק בעל "עטרת ישועה" מדזיקוב זי"ע, כולם הלכו רק עם מטפחת בלבד!.

בירושלים היתה דרה הרבנית מדזיקוב, והיתה רגילה לומר בשם זקנה הרה"ק מדזיקוב זצוק"ל, שהיה אומר:

כאשר נטבעים בים, אם טבעו רק עד הראש אזי אפשר עוד להינצל, אבל אם זה כבר מעל לראש, ולא מעונינים לצאת, אזי כבר מאד קשה להינצל!.

וסיים באומרו: אותו דבר זה לגבי הפיאה נכרית, כל הדברים [היינו אם נכשלים בשאר ענינים] אם זה עד לראש, אפשר עוד להינצל!, אבל אם זה כבר מעל לראש, ולא מעונינים לצאת מזה, - אזי קשה מאד להינצל!.

ולא היתה מסכימה בשום אופן שיבואו אליה אדמורי"ם ורבנים שרצו מאד לבקרה, - אם נשותיהם היו הולכות עם פיאה נכרית.

כ"ק אדמו"ר רבי יהודה'לע מדזיקוב זצוק"ל

אמר על ההליכה עם מטפחת בלי שום תוספת של "פריועט" או "שפיצל"
"כך צריך ללכת, בגלל שכאמת זחו החיוב על פי הלכה וכך החלכה
דורשת שתלך כל בת ישראל, ואין זה חומרה, או הידור או חסידות ה"ו!"

**שתידע שזה לא הידור ולא חומרא!
אלא אסור מעיקר הדין!**

העיד בפנינו בעל העובדא, שאשתו הולכת עם מטפחת ופריזעט, דהיינו שרואים בקצה ליד המצח חתיכת פאה, ואילו חתנו דרש מבתו שתלך אך ורק עם מטפחת, בלא שום חתיכת פאה. ואמרה הבת שאם הגה"ק ר' יהודה'לה זי"ע מדזיקוב, יבטיח לה שבזכות זה היא תזכה לבנים טובים, אזי היא מוכנה ללכת רק עם מטפחת.

נסעו האב והאם אל הגה"ק ר' יהודה'לה זי"ע, וסיפרו לו את העובדא כמות שהיא, שהחתן אומר שאינו מסכים שתלך עם שום חתיכת פאה - פריזעט, ואילו הבת אומרת שהיא מוכנה רק עם ר' יהודה'לה יבטיח לה בנים טובים.

בשמעו זאת, נודעק ר' יהודה'לה ואמר, מה? בלי הבטחה היא לא מוכנה?, והרי כך חייבת כל בת ישראל להיראות!. והרי החתן צודק, שאסור בשום אופן ללכת אפילו עם חתיכת פריזעט!, וכי היא לא רוצה ללכת כמו שחייבים?, וכי רק עם הבטחות היא מוכנה לעשות מה שמוכרחים?, הרי בלי שום הבטחות ושום ברכות חייבת כל בת ישראל לכסות ראשה אך ורק עם מטפחת, בלי שום תוספת, אפילו חתיכה קטנה של פאה, של שפיצל, ושל פריזעט, ושום דבר שדומה לפאה!.

ואז פנה ר' יהודה'לה אל האמא שהיתה נוכחת בחדרו, והיתה לבושה עם מטפחת אבל עם תוספת קטנה של "פריזעט" (חתיכת

כ"ק מרן אדמו"ר רבי יהודה'לה מודז'קוב וצוק"ל
"גם בלי שום הבטחות, ושום ברכות, חייבת כל בת ישראל לכסות
את ראשה, אך זרק עם מטפחת,
בלי שום תוספת של פריזעט ושפיצעל!"

כ"ק מרן אדמו"ר רבי יהודה'לע מדזיקוב וצוק"ל
הראה בידו הקדושה על האשה שהלכה עם "פריזעט", ואמר:
"כן כן! כך אמור ללכת! וגם את צריכה להוריד את זה, וללכת אך
ורק עם מטפחת בלי שום תוספת!"

פאה), באומרו: כן! כן! כך אסור ללכת!. זה לא הידור ולא חומרא!
אסור כך ללכת! וגם את צריכה להוריד את זה, וללכת אך ורק עם
מטפחת בלי שום תוספת!. - כך אמר לה ר' יהודה'לה זי"ע במילים
ברורות ונוקבות, והורה לה בפירוש שאסור ללכת כך.

וכך האריך הגה"ק ר' יהודה'לה זי"ע שעה ארוכה בדיבורים
חריפים בחומר הדבר, שלפעמים היצר הרע מצליח להתגבר כל כך,
עד כדי כך, שיש כאלו שאף שהם כבר זכו להיות מאותם נשים
ההולכות עם מטפחת, עם כל זאת אינם מצליחות להתבטל לגמרי
אל רצון ה', ועדיין מניחות מקום ליצר הרע, שימצא מקום לנוח על
קצה ראשם, רחמנא לצלן. ואינם זוכות לכסות את כל ראשם כרצון
השם יתברך בשלימות, בלי התחמקויות, ובלי לנסות להידחק למחצה
לשליש ולרביע.

ולא הועילו כל שידולי ההורים שיבטיח לבתם בזכות זה בנים
טובים, כי אמר שרצונו שהיא תידע "שכך צריך ללכת, בגלל שבאמת
זהו החיוב על פי הלכה, וכך ההלכה דורשת שתלך כל בת ישראל,
ואין זה חומרה או הידור או חסידות ח"ו"!!!.

דעתו על ביסוי הפאה בכובע

כאשר סיפרו להרה"ק ר' יהודה'לה זי"ע, שישנה התעוררות
מסויימת ללכת עם פיאות מכוסות בכובע, ביטל זאת באומרו "עס
איז גאר נישט", זה שום דבר! וכמה פעמים הראה בתנועת ידו כאות
ביטול שאם הולכים עם פאה הרי זה לא שווה, גם אם מלבישים
עליה כובע וכדומה.

הכובע הוא פריצות נוספת!

פעם באו אל הרה"ק ר' יהודה'לה זי"ע, בשאלה על בחור
שדורש שידוך שתסכים ללכת עם כובע על הפאה, וביקשו מר'

כ"ק מורן אדמו"ר רבי יהודה'לע מדזינקוב זצוק"ל
אמר על התולכים עם פאה ועליה כובע:
"לוקחים פריצות אחת [פאה], ומניחים עליה פריצות שניה [כובע],
ועוד מעיזים ואומרים על זה שזה צניעות!"

יהודה'לע שישכנע את הבחור שיותר, ויסכים שהכלה תלך עם פאה בלא כובע על הפאה. אמר הרה"ק ר' יהודה'לה: אינני מסכים בשום אופן שתלך עם פאה וכובע עליה!. פעם היו מקומות שהיה בהם פריצות של הליכה בפאה נכרית, והיו מקומות שהיה בהם פריצות של הליכה עם כובעים במקום מטפחות, והיום רוצים ללכת עם שני הדברים יחד, גם עם הפריצות של פאה וגם עם הפריצות של כובע!

וסיים באמרו: לוקחים פריצות אחת ומניחים עליה פריצות שניה, ועוד מעיזים ואומרים על זה, שזה צניעות!.

"שלא יקרה יותר כזה דבר בעירנו, שאשה תעיו ללבוש פאה!"

כ"ק מרן אדמו"ר מוויזניץ שליט"א
 נכד הרה"ק בעל ה"צמח צדיק" מוויזניץ זצוק"ל,
 אשר אסף את כל בני העיר,
 ודרש לפניהם את המילים הללו:
"מוער זאל נישט פאסירן אזא זאך אז א פרוי זאל אנטאן א שויטל!"
 (בהליכתו לתפילת שחרית ב"חושענא רבה" לביש עם בני זקני הקדושים ז"ע)

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק ר' יעקב קאפל חסיד זי"ע הלכה רק עם מטפחת בלבד!, וכן אשת הרה"ק בעל "אהבת שלום" זי"ע, ואשת הרה"ק בעל "תורת חיים" זי"ע, ואשת הרה"ק בעל "צמח צדיק" זי"ע, ואשת הרה"ק בעל "אמרי ברוך" זי"ע, ואשת הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מויזניין זי"ע, כולם הלכו רק עם מטפחת בלבד! בלי שום כיסוי נוסף!.

רצוננו שנשותינו ובנותינו ילכו כמו נשי רבותינו הקדושים זי"ע!, אשר מפיהם אנו חיים!, וכל אורח חיינו בנוי ומיוסד על מנהגיהם ודרכיהם בכל פרט ופרט!.

בתקופת הרה"ק הצמח צדיק מויזניין זי"ע, - שכיחן כרב בעיר ויזניין, - התחילה אשה אחת ללכת עם פאה נכרית. הרה"ק הצמח צדיק זי"ע נרעש מאד, בשמעו את הפירצה הזו, ואף על פי שמעולם לא היה דרכו לדרוש דרשות בעיר, בכל זאת הפעם יצא מגדרו והורה

כ"ק מרן הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מויוניץ וצוק"ל
כששמע על אחת שהתחילה ללכת עם "פריועט",
כאב לו הדבר מאד!
"דאס האט אים שטארק וויי געטאן!"

לאסוף את כל העיר אנשים נשים וטף!. הקהל ששמע את הוראת הרב נחרד לשמע הדבר, בפרט שכאמור אף פעם בכל שנות רבנותו לא דרש הצמח צדיק שום דרשה!, ואילו כאן הוא מורה לאסוף את כל אנשי העיר אנשים נשים וטף!, ואכן התאספו כל הקהל הקדוש והמתינו בחרדת קודש לשמוע את דבריו הקדושים.

ויהי כאשר עלה הצמח צדיק על הבימה, פתח ואמר: "יותר שלא יקרה דבר כזה בעירנו, שאשה תעז ללבוש פאה נכרית!" (מער זאל נישט פאסירן אזא זאך אין שטאט, אז א פרוי זאל אנטאן א שייטל!) עד כאן היו דבריו הקדושים, ומיד סיים וירד מהבימה!, וכל העם נרעד לשמע החריפות שבדבריו הקצרים הללו!.

וידוע שאותם נשים שהתחילו לפרוץ בויוזניץ וללכת עם פיאה נכרית, נענשו באסונות קשים רח"ל.

מפי אחד מתלמידיו המובהקים של מרן הרה"ק בעל "אמרו חיים" מויוזניץ זי"ע

שמעתי מפי הגה"ק ר' יהודה'לה הורביץ זצוק"ל שסיפר לי, שכאשר אחת מיוצאי חלציו של הרה"ק מויוזניץ בעל אהבת ישראל זי"ע, התחילה ללכת עם פריזעט, אף על פי שהמשיכה ללכת עם המטפחת, רק הוסיפה עוד חתיכה קטנה של פאה מעל המצח, בכל זאת כאב הדבר מאד לכ"ק מרן אהבת ישראל מויוזניץ זי"ע. (בלשון קדשו: דאס האט איהם שטארק וויי געטאן.)

מפי אחד מתלמידיו של הרה"ק רבי יהודה'לה מדז'יקוב זי"ע

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "אמרי חיים" מויוניץ זצוק"ל
אמר על ההליכה עם פאה:
"בזמנים הקדומים זה היה ממש טריפה!"
(מאור החיים חלק ב' עמוד שצ"ג)

הפאה היתה תמיד נחשבת "ממש טריפה"!

עובדא נוראה, שממנה נוכל לראות עד היכן הגיע גודל צערו של מרן הרה"ק בעל "אמרי חיים" מויזניץ זי"ע, על התפשטות ההליכה עם פאה בין נשות ישראל הכשרות, אפשר לראות בספר הנפלא "מאיר החיים" [מהרה"ח ר' נתן אלי' רוט שליט"א, אשר יצא לאור בהסכמת כ"ק מרנן האדמורי"ם מויזניץ שליט"א, והספר הראשון שכתב המחבר שליט"א - "קדוש ישראל" על מרן האהבת ישראל זי"ע - יצא בהסכמת כ"ק מרן בעל "אמרי חיים" זי"ע בעצמו].

וזה לשונו:

"פעם התפאר אדם בפני רבינו, כי בנותיו וכלותיו חובשות פאה נכרית, הגיב על זה מרן: "פלא! פלא! כיום פאה היא יחוס שלם, בזמנים קודמים זה היה ממש טריפה!!! וכיום עוד מתפארים בזה!?" עד כאן לשונו.

מאיר החיים חלק ב' פרק ט"ז מצות ה' ברה עמוד שע"ג

השיחה היתה בתקופה שלאחר מלחמת העולם השניה, שכידוע בשנים שלפני המלחמה ולאחריה התחיל הדבר להיות פרוץ מאד, והרבה נשים מבתים טובים זלזלו בקיום מצות כיסוי הראש, עד שהיו כאלה שלא כיסוי את ראשם כלל רח"ל. לכן התפאר אותו אדם, שבנותיו וכלותיו הולכות בדרך התורה והיהדות, וסיפר שאין הם הולכות בגילוי ראש, רק מכסות את ראשן בפיאה כדת וכדין. ועל זה

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "אמרי חיים" מויזניץ וצוק"ל
 כתב והתם לזונתו ע"ה:
 "להיות לראיה ביד זונתי... מרת מרגליות תרחי, אשר עבוד זה
 שהיא עושה רצוני,
 שלא תלך מחיים חללה בכובע הנקרא הוטיע על ראשה...
 בדין הוא שיש לה חלק עולם הבא כאחד האמהות הקדושות...
 ושתנצל מכל פגע רעו"
 (מוכא כמכתבי אמרי חיים אגרת ני עמוד ל"ז)

אמר מרן ה"אמרי חיים" זי"ע את הדברים הנוראים הנ"ל, כדי שלפחות ידעו את האמת, ש"בזמנים הקודמים זה היה ממש טריפה!".

בדין הוא שיש לה חלק עולם הבא כאחד האמהות הקדושות!

ועד היכן הקפידו צדיקי הדורות לא לכסות את הראש עם כובע, אפילו כאשר הכובע כיסה את כל הראש!, ולא היה נראה כלל פאה בקצה!, אפשר לראות מהשטר הנורא שכתב הרה"ק בעל אמרי חיים מויזניץ זי"ע לאשתו הרבנית (מכתבי אמרי חיים - אגרת ג' עמוד ל"ו) "להיות לראיה ביד זוגתי ב"ק [=בת קדושים] הצנועה והחסודה מ' מרגליות תחי', אשר עבור זה שהיא עושה רצוני שלא תלך מהיום והלאה בכובע הנקרא "הוטע" על ראשה... בדין הוא שיש לה חלק עולם הבא כאחד האמהות הקדושות שרה רבקה רחל לאה!... ושתנצל מכל פגע רע חס ושלום!".

מזה אפשר לראות עד היכן הבינו צדיקי אמת את חשיבות הדבר, עד שהרה"ק בעל אמרי חיים זי"ע, בירך והבטיח על זה הבטחות נוראות כאלו, של "חלק עולם הבא כאחד האמהות הקדושות", והוסיף וכתב לה: - "ושתנצל מכל פגע רע ח"ו!", ולכתוב שטר מיוחד, ולחתום עליו בחתימת יד קדשו עם עוד שני עדים!, הכל בשביל להראות ולגלות את גודל השמחה של מצוה שהיה לו, בעת שראה את רצונה הטהור של זוגתו הצדקנית, שזכתה לעשות את רצון הבורא יתברך, ולקבל על עצמה "שלא תלך מהיום והלאה בכובע הנקרא הוטע על ראשה!".

לילדה לא יכול להיות ילדים!

פעם אחת נכנסה אל הרה"ק בעל "אמרי חיים" מויזניץ זי"ע, אשה שלא היו לה ילדים שנים רבות לאחר החתונה, וביקשה

כ"ק מורן אדמו"ר בעל "אמרי חיים" מוויזניץ וצוק"ל
"תקבלי על עצמוך ללבוש מטפחת,
ואז אני מבטיח לך שיהיה לך ילדים!"

בתחנונים שיבטיח לה שתיפקד בזרע של קיימא. - אותה אשה לא הלכה עם מטפחת, אלא היתה לבושה עם פאה נכרית.

אמר לה האדמו"ר מויזניץ זי"ע, לילדה לא יכול להיות ילדים! תקבלי על עצמך ללבוש מטפחת ואז אני מבטיח לך שיהיה לך ילדים!, - בלשונו הקדוש: א מיידל קען נישט האבין קינדער!. כלומר: היות והיא נראית כילדה מפני שאינה מכסה את ראשה במטפחת, ולילדה לא יכול להיות ילדים, לכן רק אחר שקיבלה על עצמה ללבוש מטפחת, הבטיח לה שתיפקד בדבר ישועה ורחמים.

כלומר, אפילו שראה הרה"ק מויזניץ זי"ע, שלא יוכל לפעול זאת אצל כל אחד, מפני שהפחד ממה יאמרו הבריות שולט על הציבור, מכל מקום אצל אחת כזו, שכבר לא מתפעלת ממה יאמרו, על כן שידל אותה שתזכה לקיים את מצות כיסוי הראש כרצון השם יתברך, כדי שתזכה לישועה.

מצאצאי מרן הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו זו"ע
אשר פוסק בספרו:
"שאפילו לתת התיכת משי [על המצח] שיהיה דומה לשער, אמור!"
[שו"ת דברי חיים יו"ד סימן נ"ט]

כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ שליט"א
"שווה לי לעשות את כל הכינוס, אפילו אם לא אפעל, אלא שאשה אחת תסור
את הפאה!"

הכל שווה לי בשביל אשה אחת!

אדמו"ר מויזניץ שליט"א ניסה פעמים רבות לעורר בענין ההליכה בפאה נכרית, וידוע לנו שבשנים האחרונות (תשנ"ה, תשנ"ו), בער בקרבו רצון עז לאסוף את כל נשי שיכון ויזניץ, ולדרוש בפניהם דרשה חוצבת להבות אש בגנות הפאות, וכאשר אחד העיר לכ"ק אדמו"ר שליט"א, שהוא חושש שזה יהיה בזיון לכבודו של הרבי מפני שהנשים לא יוכלו לקבל עליהם דבר זה, להסיר את הפאה, ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א: "שווה לי לעשות את כל הכינים, אפילו אם לא אפעל אלא שאשה אחת תסיר את הפאה!". אך לבסוף מסיבות שונות לא יצא הדבר לפועל עדיין.

**דברי חיזוק ועידוד לקיום מצות כיסוי הראש ברצון הש"י
מתוך מכתב קודש
מכ"ק מרן אדמו"ר מויזניץ שליט"א**

ט"ו טבת תשנ"ו לפ"ק

ישמח לבנו על אשר שמענו שנשים קבלו על עצמן לדקדק בצניעות, וחזרו למנהג ישראל מקדמת דנא, לכסות ראשן במטפחת ולא בפאה נכרית, כדי לצאת ידי דעת כל הפוסקים.

מה טוב ונאה דבר זה, וכמה גדר מותרה וגדר קדושה מתוסף בכך, וודאי שזכותן רבה בזה.

כ"ק מרן אדמו"ר מוויזניץ שליט"א
"הנני מצטרף לחזק ולעודד את הני גבורי כח, המתעוררות להחליף
מפאה נכרית למטפחת!
ומברכם מקרב לב, לכני, חי, ומוזני ריחוי, ובריות גופא,
וכל מילי דמיטב!"

כ"ק מרן אדמו"ר מוויזניץ שליט"א
"ישמח לבנו על אשר שמוענו שנשים קבלו על עצמן לדקדק
בצניעות, וחזרו למנהג ישראל מקדמת דנא, לכסות ראשן במטפחת
ולא בפאה נכרית, כדי לצאת ידי דעת כל הפוסקים!"

ובודאי שנשים צדקניות מקפידות לכסות שערן היטב באופן שלא יראה השער חוצה כלל וכלל גם בביתן.

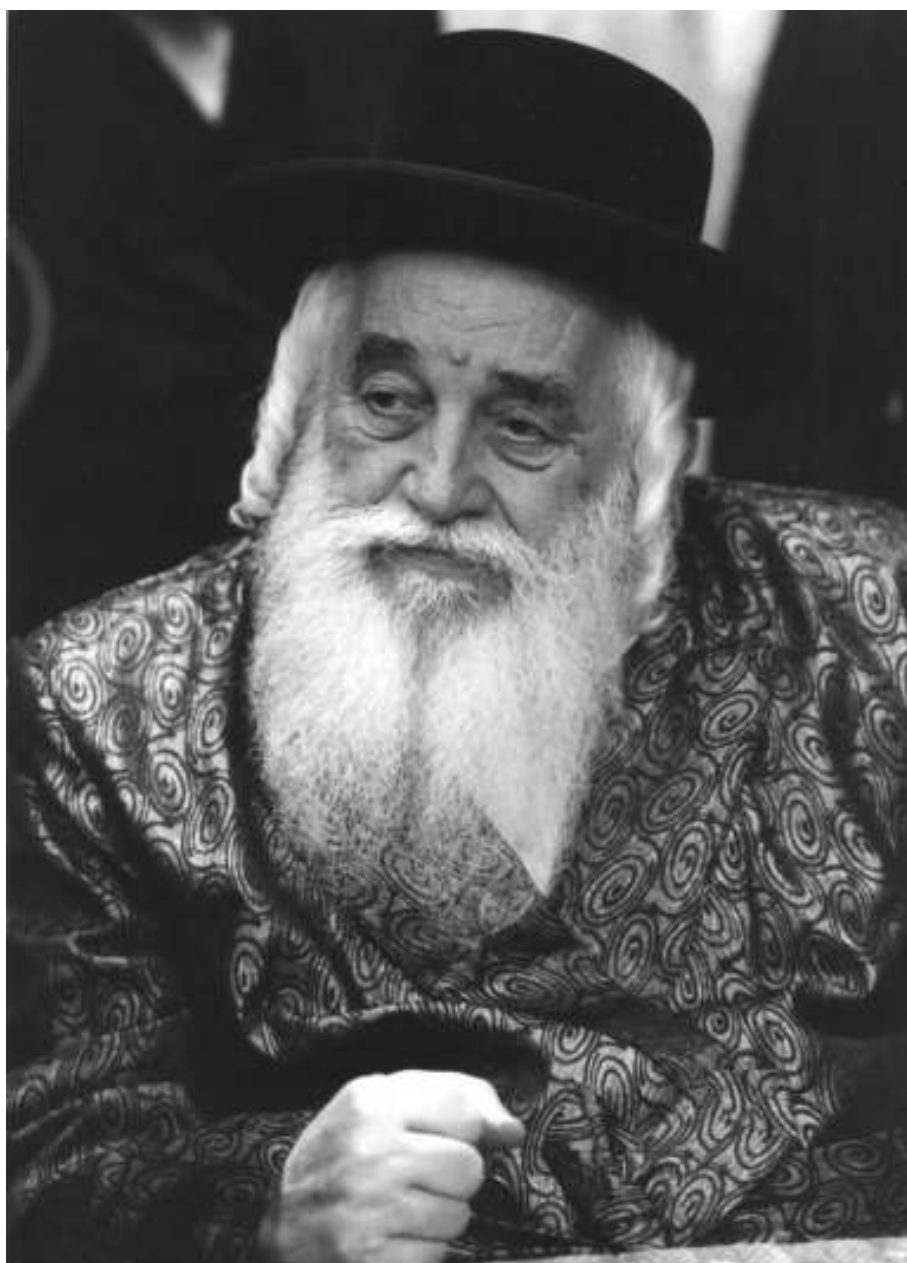
ויש בזה סגולה נפלאה לזכות לבנים צדיקים תלמידי חכמים, כמו שאמרו חז"ל על קמחית. חלקן של נשים המדקדקות בקדושה וצניעות רב בקירוב הגאולה, כמו שאמרו חז"ל (סוטה יא:): בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים, ובזכותן עתידין להגאל, כדאיתא בילקוט (רות ד) "ואין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור".

עלינו לחזק ולעודד להני נשים צדקניות שרוצים ויכולים לחזור ללבוש כיסוי ראש, שלא בדרך פאה נכרית.

לזאת הנני מצטרף לחזק ולאמץ את הנני גבורי כח המתעוררות להחליף מפאה נכרית למטפחת, ומברכך מקרב לב לבני חיי ומוזני רויחי ובריות גופא וכל מילי דמיטב.

הק' משה יהושע בהח"צ מוהרח"מ וצללה"ה

והעיד בפנינו האברך שזכה להיות השליח שעל ידו נתגלגלה זכות עצומה זו. לפרסם את מכתב כ"ק מרן אדמו"ר מויזניץ שליט"א. שכאשר חתם כ"ק אדמו"ר הגה"ק שליט"א על האגרת קודש הזו, נענה לעסקנים המתייגעים בעבודת הקודש של כיסוי ראש בצניעות כהלכה, ואמר להם בהתעוררות והתרגשות, אתם צריכים לדעת שזה - המכתב והחתימה - עדיין לא מספיק, העיקר תלוי בעבודה וביגיעה לפרסם ולעודד ולחזק את הדבר. ובירכם שיצליחו להחדיר את הדבר הקדוש הזה בין כל נשות ישראל.

כ"ק מרן אדמו"ר מויזניץ שליט"א
"העיקר תלוי בעבודה ויגיעה לפרסם ולעודד ולהזק את הדבר!"
ובירך: "שיצליחו להחדיר את הדבר הקדוש הזה, בין כל נשות ישראל!"

כ"ק מרן אדמו"ר מוויזניץ מונטי שליט"א

מחוק ומעודד בתמורות את הנוכח לקיים את מצות מימי הראש כמספדת מרצין השי"י, וכאשר שטען על כמד נשים שהתעוררו לכמות ראשון עם משפחת, דיבר בדרשה לפני האברכים: ובקיש מהם שיסמרו לנשותיהם בשמו, שמכרםם בברכת יישר כהכפ"י באופן מוחזק, וכשבר התחזקתו במצודת קדישה זו.

והיטק לבקש, שכל אחד ימסר להנשים בשמו, שהתחזקתם נרמה לו שמחה רבה, בשומעו שישנם בימינו נשים כשרות המשתקקות ומתעוררות לכמות ראשון מרצין השי"י.

קטעים מתוך ספרו הנפלא "הצניעות והישועה"

חיוזק הצניעות

אינו מתקיים כלל בלבישת הפאה!

כיסוי הראש הנועד לחיוזק הצניעות וההכנעה, והבושה והיראת שמים, אינו מתקיים כלל בלבישת הפאה נכרית!.

ובפרט הנעשים עכשיו, שהפאה נכרית היא לשם יופי ופריצות, לגרות היצר הרע, שיסתכלו בהם, ויחטאו בהרהורים רעים ר"ל, דלהראות היופי, הוא איסור חמור, ונענשו על זה הרבה רחמנא לצלן, והמנהג הזה, שמסתפקים בפאה נכרית לבד, הוא מנהג משוכש מהמתחדשים, בכמה דורות שלפנינו שחידשו והנהיגו כך, להסתפק בפאה נכרית, וד' ינחנו בדרך האמת אמן ואמן.

העצי ארזים: המורים היתר, עתידין ליתן את הדין!

שוב ראיתי בעצי ארזים (סכ"א ס"ק ב') וסיים והמורים היתר, חדשים מקרוב, עתידים ליתן את הדין, עכ"ל.

ואע"פ שכתב רמ"א (א"ח סע"ה ס"ב) דמותר לקרות ק"ש נגד פאה נכרית, כבר כתב בזה בשו"ת חסד לאברהם (מהד"ת ס"ס פ"ז) וז"ל נראה ברור דלא הקיל, רק לענין ק"ש כו', עכ"ל. וממילא אין ראי' מרמ"א הנ"ל בק"ש, להתיר גילוי פאה נכרית.

וזה לשון הפרי מגדים (סי' ש"ג מ"ז ס"ק ט') אם רואה שער האסור בקריאת שמע, אם נאמר דחוזר וקורא באפשר, א"כ הוה ליה בפאה נכרית ספק תורה כו' עכ"ל, הרי דפמ"ג מחמיר בפאה נכרית גם לקריאת שמע דהוי ספק תורה, וכל שכן לענין איסור פריצות דחמיר מפי כנ"ל.

הוכחה מהרמב"ם שבנות ישראל לא הלכו עם פאה!

ויש להוכיח, דאין פאה נכרית, לבוש הראוי לבנות ישראל, שהרי ברמב"ם (ה' אישות פי"ג, ובטור אה"ע סע"ג) כתב הבגדים שהבעל חייב ליתן לאשתו, ולא הזכירו פאה נכרית וכו', וגם בתכשיטין כתבו הרמב"ם והטור שם, שנותן לה בגדי צבעונין להקיף על ראשה ופדחתה, ולא כתוב פאה נכרית על ראשה ופדחתה, שלא יתייפו בפאה נכרית, שלא היה זה יופי אצל בנות ישראל הכשרות, כי אשה יראת ד' היא תתהלל, ורק זהו היופי אצלן.

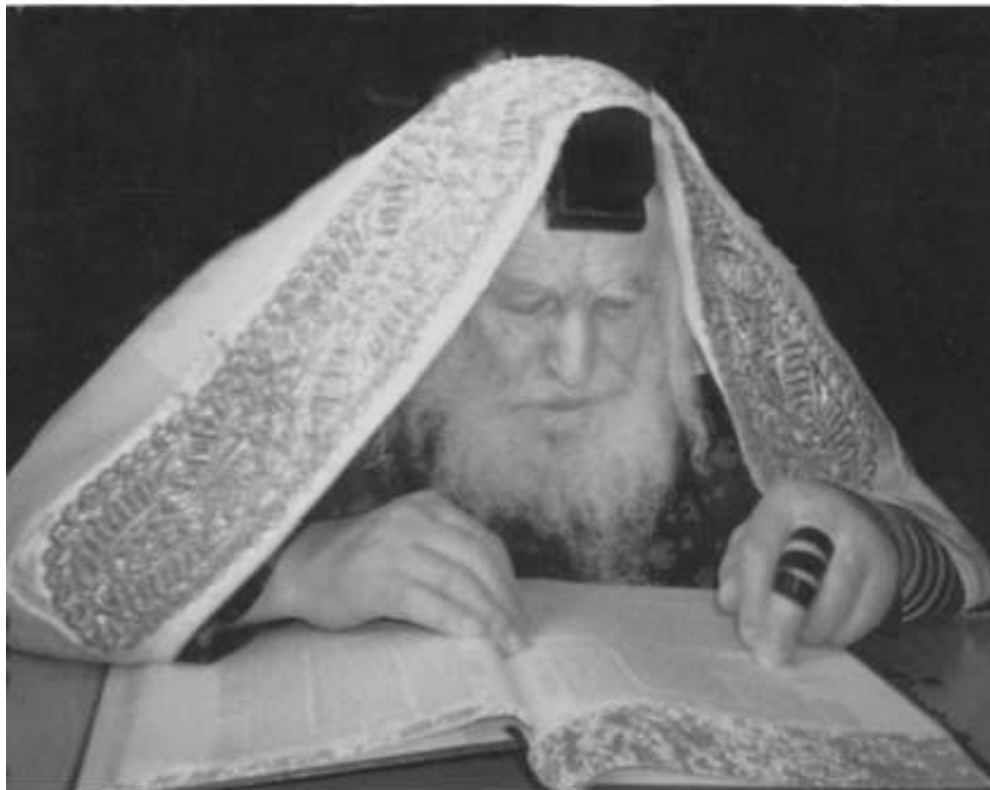
ורמוז בפסוק (שה"ש ו, ד) יפה את רעיתי כתרצה, פרש"י והקב"ה מקלסה על זה יפה את רעיתי, כשאת רצויה לי עכ"ל, דרק זהו היופי שלך, כשאת רצויה לי, דהיינו כשאת נוהגת בצניעות כרצוני.

הצניעות והישועה פרק ה' אות ט"ז-י"ט

אין לאשה להתקשט כלל, רק לפני בעלה

והרי כללא הוא, שאין לאשה להתקשט כלל, רק לפני בעלה, דתכלית הקישוט הוא למצוא חן, ולהיות אהובה בעיני הרואה אותה, וזה שייך רק לבעלה לבדו, ומפורש ברש"י (דברים כ"א י"ג) שהנכרים בנותיהם מתקשטות במלחמה, בשביל להזנות אחרים עמהם עכ"ל, הרי כמבואר, דהתקשטות בפני אחרים, גורם לזנות רחמנא לצלן.

"המנהג הזה, של הליכה עם פאה הוא מנהג משובש מהמתחדשים, בכמה דורות שלפנינו שחידשו והנהיגו כך!"
"וה' ינחנו בדרך האמת!"

כ"ק מרן אדמו"ר מזוטשקא זצוק"ל
מביא מה"חסד לאברהם" שכתב: "דעיקר האיסור משום פריצות, שהיא מתנאית לבני אדם, מה לי שער עצמן מה לי פאה נכרית, תורה אחת להם, ואסור מן התורה!"

וכתב בשו"ת דברי חיים (ח"א יו"ד סי' ל') אם אין כונתו, רק לילך דרך שחץ, או כדי להתנאות בפני הבריות, בזה בעצמו, מתדמה להעכו"ם, שגם המה עושים, לשם פריצות ושחץ, ובודאי אסור כו', אפילו אם מכוין הישראל לתועלת כו' שההולכים במלבושי זולתינו, בדבר שיש בו צניעות ופריצות, עובר על לאו ולוקה מן התורה, ואפילו אינו מתכוין לדמות לעכו"ם, ואפילו ניכרת ביתר מלבושיה שהיא יהודית, ורק מלבוש אחד של עכו"ם, שמורה על מניעת הצניעות, עוברת על לאו כו' שבמלבוש אחד נמי עובר מן התורה כו' והעובר לוקה מן התורה, ולכן מדין תורה הקדושה אסור לילך אפילו בדבר אחד (של) פריצות, בדרך העמים עכ"ל, הרי ביאר לנו הדברי חיים ז"ל דכל להתנאות, הוא מדרכי העכו"ם, ועובר על לאו ולוקה מן התורה!.

ובשו"ת חסד לאברהם (מהד"ת אה"ע ספ"ז) למד זה, ממה שכתב רש"י ז"ל (כתובות עב. ד"ה אזהרה), מדעבדינן לה הכי, לנוולה מידה כנגד מידה, כמו שעשתה להתנאות על בועלה, מכלל דאסור (עכ"ל רש"י ז"ל) וכיון דעיקר האיסור משום פריצות, שהיא מתנאית לבני אדם, מה לי שער עצמן מה לי פאה נכרית, תורה אחת להם, ואסור מן התורה עכ"ל.

**זה ודאי אסור ממש, מצד איסור הפריצות,
והדבר ברור לכל בעל שכל ישר!.**

ובשבת [סב:] חשבו דברים שעשו בנות ירושלים להתנאות, ונענשו, והביאו קרא כי תחת יופי, פרש"י כי כל אלה יבא לך תחת יפיך! הרי דאסור.

ועכ"פ זה ודאי אסור ממש, מצד איסור הפריצות, להתקשט ביחוד כשיוצאת לחוץ, זה דבר ברור, לכל בעל שכל ישר, שיש בו ניצוץ מיראת אלקים.

"יותר הנשים הכשרות במאד מאד, ויתאמצו לקדש את שמו
 יתברך הגדול והקדוש, ובוה יזכו את הרבים!
 ותחי משמורתם שלימה מאת הבורא ב"ה!"

כ"ק מרן אדמו"ר מזוטשקא שליט"א
 "הפאה נכרית היא לשם יופי ופריצות, לגרות היצר הרע שיכתכלו
 בהם, ויהמאו בהרהורים רעים רחמנא לצלן!
 (בתמונה נראים מרן הגר"ש אלישיב שליט"א,
 וחתנו הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א)

חילול ה' עונשו חמור יותר מחייבי בריתות ומיתות בית דין!

וכפי שידוע שבעוה"ר מלאה הארץ זימה רחמנא לצלן, חיוב להתבונן, שזה נמשך ע"י שהנשים הכשרות מולולות בפרטים באלה, על דרך שאמרו (ב"ר כ"ו ה') כל פרצה שאינה מן הגדולים אינה פרצה, וזה אחריות גדול בזה שההמון לומדים להקל, אפילו כשלא הקילו החשובים כלום, רק אנשים טועים וחושבים שהקילו, וק"ו כשרואים ממש שמקילים, אז הם פורצים ומקילים יותר ויותר, והוא עון של חילול השם ר"ל, שהוא איסור היותר חמור, שעונשו חמור יותר מחייבי בריתות ומיתות בית דין רחמנא לצלן.

ולכן יזהרו נשים הכשרות במאוד מאוד, מלהקל בכל הענינים האלה, ויתאמצו לקדש את שמו יתברך הגדול והקדוש, ובזה יזכו את הרבים, ותהי משכורתם שלימה מאת הבורא ב"ה, ויתברכו ממעון הברכות, ככל צרכיהם ומשאלותיהם אמן ואמן.

(פרק י"ב - אות כ"א - כ"ד)

כל המטרה של הפאה היא להראות יפה ברחוב!

קטע מדברי חיזוק שאמר כ"ק אדמו"ר מזוטשקא זצוק"ל, לאחד שביקש לשמוע דברי חיזוק ועידוד בקיום מצות כיסוי הראש כרצון הש"י במטפחת. וענה לו אדמו"ר זצוק"ל בזה הלשון, [יום ד' כ' אדר ב' תשנ"ה]:

"כבר כל העולם צועק על זה, קיבלתי קונטרסים שמלקטים כל כך הרבה איסורים בלא שיעור, מה צריך יותר מזה, האמת היא שכל המטרה של הפיאות זה להראות לרחוב יותר יפה, לא עלינו, זהו כל התכלית!. כולם כבר יודעים שכל המטרה היא רק להראות יפה

"זה נמשך על ידי שהנשים הכשרות מוזלזלות, על דרך שאמרו חז"ל
כל פרצה שאינה מן הגדולים אינה פרצה, וזה אחריות גדול כזה
שהחמון לומדים להקל!"

כ"ק מרן אדמו"ר מזוזמשקא זצוק"ל

"כשרואים החמון שהחשובים מקילים, אז הם פורצים ומקילים יותר
ויותר, והוא עון של חילול השם ר"ל,
דהוא איסור דאורייתא היותר חמור,
שעונשו חמור יותר מחייבי כריתות ומותות בית דין רחמנא ליצלקן!"

"כל המטרה של הפאה היא כדי להיראות יפה ברחוב!
איך הולכים ועושים דבר כזה, כדי למצוא הן ברחוב?"!

כ"ק מרן אדמו"ר מזוטשקא זצוק"ל
"ביסוי הראש הנועד לחיזוק הצניעות, והחכמנות, והבושת,
והיראת שמים,
אינו מתקיים כלל בלבושת הפאה!"

לרחוב, שהרי כשהם יוצאות לרחוב אז הם מתלבשות יפה, ובבית לא משנה להם איך נראים.

והאמת היא כך, שעל פי שולחן ערוך כשהבעל לא בבית אזי לא נותנים לה כסף להתקשט עם תכשיטין. "לא ניתנו תכשיטין אלא לביתה". מלבד לבעלה אין צורך בקישוטין.

אם כן מה צריך יותר לדבר, הרי זה הכל כדי למצוא חן לאחרים, זה מאה אחוז ככה, כל הרהור זהו איסור, אז איך הולכים ועושים דבר כדי למצוא חן ברחוב, זה הרי כל הדבר".

כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א
"עלינו להיזהר ולהישמר בכיסוי הראש בצניעות, באופן הצנוע ביותר,
שלא יהיה באופן בולט ח", ושלא יהיה שונה מהדורות הקודמים,
ועל אהת כמה וכמה, עד היכן יש לנו להיזהר
ולהישמר מלבישת "פריזעט"
וכיוצא בזה!"

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת כ"ק מרן הרב הקדוש רבי אלימלך מטאהש זצוק"ל, הלכה רק עם מטפחת בלבד. וכן אשת בנו הרב הקדוש רבי מרדכי מדעמעטשער זצוק"ל, ואשת בנו כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א, כולם הלכו אך ורק עם מטפחת בלבד, בלי שום תוספת של דברים אחרים כלל חס ושלום!

רצוננו שנשותינו ובנותינו ילכו כמו נשי רבותינו הקדושים זי"ע, אשר מפיהם אנו חיים, וכל אורח חיינו בנוי ומיוסד על מנהגיהם ודרכיהם בכל פרט ופרט!

גודל הזהירות מכל שינוי בקשירת המטפחת

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א, שאחת מאחיותיו נמלטה בשנות המלחמה העולמית הראשונה לאנטווערפן. אחרי שעברו כמה שנים שגרה עם בעלה באנטווערפן, שלחה אגרת לאביה הרה"צ ר' מרדכי מדעמעטשער זצ"ל - אביו של כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א - ובה היא שואלת שהיות והיא רגילה ללכת עם המטפחת כפי מה שנהגו לקשור את המטפחת בבית אביה. שהיו קושרים ומתעטפים בה בצורה מיוחדת. וכאשר היא דרה בעיר אנטווערפן שאין רגילים לקשירה ועיטוף בצורה מיוחדת כזו, אזי על

ב"ק פסוק אדמ"ד פטאדש שליט"א

אמר לבחור שדחה לפעולה מעשרים שנה, ורצה לזכות בשידוך שתלך רק עם טשפת, בלי שום תוספת:

אם היא לא מסכימה לזוהר על ה"פריונים", וילכת רק עם טשפת, אל תעשה את השידוך!"

ידי זה היא מושכת עיני הרואים בכל מקום שהיא הולכת. על כן היא באה בשאלה, האם מותר לה לשנות את אופן קשירת המטפחת שלא יהיה באופן בולט, או שעדיף להישאר כפי שנהגו בבית אביה בלי לשנות כל דהוא מאופן קשירת המטפחת. ושלחה עם מכתבה צילום מצורת קשירת המטפחת שעליה היא שואלת, האם היא מותרת לשנות לאופן הקשירה הזה.

וכאשר קיבל אבי הקדוש זצ"ל את האגרת, הלך אל אביו זקני הקדוש רבינו אלימלך מטאהש זצוק"ל, לשאול את דעת קדשו בזה. ולאחר ששקלו ודנו בענין, החליטו להתיר לה לשנות את קשר המטפחת כפי האופן ששלחה בצילום, מפני שהיתה הצורה השניה של קשירת המטפחת גם כן באופן צנוע בתכלית הצניעות, וכיסתה את כל ראשה בהידור רב, אלא שזה היה שונה מכפי שהורגלה מבית אביה עד עתה, לכן התירו לה זאת, מפני שלא היה בזה שום חסרון בשלימות כיסוי הראש בתכלית הצניעות.

וכאשר חזר אבי הקדוש מבית אביו, אסף את כל בנותיו, ואמר להן: ראו בנותי, ותלמדו מאחותכם, מה זה יראת שמים אמיתית של בת ישראל כשרה. שאפילו שהיא דרה במדינה רחוקה, ואם היא היתה משנה את קשירת המטפחת לא היינו יודעים מזה כלל, כי לא חשבו לנסוע בימים ההם ממדינת הונגרי' לבלגיא. ואפילו שלא עלה על דעתה ללבוש "פריזעט" וכדומה, אלא רצונה להמשיך לכסות את ראשה אך ורק עם מטפחת, ורק רצתה לשנות את אופן קשירת המטפחת, אף על פי כן מחמת גודל יראת שמים שבה, פיחדה לשנות מלבוש האבות, ושלחה לשאול את דעת אביה וזקנה האם רצון הש"י שתשנה או לא.

וסיים כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א, שמכאן אנו רואים עד היכן עלינו להיזהר ולהישמר בכיסוי הראש בצניעות. שאפילו כשזוכים ללבוש מטפחת, צריך להיזהר שתהיה הקשירה באופן הצנוע

ב"ק מרן אדמו"ר ממאדש שלזי"א

אמר לכוהן בא בשנים, שרצה שידוד עם משפחה:

ידעני מברך אותך שתמנצא שידוד, שתמכים ללכת רק עם משפחה, בלא שום פרוזנוס ושפיצליז!

ביותר, שלא יהיה באופן בולט ח"ו, ושלא יהיה שונה מהדורות הקודמים, ועל אחת כמה וכמה, עד היכן יש לנו להיזהר ולהישמר מלבישת "פריזעט" וכיוצא בזה, שעל זה לא עלה על דעתה לשנות בשום פנים ואופן, אפילו מחמת כל החשבונות והתירוצים שבעולם.

מעשה בבחור למעלה מעשרים שנה

מעשה בבחור שבא לשאול את כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א, היות והוא כבר בחור בא בשנים, למעלה מעשרים שנה, ועדיין לא נזדמן לו שידוך כרצונו וחשקו שתסכים לקבל על עצמה שלא תלך עם פריזעט, רק תכסה ראשה עם מטפחת בלבד. והיות ועכשיו נזדמן לפניו שידוך טוב עם בעלת יראת שמים ומושלמת במדות טובות, אבל אין היא מסכימה ללכת עם מטפחת בלבד, על כן רצונו לשמוע דעת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א האם להסכים לעשות את השידוך או לא, כי השנים חולפים ועוברים, ואנה אני בא?!.

השיב לו כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א: אם היא אינה מרוצה להסכים לוותר על הפריזעט, והיא מתעקשת לא ללכת עם מטפחת, אזי אל תעשה את השידוך. והשי"ת יעזור שתמצא שידוך טוב שתסכים לכסות ראשה רק עם מטפחת בלבד. וכך היה, שבשבוע שלאחריו נשתדך בשעטומ"צ עם שידוך שהסכימה לכסות את כל ראשה עם מטפחת בלבד.

כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א

כל אלה שאינן הולכות היום עם מטפחת, רק עם "פריוזעט" או
"שפיצל" וכיוצא בזה, הרי זה עצמנו שינוי!
שהרי בדורות הקודמים כולם הלכו רק עם מטפחת, ואם כן עצם
ההליכה שלהם, היא היא השינוי הגמור מדרכי אבותנו!

האם מותר לשנות ממה שהאמא נוהגת?!

מעשה בבחור שלמד את הסוגיא של פאה נכרית עם אחד האברכים, וכאשר ראה עד היכן הדברים מגיעים, שמעולם לא התירו ברשות הרבים, החליט שרצונו בשידוך שתכסה ראשה רק עם מטפחת בלבד. אבל אמו התנגדה לזה, ואמרה שאין היא מסכימה שכלתה תהיה יותר צדיקה ומהדרת ממנה. כידוע שזהו אחד מהאופנים שעל ידם היצר מתגבר ביותר, אפילו אצל המשפחות המהודרות ביותר, בכל זאת אם האמא לא זכתה לקיים את מצות כיסוי הראש בשלימות, ועדיין היה עליה התגברות גדולה מפיתוי היצר, להניח לו מקום על ראשה, על ידי ה"פריזעט" או ה"שפיצל", אזי היצר מסית אותה להילחם עם כל הכחות, למנוע את כל יוצאי חלציה, מלזכות ללכת עם מטפחת כרצון הש"י, כי היצר מכניס בלבה פחד, ומורא, שחס ושלום לא יזכו יוצאי חלציה לקיים את רצון הש"י יותר טוב ממנה, או יותר בשלימות ממנה. ה' ירחם.

וכך היה בעובדא שלנו, שהאמא לחמה נגדו בכל תוקף, וכמוכן שעטיפה את הכל באיצטלא דמצוה, שהרי אסור לבן לשנות מדרכי אבות, ואם כן אסור לכלתה לכסות ראשה באופן אחר ממנה! אפילו שזה ענין של הלכה, בכל זאת האיסור לא לשנות מדרכי האמא, הוא נעשה היום חמור יותר מהכל. כך היא טענה, והתנגדה עם כל הכחות. עד שהוחלט שילך הבחור לשאול את פי כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א, וכאשר שאל הבחור את פה קדשו של כ"ק מרן שליט"א, האם מותר לשנות מלבוש אמו, שהרי אמו אינה מכסה את ראשה עם מטפחת בלבד, ואם כן אולי אין מן הראוי שהדור הצעיר ישנה לכסות ראשו רק עם מטפחת בלבד.

השיב לו כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א: "לא זו בלבד שאתה רשאי, ומותר לך לשנות, אלא יש לך לשנות, ועליך לשנות. מלבד מה שכל אלה שאינם הולכות היום עם מטפחת, רק עם

כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש שליט"א
"לא זו בלבד שמותר לך לשנות ממה שהאמא שלך נהגת, שאינה
לובשת מטפחת, אלא יש לך לשנות, ועליך לשנות!"
וסיים: "נישט נאר דו מעגסט, נאר דו דארפסט!"

"פריזעט" או "שפיעל" וכיוצא בזה, הרי זה עצמו שינוי מהדורות הקודמים, שהרי בדורות הקודמים כולם הלכו רק עם מטפחת. ואם כן עצם ההליכה שלהם, היא היא השינוי האמיתי מדרכי אבות. אבל אפילו בלי כל זאת, הרי לא שייך כאן ענין זה של שינוי מדרכי אבות כלל, ואדרבה, לא זו בלבד שמותר לשנות, אלא יש לך לשנות, ועליך לשנות. וסיים: "נישט נאר דו מעגסט משנה זיין, נאר דו זאלסט משנה זיין"!

"מען זאל מפרסם זיין אין מיין נאמען, אז עס איז בעסער, אז דער
 מאן זאל אפשערין די בארד מיט די פאות, איידער די ווייב זאל גיין
 מיט א שייטל!"

ב"ק מרן אדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב זצוק"ל
 "עדיף שהבעל יגזור את זקנו ופאותיו, ובאופן שאין איסור על פי
 שולחן ערוך, מאשר שהאשה תלך עם פאה!"

לעלוב

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק ר' דוד מלעלוב זי"ע הלכה מכוסה רק עם מטפחת בלבד!, וכן אשת בנו הרה"ק ר' משה'לה מלעלוב זי"ע, ואשת הרה"ק ר' אלעזר מנחם מענדל מלעלוב זי"ע, ואשת הרה"ק ר' דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע, ואשת הרה"ק ר' שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע, כולם הלכו מכוסות רק עם מטפחת בלבד!

רצונינו שנשותינו ובנותינו ייראו כמו נשי רבותינו הקדושים זי"ע, אשר מפיהם אנו חיים!, וכל אורח חיינו בנוי ומיוסד על מנהגיהם ודרכיהם בכל פרט ופרט!

מוטב שהבעל יגזור זקנו ופיאותיו!

אדמו"ר מלעלוב זי"ע התבטא פעם ואמר בזה הלשון: אני מבקש שיפרסמו בשמי שמוטב שהבעל יגזור את פיאותיו ואת זקנו, מאשר

"דעת תורתינו הקדושה: כי הדבר אסור מדינא!"

**כ"ק מרן אדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב זצוק"ל
"זו הפעם הראשונה שאני כל כך רוצה לחתום על כרוז!"**

שהאשה תלך עם פאה!!! [כמובן שהכוונה רק באופן שאין איסור על פי שולחן ערוך].

ובלשוננו הטהור: "מען זאל מפרסם זיין אין מיין נאמען, אז עס איז בעסער אז דער מאן זאל אפ שערין די בארד מיט די פאות, איידער די ווייב זאל גיין מיט א שייטל!".

מפי תלמידו הצדיק ר' זלמן ברייזל זצוק"ל

זו הפעם הראשונה שאני כל כך רוצה לחתום על כרוז!

כאשר היתה התעוררות בענין הפיאות ורצו להחתים את גדולי הדור זי"ע, שיצאו בכרוזים נגד הפירצה, הודיעו לכ"ק האדמו"ר מלעלוב זי"ע שרוצים להחתימו, וכמובן ששמח כמוצא שלל רב לשמע הבשורה הזו, ושאל האדמו"ר זי"ע כמה פעמים את מקורביו: "מפני מה אין מגיעים להחתים אותי?, הרי זו הפעם הראשונה שאני כל כך רוצה לחתום על כרוז, שהוא חיזוק הצניעות בדורנו". - וראו כיצד רצונו עז, ותשוקתו עצומה, ליטול חלק בתיקון פירצה זו. באומרו שכאשר יחתמו כל גדולי ישראל על כרוז זה, ויתעוררו רבים לתיקון הדבר, יהיה הדבר לתועלת וחיזוק, גם לאלה שעד עתה היה קשה להם להתחזק בזה לבדם.

ואכן לבסוף כשבאו לפניו, קרא את הכרוז - הנדפס להלן - וחתם עליו את שמו הקדוש בשמחה, ובשעת החתימה אמר את הדיבורים הנ"ל, שיפרסמו בשמו, שיותר טוב שהבעל יגזוז את הזקן והפאות, [כמובן שהכוונה, רק באופן שאין בזה איסור על פי שולחן ערוך], מאשר שהאשה תלך עם פאה!.

ונביא בזה קטע מלשון האגרת אשר עליה חתם כ"ק אדמו"ר מלעלוב זי"ע:

"היות כי בעוונותינו הרבים נפרץ באחרונה שנשים נשואות לובשות פיאה נכרית, הדומה ממש לשער, מינים ממינים שונים, לא

שערום אבותינו, עד שנראין כפרועות ראש חס ושלום, הרינו רואים חובה לעצמנו להודיע דעת תורתנו הקדושה, כי הדבר אסור מדינא.

שאף במקומות שנהגו היתר בפאה נכרית, לא עלתה על הדעת להתיר פיאות נכריות כאלו! ובכגון דא, אין שום היתר!"

"ולכן חייב כל הירא את דבר ה', וחס על כבוד קונו, וכבוד תורתו הקדושה המחולל, ואשר לבו כואב וחרד על קיומם של יסודות הקדושה של עם ישראל, להקפיד כנזכר לעיל!"

"ולעומת זאת הבטיחונו חכמינו ז"ל, כי האשה הכשרה אשר הצניעות היא עדייה ותפארתה, זוכה לבנים מהוגנים, אהובים למטה ונחמדים למעלה, כשתילי זיתים סביב לשולחנה".

משה מרדכי בידרמן

והנה כל זאת מדובר על הפאות שלפני יותר מעשרים וחמש שנים!, אשר כיום אין אף אחת שתעיז ללבוש פאה כפי שהיו נראות הפאות בשנים ההם, ועל הפאות ההם כתב כ"ק אדמו"ר מלעלוב זי"ע, שכל פאה "הדומה ממש לשיער", "בכגון דא אין שום היתר!" ו"דעת תורתנו הקדושה כי הדבר אסור מדינא"!

על אחת כמה וכמה בימינו, שכל הפאניות אומרות במפורש שלא נמצא כיום שום פאה שאינה דומה ממש לשיער!, ובסקר שנערך בשנת תשנ"ז, כשנשאלו פאניות האם אפשר להשיג כיום פאה שאינה נראית כשער ממש, צחקו ולעגו כולם על השאלה הזו, באומרם, כיום אין להשיג שום פאה סינטטית שאינה נראית ממש כשיער!. ואם כן מובן ופשוט שזאת התורה לא תהא מוחלפת, ואם "דעת תורתנו הקדושה כי הדבר אסור מדינא", ו"בכגון דא אין שום היתר"!, אזי ברור שאין לנו אלא לקיים את דברי התורה כהלכתה, לקיים מצות כיסוי הראש בצניעות כדת וכדין, עם מטפחת צנועה ללא שום תוספת של פאה נכרית כלל וכלל.

מונקאטש

צאי לך בעקבי הצאן!

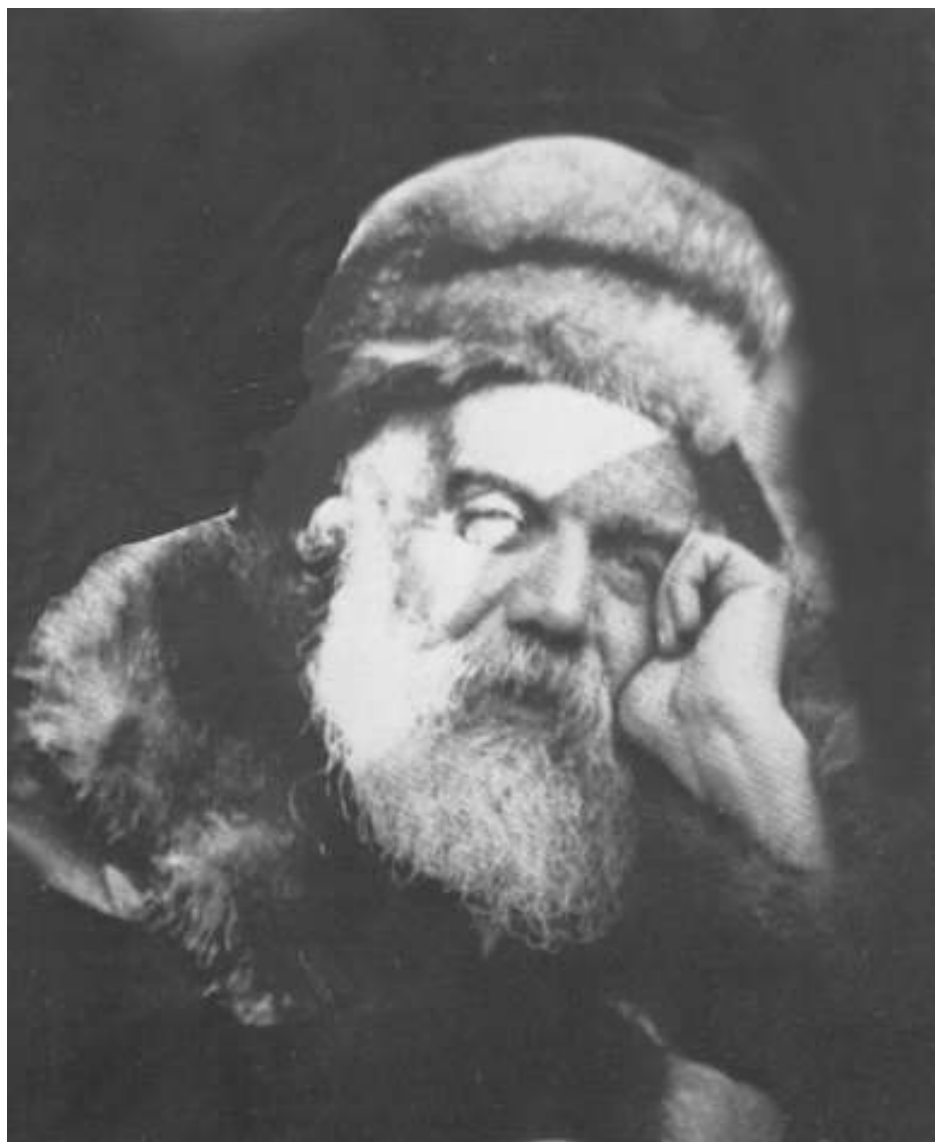
אשת הרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב זי"ע בעל "בני יששכר" הלכה מכוסה רק עם מטפחת בלבד, וכן אשת בנו הרה"ק ר' דוד מדינוב זי"ע, ואשת הרה"ק ר' שלמה ממונקאטש זי"ע, ואשת הרה"ק ר' צבי הירש ממונקאטש זי"ע בעל "דרכי תשובה", ואשת הרה"ק ר' חיים אלעזר ממונקאטש זי"ע בעל "דרכי תשובה", ובתו היחידה אמם של כ"ק אדמו"ר ממונקאטש שליט"א, וכ"ק אדמו"ר מדינוב שליט"א, כולם הלכו רק עם מטפחת בלבד!.

רצונינו שנשותינו ובנותינו תלכנה כמו נשי רבותינו הקדושים זי"ע, אשר מפיהם אנו חיים!, וכל אורח חיינו בנוי ומיוסד על מנהגיהם ודרכיהם בכל פרט ופרט!.

הגה"ק ר' צבי הירש שפירא זי"ע
בעל "דרכי תשובה"

ההליכה עם פאה "הוא עון פלילי"!

"בדבר שאלתו בשוחט ובודק שבא לעירכם וביקש לקבלו ולמנותו לשו"ב דמתא, ונודע לכם שאשתו מתקשטת בפאה נכרית,

כ"ק מרן הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש זצוק"ל
בן מרן הגה"ק בעל "דרכי תשובה" ממונקאטש זצוק"ל
שפוסק בספרו "דרכי תשובה"
"מוזהרים בפקודתי אשר לא יקחו ללמד אומנות השוחט וכודק, באם
אשתו מתקשמת בפאה נכרית!"
"כי הוא עון פלילי!"

והרבה אנשים בעירכם אף על פי כן [חפצים לקבלו], אמנם מעלת כבודו ועוד איזה יראים ממאנים בו מלקבלו.

תשובה: הנה הדין עם מעלת כבודו ואחוזת מריעיו שלא לקבלו לשוחט ובודק, דבזה וכיוצא בזה יכולין המיעוט לעכב, היינו לכוף את הרוב שלא לקבלו כי הוא עון פלילי.

ובספר עצי ארזים על אבן העזר (סי' כ"א ס"ק ב') כתב דהמקילין בזה עתידין ליתן את הדין וכו'.

ועיין בשו"ת אדמו"ר דברי חיים (ח"א יו"ד סי' ל') בארוכה כדברים האלו.

ומעתה... אם מיקל בזה, בודאי יצא מכלל ירא שמים מרבים, וחלילה לקבלו לשוחט ובודק.

ומהאי טעמא השוחטים בפה קהילתנו, מוזהרים ועומדים בפקודתי אשר לא יקחו ללמד לאדם אומנות השוחט ובודק, כאם אשתו מתקשמת בפאה נכרית.

שו"ת תפארת בנים ליקומי תשובות סימן ב'

"אפילו להניח חתיכת משי שיהיה דומה לשער אסור!"

וכן כתב בספרו "דרכי תשובה" חלק ג' סימן קע"ח ס"ק י"ז בזה"ל:

"עיין בעצי ארזים סימן כ"א ס"ק ב' שכתב: דהמורים היתר שאשה נשואה תתקשט בפאה נכרית, עתידים ליתן את הדין עיי"ש.

ועיין בשו"ת תשובה מאהבה חלק או"ח סימן מ"ז ומ"ח מה שכתב לענין השייטל מפאה נכרית, שלובשות הנשים בראשם.

כ"ק מרד המד"ק בעל "עננות אלטער" ממזנקאטש זצוק"ל
בן מרד המד"ק בעל "ורפי תשובה" ממזנקאטש זצוק"ל
שמבני כפפה: "שאפילו לתת החיבת משי שיהיה דומה לשיער, אכזריות"

ועיין בשו"ת אדמו"ר דברי חיים חלק ב' ביו"ד סי' נ"ט שהביא מדברי הר"ן והריטב"א, שאפילו לתת חתיכת משי וכדומה על הפדחת [המצח], שיהיה דומה לשער אסור, דזה הוי דת יהודית. "עכל"ק.

הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש זי"ע

הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש זי"ע, חיבר ספרים בכל מקצועות התורה, ספריו הקדושים נתפשטו בקרב אלפי רבבות ישראל, בין בהלכה, בין באגדה. ואלו הם ספריו: שו"ת מנחת אלעזר ה' חלקים, נמוקי או"ח על שו"ע או"ח, אות חיים ושלום על שו"ע הלכות תפלין ומילה, דברי תורה ט' חלקים, ועוד. זכה לערוך את הספר "דרכי תשובה" על הלכות נדה ומקואות. כן השלים קצת פירושו של אביו בעל דרכי תשובה על תיקוני זהר. ובהיותו צעיר לימים העניק לו רבו הגה"ק משינאווא זי"ע, לערוך את הסידור "חמדת ישראל" להמקובל האלקי מהרח"ו זי"ע.

כדי שנבין מעט מזעיר מגדולתו העצומה של הגה"ק ממונקאטש זי"ע, נציין מעט מאגרת קודש, אשר בה אפשר לראות, איך שהסבא קדישא מרן רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זי"ע ראש הרבנים מקושטא - דמשק - וצפת, ובסוף ימיו בירושלים עיה"ק, מתאר את הגה"ק ממונקאטש בשנת תר"ץ - כשהיה הסבא קדישא למעלה מגיל מאה שנה, ואילו הגה"ק ממונקאטש זי"ע עדיין לא היה אז בן שישים שנה!, דהיינו שהיה צעיר מהסבא קדישא ביותר מחמישים שנה!, ואעפ"כ מתארו הסבא קדישא בתואר "מאור הגדול, מעוז ומגדל אור, הוא מראש, נהורא נפישא, חד מן קמייא!, מבני עליה!, גאון עוזינו!, פאר דורנו!, ומשוש לבנו! המאיר לארץ!, ועומד בפרץ". ובמכתב נוסף מח' אדר תר"ץ כותב עליו "הגאון הצדיק, גאון עוזינו!, תפארת ישראל!, אור ישראל וקדושו!, נזר אלקים על ראשו!".

בתקנות בית המדרש מונקאטש נכתב על הפאה נכרית:
"לא יראה ולא ימצא!"

כ"ק מורן הגה"ק בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש וצוק"ל
כותב בצוואתו הקדושה:
"לא לילך בפריועט, אפילו של פעל, והתיכת עור!
כי זה גם כן אמור!"

והנה גדול אהבתו והערכתו של הסבא קדישא אל הגה"ק ממונקאטש הצעיר ממנו בכשישים שנה, ממש אין לתאר ואין לשער, וכידוע הגה"ק ממונקאטש השתוקק מאד לראות את פני הסבא קדישא בארה"ק, ובתחילת שנת תר"ץ כתב אליו הסבא קדישא אגרת, בו הוא אומר לו: שעדיין לא יבוא, - ובסוף התברר שהסבא קדישא זי"ע, ברוח קדשו, רצה שהביקור של הגה"ק ממונקאטש זי"ע, ימתין עד לשני השבועות האחרונים לימי חייו, כדי שיהי' הגה"ק ממונקאטש לידו, בימיו האחרונים וביציאת נשמתו והלוייתו.

והנה בסוף החורף של שנת תר"ץ, בחודש אדר, כתב הגה"צ ר' אשר זעליג מרגליות זצ"ל, [שהיה מנאמני בית המהרש"א אלפנדרי זי"ע], אל הגה"ק ממונקאטש זי"ע: "שנכנסתי לפני ולפנים בעובי הקורה ששיב הסבא קדישא נידון נסיעת מר לארץ הקודש הן או לאו... ובכל פעם שהזכרתי נידון ביאתו לארץ הקודש, הניח ראשו בין ברכיים הקדושים ועלה בסילודים!, אבל תשובה ברורה שיאמר כי הוא זה לא זכיתי לשמוע ממנו. ובליל מוצאי פורים נתאמצתי יותר, והבאתי אתי עמי כל המכתבים שקבלתי מכס במשך כל השבועות, וזהו פלא כי כל מכתב [של כל רב] שנקרא לפניו פעם אחת, אינו רוצה לשמוע עוד הפעם, וכאן פנים חדשות ראיתי, שקראתי לפניו כל המכתבים, והוא הטח אוזן קשבת לשומעם פעמיים ובשים לב, ובדקדוק על כל מילה ותיבה, והנה אחרי כל ברכה וברכה שקראתי לפניו מהמכתבים, ענה בפי קדשו ואמר אמן. וזהו דבר גדול לפניו!. אח"כ בא חכם אחד מחכמי ספרד לבקרו, ופתח פי קדשו [- הסבא קדישא אל התלמיד חכם] ואמר, הנה יש במונקאטש רב גדול, והוא אדמו"ר, והוא באמת צדיק יסוד עולם!, עובד ה' במסירות נפש!... וכמעט אין עוד כמוהו בדור הזה!. ואני אוהב אותו והוא אוהב אותי. והנה זה חכם "אשר" [הכוונה להגה"צ ר' "אשר" זליג מרגליות] מודיע לו שהנני חולה. והצדיק הקדוש הזה מצטער מזה הרבה מאוד, ומי ביקש זאת מידו שיודיע זאת להצדיק הדור הזה ואיש אֱלֹקִים לצער אותו כל כך...

והיה כמו חצי שעה להדלקת הנרות ופתאום הקול נשמע, חכם "אשר"!, עכשיו בא העת להשיב להאדמו"ר ממונקאטש, והנה אף שמעולם לא כתבתי בזה העת!, (כלומר יותר ממאה שנה נשמר מזה!),

שהוא סמוך להכנסת שבת מלכתא, אבל לא אמנע הטוב מבעליו, ותן לי קולמוס ונייר... ובצהלת פני קדשו אמר מהר מהר כי שבת בא, וזכיתי שבפני נכתב ובפני נחתם בחתימת יד קדשו, - (וזה לשונו הקדוש: "שמעתי שהוא מצטער עלי, ואני מצטער על זה... אם מעלתו מסכים לבוא, בא יבא ברינה, ונגיל ונשמח בעזרת ה'").- ואמר לי תלך אל הפאכט [הדואר].

אבל תיכף כשיצאתי מבית החולים, כבר נשמע קול תרועת השופרות, כמנהג ירושלים שתוקעין בשופרות קודם הדלקת הנרות, ואפילו למקוה לא הלכתי. והנה בליל ש"ק אחרי הסעודה הלכתי אליו ללון שם בלילה, ותיכף שא"ל אותי אם מסרתי המכתב לפאסט?, ואמרתי לא, כי אפילו למקוה לא הלכתי. ודיבר עמי הרבה מאד!, כמעט שהגיע חצות, והכ"ל ממעלת כבוד קדושתו [של הרה"ק ממונקאטש] שליט"א!...

בליל ש"ק בתוך השיחים אמר, האם חשבת שאני אכתוב, ושהיום לערב סמוך להכנסת שבת אכתוב מכתב, אבל מה אעשה, גם אני לא ידעתי, אבל אגיד לך כי "משמים" היתה זאת שאכתוב עתה בערב סמוך לשבת... וזאת הוא לפלא שהסבא קדישא ידבר כך, כי כל דבוריו ושיחותיו טמירין ונעלמים הם, אלא שיודע שהנני כותב כל מלה ומלה ממנו, לכן גילה דעת מעט "משמים" וד"ל, וגם נראה מזה אהבתו אל כבוד קדושתו...

הסבא קדישא שליט"א נהנה מאד על תפלת הצדיק שמתפלל עבורו, ומודה לו על זה באלפי הודיות! "עכ"ל.

מזה לבד די עבורינו להבין אפס קצהו, עד היכן צריכים אנו, להתבונן בדבריו הקדושים של הגאון הקדוש ממונקאטש זי"ע, ולחזור עליהם "פעמיים, ובשים לב, ובדקדוק על כל מילה ותיבה!".

ובספר עמודי ארזים דף נ"ב מעיד הגריא"ז מרגליות זי"ע: "ואכתוב אשכבתיה דרבי ליל ג' כ"ב אייר, היא הלילה הזאת אשר אראלים ומצוקים אחזו בארון הקודש, ואני זכיתי להיות שם כל אותו הלילה, ורבינו הק' היה מונח על מטתו... וקודם חצות לילה ציוה לי ללמוד לפניו בשו"ת מנחת אלעזר ח"ב סימן מ"ח, אשר שם ביאר הרבה דברי אחרונים ז"ל!!! - כלומר כמה שעות לפני פטירתו, ביקש שיקריאו לפניו משו"ת מנחת אלעזר!!!.

וכעת ניגש בחרדת קודש, אל דבריו הקדושים, של הגאון הקדוש
ממונקאטש זי"ע:

דברי האוסר נכונים!

בספרו נימוקי אורח חיים סי' ע"ה כתב הגה"ק בעל מנחת אלעזר
ממונקאטש זי"ע בזה הלשון: ועיין בדברינו בשו"ת מנחת אלעזר
חלק ה' סימן ס"ה (עודנו בכת"י) באריכות על דברי מגן אברהם אלו
[שמזכיר ההיתר], כי בעל כרחך טעות סופר הוא, או מאיזה תלמיד
טועה אשר הכניס בו דבריו ולשונו באיזה תיבות בזה, ולתלות באילן
גדול המג"א זצ"ל.

ודברי הבאר שבע [שאוסר ללכת בפאה] נכונים, ואינם דחויים
מעיקרא כלל, וכמו שביארנו שם באורך בעזרת ה'.

והגאון חתם סופר זצ"ל הזהיר בזה על פאה נכרית בצוואתו
לבנותיו ועל כל דורותיו, ובעוונותינו הרבים בדורותינו נפרצו
במלואם בזה, אבל על כל פנים בדורו היו נזהרים בזה.

**מברך את אלו שיחנכו את נשותיהם ובנותיהם בדבר
זה!**

והשם יתברך יעזרנו בקרוב, ויקויים בנו מה שנאמר באברהם
אבינו כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו - אלו הנשים
- אחריו ושמרו דרך ה', ולמזהיר ולנזהר שלומים תן כמי נהר בכל
טוב סלה", עד כאן לשונו הקדוש.

פאה נכרית אסורה מן התורה!

בספר שולחן העזר ח"ב (מהגאון רבי יצחק לעבאוויטש זצ"ל אב"ד טשאף
סי' ט' בשמלה לצבי סק"א) כתב שראה בתשובת מנחת אלעזר חלק ה'
ה'.

בכת"י, דהעיקר כהשיטה שפאה נכרית אסורה מן התורה, והעתיק שם בזה הלשון: "בשיטעל שנראה כשער ממש, אסורים מן התורה".

מצוואתו הקדושה! "לא לילך בפריזעט אפילו של פעל הדומה לשער!"

הגה"ק בעל מנחת אלעזר זי"ע כותב בצוואתו הקדושה אות ג':
"ואזהרה כפולה לילך בצעיף על ראשך כדרכי אבותינו... לא לילך
בפריזעט, אפילו של פעל [=צמר] הדומה לשיער, כי זה גם כן אסור
על פי דברי רבינו דברי חיים זיע"א" עכל"ק.

פאה נכרית - "לא יראה ולא ימצא!"

בתקנות כולל מונקאטש בירושלים עיה"ק ובית המדרש
מונקאטש בירושלים, אשר נכתבו בעת ביקורו של הגה"ק בעל מנחת
אלעזר ממונקאטש בירושלים עיה"ק - מובא בספר "מסעות ירושלים"
עמוד קכ"ז - כתב הגה"ק ממונקאטש בזה"ל - אות ח' - "בעזרת
נשים תהיה השגחה על ידי נשים כשרות שלא יבואו לתוכה במלבושי
פריצות ושקץ וכו', וגם בפאה נכרית הדומה לשער לא יראה ולא
ימצא!" עכל"ק.

נדבורנא

צאי לך בעקבי הצאן!

אשת הרה"ק ר' מרדכ'לה מנדבורנא זי"ע הלכה מכוסה רק עם מטפחת בלבד!, וכן נשות בניו הקדושים, הרה"ק ר' מאיר מקרעטשניף זי"ע, ואשת הרה"ק ר' ישראל יעקב מחוסט זי"ע, וכו', ונשות נכדיו, אשת הרה"ק ר' איתמר מנדבורנא זי"ע, ואשת הרה"ק ר' חיים מרדכי מנדבורנא זי"ע, ואשת הרה"ק ר' אליעזר זאב מקרעטשניף זי"ע, והרה"ק ר' דוד משה מקרעטשניף זי"ע וכו', כולם הלכו מכוסות רק עם מטפחת בלבד!.

רצוננו שנשותינו ובנותינו תלכנה כמו נשי ובנות רבותינו הקדושים זי"ע, אשר מפיהם אנו חיים!, וכל אורח חיינו בנוי ומיוסד על מנהגיהם ודרכיהם בכל פרט ופרט!.

הרה"ק הרבי ר' מרדכ'לה מנדבורנא זי"ע

הרה"ק הרבי ר' מרדכ'לה מנדבורנא זי"ע אמר, אגלה לכם איך מתחילה "מאדע" להתפשט בין נשות ישראל הכשרות והחרדות לדבר

כ"ק מרן אדמו"ר רבי חיים מרדכי מנדבורנא זצוק"ל
"אצלינו היה לבישת פאה, דבר המור מאד!
ממש כל יראה וכל ימצא!"

ה', והרי אילו היצר הרע יגיע לבת ישראל כשרה, ויאמר לה שתתחיל ללבוש בגד שאינו כפי רצון השי"ת, בוודאי היא תסרב ולא תשמע לו בשום אופן.

מה עושה השטן, מצווה לכל חיילותיו וחבורתו לבוא עמו, והם ממלאים את הרחובות בדמות נשים יהודיות הלובשות את ה"מאדע" שאינה כרצון השי"ת, וכאשר יוצאת אשה כשרה מבנות ישראל והנה היא רואה איך שכל הנשים לובשות כפי ה"מאדע" החדשה, מיד נכנסת אל ביתה ואומרת לבעלה, איך אהיה אני שונה מכולם?, אינני יכולה להיות היחידה הנשמרת מ"מאדע" זו!, ובלית ברירה משנה את לבושה ומתחילה ללכת כפי רצון השטן רח"ל, עד שכל נשות ישראל מתחילות ללכת כך, ואז - אפילו אם האמת מתגלית שזה היה הכל משחק של השטן, עם כל זאת כבר קשה להסיר את זה מפני שאז כבר באמת כל הנשים הולכות כך! - עד כאן דברי קדשו!.

אצלנו זה היה מאוד חמור!

שמעתי מפיו הקדוש של אדמו"ר ר' חיים מרדכי מנדבורנא זצוק"ל, שאמר בזה הלשון: "אצלנו היה דבר זה - של פאה נכרית - מאד חמור!, דבר חמור ביותר!. (בלשון קודשו: זייער הארב! גאר גאר הארב!), ממש בל יראה ובל ימצא!".

כ"ק מרן אדמו"ר רבי חיים מרדכי מנדבורנא זצוק"ל
נסע במיוחד, כדי להשפיע על אשה שתסיר את הפאה!
וכך גם מבקש במכתבו:
"היו מן העושים והמעשים, לזכות את הרבים בדבר נורא זה!"

כ"ק אדמו"ר זצוק"ל עצמו נסע להשפיע על אשה להסיר את הפאה!

וסיפר כ"ק הרה"ק ר' חיים מרדכי זי"ע על עצמו, היתה אשה אחת קרובת משפחה שהתחילה ללכת עם פאה נכרית, ואף אחד לא היה יכול לפעול עליה שתוריד את הפאה, - וסיים בשמחה בהראותו על עצמו, ברוך ה', אני הצלחתי לפעול עליה! - ושוב הראה על עצמו באושר: איך האב געפוילט ביי איר!, נסעתי אליה ודיברתי איתה עד שהשתכנעה בעזרת הש"י, והסירה את הפיאה. - והיה ניכר עליו השמחה והאושר שהיה לו ממעשה זה, שהצליח לפני שנים רבות, להשפיע על אשה אחת שתוריד את הפאה נכרית!.

חתם בשמחה גדולה על האיסור לצאת עם הפאות בימינו!

כאשר באו לפניו עם קריאת הקודש "שובה ישראל", התמלא אושר ושמחה, כשקרא אותה מתחילה ועד סוף, וחתם מיד את שמו הקדוש, ומרוב שמחה קם בעצמו, והוביל את המשלחת אל אחיו הרה"ק אדמו"ר מסטראזניץ זצוק"ל, ששהה באותה עת בביתו, כדי שגם הוא יחתום לחיזוק הענין, והיה שרוי כל אותה עת בשמחה רבה, על שזוכה לראות שמתעוררים לתקן ענין נשגב זה.

וזה לשון קריאת הקודש שחתם עליה כ"ק הרה"ק ר' חיים מרדכי מגדבורנא זצוקללה"ה בשנת תשל"ה:

שובה ישראל

עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, חובה עלינו לפשפש במעשינו ולתקן איש איש בדקי ביתו, ביחוד במצב הרוחני וצניעות תלבושת בנות ישראל אשר ירד פלאים.

כ"ק מרן אדמו"ר רבי חיים מרדכי מנדבורנא זצוק"ל

"גם בדורנו נושאות אלפי נשים צדקניות והגונות את נזר הצניעות
בראשן, בגאון ותפארת שבקדושה, בכימיו ראשן בלי פיאח נכרית!
ומקיימות דת יהודית פשוטו כמשמעו, ללא כל התחכמויות!"
"זבזאת מקדשות הנשים שם שמים!"

וכמה גדולה הסכנה כאשר הרועה הנאמן מאיים חס ושלום להסיר השגחתו, כי חטא זה גורם לסילוק שכינה מישראל ככתוב:
ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך!

והרי במשך כל הדורות וכל הגלויות הנוראות שמרו אמותינו הקדושות, במסירות נפש איתנה על כל גדרי הצניעות, וגם בדורנו נושאות אלפי נשים צדקניות והגונות את נזר הצניעות בראשן, בגאון ותפארת שבקדושה, בכיסוי ראשן בלי פיאה נברית, ומקיימות דת יהודית פשוטו כמשמעו, ללא כל התחכמויות, כפסק דינם של גאוני וקדושי ישראל.

ובזאת מקדשות הנשים שם שמים, בהכריזן גלוי לעיני העולם כולו, כי לא ככל הגויים בית ישראל!

והיות ורבות נכשלות מחוסר ידיעת חומר האיסור, וגם מחטיאות ומכשילות את הרבים בהרהורי עבירה, שהם קשים וכו', ועבירה גוררת עבירה רח"ל, וזה שורש פורה ראש ולענה להרבה רעות, ולהפקרות השוררת כיום בעוה"ר, עד אשר קשה לעבור ברחובותינו בלי מכשול ח"ו.

את גודל הסתרת הפנים וסילוק השכינה, חזינו לדאבוננו בשבר הנורא והאיום בשנות השואה, אשר מליוני אחים ואחיות הושמדו במיתות משונות ואכזריות, והושלכו לכבשוני האש והגזים, ונכחד כשליש מעמנו הי"ד, ועוד לא שקטה הארץ אחרי כן, ומלחמה רודפת מלחמה, ודם ישראל נשפך כמים רח"ל, וסכנה גדולה מרחפת בעולם, וביחוד על עם ה' היושב בציון ה' ירחם.

לזאת אנו פונים אל נשי ישראל!

בקריאת: שובה ישראל עד ה' אלקיך. אנא, חוסו על שארית הפליטה של עם ישראל, החזירו את עמרת תפארת הצניעות והטהרה ליושנה!, לקיים דת משה ויהודית בהלכתה!. וישמרכם השם יתברך

"רבות נמשלות מחוסר ידיעת חומר האיסור,
וגם מחטאות ומכשילות את הרבים בהרהורי עבירה!"

כ"ק מרן אדמו"ר רבי חיים מרדכי מנדבורנא זצוק"ל
"אנא, חוסו על שארית פליטת ישראל, החזירו את תפארת
הצניעות והטהרה ליושנה, לקיים דת משה ויהודית כהלכתה!"
"וישמרכם השם יתברך בימי חבלי משיח הקשים!"

בימי חבלי משיח הקשים, היו מן העושים והמעשים לזכות את הרכים
בדבר נורא זה.

והננו מבקשים לכל המנהיגים הדגולים בעלי השפעה, והדרכ"ת
ראשי הישיבות שליט"א, והמחנכים והמחנכות, כל אחד בביתו,
לעורר ולהסביר את חומר האיסור, ולהזהיר על גודל האחריות של
אלו אשר חלילה פורצות גדרי הצניעות הנ"ל, ולשמור כל אחד בביתו
על תלבושת הצניעות, ולהיזהר בכל הנ"ל.

ושומר ישראל ישמור שארית ישראל, ויערה רוח טהרה ממרום,
ולא ישמע שוד ושבר בישראל ח"ו, ובזכות נשים צדקניות נגאלו
אבותינו, ובזכותן ניגאל, ונזכה לראות במהרה בישועת כלל ישראל,
בהרמת קרן הצניעות והטהרה, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

הכותבים והחותמים בצפיה לרחמי שמים המרובים על עמו
וארצו בביאת גוא"צ בב"א.

חיים מרדכי רוזנבוים בהה"צ מו"ה איתמר זלה"ה
ישכר בער רוזנבוים בהה"צ מוהר"א זצללה"ה מסטראויניץ